

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

AD
NUMISMATA
IMPERATORUM ROMANORUM
AUREA ET ARGENTEA

A VAILLANTIO EDITA, A CL. BALDINIO AUCTA

xx

SOLIUS AUSTRIÆ UTRIUSQUE, IISQUE ALIQUIBUS MUSEIS

SUPPLEMENTUM

A

JULIO CAES. AD COMNENOS

SE PORRIGENS

OPERA

JOS. KHELL e S. J.

BIBLIOTHECA GARBELLIANA, ET REI NUMARIAE IN CONLEGIO REGIO
THERESIANO DOCENDAE PRAEFECTI, ACADEMIAE ETRUSCAE
CORTONENSIS SOCIUM

VINDOBONÆ,
TYPIS JOANNIS THOMÆ NOBILIS DE TRATTNERN,
CÆS. REG. AULÆ TYPOGRAPHI ET BIBLIOPOLÆ.

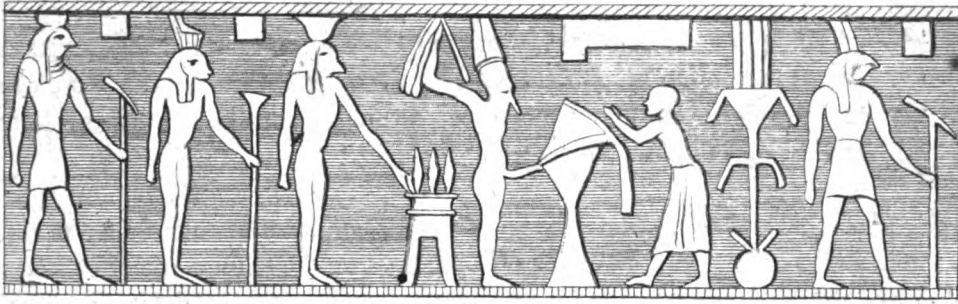

CICIOCCCLXVII

354

EXPLICATIO

*Ornamentorum chalcographicorum ad spatia vacua
adhibitorum, ut se ordine consequuntur.*

Quæ hic tam in fronte, quam ad calcem præponitur fascia pretii singularis, declarabitur, ubi de vasculo Ægyptiaco numos Neronis pag. 24. claudente sermo erit, ex quo, ut undique cæolata signa conspiciantur, & jucundius, & utilius, defumtæ sunt.

I. Pag. 2. Amor suaviter dormiens in fragula, capiti subjecta culcitra; sinistra in caput sublata, dextra remissis molliter digitis arcum tenet, pharetra post femur dextrum loro complicato jacente; per totum corpus puerilis caro turgidula, quin tumeat, sculptoris Romani artificium præclare commendat. Signi ex albo marmore scalpti, atque Constantinopoli Viennam deportati longitudo cum pulvinare pedes II., hoc demto pedem cum decem digitis obtinet: latitudo ad pedes minima digitorum VII., ad alas maxima pedis, ad caput media IX., & femis digitorum.

II. Pag. 3. Græcam elegantiam undique spirat Sileni protome ænea, seu calvum caput hedera coronatum, seu amœnum, sitibundumque fenis vultum, oculis & ore vinum conprobantem, thoracem, humerum ad ætatem ex artis

(

le-

- X
- legibus effictum consideres; nihil hic ærugo de minutiis artis aut detraxit, aut obtexit, ut de suo *T. I. Tab. XV. N. 2.* repræsentato conquestus est Inl. Caylus, quo sigillo minus est nostrum, altum digitos duos & semis, latum ad humeros digitum cum lineis XI.

III. *Pag. 7.* Puellus delphino hilariter vectus, utraque manu soluta, ut videtur, jactat crotala minora, qualia Tomo I. Herculanensium monumentorum *Tab. 32.* ab academicis male pro clavis habita. Caudæ delphini, lepida Romani artificis, ut mos gentis ferebat, conjugatione, concha insidet ex globosarum familia, cujus cavum perparum capax quia in caudam non aperitur, sigillum hoc æneum præter exornationem vix usum alium habere poterat, quam atramenti continendi. Altitudo ejus usque ad capillorum supremum cincinnum digitos sesqui tertium, longitudo delphini cum concha III. digitos cum quatuor lineis æquat.

IV. *Pag. 11.* Pro elegantissimæ hujus pelvis æneæ descriptione Inl. Cayli & experientiam, & stilum mihi cuperem quam maxime; ab ætatis vitiis servata est felicissime, si aliquot foramina minora excipis, quibus cera obstructis accuratissima dimensione cepit metretas Viennenses XVII. cum tribus quartis quadrantis. Altitudo externa digitorum XIX., linearum IX. est: diameter externa superiorem pedem cum v. digitis; media & maxima pedem cum digitis VIII.: infima digitos XI., lineas duas obtinet.

Mire recreant manubria singula ex duobus serpentibus scite contortis, & concha caput barbatum subjectum eminente composita; fascia suprema opere anaglypho tres nymphas totidem tritonibus insidentes situ & dispositione quam optima repræsentat lepidissime, quæ icon sibi constans octies repetita vas ea parte coronat. Quæ hanc consequuntur fasciæ duæ, laudes merentur plurimas, tertia, quæ pedem convestit, contestatur, quam Romani sua in subpellectile ornanda magnifice delicatuli fuerint.

V. *Pag. 12.* Marmoris albi tabula opere anaglypho sacrificium Priapi repræsentat, alta est X. digitos, lineas sex, longa pedem cum IV. digitis, & lineis tribus. Quia ad novas nuptas potissimum pertinebat, deum hunc sibi propitium habere, arbitror, eum, qui post cippum cernuus procumbit, maritum esse; gestus cum hujus signi, tum aliorum, excepta forsan tympanistris,

stria, vivum aliquid spirat, ipsi tripodi, & pyramidi inversæ, cui herma infidet, sua ab arte inest gratia, adtamen Romanum sculptorem aperte prodit opus.

VI. Pag. 13. Pocula hæc duo argentea ex præscripto Anacreontis profecto cælata non sunt, qui enim pleiades in suo minime ferebat, nec mare, nec marina monstra passus fuisset; non consentit etiam altera conditio: *ποτήριον δὲ καίλον ὅσον δύνη βάθυσον*, singula enim non integrum metretæ Vindobonensis quadrantem capiunt. Ut sitibundo seni non congruunt, ita neque ex Græca officina prodiverunt, etsi satis scite superiore in fascia quatuor cælatas personas exhibeant, scena, ut ita dicam, quater variata, jam thyrsus & capra jacens, tum rhytrum & damula stans, dein tympanum cum capra stante, denique thyrsus & panthera ad latera conparent; inferior fascia gryphum bovi, equum leoni adversum repræsentat, singulis animalibus medio corpore in piscem definentibus.

VII. Pag. 18. Lampas est ænea satyri confidentis forma, usque ad caput iv. digitos cum duabus lineis, ad pugnum elatum v. digitos, decem lineas alta, iv. digitos cum decem lineis longa. Signum præstans commendationem singularem Græco artifice parit, seu vultum, seu tensum sinistrum, feriens dextrum brachium spectas, absoluta sunt omnia, nitentis vim musculorum exercitatione expressi tori pene loquuntur, quibus omnibus conservatio optima miram addit gratiam, ex qua consequitur, actionem non tam esse fabricantis, quam contractionem capitis, quod intra pedes retinet, lapide, quem dextra stringit, meditantis, velut indignaretur, fratrum suorum vultus fumosis lampadibus adhiberi.

VIII. Pag. 20. Vas fictile eorum ex genere, quæ vulgo Hetrusca dicuntur, etsi Campanica nominanda forent potius, ut Cl. Winckelmannus *Geschichte der Kunst des Alterthums*, pag. 118. bene observat ratione adjecta, maximas collectiones non aliunde quam ex regno Neapolitano esse conpositas, effodi illa bene magno numero in Campania, atque potissimum circa Nola; quid quod cum Græcis inscriptionibus inventa fuerint aliqua. Altitudo nostri xi. digitos, diameter cum ansis x. digitos cum ix. lineis, sine his digitos ix. æquat: capacitas est metretarum Vindobonensium iv. & semis.

Nobiliore fui parte, nam postica duos aruspices vestibus suis involutos stantes solum exhibet, in fundo nigro, quo fere hæc vasa esse solent, feminam post asellum stantem repræsentat duos inter faunos caudis prælongis, quorum alter petulcit, alter dextra, ut videtur, victimarium cultrum præfert, gestus mulieris cum adjunctis aliis sacrificium Priapo adparari mihi indicat, & rusticum quidem, de quo Columella *L. X. pag. 186. edit. Aldine.*

*Ipsa novas artes varia experientia rerum
Et labor ostendit miseris, ususque magister
Tradidit agricolis. Et paullo inferius:
Hinc caput Arcadici nudum cute fertur aselli
Tyrrhenus fixisse Tages in limite ruris.*

Artem, qua hæc vasa a veteribus fingebantur, pingebanturque, fufius, & adcurate more suo ad minutias usque investigavit Inl. comes Caylus *Recueil d'Antiq. T. I. pag. 85., & seqq.*

IX. *Pag. 21.* Gemmam artis tabulam hanc ovalem dicere possum, etsi ex albo solum marmore scalptam; aquila Ganymedem in nubes subvehit, sed superi! quomodo? longissime superat aureum illum Inl. Cayli *T. II. Recueil d'Antiquités Tab. 47.*, non adtigit eo Martialis *L. I. epigr. VII.* dum caneret:

*Æthereas aquila puerum portante per auras
Illæsum timidis unguibus hæsit onus.*

Laus par ei debetur, quam æneo ejusdem pueri signo Leocharis arte efficto Plinius tribuit *L. XXXIV. pag. 656. Leochares aquilam (fecit) sentientem, quid rapiat in Ganymede, & cui ferat.* Sane tam aquilæ situs, gestusque, quam Ganymedis mollicella artuum reclinatio, flexioque ad centrobaricæ apices, ut solitudinem, amorem, ætatis florem, securitatem, ita leges omnes Græci scalptoris prodit jucundissime; aperto aquilæ rostro adplicari posset Martialis epigramma alterum *L. V. 56.* paullo mutatum, quærique:

*Cur mitis aperto
Respicias ore genas? cum Ganymede loquor.*

Al-

Altitudo tabulæ pedem cum tribus digitis, latitudo pedem cum digitis x. habet.

X. Pag. 34. Simile vasculum æneum Ægyptium ejusdem fere dimensionis, nostrum enim sine anulis iv. digitos undecim lineas, cum his digitos v., septem & semis lineas altum est, protulit mox laudatus Comes antiquarius ejusdem libri *T. VI. Tab. XIV. pag. 44.*, incredibile dictu est, quantum unico hoc sacro instrumento a pag. 40. ad 51. gloriatur. Felicem metropolē nostram, felix museum, quod alterum quoad cælata signa diversum possidet, si ansæ fere circularis anulis insertæ defectum excipis, ne minimum quid vitii passum.

Præstans hoc monumentum ut melius perspiciatur, inlustrēm virum imitatus fascias evolutas, non omnes quidem, sed eas solum, in quibus a Parisino discrepat, ad caput & calcem hujus explicationis repræsentavi, mediam scilicet, eamque maximam, & supremæ partem. In illa præcipuum est Osiridis certum signum, ut a Plutarcho *Libel. de Iside & Osiride* describitur; *πᾶσι δὲ καὶ ἀνδραπομορφὸν Οσίριδος ἄγαλμα δεικνύσθαι ἐξορθαζόν τῷ ῥιζοῦ*, nempe Priapi simile, qualia hætenus tam rara, ut sextum sit: a mento planta *persea* pendet, caput ornant duæ struthionis plumæ, dextra flagellum consuetum sublime tenens ad aram adfistit diversam a Parisina seu figuram, seu id quod inpositum est, consideres.

Præ ara quidem etiam femina adstat, verum quæ corpore magis flexo adorationem nitidius repræsentat. Pro Iside & Horo in Cayli vasculo consequitur apud nos arbor, aut sceptrum illius nequaquam simile, quod in Parisino a tergo est Osiridis, pro hoc enim in nostro statuta est altera ara cum tribus spicis, cui signum capite accipitris flore loti coronato sinistram admovet, hanc excipit similis figurā nuda, nisi strictissima veste foret induta cum modio, aut alio vasculo illius simili, cui apud Inl. Caylum *T. III. Tab. IX.* colocasia fructus est inposita, cujusmodi etiam in tabula Iliaca videtur, loti caudice sinistra nitens; claudunt hanc facram pompam utrinque duo præcincti, pedibusque diductis gradientes sacerdotes capitibus similibus, sceptris upupæ capite male formato præfixis instructi.

Supre-

Supremæ fasciæ partem solum depingi feci, quod reliqua Caylianis figuris consentiunt; in illa Parisina unicum animal, quod asinum habuit Caylus, ego vero canem, quatuor in vase nostro fune ad colla ligato naviculam trahunt, in quo aliquid disciforme, quod numen, nescio quod continet, neque enim Ægyptii deos suos aliis vehiculis in pompa deducere solebant, quam cymbis. Placet ad extremum vasculi capacitatem, a Parisino antiquario omissam, adjicere, medium quadrantem metretæ Vindobonensis capit, ex qua contrarium potius usum, domesticum aliquem ad unam familiam pertinentem inferrem, quam templi publicum, præsertim, quia in nostro nihil admodum de loto.

XI. *Pag. 25.* Non uno loco cogitantium statuas laudat Plinius, peculiare quid habet præfens ænea, neque enim, qui repræsentatur, oculis, aut capite est demisso, sed mento in brachium reclinato, etsi meditabundus, recta prospicit vultu ita conposito, velut in amoenissimo objecto defixus esset. Omnes hæc *πρὸς αὐτὸν* sedentem juvenem fere judicis more, Paridem de dearum pulcritudine arbitrum indicarent, si vel pedum, vel Phrygius pileus adesset, imo etiam his absentibus, quippe Cl. Montfaucon *T. I. Tab. 108.* gemmas duas profert, in quibus Paris his indiciis destituitur verum quidem est, circumjacentia pecora, deas ipsas præfentes satis rem eloqui.

At an non etiam in ea subpellestile, quam hoc jam solum apud nos signum ornabat, capellæ circumjacere poterant? Profecto in Italia pro consueta antiquis statuis nomina indendi facilitate non pro alio haberetur, essetque, qui de Euphranoris Paride conclamaret, de quo Plinius *L. XXXIV. pag. 655. Hard: in quo laudatur, quod omnia simul intelligantur, judex dearum, amator Helenæ, & tamen Achilles interfector*; singula hæc sane ex vultu nostræ icunculæ prominere, consideranti adtentius videntur. His tamen conjectionibus libenter abstineo, id certum, recentius opus esse, quia a pube folium continuo æris jactu defluens sexus indicia obculit, adtamen juxta Græci artificis exemplum effectum esse, negari vix poterit, ita belle omnia pertractata sunt, si dextrum genu nimis acutum excipis. Altitudo cum basi & lapide aut tumulo, cui insidet, digitorum IV, linearum decem est.

XII. Pag. 28. Ut haftenus relata ornamenta in nulla antiquaria collectione edita fuisse commemini, ita quoad literas & siglas hieroglyphicas, non vero quoad reliquam structuram canopus hic solidus ex marmore albo similis est illius, quem in palatio legati Melitensium adservatum Kircherus noster *T. III. Oedipi synt. XIV. pag. 435.* in tabella præfigit *N. vi.* indicatum, quin materiæ, & dimensionum vel minimam mentionem faciat.

Noster pedem unum cum digito altus, latus ad humeros *vii.* digitos cum lineis octo: altitudo scripturæ ad *vii.* digitos, & duas lineas adfurgit, lata digitos *v.* lineas decem. Seu canopus Kircheri minus servatus est, seu in pictorem minus diligentem incidit, comparantibus liquebit, nostros characteres adcuratiores multo & nitidiores; ob scripturam, quæ a tergo quatuor item columnis continetur, quia eadem, sumtus in tabellam alteram prodigi nolebam. In nostro capitis ornatus, & situs pennæ, quam Kircherus *ibidis*, *Inl. Caylus struthionis T. IV. Recueil d'Antiq. pag. 20.* vult, diversus, præterea quem hic repræsentō, nec superius ad humeros ita tumet, nec inferius versus basin, ut duæ utrinque extremæ hieroglyphicorum columnæ finiant, quin ex marmore procurrente videatur aliquid.

LECTORI.

Ut nullam proferendis rei numariæ limitibus obcasio-
nem volens prætermisi unquam , ita superioribus
annis, majoribus aliquibus museis in ordinem redigendis cum
magistro meo , optimæ memoriæ , Froelichio adhibitus vidi
jam tum , præstantiora numismata Vaillantii quinque editio-
nibus conprobata mirum in modum augeri posse ; ussit me

✕

præ-

præterea patriæ studium, quid si, cogitabam, quæ Vailantius ex tota Europa conlegerat, auxerat subinde typis Romanis Cl. Baldinius, ex folis Austriæ superioris & inferioris numophylaciis ita locupletare liceret, ut æqualis molistomum conficerent numismata nostratia aurea & argentea, qualem de his Romæ anno cło lo xliiii ediderat eruditus Italus.

Nec me spes delusit, percursis enim cum majoribus quatuor numophylaciis: cæsareo nempe Vindobonenfi, Apostoli Zeni, nunc Canonikorū S. Floriani in Austria superiore, Comit̃s Jos. Arioſti, & Perinl. de France, tum minoribus aliis, Principis Bathyani, Com. Jos. Kevenhüller, Com. Caroli ab Auerſperg, Perinl. de Hauern, PP. Eremitarum S. Augustini Vindobonensium, descriptisque per otium numis non editis, ea condendo operi silva subnata est, quam inferius minutim indicabo.

Præmittenda, submovendaque ante sunt aliqua: numero των ἀνεκδότων eos adscripsi, qui in Mediobarbi, Bandurii, Baldinii catalogis desiderabantur, quis enim compilatorem
ad

ad Herculeum eum laborem adiget , ut ob singulos numos musea typis edita perlustret omnia ? Rationem sane , quam tenui , prævit in suis adpendiculis ad Vaillantium Froelichius , atque nuperrime tomis auro dignis vir. clarissimus Pellerinius.

Illud hic obgeri posset: cæsareos jam in Cimelio Austriaco , de Francii in Mantissa a Cl. Gorio Florentiæ edita , Zeni ab ipso Baldinio proditos. A postremo ordiar , ultra viginti quinque in Romana editione non leges , qui tamen tertiam solum partem eorum efficiunt , qui in laudata amplissima gaza conduntur , paucos etiam illos iam in compilatione Romana commemoratos prudens omisi , atque horum loco septuaginta fere alios ex eodem thesauro adjeci.

Diversa de duobus aliis museis res est. Gorii cura editas Froelichii in numos urbium animadversiones in paucorum extra Italiam manibus esse sciebam , & præterea prægestum solum aliquem musei Franciani datum fuisse. Quod Austriacum adtinet , novi librum eum ob majus pretium

paucorum tenuioris fortunæ bibliothecas ornare posse, convenire etiam mihi videbatur, ut ex eorum animis, qui sola Romana Vaillantii editione utuntur, error abstergatur, velut adeo pauper esset gaza cæsarea, ut undecim solum a Baldinio indicatos inter præstantiores numeret, denique ut omnes unum sub conspectum proderentur, nemo Cl. Baldinium carpsit, quod alienas Bandurii divitias exscripsit. Ceterum si quis de sinceritate tituli τῶν ἀνεδόλων tricari vellet, ad exemplum Pellerinii rem ita transigemus, ut numismata adferenda aut hætenus non edita, aut parum nota nominem, id quod profecto verissimum.

Negligentem me, & fere patriæ injurium queri possent alii, musea scilicet non pauca præterita, nempe intra urbem Granellianum conlegii academici, ex quo Froelichius tot cimelia protulit, Theresianum, PP., Minorum, quos conuentuales dicimus, Garellianum: foris vero Mellicense & Gottvicense Benedictinorum, Ducumburgense Canonorum S. Augustini. De singulis me purgabo: ἀνεδόλοι Granelliani facta permutatione laudabili pro numis urbium & regum ejusdem metalli in museum C. Ariosti, nuper admodum
mor-

v
mortui , conmigraverunt , Theresiani argentei triplices sunt
musei cæsarei ab Augusta Froelichio in laborum præmium
dati , quos inter frustra non editos quæres , ad Garellianum
velut hortos Hesperidum , quidquid demum tentabam , pene-
trare non licuit , Hercules esse nolui ; ab aliis aut otii angu-
stiae , itinera , aut exigua etiam aliquid inveniendi spes absti-
nuit , alienis autem oculis fidere nolebam in criterio *γινώσκοντες*
aut parum , aut nihil expertis , quot quot enim per vniver-
sum opus recensebo numos , eos omnes iterum etiam & sæ-
pius meis oculis & manibus non sine rigida censura tractatos
profiteor.

Supereſt , ut operis aliquem conſpectum dem , eaque
indicem , in quibus , eſſi ceterum Romanæ editioni librum ſi-
millimum dare conatus ſum , ab editoris moribus diſcedo .
Quod augmentum præſtantioribus numiſmatibus adjecerim
conparatione facta jucundius elucebit , Cl. Baldinius uſque
ad Valerianum juniorem , quo Vaillantius hanc telam perdu-
xerat , non editos CLIII ſolum dedit , IOIX *avendoles* aut
minus notos profero , ut adeo CCCLVI. hoc in intervallo
ſuperent ſola , eaque aliqua muſea Auſtriaca .

Continuavit Baldinius pretiosas has merces usque ad Constantinum M., verum Bandurium ita exscribendo, ut tres solum novos adjiciat; nos a Postumo ad Constantinum eorum, qui in Bandurii compilatione adnotati non sunt XCVII, subpeditamus. Cessat hic Baldinius, ulterius ad Alexium Comnenum cursum prosequor subplemento numerum LXXXVII, ut adeo præstantiora numismata, si XI ex Austriaco repetitos demere placet, IOCLXXXII, aut non editis hactenus aut minus notis locupletem.

In pauculis quibusdam a Baldinii instituto discessi: numos cælatos ille omnes majore, quam res est, & æquali orbe repræsentavit, visum est, singulos sua magnitudine atque erosi aut rupti limbi, areæve vitiis etiam indicatis in conspectum dare more hodie recepto. Quia jure questum esse existimabam Cl. Panelium in præfatione dissertationis de annis Treb. Galli, Æmiliani, & Valeriani Illiberi 1748 editæ, prætermittas plurimum a Vaillantio anticæ partis epigraphes, quæ non sine molestia in postrema Romana editione minutim quæri debent in indice I. tomo II, p. 387 adpenso, eas ubique adjicere placuit; subjecit Baldinius singulis numis-

mis minuto charactere raritatis indicium, hac hedera superfedere potui, cum quia fere non editos numos, qui non rari esse non possunt, me in lucem dare profiteor, tum quia ad plures numos, prærepta jam a Vaillantio & Baldinio materia historica, quod explicationis loco aliud subscriberem, non habebam, subplevi tamen id compendiario indicio museorum, ex quibus numi depromti fuere.

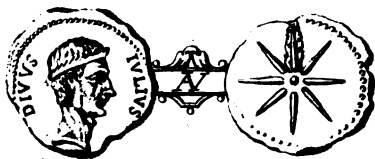
Quem finienti singulorum imperatorum recensio, ubi vacuum spatium id exigebat, a cælatura ornatum addidit editor Romanus, superasse me non dubito, quippe qui non obviis ex scrinio typographi, atque ad rem minus pertinentibus iconismis contentus, præclara ex museo Perinl. viduæ de France signa æri incidi curavi laudati iam alias adcuratissimi Mansfeldii manu, cujus unius opera numi item omnes lineari pictura nitide descripti sunt, etsi sociorum cælum non ubique, ut Pellerinius de suis Gallis queritur, summos apices autographi adsecutum sit. Ornamentorum horum explicationem exemplo antiquariorum hujus ætatis, atque Inl. Cayli & Pellerinii potissimum pagina consequente subjeci.

De

VIII

De his te admonendum censui lector benevole votis conceptis, ut aliarum provinciarum antiquarii in novum to-
mum suam symbolam etiam conferant, mihi interim blan-
dior, non facile in bibliotheca aliqua tres Romanos tomos sine
hoc meo subplemento reperiundos fore. Vale

CAESAR. DICT. PERPETVO. *Caput Julii laureatum.*

L. BVCA. *Orbis, securis, dextrae junctae, fasces, caduceus.*

N. de France.

Ex hoc, aliisque per operis hujus decursum pene certum fit, a monetariis semper denariorum typaria etiam auro feriundo adhibita fuisse, atque adeo cujusvis aurei vel argentei, qui hactenus sunt unici, fratres, ut ita loquar, diversi metalli complures posteris nostris eruendos superesse.

DIVO. IVLIO. *Caput idem in area astrum.*

C. L. CAESARES. PRINC. IVVENT. *Ambo in equis decurrentes. R. de France.*

Quia in aureo numo apud Mediobarbum Agrippa cum anticae epigraphe: *Divus Julius*, conjungitur, non arbitror, monetariorum lapsu factum, ut nepotes etiam sociarentur, praesertim cum hactenus nusquam eos in equis, quemadmodum in singulari hoc numo repraesentatos videre me commemini.

DIVOS. IVLIVS. *Caput ejus spicea corona redimitum, hinc apex, inde lituus.*

DIVI. FILIVS. *Caput nudum Augusti. N. Cas. Vindob.*

In hujus numi notitiam non venit Cl. Baldini, quod forsan tardius augustae gazae est inlatus; alium aliquem ab hoc aliquantum diver-

A

sum aureum etiam cum encomio *præclarissimi*, ac *rariissimi* commemorat *pag. 2.*, verum hic ne inter adulterinos a nobis rejectos reperitur hodie, haud dubie jam olim, cum hæ merces advenerant, ab adcuratissimo Garellio eliminatus.

D. IVLIVS. *Caput laureatum Julii Cæsaris a tergo lituus, inter duos circulos peripheriæ numi parallelos: PACI.....*

Q. VOCONIVS VITVLVS. *Vitulus stans intra circulum interiorem, intra hunc & exteriorem: IMP. CÆS. VESPASIAN. AVG....*

N. olim Apost. Zeno, nunc Can. S. Floriani.

Numus hic ejus fere similis, quem Vaillantius *pag. 38. edit. Rom.* sub Agrippa, imagine etiam repræsentatum exhibet, edendus ne foret, diu hæsitaveram, subspicionem injecit & humilior cælatura, & ruptura in margine, id quod in hoc ductili admodum metallo adulterationis fere est argumentum; vicit tamen Zeni autoritas, qui eum suo in museo passus fuerat, hunc proinde γυναικίλος vadem constituo.

DIVVS. IVLIVS. *Caput Cæsaris laureatum.*

Cometa. Sine epigraphæ. N. de France.

A metallo pretium singulare habet, nam ex Gorkæo argenteum similem retulit Mediobarbus, etsi ceterum una solum parte inscripti numi hoc ipso titulo rarioribus fere sunt ad censendi, ut mirer, a Vaillantio eum honorem Gorkæano non fuisse in pensum.

M. LEPIDVS. III VIR. R. P. C. *Caput Lepidi nudum.*
L. MVSSEDIVS. LONGVS. *Cornu copiae. A. Cæs. Vind.*

Etiam hic novæ adcessionis esse debet, quia laudatum Vaillantii editorem fugit, summam ejus raritatem conprobat, quod nec argenteus hujus typi in compilatione Mediobarbi reperitur.

ANT. AVG. IIIIVIR. R. P. C. *Navis.*

LEG. I. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.*

R. Cef. Vind.

Legionis primæ numum ediderat quidem Vaillantius, verum non nota numerali unitatis, sed syllaba PRI. designatum; dubium omne, velut ex legione II. effectus esset hic numus erasa nota unitatis altera, jam submotum est in editione cimelii Auftriaci.

ANT. AVG. IIIIVIR. R. P. C. *Navis.*

LEG. XXVI. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.*

R. C. Ariosti.

Nec Vaillantii ætate, nec etiam anno hujus seculi XLIII., quo Baldinus Romanam editionem curavit, exercitus numarius ultra legionem XXIV. est progressus, ut adeo hicce numus peculiare sibi pretium vendicet etiam præ sequente, quia nuspiam hætenus visum novi. Id non adsequor, qua confidentia Inl. Mediobarbus jam in prima anni 1683 editione scripserit pag. 20. in *M. Antonii exercitu XXX legiones extitisse docent nos numi.* Ubi tamen & Vrsino & Patino posterior Vaillantius *Fam. Rom. pag. 118.* de quatuor & viginti solum confitetur.

ANT. AVG. IIIIVIR. R. P. C. *Typus idem.*

LEG. XXX. *Signa eadem. R. C. Ariosti.*

Ediderat quidem legionis hujus denarium ex museo comitis Roncalli Cl. Paciaudi, quia tamen ipse pag. 8. *Animadvers.* fatetur simi-

lem jam ante ab Inl. comite Ariosti conditum, omittendum eum non censui. Antequam a legionibus abeo, conjecturam Vaillantii in *Num. famil. pag. 118.* obelo defigere debeo, qua volebat ex hisce denariis confici, militum stipendium ab Antonio ad x. asses auctum, non scripsisset id arbitror vir eruditus, si numum aureum cum epigraphe LEG. XIX. in museo regis sui, alterum ejusdem metalli CHORTIVM. PRÆTORIARVM. inscriptum ex thesauro Cl. Pellerin classis & oræ maritimæ supremi quæstoris eadem in urbe, anno superiore T. I. *Mélange de Méd. pag. 165.* editum, atque *Tab. V. N. 5.* repræsentatum, ambos argenteis ut ovum ovo similes, fuisset intuitus.

M. ANT. ARMENIAN. ΚΑΤΑΔΟΥΛΩΣ. *Caput Antonii.*
ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. *Caput Cleo-*
patræ Ægypti reginæ velatum. *R. de France.*

Et si simile numisma indicavit Gorlæus *pag. 7.*, alterius ex gaza Medicea meminit Harduinus *Oper. Select. pag. 28.*, nostro hic locum tribui debere censui, cum quia & in epigraphe aversæ partis & in pondere, quod drachmas duas, grana 20 solum æquat, ab utroque differt, tum quia nescio, quam ob causam tam a Vaillantio, quam a Baldino Græcum hoc *Armenia Subæstoris* monumentum est præteritum.

IMP. CAESAR. *Caput Augusti nudum in area lituus.*

AVGVSTVS. *Sex spicae conligatae. R. Formæ Max. de France.*

Abest in Mediobarbi catalogo, neque a subplemento ad Vaillantii numismata præstantiora excludi potuit, quia, quod quidem satis non adsequor, a Cl. Baldini prætermisus est, quamvis nostri quoad præcipua signa similis *Tab. III. N. 2* in Florentino museo erat editus, atque inter Vaticana etiam cimelia alter laudatur. Noster id habet peculiare, ad caput Augusti augurum instrumentum esse adstitutum. Fasciculum sex spicarum Gorius *ῥῶν ἐν ἀγῳας*, dum viveret, amicorum dulcissimus adcommodate, ut solebat, ad procuratam ab Augusto Ægypti fertilitatem retulit & ob numos Ægyptios similes, & ob luculentum Suetonii locum, ubi in vita c. XVIII. *Ut feracior (Ægyptum) habilioremque annonæ urbicæ redderet, fossas omnes, in quas Nilus exæstuat, oblimatas longa vetustate, militari opere deterfit.*

Caput nudum Augusti sine inscriptione.

IMP. CAESAR. *Victoria insistsens globo d. coronam, s. labarum.*
A. de France.

Nisi typographi errore apud Mediobarbum *pag. 26.* Victoria infideat, non vero insistat globo, non solum in nobiliore metallo, ex quo flatus noster, verum nec in argento hoc, ad Actiacam etiam victoriam referendo, typo signatus numus ullus productus est hactenus.

C. ANTISTI. VETVS. IIIVIR. *Caput Victoriæ alatum.*

PRO. VALETVD. CAESARIS. *Sacerdos ad aram cum patera, pone eum victimarius cum bove; infra s.p.q.r. A. Cæs. Vind.*

Tres hujus IIIviri monetalis, eosque argenteos tantum, diversæ raritatis encomiis ornavit Vaillantius; neque similis argumenti aliquem adjecit editor Romanus, quem hic descripsi, unicus & metalli, & cælatorum signorum, tum singularis inscriptionis ratione, cum hos, tum alios, quos anno V. C. 729. ob morbum, quo Augustus Tarracone tentatus fuerat, procufos fuisse, male opinatur, ut de antica parte nihil loquar, eximia præstantia quam longissime superat. Male adtributos a Vaillantio eos numos, qui I. O M. SACRVM præferunt, ajebam non fine teste, ita Dio Cassius edit. Steph. L. LIII. pag. 121. Αφικομένῳ δὲ ἐς τὴν Ρώμην ἀλλὰ τινὰ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ, καὶ ἐπὶ τῇ ἀνακομῇ αὐτῆς ἐγένετο. Postquam in urbem advenit, alia pro salute, & reditu ejus acta, seu suscepta, etenim VOTA. SOLUTA. susceptis obposita ante Antonini Pii tempora, atque fere de decennalibus &c. me in numis legere non memini,

Sane adjectum SACRVM votorum eos compotes fuisse declarat, insolens enim nimis foret, nullum numum, qui vot. sol. commemoraret, aut procusum fuisse, aut ad nos pervenisse, cum VOTA suscepta pro red. & salut. in omni metallo teneamus, pro lubricine sua Vaillantius in duobus numis, pag. 23. editionis Rom. figlam S pro votis solutis est interpretatus, id quod nunquam fieri potest, donec altera aliqua epigraphe saltem syllaba una præeat, præsertim cum eadem statua Martis in his repræsentetur, quæ in numo III. pag. 36., cippus nempe syllabas non ferebat.

Auftriacus numus cum omnibus adjunctis morbum Augusti Hispanicum atque annum 729. attingit, de hoc pag. 589. laudatus Dio: Οἱ μὲν ἐκ τῆ καμᾶς καὶ ἐκ τῶν φροντίδων νοσήσας ἐς Ταρράκωνα ἀνεχώρησε, καὶ ἐκεῖ ἠρρώσει. Γαῖος δὲ Αντίστιος προσεπαλέμησε αὐτοῖς ἐν τῷ, καὶ συχνὰ κἀειργάσατο. Augustus ex labore curisque in morbum prolapsus, Tarraconem profectus, ibi decubuit, bello contra Astures & Cantabros C. Antistio præfecto, qui multa præclare gessit. Et post pauca subdit: Οἱ βαρβάραι ἐνίκησαν, victi sunt barbari. Ha-

bes hic, cur IIIvir ob familiæ suæ decus Victoriæ in antica signaverit, atque circumspecte solius *valetudinis*, quæ occasionem huic Antistiorum gloriæ dederat, meminerit.

C. CAESAR. IIIIVIR. R. P. C. *Caput nudum Augusti.*

L. REGVLVS IIIIVIR. A. P. F. *Æneas Anchisem in humero sublimem utroque brachio portans.*

Æneam potius (etsi Palladii solitum adtributum absit) quam ex Catanensibus fratribus alterum hic repræsentari existimo, quia magis ad pietatem familiæ Juliæ adcedit ejuscemodi conjectio. Id certum, nullum vel in argento Augusti numum typo simili hæcenus fuisse proditum, neque multos IIIvirorum obcurrere, quibus hæc siglæ sunt adjectæ, nam universim cum nostro VII reperio, quod forsan causa est, ut de notarum lectione probabile adhuc statutum fuerit nihil.

Hæsitat jam Vaillantius in numo IX. familiæ Antoniae, legendum ne sit: *Argentum Primus Flavit*, añ: *Argento Publico Feriundo*; ad numum IX Livineiae non magis est certus: *quidam*, ait, *has literas: Argentum Publico, alii Puro feriundo interpretantur.* Mihi cum vaga illa acceptio literæ A, quæ in nostro aurum, in aliis argentum designare deberet, tum *Publicum* vel *Purum* Laconicis Romanorum inscriptionibus consentire non videtur, puritas enim metalli satis se prodebat: ex ærario vero publico depromptum fuisse, ne puer quidem ignorabat.

Quare legere mallet: *Ad Pecuniam Feriundam.* Exempla non desunt: duumviros AD FRV. EMV. in Calpurnia habemus, IIIIVIR. AD. MONETAM in marmore Muratorii pag. DCCXIV. N. 5. legitur; adjecerint hoc IIIviri tempore Julii Cæsaris, ne nomen ad eam ætatem in monetaria officina insolens, & paullo post abrogatum ad quatuorviros *juri dicundo*, aut *viarum curandarum* traheretur.

Neque me absterrent numi gentis Fabiæ, Luciliæ, & Tituriæ, in quibus EX. A. PV. vel. A. PV. cælatum, has enim siglas ad caput, cui

cui adstituuntur, non vero ad argentum, ex quo numus flatus est, referendas censeo, atque legi forsan posse: *Ex ærario publico*, vel *Ære publico* nempe ad signum illud alicubi dedicandum conlato; aiebam, forsan, hæsito enim, an non præstaret legere: ex argento vel ære *Punico* de Pœnis nempe capto, idque propterea, quia in nullo numo ostendi potest, usum fuisse compendii PV. pro vocabulo *Publicus*, P. FVB. FVBL. nuspiam leges aliter.

CAESAR. III VIR. R. P. C. *Caput nudum Augusti.*

Equestris statua d. lituum tenens, in segmento inferiore S. C. intermedia prora navis.

R. Cæs. Vindob.

Septem numis rarioribus, iisque fere solum argenteis, statuæ Augusti equestres a Vaillantio sunt repræsentatæ, aureo nostro seu lituum, seu partem navis spectes, similis est nullus; an ad Pompejum, an ad Antonium mari victos referendus sit, argumentis destitutus in medio relinquo.

Ordine alphabeti, ut juxta partes adversas cum Vaillantio, & Romano editore numos dispono, in hujus editione duo consequuntur, ad quos animadversione aliqua est opus: in numo ex thesauro Austriaco pag. 53. indicato omittitur currus cum aquila legionaria intra templum constitutus. Ad consequentem: SICIL. IMP. VIII. &c. inscriptum, videantur, quæ de numismate Augusti aureo formæ maximæ ex rudibus Herculani eruto, singulari libello, Viennæ anno C1810CCLXVI edito, Lipsiæ & Neapoli recuso differui.

CAESAR. AVGVSTVS. *Caput ejus nudum.*

SIGNIS. RECEPTIS. *Mars galeatus nudus stans d. aquilam legionariam, s. signum militare in humerum reclinatum.* *A. Can. S. Floriani.*

Aut multum deinceps auctum fuisse hoc museum, aut valde jejunas sportulas inde Cl. Baldinio missas esse est necesse, cum nec alias opus fuisset, numum cum eadem epigraphe & capricorni signo ex inpressa Liebei Gotha Numaria transcribere, ident enim sed præstantiore, quem exhibemus, comitatus adest, quippe cum aureum istiusmodi nemo produxerit.

B

DIVI. IVLI. F. *Caput Augusti simile.*

Q. VOCONIVS. VITVLVS. *Vitulus stans. A. Cæs. Vind.*

Tib. Sempronii Gracci IIIviri aureum & plures argenteos cum hac anticæ partis epigraphe exhibuit Mediobarbus, atque primo Augusti anno adscripsit percommode, eundem enim Tiberium in numis Julii Cæs. & quidem quæstorem designatum, ut Voconium, habemus, cujus tamen ne argenteus quidem cum Augusti capite in ejusdem Inl. compilatoris catalogo conparet.

AVGVSTVS. DIVI. F. *Caput ejus laureatum.*

TR. POT. XXVII. *Victoria globo insidens d. ut videtur, sertum.*

Quinarius. A. Cæs. Vind.

Sedens hæc Victoria pacem ubique partam, Janum clusum ipso fitu indicare potius videtur, quam Tiberii triumphum duobus abhinc annis actum, utut sit, numismation & metallo, & mole, & epigraphe singularis est raritatis.

AVGVSTVS. *Caput nudum Octaviani.*

Sphinx residens in pedes posteriores. Anepigraphus. A. de France.

Diversum aliquantum ab hoc, epigraphe nempe in postica numi parte adscripta, ex museo Austriaco Vindobonensi pag. 27. retulit Cl. Baldini, ast vir expertus numum descriptum solum in schedis Cartusianorum Romanorum legerit, nec viderit unquam, verum is sub ipsum numorum emtorum Viennæ adventum inter adulterinos cum XIV aliis aureis rejectus fuit ab Cl. Garellio, ut ne jam quidem in ea condemnatorum serie a nobis constituta reperiatur, auro in meliorem usum averso; quæ hic edico, ex ejus, quem ad manum habeo, catalogo testari possum; quare nostro huic, ad mensuræ alteri ab Romano editore laudes, majore multo jure adscribendæ.

Adnotatione aliqua opus est ad numum pag. 36. ex museo Ap. Zeni productum ab editore Romano, qua in re me jam prævenit optimus meus patronus Pellerinius Tom. I. *Mélange de Médail* pag. 176.; atque primum quidem nimis confidenter Baldinius numum V.C. an. 759. cu-

sum fuisse pronunciat, nam cum tam æra Cæsareana an. 705 in octobre, quam Actiaca an. 723 in septembre cœperit, annus in numo duplice epocha signatus jam cœperat an. 758. in autumnno, & an. 759 sub idem tempus finierat, quare numus tribus aut quatuor primis anni Antiocheni mensibus, seu anno V. C. 758. æque flari poterat, ac posterioribus, qui anno 759. respondent.

Erravit deinde in eo, quod monogrammati præter titulum ATTONOMOT duas alias notiones tribuit, scilicet ANT*iochiæ* & AV*gustæ*, nam exceptis aliquibus Patrensiū numis non ostendetur exemplum, urbes integro suo nomini, ut hic ANTIOXEON, in eadem numi parte figlam idem significantem adjecisse. Quod titulum *Augustæ* adinet, uti nullum Γ in monogrammate continetur, ita nullo documento conprobari potest, Antiochiam eo aliquando usam.

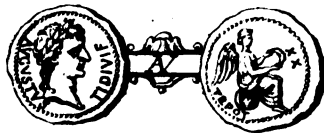

M. AGRIPPA. -- INVS. IIIIVIR. *Caput illius cum corona rostrata.*
CAESAR AVGVSTVS. *Caput Augusti laureatum. A. Cæs. Vind.*

Aureum unicum eximiae raritatis & elegantiae se vidisse fatetur Vailantius, neque Cl. Baldini, quem adderet, habuit; ab hoc non solum, sed a prolato etiam argenteo ob coronam rostratam diversum fisto. Dolendum, ob abscissum ea parte numum triumviri nomen interiisse, qui forsitan alius a Platorino esse potuerat.

TI CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. IMP. VII. P. M.

Caput Tiberii nudum.

DIVVS. AVG. IMPER. OCTAVIA *Capita adversa Augusti & Octaviae sororis, quorum illi sol, isti luna falcata insistit.*

R. Majoris formae Cæs. Vind.

Ut nemo præterquam in singulari hoc numo sororis Augusti caput viderit, ita non mirabitur, honorem hunc ei a Tiberio inpensum, quam vivam & mortuam magnifice, atque pro meritis Augustus ipse coluit; narrat Dio L. XLIX. pag. 473. de Augusto ex Pannonicō bello reduce: τῇ Οκταβίᾳ, τῇ τε Λιβίᾳ καὶ εἰκόνας - - - - - ἔδωκεν. Octavia & Livia statuas erigi permisit, deinde pag. 477. τὰς τε σοὰς ἀπὸ τῶν λαφύρων αὐτῶν, καὶ τὰς ἀποθήκας τῶν βιβλίων τὰς Οκταβιανὰς ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς κληθείσας καλοσκέυασεν. Ex Delmatarum manubiis porticus & bibliothecas a sororis nomine, Octavianas dictas extruxit. Ubi funeris splendorem L. LIII. pag. 625. idem persequitur, subdit: τὰ δὲ δὴ ὑπεριστέλλον αὐτῇ ἔπαινον ὁ Αὐγούστος ἐδέξατο. Augustus vero non omnia, quæ in ejus honorem (ab fenatu) decreta fuerant, admisit. Hæc inter apotheosin fuisse subsPICARI licet, quam tamen postea Tiberius executus fuerit.

TI. DIVI. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii laureatum.*

TR. POT. XX. *Victoria globo insidens coronam nectit.*

N. Subduplae molis. de France.

Quinarios aureos, quos omnes raros hic pronunciat Vaillantius, tres typo simili, sed tribunitiæ potestatis numero diverso singulos produxit, acceptum hoc patrimonium, quia ne numulo auxit Romanus editor, noster peculiaris raritatis laudem merebitur, qui xx. præfert.

Errorem Vaillantii, qui nimis folicite in victorias de hoste aliquo relatas pro singulis suis quinariis inquisiverat, hic descripsit Baldinius, cum anno V. C. 777. Trib. Potest. xxv. uterque adfixit, etenim si hinc sursum numeras, ad annum V. C. 753. venies denique, quo primum Tiberio tribunitia potestas conlata fuisset, at consentientibus historicis hic honor ei obvenit V. C. 757.

Unde consequitur Trib. Pot. xvii. cum anno V. C. 772. xxii. cum anno 777, quo Tacfarinas a Dolabella victus, xxv. cum anno 780, xx. in nostro numulo signatam cum anno 775. congruere. Ajebam, Vaillantium folicite nimis in victorias pro numis explicandis inquisivisse, quia in horum annorum tribus peculiare nihil armis actum; placuerit nempe signum sedentis Victoriæ aliquamdiu cælatoribus monetariis, ut sæpius illud variato Trib. Pot. numero repræsentarent, quemadmodum de Apollinis Actii & Dianæ cum epigraphæ SICIL. statuis in singulari meo libello ostendi.

Aut alius est numus, quem Romana editio pag. 42. exhibet, aut minus servatus jam ab Vaillantio lectus est, nam similis adest in museo Apost. Zeni, in cujus antica nominibus integris, TIBERIOS. KAISAP. &c. in postica: ΕΛΕΤΘΕ. legitur.

Gratiam me a lectore conlecturum existimabam, si, antequam de numo regis Bospori, in quem aliquod jus habeo, agam, numum Pythodoridis reginæ pag. 43. non omnino transeo. Ut bene ex Bimartio Vaillantii lectionem & explicationem emendavit per numum Abbatis Rothelin Baldinius, ita quoad caput Tiberii & ini-

tium æræ V. C. 713 consentire non possum; in eodem hoc numo eruditi Galli certum Augusti caput viderunt, quod etiam capricorni signum confirmare potest. Ex hoc consequitur, quia alter numus ejusdem reginæ cum balance in averfa eandem epocham Ξ seu 60 præfert cum Tiberii capite, numum alterum paullo ante mortem Augusti, alterum initio aditi a Tiberio imperii cufum, cum proinde certum fit, Augustum mortuum V. C. 767. mensis Augusti die 19. atque Tiberium illico obtinuisse imperium, si 60 ab 767 subducas, annum V. C. 707. tenemus, qui ob liberatum a Pharnacis tyrannide Pontum aptior sane est pro æræ initio, quam ille 713., si etiam reliqua consentirent. Vide si placet *Mém. de bel. let. T. XXIV. pag. 80. & seqq.*

Numum regis Bospori, quem ex eodem museo ibidem protulit Cl. Baldinius, contrectavi etiam, mirabarque, virum eruditum Rhœmetalcen Thraciæ regem, de quo Tacitus, pro Tiberio Julio Rhescuporide I. nobis obtrufisse, etenim, si etiam erronea Vaillantii æra V. C. 453. pro 457. adsumitur, nullum in Bosporo Rhœmetalcen invenies, ubi contra epocha AAT adhibito vero æræ initio 457 aptissime in annum V. C. 788 & Tiberii imperium congruit. Et si hac in emendatione me jam prævenit Cl. Cary *Hist. des Rois du Bosp. p. 47. & seqq.* quia tamen numus in aliquo Austriæ museo adservatur, omittendam non existimavi.

D R V S V S . . . A V G . C O S . I I . . . R . P . *Caput Drusi junioris nudum.*
 T I . C A E S . A V G . . . . R . P . X X X V . *Caput Tiberii laureatum.*
R. Cæs. Vind.

Merito Panelius noster, Regis Catholici paucis abhinc annis antiquarius & Vaillantium, & religiosum nimis ejus descriptorem Baldinium perstringit *Dissert. de numo Tarraconensi* ob epigraphen averfæ mala fide *pag. 44. edit. Rom. descriptam*, etenim *pag. 39.* idem numus erat propositus cum Tiberii *Trib. Pot. XXXV.* Verum idem nimis Harduini sectator majore jure a Cl. Belley reprehensus fuit, *Journal des Sçavans 1749. Mensè Octobre pag. 147*, dum nobis vivum Drusum ad XIX. Tiberii annum præstare voluit, quem historici omnes IX. Tiberii anno, Livillæ & Sejani artibus necatum scribunt, velut nempe Tiberius parricidii pœnitens, mortui memoriam ea in dignitate gestorum munerum anno imperii sui XIX publica in pecunia renovare non potuisset; id sane probabilius multum, quam scriptores veteres omnes falsi postulare.

A N T.

ANTONIA. ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput uxoris Drusi senioris.*
ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙ. ΚΑΙ. ΣΕΒΑ. ΓΕΡΜΑΝΙ. ΑΤΤΟΚΡ.
L. B. Caput Claudii laureatum. R. Max. formæ de France.
Alter fere similis cum anno II. R. Can. S. Floriani.

Et si ante conplures annos pro texenda chronologia Augustorum ex solis numis Ægyptiis musea tam edita, quam non edita, quæ inter erat amplissimum illud Cl. Stofschii, diligenter excusseram, in nullo tamen Antoniaæ numum cum Claudii anno XIII. vel in ære reperi. ΣΕΒΑΣΤΗΣ titulus mortuæ adjectus obturbare posset, nisi ex Suetonio *L. V. c. II.* certiores redderemur: *Decernendum curavit - - - matri carpentum, quod per circum duceretur, & cognomen Augustæ, a viva* (ita enim rectius legi pro *avia*, numi hi ipsi conprobant) *recusatum.* Divæ nomen ob modestiam illi datum non fuerit, cum Suetonius paullo ante disertis verbis meminerit, id soli aviaæ Liviaæ obtigisse.

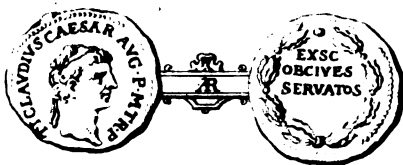

C. CAESAR. AVG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput Caii laureatum.*
 TI. CLAVD. CAESAR. AVG. P. M. TR. POT. IMP. VI. *Caput*
Claudii laureatum. *R. Can. S. Floriani.*

Et si monetarii inprudencia, numus enim nec subæratuſ est, nec aliquam adulterationis speciem præfert, Claudii capiti averſa ex emerito Caii typario adjuncta est, quia nec ejusmodi excluſit Cl. Baldinius, locum hic meretur, atque meliore etiam jure, quod in nullo Claudii numo apud Inl. Mediqbarbum tituluſ IMP. VI. adſcriptuſ legitur.

TI. CLAVDIVS. CAESAR. P. M. TR. P. *Caput Claudii laureatum.*
 EX. S. C. OB. CIVES. SERVATOS. *Intra quernam coronam.*

R. C. Ariosii.

Argenteus unicus in catalogo Mediobarbi recensetur cum epigraphe OB. C. SER., quia hic noster & figlarum vocabula conplet, & præterea solemni illo: EX. S. C. marmor aliquod hac inscriptione insigne dedicatum adnuntiat, pretium non vulgare meretur.

Ad pag. 55. *Edit. Rom.* observandum, rarissimum illum numum, in cujus averfa restitutionis a Trajano facta est mentio, jam a Vailantio male explicatum, sine ulla censura dimissum fuisse ab editore Romano; profecto muliebri signum, quod in hoc numo, si alterum cornu copiae demis, eodem modo confidet in aliis solius Claudii monetis cum epigraphe CONSTANTIAE. AVGVSTI., de statua resecta a Trajano admonere potuisset viros eruditos; ut nihil dicam de dubia admodum ejus loci interpretatione, quem ex Suetonii *L. V. c. 46.* pro sua sententia adlegavit; qui plura volet, consulat *Mem. de l'Acad. de belles lettres T. XXIV. p. 175.*

- - - - - SAR. AVG. P. M. TR. P. VI. IMP. XI. *Caput Claudii laureatum.*

P. M. AVGV. C. - - III. *Curvus quadrijugus, in quo vir stans d. nescio quid, forsân lituum, aut aquilam.*

R. Cæs. Vind.

Insolens *Auguris* titulus eximiae raritatis huncce numum reddit; an hic adjectus fuerit, quia primum hoc illi munus obtigit teste Suetonio:

C 2

cum nullo præter auguralis sacerdotii honore, ab Augusto impertitum : an quia augurum scientiæ admodum deditus, quia idem scribit : observavitque sedulo, ut quoties terra in urbe movisset, ferias advocata concione, prætor indiceret : utque dira avi in urbe, aut in capitolio visa, obsecratio haberetur, eamque ipse jure Max. Pont. commonito pro rostris populo præiret.

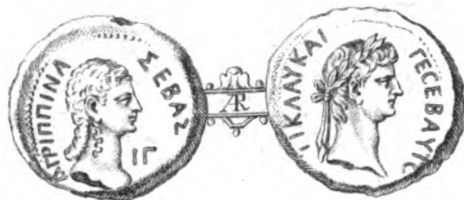
ΤΙ ΚΛΑΥ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑ. ΓΕΡΜΑΝΙ ΑΤΤ. Λ. Σ.

Caput Claudii laureatum.

ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. *Messalina stans d. Octaviam*
 & Britannicum tenet s. spicas. *R. Max. mod. Can. S. Flor.*

Quam a metallo commendationem habet numus similis cum nota anni tertii a Vaillantio propositus, eandem sibi hic imperii anno sexto signatus vendicat.

ΑΓΡΙΠΠΙΝΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. L. I. *Caput Agrippinae uxoris.*

ΤΙ. ΚΛΑΥΔ. ΚΑΙ - - - ΓΕ. ΤΕΡΕΒΑΥΤΟ. *Caput Claudii laureatum.*

R. Max. mod. C. Ariosti.

Unicum cum Neronis, nullum cum Claudii capite Græcum numisma produxit Vaillantius, præfens ob singularem metalli puritatem eximiae raritatis laudem sibi conciliat.

Aureum Cotyos I. numum ex museo olim Apost. Zeni hic adjecit Cl. Baldinius, de quo mox inter Neronis numos loquar.

NERO. CLAVD. CAESAR. AVGVS. *Caput Neronis laureatum.*
ADLOC. COH. *Imperator ad sellam curulem stans milites adloquitur.*

R. de France.

Quanti pretii sint numi, qui militares conciones repræsentant, noverunt antiquarii, nostri eximia raritas inde magis elucet, quod sub hoc principe in nobiliore metallo hactenus nullus, duo soli ex ære, quos ad suscipiendam isthmi perfossionem refert, cum hac epigraphe & typo ab Inl. Mediobarbo sunt proditi.

NERO. CAESAR. AVGVSTVS. *Caput ejus laureatum.*
AVGVSTVS. GERMANICVS. *Vir togatus capite radiato stans. d. elata ramum s. globum cum Victoriola tenet.*

R. C. Arioſti.

Ex museo Francisci Palatii Romanus editor aureum similem Vailantii numis adjecit, eumque non obvium pronuntiat, multum præcellit præfens, quia ex argento cum hoc signo flatus in compilatione, quam mihi velut regulam constitui, abest. Quid quod, si eadem in Palatiano numo anticæ partis est inscriptio, quam Mediobarbus pag. 89. adnotavit, nostro major ab ampliore epigraphe raritas adcedit.

IMP. NERO. CAESAR. AVG. *Caput Neronis sine corona.*
PONTIF. MAX. TR. P. VIII. COS. IIII. P. P. *Figura paludata s. pede arma calcans, utraque manu discos continet.*

N. de France.

Argenteum simile numisma in utraque Mediobarbi editione recensetur: quare aureus noster primum prodit ipsa epigraphe (nam

in illo abest numerus consulatus) & typo diversus, certissimo enim arma, non galeam solum calcat, id quod me induxit, ut hunc præ alio cælari facerem. Arbitror, ad ludos aliquos militares Jano cluso celebratos referri posse.

IMP. NERO. CAESAR. AVG. P P. *Caput Neronis laureatum.*

Aquila legionaris inter duo signa militaria. Cetera anepigraphus.

R. C. Arioſti.

Neronis caput cum signis militaribus conjunctum nullo in ære catalogus Mediobarbi repræsentat, neque in numum integerrimum adulterationis minima subspicio cadere potest. Raritatem auget, quod adversa ab omni inscriptione nuda est.

ΝΕΡΩΝΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput illius laureatum.*

ΘΡ.Ζ. *Aquila insistsens fulmini, a læva ramus. R. M. form. C. Arioſti.*

Vaillantius Neronis numos cum æræ Antiochenæ anno cxi. & cxii solum proposuit, anterior est hic noster cum anno cix., qui Neronis imperii septimo respondet. In eodem museo adservatur alter quoad omnia similis cum characteribus IP. H. nempe anni consequentis. Tertius gazophylacium canonicorum S. Floriani ornat epigraphæ utriusque partis aliquantum diversa, nam in antica in recto scriptum ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. in postica ΕΤΟΥΣ adjicitur numero ΔΙΡ. seu anno cxiv. Id hic obiter indicandum, æram Cæsareanæ, qua sub Nerone usa est Antiochia, ipsa in urbe cœpisse anno V. C. 705. & in circumjecta solum regione anno consequente, ut ex duobus numis Galbæ & Othonis præclare more suo demonstravit cl. Belley. *Mem. de l'Acad. de bel. let. T. XXX. pag. 273. & seqq.*

NERO. CAESAR. AVGVSTVS. *Caput ejus laureatum.*

BT. IA. *Mons Argæus, in quo Imp. stans d. globum s. bastim.*

A. Cæs. Vindoh.

Geminum huic cum eodem anno xi. Neronis Cæsareæ Cappadociæ numum argenteum dum rarissimis jam inseruit Vaillantius, quid de aureo, qualem ne Cl. Baldini viderat, sentiendum, nemo non videt.

ΕΤΟΤC. K. *Caput Neronis laureatum.*

ΒΑCΙΑΕΩC. ΠΟΛΕΜΩΝΟC. *Caput Polemonis diademate cinctum.* *R. Can. S. Floriani.*

Tres hujus regis sub Neronis imperio in Ponto regnantis Vaillantius protulit numos cum annis xviii. xxiii. & xxiv. quartum cum anno xix Baldinius ex museo Rothelinii adjecit eximiae raritatis singulos, quintum sisto cum anno regni xx.

Caput Agrippinae matris Neronis, Claudii viduae sine epigraphe.

ΒΑ. K. BNT. *Caput Cotyos I. regis Bospori.* *AV. Ejusdem musei.*

Jure aliquo, etsi a Cl. Baldinio pag. 61. editum, hunc numum mihi vendico, quia non suo loco & tempori ab eo fuit adscriptus. Superius jam ostendi, certum hodie Bosporicae æræ initium esse an. V.C. 457., huic si adjiciuntur numeri in numo signati 352., habebimus annum Bosporicum an. V.C. 808. incipientem, qui Neronis imperii alter fuit. Nec caput Agrippinae matris molestias faceffit alicui, qui advertit ad ea, quæ Suetonius c. ix. *Matri summam omnium rerum, publicarum, privatarumque permisit.* Si anteriores reges adeo adulati sunt, ut Impp. adsumerent prænomena, quis mirabitur a Coty tam potentem matrem sub Neronis initium adeo cultam, ut ejus etiam caput, sua in moneta signaret?

OCTA-

ΟΚΤΑΟΤΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. Λ. Ε. *Caput Octaviae prima Neronis uxoris.*

ΝΕΡΩ. ΚΛΑΥ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡ. ΑΥ. *Caput Neronis laureatum.*
R. Max. mod. de France.

Octaviae numus argenteus etiam in Romana editione abest, unde nostri Ægyptii quamvis mixto ex metallo flati raritas fatis elucet. Infelix princeps jam eodem hoc anno quinto æmulæ suæ Poppææ cufos in Ægypto numos vidit, repudiata subinde velut sterilis, relegata ceu adultera, & occisa est V. C. anno 815. Neronis nono.

D

ΠΟΠΠΑΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. L. I. *Poppæa secunda uxoris caput.*
 ΝΕΡΩ. ΚΛΑΥ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡ. ΑΤ. *Caput Neronis*
laureatum. *R. Max. mod. de France.*

Eodem quidem cum anno x. Poppææ numum protulit Vaillantius, & Mediobarbus, quorum hic, quia nec consuetam metalli notam. *R* adjicere est ausus, satis profitetur deterioris suum esse mixtionis, ille de hujusmodi in Ægypto cufis numis adeo obscure scribit, ut intelligi nequeat, an is, quem indicat, purioris sit argenti, quemadmodum noster; id si foret etiam, nostro hic est locus, qui in postica & inscriptione ampliore, & capitis ornatu differt; ceterum experimento lapidis Lydii subjeci præsentem, & deprehendi eandem argenti sinceritatem, quam in obvio Romano Neronis denario sum expertus.

L. CLODI. MACRI. LIBERATRIX. S. C. *Caput Africae elephantis exuviis tectum.*

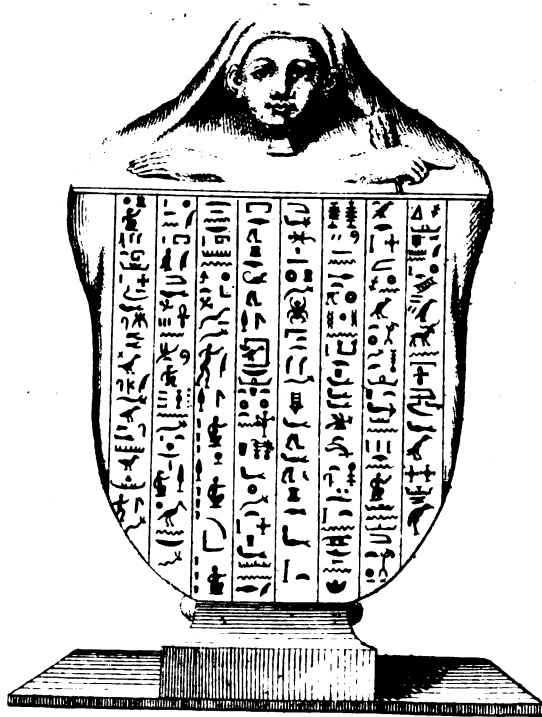
MACRIANA. LIB. LEG. I. *Aquila legionaris inter signa militaria.*
R. C. Ariosti.

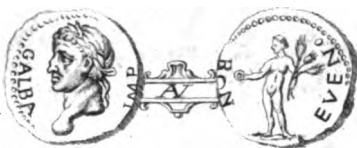
Tres diversi typi Clodii Macri numos novimus hactenus, duos Mediobarbus exhibet, alterum cum Clodii capite, & navi in averfa aureum, qualem æneum adulterinum a Trifano vulgatum refert Vaillantius in notis ad Sequini numismata pag. 411., in quo tamen eum non reperi Tomo I. indicato, fed in Patino pag. 96. metallo non adnotato. Alter argenteus Libertatis fignum objicit. Tertius legionem III. Aug. poftica parte exhibet, quem Vaillantius ex museo Georgii Barbaro Veneti ab fe gazæ regis Galliarum inlatum loc. indic. pag. 410. repræfentat, mirorque rariffimum hunc ab editore Romano omiffum.

Ab omnibus his diverfus eft noster; etenim in antica non *Liberam* fed *Liberatricem* legionem certis characteribus enunciat, neque eft quod erroris Trifanum vel Patinum accuset Vaillantius velut L. loco c. legerint, nam certius mihi videtur nequaquam prænomen *Lucii*, quod Claudia familia repudiavit, hac figla denotari; fed *Legionem*, ut integra fit lectio: *Legio Clodiana Macriana Liberatrix.*

Deinde noster eum titulum non tertiæ, fed primæ legionis fuiſſe demonſtrat, idque quam certiffime, cum numerus lineæ, quæ indu-

eta est, medio inmineat, & nulla sit subspicio, extritum fuisse aliquid. Abest præterea in regio Parifino averſæ in orbem cælata epigraphe. Illud omittere non poſſum, extemporaneum noſtrum auguſtum argentum defeciſſe, noſter enim non drachmam, ſed 43. grana ſolum adpendit, optaſſem etiam regium a Vaillantio ponderatum fuiſſe.

GALBA. IMP. *Caput ejus laureatum globo inpositum.*

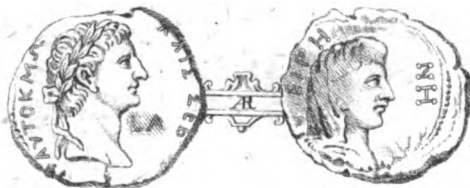
BON. EVEN. *Vir nudus stans d. pateram s. spicas & papaver.*
A. de France.

Argenteum ejuscemodi primo loco propositum rarum habuit Vaillantius, quo in metallo nullus item apud Mediobarbum reperitur, aversæ epigraphæ ita truncata, qualis in præsentē exhibetur, fa-teor discrimen id quidem esse exiguum, adtamen adjecto auri pon-dere eximiæ raritatis gradum obtinet numisma hic depictum.

IMP. SER. GALBA. AVG. *Caput laureatum.*

CONCORDIA. PROVINCIA RV M. *Signum muliebre stans d. duas spicas & papaver medium, s. cornu copiae. R. Erem. S. Aug. Vind.*

Aut male servatum habuit hunc numum Vaillantius, aut nimia con-fidentia exscripsit eum, quem inter argenteos secundo loco repræ-sentat Mediobarbus, vel denique diversum a nostro habuit, quid-quid sit, vel corrigit, vel auget noster etiam quoad capitis inscri-ptionem Vaillantii collectionem; in hoc aversæ signo profecto Pacem nec ipse agnovisset. Arbitror ipsam *Concordiam* Galliæ & Hispaniæ hic exhiberi, quia hæ in singulis numis pag. 71. cum spi-cis se fiunt. Cum nec Argelati editio nostri similem adnotet, ra-rrioribus ad censeri meretur.

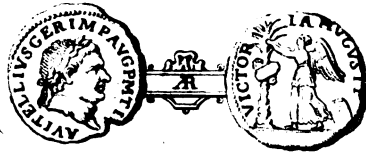

ΑΤΤΟΚ. ΜΑΡΚ. ΟΘΩΝ. ΣΕΒ. Λ. Α. *Caput Ottonis laureatum.*

ΕΙΡΗΝΗ. *Pacis caput muliebre velatum. R. Max. mod. de France.*

Tribus Græcis Antiochiæ percussis, duos ex diversis museis adjecit Cl. Baldini, quos quia singillatim illos non recensuit, ejusdem typi & officinæ fuisse, conjicio. Quem exhibeo, cælaturæ, et epigraphes ratione Ægyptium se manifestat, typus ad Latinum illum forsitan respicit, cui inscriptum: **PAX. ORBIS. TERRARVM.** Argentum mixtum, ex quo flatus est, nihil ejus præstantiæ detrahit.

FIDES. EXERCITVVM. *Dextra junctæ.*

FIDES PRAETORIANORVM. *Typus idem.* *R. C. Ariosti.*

Et si caput abest, seu id monetarii lapsu, seu Vitellii voluntate ad conciliandos sibi milites factum est, ad hunc imperatorem singularis hic numus referri debet, quia similes epigraphes cum eodem typo in ejus monetis apud Vaillantium & Mediobarbum reperiuntur, leges apud illum non sine raritatis commendatione inter argenteos: *Consensus Exercituum, Concordia Prætorianorum*; apud hunc in æneo *Fides Exercituum*. Quod eximiam numi nostri præstantiam mirifice augeat, illud est, in solo hætenus æneo lectam fuisse inscriptionem primam, hanc vero: **FIDES Prætorianorum** nullo in ære comparuisse hætenus.

A. VITELLIVS. IMP. GERMAN. *Caput ejus laureatum.*

L. VITELLIVS. III. COS. CENSOR. *Caput Lucii patris etiam laureatum, præ quo sceptrum eburneum cum aquila.* *N. de France.*

Ex numis Cartusianorum Romanorum, qui in Cæsareum Vindobonense con migraverant, istiusmodi indicat aliquem Cl. Baldini. Alterum hic ex numophylacio aliquo Austriaco sisto metalli ejusdem, non solum inscriptione anticæ partis ab eo, quem Mediobarbus recenset, sed etiam posticæ diversum, ut dubium esse possit, an non numerus III. siglæ cos. præpositus legendus sit potius: *Ter consul*. Adfert eundem Cl. Baldinus pag. 81. ex museo Austriaco, epigraphæ

COS. III. mutata; adtamen is asterisco a nobis notatus, quod dubiæ
 γνησιότητος signum.

A. VITELLIVS. GER. IMP. AVG. P. M. TR. P. *Caput Vitellii laureatum.*

VICTORIA. AVGVSTI. *Victoria utraque manu palmam arborem prebendit, cujus trunco duo scuta adpenſa, ad pedes tertium. R. de France.*

Quamvis plures hac cum epigraphæ omni in metallo cusi numi victoriam de Othonis exercitu relatam testantur, non memini tamen, me etiam in numis aliorum Imp. deæ signum ita repræsentatum videre, cum Vitellii capite fane similem inveni nullum.

A. VITELLIVS. GERMANICVS IMP. *Caput ejus sine corona. Victoria sedens d. pateram, s. ramum. Anepigraphus. R. C. Ariosti.*

Tam inscriptionis absentia, quam Victoriæ sedentis habitus, ut de nudo Vitellii capite nihil dicam, inter præstantiores eum constituunt.

IMP.

IMP. CAESAR. VESPASIANVS. *Caput illius laureatum.*

CAESAR. AVG. F. COS. CAESAR. AVG. F. PR. *Capita Titi & Domitiani aduersa.*
AV. Cas. Vind.

Argenteum hunc numum, qui Taciti narrationem *Hist. L. IV.* de Titi consulatu & Domitiani prætura præclare confirmat, inter rariores habendum *pag. 85.* jam censuit Vaillantius, quas laudes aureo non adscripsisset, qualem nec illi, nec editori Romano videre obtigit?

CAESAR. VESPASIANVS. AVG. *Caput idem.*

CERES AVGVST. *Dea stans d. spicas, s. hastam aut facem.*
R. Can. S. Flor.

Aureum ejuscemodi *pag. 108*, æneum *pag. 117.* recensuit Medio-barbus, atque illum quidem aptissime ad summas sub aditi imperii annonæ angustias levatas retulit; de genere singularium proinde argenteus noster est.

IMP. CAESAR. VESPASIANVS. *Caput Vespasiani laurea cinctum.*
COS. III. FORT. RED. *Mulier stans d. partem navis tangit, s. cornu copiae.*
AV. de France.

Ad Titi laureatum reditum anno V.C. 824. pertinet præstantissimus numus, quem argenteum etiam nemo forsan viderit. Quia Fortunam reducem maritimi itineris monetarii fere temone armare solebant, typus hic forsan navem ipsam designat, de qua Suetonius

E

L. VIII. Festinans in Italiam, cum Rbegium, dehinc Puteolos oneraria nave adpulisset, Romam inde contendit expeditissimus.

Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Mulier stans d. pomum, aut globum, s. caduceum.
N. de France.

Argenteum aliquantum similem reperiens in compilatione Inl. Mediobarbi, quæ tamen Fortunæ reducis minus consueta repræsentatio aut non benè descripta, aut ab illa diversa est, quippe in nostro pro cornu copię caduceus sinistram ornat, insolenti huic typo, si auri pretium adjicis, numum profecto de rarioribus eum habebis.

DIVVS. AVGVSTVS. VESPASIANVS. Caput ejus laureatum.

EX. S. C. Thensa duabus Victoriolis ornata, & a quadriga equorum vecta.
R. Cas. Vind.

Numo aureo, qui consecrationis hoc indicium pro pompa in circensibus exhibet, raritatis laudem jam adjecit Vaillantius, is tamen jam in prima Mediobarbi editione pag. 117. aderat, argenteum ejuscemodi nec altera ab Argelato curata repræsentat.

Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Victoria gradiens scutum inponit tropæo, ad quod captivus sedens.
R. C. Arioſti.

Subspicari hoc in numo lapsum monetarii non possum, qui Victoriæ, quæ vivorum Augg. monetas ornare solet, cum consecratione conjunxisset, quia aureum simili fere typo, etsi forsan non satis nitide descripto, in laudato sæpius catalogo legimus. Si aureus ille inter numorum vulgus relictus est a Vaillantio, ex turba eximi debet argenteus præsens.

DIVVS. VESPASIANVS. Caput illius laureatum.

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. Capita adversa Mercurii, & alterius barbatum forsan Herculis, infra astrum majus.
N. de France.

Veniam merebitur longior digressio facta in eorum gratiam, qui commentarios academix Parisinæ, de elegantioribus literis editos, non legerunt, quia commoda se hic dat obcasio de vocabulo *REST.* seu *Restituit* differendi, atque recentiore Cl. Baldini explicationem *pag. 31. & 40. Tomi II.* refutandi, quam quidem vir eruditus mutasset ipse, nisi Romana Vaillantii editio anno uno Cl le Beau lucubrationem typis academicis vulgatam prævenisset. Eruditi Galli argumentis utar *T. XXI. pag. 335.*

Censuit Baldinus, plurimas monetas a Trajano restitutas, ut senatus, atque populi Romani sibi benevolentiam conciliaret, ostendendo suam observantiam erga augustos decessores, & simul amorem, quo præcipuas R. P. familias prosequeretur. Ast Cæsarum familia cum aliis jam extincta erat; quis in animum inducet, Romanos revocata eorum memoria ad restituentis principis amorem commotos, qui aut dum viverent, erant parum celebres, aut commune populi odium, & contemptum publicum rogo intulerunt? Ut monetarum restitutarum opinio ipsa in radice convellatur, opus est solum intueri numum Nervæ a Vaillantio editum, & a Baldinio, quin vel minimum ad mutandam sententiam commoveretur *pag. 114. typis restitutum.* Numus is Nervæ caput cum epigraphe *DIVI* præfert, quare sub Trajani subcessoris imperio cusus; & monetam hanc a se primum in decessoris memoriam statam, Trajanus ipse, ut fert inscriptio averfæ, restituerit? quis hic absurdum ipsis manibus non palpat?

Quare cum in aliis, tum in tribus Vespasiani numis, quos *pag. 86. edit. Rom.* videmus, signa fellæ curulis cum fulmine, troæum, captivus genu flexo monumenta vel ex ære, vel ex marmore alicubi publice dedicata erant, quorum refectione eam sibi existimationem apud populum, statuarum & monumentorum quorumque amantissimum, conlegerunt augusti, ut hæc liberalitas etiam in publicis monetis celebraretur, quemadmodum hæc omnia sex libellis *Tom. XXI. & XXIV. Mém. de l'Académie des inscript.* minutim persequitur laudatus supra academicus.

Ad nostrum hic depictum redeo, atque simul Austriæ de unico atque adeo quantivis pretii numo quam plurimum gratulor; etenim

néc Baldinius recensitis tribus Vespasiani numis, nec le Beau, qui sane peruestigavit omnia, T. XXIV. pag. 194. diversum aliquem adicere potuit.

In singulari nostro monumentum repræsentatur, quod per astrum & deorum protomes, æque ac sella curulis cum fulmine, Vespasiani consecrationem indicat; vitium monumentum indicatum fecerit, sub Titi & Domitiani imperio, atque in Trajano restauratorem invenerit.

IMP CAES. VESP. AVG. P. M. COS. IIII. *Caput Vespasiani laureatum.*

IMP. Currus triumphalis cum quadriga equorum, in quo Imp. f. bacillum. *N. Caf. Vindob.*

Cum anno V. C. 825. congruit nūmus spectato consulatu, an triumphus Judaicus a monetariis repetitus sit, an victorias in Anglia per Cerealem relatas spectet, hæsito, id mihi pene certum, ut mediocritatis studiosus erat princeps, Vespasianum ob Commagenem in provinciam redactam, qua Antiochus fere sine sanguine decessit, non triumphasse, cui tamen expeditioni editor Romanus numum aureum *Victoria Augusti* inscriptum ex museo Ap. Zeni pag. 90 adtribuit. Quod ad rem meam facit plurimum, est, nulum in catalogo Mediobarbi cum his adjunctis recenseri aureum, argenteum obiter indicari solum pag. 114 nulla inscriptionis IMP. facta mentione, quæ etiam in numo aureo Vaillantii pag. 90 præmittitur, quo tamen infirmari potest Goltzius, qui hoc anno ter Imp. titulum a Vespasiano adsumtum adserit.

IMP. CAESAR. VESPASIANVS AVG. *Caput laureatum.*

TITVS. ET. DOMITIANVS. PRIN. IVV. *Ambo sedentes in sella curuli d. ramos oleæ.*

N. Caf. Vind.

Similem, etsi in epigraphe aliquantum diversum, argenteum & recensuit, & explicuit Vaillantius, aureus in Mediobarbi catalogo non reperitur.

IMP. CAESAR. VESP. AVG. CENSOR. *Caput idem eodem ornatu.*
 VESTA. *Templum Vestæ tetrastylon cum gradibus, in cujus me-*
dio deæ signum, extra templum statuae duæ. R. C. Arioſti.

Metallis certamus, aureum hujus typi etiam a Mediobarbo rela-
 tum raros inter adſcripſit Pariſinus antiquarius, ex argento flatus
 utrobique cum abſit, rariorum numerum augebit profecto.

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. COS. IIII. CE. *Caput ſimile,*
 VICTORIA AVGVSTI. *Victoria gradiens d. ſertum, ſ. ramum.*
Quinarius A. Cæſ. Vindob.

De Victoria hoc anno relata ſuperius differui; quamvis cælatum
 ſignum ſingulare nihil repræſentat, aureum in Argelati conpileatione
 iſthoc typo cuſum non vidi. Metallum pretio ſubdupla moles gra-
 tiam & raritatem majorem addit.

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. COS. IIII. *Caput Veſpaſiani laurea-*
tum.

Imp. ſtans d. baſtam ſ. parazonium pede galeam calcit, pone Judæa
ſedens, media palma arbore. Anepigraphus. A. Cæſ. Vindob.

Argenteum hujusmodi CL. Baldini ſuo ex muſeo inter raros ad-
 fert, cujus tamen ſimilis jam in prima Mediobarbi editione pag. 114.
 adnotatur, aureum in hoc catalogo, etiam ab Argelato deinde re-
 ſtituto, cum hac capitis epigraphe inani labore quæres, quare
 ob metalli nobilitatem rarioribus adnumerandus erit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. *Caput ejus*
laureatum.

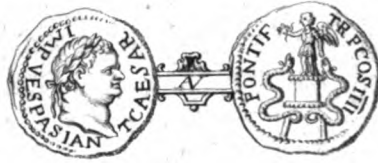
ΕΤΟΥΤ. Β. ΙΕΡΟΥ. *Aquila inſiſtens fulmini; in area ramus.*
R. C. Arioſti.

Miror CL. Baldinium anno 1743. infirmam Vaillantii conjecturam ad
 verbum exſcripſiſſe, velut in hujusmodi numis inſcriptio annos Ve-
 ſpaſiani ſacros commemoraret ob omen & augurium fauſti, ſanctique
 ejus imperii, quod ille rem Romanam renovaturus atque reſtauraturus

esset, ut nihil dicam de contorsione, qua de anno Domitiani *VIII. pag. 110.*, de Nervæ annis *pag. 116.* usus est, miror inquam hoc, cum superiore jam seculo Emin. Noris. *de Epoch. Syromaced. Dissert. III. c. 6.* demonstraverit, annos sacros dictos esse, qui ab adito imperio ita fluebant, ut recurrens dies sacrificiis & votis publicis coheretur, quemadmodum ex Plinii ad Trajanum *ep. 103.* liquet, ubi: *diem imperii debita religione celebravimus, commendantes diis imperii tui autoribus & vota publica, & gaudia.*

Eandem sententiam subinde ex numo æneo Decii mirifice inlustravit & confirmavit bonæ memoriæ decessor meus Frœlichius *IV. Tentaminum pag. 342. & seq.* Ast præclarum inventum longius provexit Cl. Belley, de cujus viri amicitia multum gloriatur, *Tom. XIX. de l'Académie des belles lettres. pag. 447.* docuit nos nempe ex numo Galbæ *ETOTΣ. NEOT. IEΠOT. B.* inscripto, ipsas urbes etiam anni sui civilis initium eodem titulo consignavisse, ita, ut, dum imperator paucis mensibus ante adivisset imperium, consequens sui anni exordium jam numero *B.* designaverint.

Ex ejusdem clarissimi academici doctrina liquet, numum nostrum nequaquam eundem, aut eodem tempore cūsum fuisse, quo ille cum eadem licet numerali nota *B.* a Vaillantio relatus, hic enim malleum subivit recurrente anni civilis ejus urbis initio, noster vero redeunte altero jam anno aditi imperii die, quia abest vocabulum *NEOT*, frustra enim cum Harduino ad negligentiam monetarii recurritur, qui id adjicere fuisset oblitus, nam inter solius Vespasiani numos tres cum diversis annis *B. Γ. Δ.* ita inscripti obcurrunt, neque unquam quis a Galbæ numo cum nota *B.* signato se expediet, nisi felici hac observatione adhibita.

IMPERATOR. T. CAESAR. AVGVST. P. P. *Caput Titi laureatum.*
AVGVSTAE. PACI. *Victoria gradiens d. lauream, s. ramum, in*
area EPE. *R. C. Arioſti.*

Non pauca præter morem hoc in numo se obijciunt; legimus in principis hujus denariis IMP. adclamationem XV. repetitam, in nullo tamen hic titulus, nisi compendio scriptus reperitur, magis insolens est, eum ante prænomen positum. Æque insolens est pars averſa, fateor victorias pacem conſequi, aſt Victoriæ ſignum huic inſcriptioni conjunctum, præterquam in duobus numis Veſpaſiani apud Mediobarbum pag. 110. me alicubi videre non memini, frequentes ſunt epigraphes: *Pax Auguſti*, verum *Auguſtæ Paci* in nullo legeris.

An forſan a Tito Victoriæ ſtatua in templo Pacis a patre ſtructo dedicata? Illud EPE ſuum etiam OEdipum deſiderat, nihil enim juvat H. inſertum in numo muſei Daviæ indicata pagina, an forſan Epheſi numum Latinum quæremus? Quidquid de his ſit, certum eſt ex auguſti & patris patriæ titulis, numum hunc ante annum V. C. 832. cuſum non fuiſſe, atque inter ſingulares, quos dicimus, eximium mereri pretium.

IMP. TITVS. CAES. VESPASIAN. P. M. *Caput Titi laureatum.*

BONVS. EVENTVS. AVGVSTI. *Genius nudus d. pateram, j. spicas cum papavere.*
R. Can. S. Floriani.

Non adsequor, cur numi rarioris honor a Vaillantio non conlatus fuerit in numum aureum ejusdem typi & epigraphes, qui unicus jam in prima Mediobarbi editione anni 1683, *pag. 124.* relatus est, atque eo magis, quia non nisi sub Tito hæc epigraphe addito *Augusti* nomine in monetis Augg. legitur. Similis typi alter æneus in eadem collectione recensetur, argenteo nostro, fane de rarioribus, adjecto, quovis in metallo feriundis monetis adhibito, idem signum tenemus.

DIVVS. TITVS. *Caput ejus laureatum.*

IMP. CAES. TRAIAN. AVG. GER. DAC. REST. PP. *Fulmen aræ inpositum.*
N. de France.

In nullo apud Mediobarbum adnotato numo factam a Trajano monumenti restitutionem cum *Divi Titi* epigraphe legimus; de hac consecratione, quam ipsum etiam posticæ partis signum indicat, cum ne minimam mentionem inferat Vaillantius ad numum, quem cum eadem partis aversæ inscriptione prodidit *pag. 96.* atque ambo aram ab sella curuli distinguere noverimus, liquet nostrum diversum, atque majoris etiam esse elegantiae. Præterire non possum, omissam hic anticæ descriptionem justas Panelii nostri a me in præfatione relatas querelas conprobare.

T. CAESAR. IMP. VESPASIAN. *Caput idem.*

PONTIF. TR. P. COS. IIII. *Victoria stans in cista adsurgentibus utrinque duobus serpentibus d. coronam s. ut videtur, ramum.*
N. de France.

Cistophorus hic ad Sabazia pertinet, similem argenteum, sed male descriptum adnotavit Mediobarbus, alterius ex eodem metallo meminit laudatus noster Panelius de ejusmodi numis agens *pag. 82,* quare aureus noster, cujusmodi nullus comparuit, de præstantioribus est.

IMP.

IMP. TITVS. CAES. VESPASIAN. AVG. P. M. *Caput Titi laureatum.*

TR. P. IX. IMP. XV. COS. VI. PP. *Fulmen in lecto.*

N. de France.

Omisi numum argenteum eodem consulatu insignem, qui cum ara luculenta in Cimelio Austriaco *pag. LII. Tab. X. N. 18.* optima fide inter eos, qui in Mediobarbo absunt, adnumeratus erat, quia epigraphæ non omni parte sana erat, locum hujus & auri dignitate, & integritate sua præfens subplet, quia argentei hoc typo signati solum meminit catalogus ab Argelato editus.

IMP. TITVS. CAES. VESPASIAN. AVG. P. M. *Caput idem.*

TR. P. VIII. IMP. XV. COS. VIII. *Quadriga equorum, in curru planta.*

R. Can. S. Floriani.

De aversæ typo cum Vaillantius, tum alii disseruere, meum solum est, indicare, cum hac Trib. Pot., tituli IMP., & consulatus gesti numero nec in auro, nec in argento, tam apud Mediobarbum, quam apud Vaillantium reperiri ullum.

T. CAES. VESP. PON. TR. POT. *Caput simile.*

Anepigraphus. Currus cum quadriga equorum, in quo Imp. d. frenum f. bacillum aut aquilam.

N. Cæs. Vind.

T. CAES. - - - VESPASIAN. TR. POT. *Caput laureatum.*

Anepigraphus. Quadriga triumphales, in quibus Imp. d. ramum cum frenis, f. sceptrum.

R. Cæs. Vindob.

Quia ambo sine inscriptione ad triumphum Judaicum pertinent, eos conjunxi, existimarique possent obvii, quod inter quinque in antica etiam parte fere similes anepigraphos in Romana editione non recensentur, nisi in utroque metallo apud Mediobarbum quoque desiderarentur.

ΑΥΤΟΚ. ΤΙΤΟΥ. ΚΑΙΣ. ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝ. - - - *Caput laureatum.*

ΟΜΟΝΟΙΑ. *Mulier sedens d. ramum porrigit, f. sellæ nixa. L. P. Max. formæ.*

R. C. Ariosli.

Duos solum Græcos habet Romaná editio, ex officina vero Ægyptiaca neutrum, horum duos fisto, quorum hic & puritate argenti, & typo aversæ se commendat plurimum. Inscriptio summam in imperio cum patre concordiam merito celebrat, de qua Svetonius *L. VIII. Receptaque ad se prope omnium officiorum cura, cum patris nomine & epistolas ipse dictaret, & edicta conscriberet &c.*

ΑΤΤΟΚΡΑ. Τ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΟΤΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ. *Caput Titi laureatum in area L. B.*

ΡΩΜΗ. *Vir galeatus stans d. bastam, s. clypeum. Max. form.*

R. de France.

Inscriptione *Virtutem* potius Titi, quam signum Romæ indicari existimo, nec ullum cum hac epigraphe in meis adversariis numorum Alexandrinorum adnotatum habeo. Ne quid reticeam, fateor Puritatem metalli in eo desiderari.

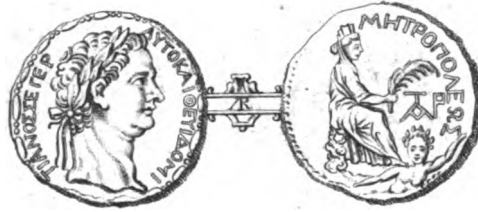
JVLIA. AVGVSTA. TITL. AVG. F. *Caput Julia.*

VENVS. AVGVSTA. *Dea stans d. pomum, s. bastam columnæ innixa.*
A. de France.

Aureos hujus principis numos omnes rarissimos pronunciaverat Vaillantius, nec nisi duos illos produxit, qui jam in prima Mediobarbi editione legebantur, nihil rebus partis adjecit Baldinius. Quidni ergo nostrum unicum, atque præstantiæ eo magis singularis prædicem, quod nec in argenteis Mediobarbi ea epigraphe & typo aliquis reperitur. Numos ei a Domitiano cusos etiam aureos, & cum Veneris signo nemo mirabitur, qui in Suetonio legerit *L.VIII. Fratris filiam. - - - - alii conlocatam ultro corruptit: mox patre ac viro orbatam ardentissime, palamque dilexit.*

F 2

DOMITIANVS. AVGVSTVS. GERMANICVS. *Caput Domitiani laureatum.*

COS. XIII. *in area: LVD. SABC. FEC. in cippo intra lauream.*
N. de France.

Similem numum inter rarissimos ex thesauro Austriaco retulit pag. 107. Cl. Baldini, quare duplici titulo gratulari debeo Austriæ, quæ geminum in privati antiquarii museo conditum adservat.

DOMITIANVS. AVGVSTVS. *Caput idem.*

GERMANICVS. COS. XIII. *Pallas gradiens d. telum s. scutum.*
R. de France.

Nullus vel ex argento in collectione ab Argelato restituta adest, qui hunc typum & epigraphen præferat. Adcedit aliquantum unus, quem ex museo suo jam in prima editione Mediobarbus adjecerat, verum, qui alias Palladem tam nitide distinxit, non retulisset numum nostro geminum hoc titulo: *Figura galeata stans d. hastam.*

DOMITIANVS. AVG. GERM. *Caput simile.*

IMP. CAESAR. *Zoophoro templi octostyli inscriptum, in cujus medio statua.*
R. Cæs. Vind.

Cum eadem epigraphe duo templa tetrastylon alterum, alterum hexastylon retulit Vaillantius, atque numum, qui hoc repræsentat, an ob numerum columnarum, an ob tres statuas nescio, alios præstantia superare censuit. Si quid ex architectonica novi, arbitror,

ad magnificentiam ædis alicujus columnarum in fronte positarum numerum conferre plurimum, atque adeo Austriacum reliquis omnibus præcellere.

An Pacis, an Flaviæ gentis templum hoc sit (etsi olim in epistola ad Cl. Hauerum data pag. 34. obiter rem adtingens hexastylon sua in possessione permiserim) deliberatione majore adhibita me decidere posse, existimo; habemus numum inscriptum **ÆTERNITATI FLAVIORVM.**, qui frontem templi hexastylam obfert, vix numo tam magnificam epigraphen inscriptam arbitrarer, nisi reapse porticum non nisi totidem columnarum habuisset; adulantis parasiti Martialis epigrammata habemus splendida *L. IX. Epig. 21. & 35.* ast nuspiam columnarum fit mentio, his nihil moveor, id est, quod potissimum miror, Spanhemium, aliosque antiquarios, ubi in splendidius aliquod templum hexastylon inciderunt, illico de templo Pacis a Vespasiano structo pronuntiavisse.

Utrumque templum vidit Plinius harum rerum intelligens, adtamen idem de templo Pacis *L. XXXVI. c. 15. pag. 742* hæc habet: *pulcherrimum operum, quæ unquam.* Qui conflagrationem ejus sub Commodi imperium describit Herodianus *L. I. μέγιστον καὶ κάλλιστον ἐν τῇ πόλει ἔργον.* *Maximum & in urbe pulchritudine reliquis omnibus superius.* Nuspiam a genuinis architectonices æstimatoribus leges aliud.

Quis me jam reprehendet, si templo omnium pulcerrimo, maximo, (juxta dimensiones enim cl. Serlii ex ruinis captas in longum ccc, in latum cc pedes patebat) præ aliis, de quibus tam honorifica non fit mentio, porticum octo columnarum adtribuo. Neque huic sententiæ obsunt numi cum templo sex columnarum inscripti: **PACI PERPET.**, hi enim Augusti temporibus flati, templum ab eo principe structum conprobant.

Quæ disputavi hætenus, in medio libenter relinquam, ne mihi lis intentetur ex Suetonio, velut aliud aliquod ædificium hic repræsentari posset, cum legamus *L. VIII. plurima & amplissima opera incendio absumpta restituit*, quæ inter capitolium solum recenset. Illud omittere non possum, quod Vaillantius non vidit, cum ex numi

nostri, tum suorum posticæ partis inscriptione confirmari posse, quæ Suetonius fere continuo subjecit: *sed omnia sub titulo, tantum suo, ac sine ulla pristini auctoris memoria.*

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. V. *Caput ejus laureatum.*

IMP. XI. COS. XI. CENS. P. P. P. *Victoria gradiens d. coronam, s. ramum. Quinarius. R. Can. S. Flor.*

Duos quinarios ex museo suo laudat Cl. Baldini, altque alterum typi quidem similis, sed diversæ epochæ raris & elegantibus adnumerat, noster, ut illius in confectione Mediobarbi desideratur. Huic paullo post alium rariorem subjiciam.

DOMITIANVS. CAESAR. AVG. *Ejus protome cum lorica, nudo capite; infra protomen literæ tres forsan NRI.*

PACI. ORBIS. TERR. AVG. *Caput Pacis.*

R. Erem. S. Aug. Vindob.

Numum hunc, in cujus parte averfa manca aliquantum epigraphæ secundo & tertio vocabulo solum ORB. - - - RR. exhibet, subplevi ex altero C. Ariosti, in quo tamen primum vocabulum male adfectum PA. tantum legentibus objicit, illum præ hoc elegi, quia argenti purioris & majoris cetera integritatis, utrumque recensere placuit, ne a falsario adulteros quis suspicetur, a qua labe ipsa diversitate se purgant. Romæ cælatos non existimo ob artificium minus exquisitum, quæ manus inperitiam indicat, etfi Pacis protome signo illi est geminum, ob quod numum Vespasiani ejusdem metalli & epigraphes inter raros pag. 88. Vaillantius retulit, ut comparatione cum ea moneta in eodem C. Ariosti museo instituta deprehendi.

DOMIT. AVG. GERM. COS. XI. *Caput muliebre forsan Domitiæ. s. c. Panarium cum spicis. Quinarius. R. Can. S. Floriani.*

Plures numi cum hoc consulatu tam in argento, quam ære annonomam variis typis celebrant, plures item argentei cum solis siglis s. c. adnotati sunt a Mediobarbo, inter hanc turbam abest noster, cui & anticæ typus, & minor moles eam addit gratiam, ut inter singulares reponi mereatur.

CAESAR. DIVI. F. DOMITIANVS. COS. VII. *Caput ejus laureatum.*
S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. *Mulier seminuda sedens d. protensa, nescio quid bacilli, aut ramum, s. bastam puram, præ figura altera manibus protensis in genu decumbens.* *R. Cæs. Vind.*

Vaillantius eandem posticæ partis epigraphen inter numos Nervæ pag. 115. cum retulisset, quia ante Trajanum nemini hunc titulum datum novit, errore monetarii hujus averfam capiti Nervæ conjunctam fuisse censuit, quo tamen non obstante rarorum numero eum inscripsit, præjudicio hoc fretus eandem laudem & majore jure nostro adfero. Similes typi, etsi non nitide descripti apud Medio-barbum in Trajano pag. 155. alter ex argento, ex ære alter ultimo loco positus se objiciunt.

IMP. CAES. DOMITIANVS. AVG. P. M. *Caput idem.*
TR. P. COS. VII. DES. VIII. PP. *Ara luculenta.* *N. de France.*

Metallum huic pretium conciliat, argenteum enim solum Argelati catalogus adnotavit.

Epigraphe & caput idem.
Epigraphe eadem. Delphinus anchoræ implicitus. *N. de France.*

Eadem fortuna rarioribus se præsens infert, ambo confirmant, quæ initio hujus compilationis adferueram, eadem typaria utrique metallo feriundo fuisse adhibita.

CAES. AVG. F. DOMIT. COS. II. *Caput ejus laureatum.*
VESTA. *Templum rotundum cum tribus statuis, & gradibus.* *N. de France.*

Quod per conjecturam indicat Vaillantius in simili numo pag. 108. noster adscripto ipso consulatu conprobat, templum scilicet hoc anno fuisse absolutum a Vespasiano patre, proinde Austriacus alii raritate præstat. Dum aureos tres continuos ex ditissimo museo recensui, omittere non possum, etiam eum adesse, quem eadem pagina cum protome Palladis protulit Vaillantius.

ΑΤΤΟ. ΚΑΙ ΘΕ. ΤΙ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ. ΣΕ. ΓΕΡ. *Caput laureatum Domitiani.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΑΡ. *Genius urbis turrito capite sedet in scopulo emergente ad pedes fluvio.* *℞. Max. form. de France.*

Mirum sane, inde ab Augusto ad Nervam nec a Vaillantio quidem in opere de Urbibus Græce loquentibus æneum ullum ex Tarsensi officina Augg. honoribus cūsum in lucem publicam proditum fuisse, an lateant defossi, an aliud quid subsit, mihi discutere hic non vacat, fatis mihi est, unici, ut confidenter fere dicere possum, hujus numi eximiam raritatem augeri quam plurimum.

ΑΤΤΟ. ΚΑΙ ΣΑΡ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. *Caput idem laureatum.*

ΕΤΟΥΣ. ΝΕΟΥ. ΙΕΡΟΥ. ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ. *Aquila alis expansis fulmini insistit, rostro coronam, pede ramum tenet.* *℞. Max. form. C. Arioſti.*

Vaillantius ultra VIII. annum non pervenit, IX. ex Gothano museo adjecit quidem Cl. Baldinius, verum, ut capitis inscriptio, & ipsius editoris confessio declarat, annus ille a primo Vespasiani repetendus est, quia cæsaribus vivo patre ejusdem imperii annum adscribere solebant urbes, XI. quem hic, jam imperatori percussum Seleuciæ, sisto, præstantiæ præ aliis singularis esse debet.

ΑΤΤ. ΚΑΙ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ. ΣΕΒΑΚΤΟΣ. ΓΕΡΜ. *Caput simile.*

ΕΤΟ. ΙΓ. *Victoria gradiens d. coronam, s. ramum.* *℞. majusculus adpendit drachmam, & grana 53.* *C. Arioſti,*

Tertius decimus, qui in hoc numo signatur, Domitiani annus V. C. 846. congruit, atque cælata Victoria, nisi monetarii principum expeditiones etiam consequentibus nonnunquam annis iisdem signis celebraſſent, belli Dacici finem, alioquin minus certum, atque mendacem Domitiani triumphum in annum V. C. 845. conferendum suaderet; quidquid de hoc sit, numus sua mole, qua parum a didrachmo abest, abunde se commendat.

Epigra-

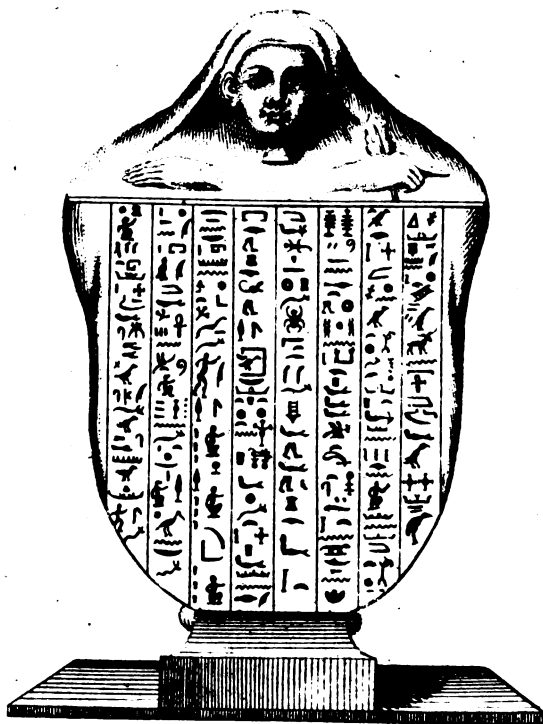

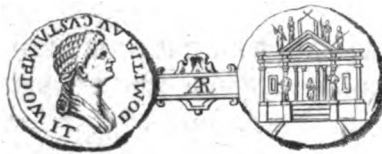
Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Pallas stans d. noctuam, s. hastam.

R. C. Arioſti.

Quamvis Græci in adulationem sint pronissimi, & in Latinis monetis hujus imperatoris nullum signum frequentius occurrit, tutelari hac principis dea, unicum inter æneos hujus linguæ Domitiani numos produxit Vaillantius, qui Minervam repræsentat, noster & a metallo, & ab insolente Palladem cælandi modo pretium peculiare sibi conciliat, ut diametro a denariis non differt, ita pondere grana 36. solum æquat.

DOMITIA. AVGVSTA. IMP. DOMIT. *Caput illius. Anepigraphus.*
Ædificium a columnis, statuis, adjectis aliis admodum elegans.

R. C. Ariosti.

Ab ampliore descriptione aversæ partis superfedere possum, qui numum depictum hic sisto; an templum, an seu structi, seu reparati a Domitiano alius ædificii orthographia sit, in summa incertitudine divinare nolo, id scio, numum a Cl. Baldinio in museum comitis commigravisse, adseverante, se huncce, si nova facienda foret editio, quia unicum, non omisurum.

IMP. NERVA. CAES. AVG. GER. P. M. TR. P. II. *Caput Nerva laureatum.*

IMP. II. COS. IIII. PP. *Mulier stans d. pileum, s. bastam.*
R. C. Ariofti.

Aureum ejuscemodi adnotavit Mediobarbus, argento signando idem typarion adhibitum rursus hic numus docet.

IMP. NER - - - P. M. TR. P. II. *Caput simile.*

PAX. AVGVSTI. *Imp. togatus stans d. jungit cum viro militari habitu adstante.*
R. Cæs. Vindob.

An pacem, quæ victoriam Pannonicam est consecuta, an adoptionem Trajani, quam eadem die, qua laurus illi adlata fuit, in capitolio celebravit, designet averfa pars, dubitare quis posset, quia non solebant imperatores cum devictis gentibus manus conferentes repræsentari; unicus simili typo aureus in sæpe laudata compilatione adest.

IMP. NERVA. CAES. AVG. TR. P. COS. III. PP. *Caput idem.*

VICTORIA. AVGVST. *Victoria gradiens d. coronam, s. ramum*
R. Quinarius Cæs. Vind.

Quinarium argenteum cum typo Victoriæ gradientis, diversa tamen epigraphæ inter rariores hic adnumerat Vaillantius; aureum alterum eadem *pag.* 115, quia numulum nominat, ejusdem diametri existimo, hunc signum Victoriæ sedentis in elegantiorum numerum inserit, quis dubitet de nostro eandem censuram ferendam, quem in Argelati editione frustra quæsieris.

IMP. CAES. NER. TRAIANO. OPTIMO. AVG. GERM. *Caput Trajani corona radiata cinctum.*

DAC. PARTHICO. P. M. TR. POT. XX. COS. VI. PP. *circa coronam quernam, in qua S. C.* *R. C. Arioſti.*

Postremo Trajani anno respondet, corona civica imperatori in monumento aliquo dedicata fuerit, ob cives, compressis rebellibus Judæis, Mesopotamiis, & vicinis populis, servatos, declarat id luculenter nota S. C. in argenteo numo signata, cui eximiam raritatem addit, quod similis typi unicus *pag. 163.* apud Mediobarium, sed inter æneos est proditus.

IMP. CAES. D. TRAIANO. OPTIMO. AVG. GER. DAC. *Caput idem laureatum.*

CONSENCATIO. *Aquila insistsens fulmini.* *R. C. Arioſti.*

Eti numi hujus finceri cetera, & integerrimi nequaquam commatis Gallienici, sed in barbara aliqua regione cusi Frœlichius *IV. Tent. pag. 373.* jam meminit, quia tamen museum indicatum non fuit, atque ipsa ejus, qui inscriptionem cælavit, inperitia ex admissis mendis singulari monetæ raritatem majorem conciliat, omittendum hoc loco non censui, etiam recenti celeberrimi antiquarii Pellerinii exemplo inductus.

IMP. TRAIANO. AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. *Caput laureatum.*

COS. V. PP. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Templum octostylon, in quo statua, & tectum statuâ ornatum. A. de France.*

Pulcerrimum hoc templum a fronte numorum Trajani cæleri feci, in nullo seu aureo seu argenteo tot columnis ornatam ædem apud Mediobarbum reperi, æneum solum pag. 156. ex museo suo protulit; altum item de hoc templo tacet Vaillantius.

Epigraphe, & caput simile.

Epigraphe eadem. Mulier stans d. pileum s. bastam. A. de France.

Ne argenteum quidem cum hac inscriptione, & typo Libertatis recensuit Mediobarbus, Vaillantii quoque & Baldinii effugit oculos.

Epigraphe & caput ut in superiore.

Epigraphe eadem. Imp. d. ramum s. sceptrum cum aquila stat in curru triumphali quadrigis juncto. R. de France.

Metallo raritatem suam debet, aureus solum ex museo Arfchotano, ad triumphum Dacicum relatus, in editione recentiore Argelati pag. 157. indicatur. Similis typi numus etiam museum C. Arioſti ornat.

Epigraphe eadem, caput simile.

Eadem epigraphe. Victoria gradiens d. sertum s. palmam ad pedes clypeus cum duobus telis. R. C. Arioſti.

Eandem felicitatem hæcenus habuit præsens numus, quid quod Oyselianus aureus, & in averſæ inscriptione diversus sit aliquantum, & in descriptione tela prætermittantur.

IMP. CAES. NER. TRAIANO. OPTIMO. AVG. GER. *Caput radiatum.*

DAC. PARTHICO. P. M. TR. POT. XX. COS. VI. P. P. *Corona querna, in qua S. C. R. C. Arioſti.*

Capite singulari non indicato, unicus in ære *pag. 163.* apud Mediobarbum cum hac epigrapha reperitur. Arbitror coronam hanc repræsentari ob cives Romanos in Armenia, & Parthia, capta per Lusium Nisibi & Seleucia a rebellium incolarum furore servatos. Omnia hæc adjuncta numum in præstantiorum classe constituunt.

IMP. CAES. NER. TRAIAN. AVG. GERM. DAC. *Caput ejus laureatum.*

PARTHICO. P. M. TR. P. COS. VI. S. P. Q. R. *Caput radiatum Orientis.*
A. C. Jof. Kevenhüller.

Præclarus hic numus, ut signo posticæ Trajani in Oriente expeditiones celebrat, ita titulo *Parthici* adjecto se anno V. C. 868. flatum conprobat, Norisius etenim ex numo Laodiceno epocha B Z P insigni demonstraverat, Trajanum non ante, quam Ctesiphonte capta, atque anno V. C. indicato, qui Laodiceno 162. respondet, oblatum jam prius hunc ab exercitu titulum admisisse. Similis aureus etiam in museo de France conditur, argenteum solum adnotavit Oconis continuator.

IMP. NERVA. TRAIAN. AVG. GERM. *Caput idem.*

PONT. MAX. TR. POT. COS. II. *Victoria gradiens d. coronam, f. ramum in bumerum reclinatum. Quinarius.* A. C. Arioſti.

Nec aureus, nec argenteus cum hac inscriptione & typo in catalogo, quem laudo, reperitur, quinarii pondus etiam gratiam addit, atque illud maxime, quod victoriam Pannonicam respicit, quam inlustrem magis fecit xiv. Cal. octobris V. C. an. 850. suscepta adoptatio, de qua Plinius in Paneg: *Allata erat ex Pannonia laurea, id agentibus diis, ut invicti imperatoris exortum victoriae insigne decoraret.* Hanc imperator Nerva in gremio Jovis collocarat, cum repente solito major & augustior . . . . . te filium sibi assumſit.

IMP. CAES. NER. TRAIAN. AVG. GER. *Caput ejusdem simile.*

P. M. TR. P. COS. III. PP. *Mulier nuda chypeis Germanicis insidens d. ramum.* A. de France.

Ad annum V. C. 853. referendus, sub cuius finem aliquam Trajani in Germaniam profectiōnem ex solis numis apud Mediobarbum p. 149. & 150 relatis arguit Cl. Tillemontius, adtamen de ipsis his monumentis an genuina sint, subdubitat; adulterinos tres æneos sine hæsitatiōe pronuncio, ut enim *Divi* titulum anticæ præfixum *profectiōni* in Germaniam ineptissime conjunctum omittam, quis in ullo unquam certæ γνησιότητος numo vocabulo: *Profectio* regionem, in quam suscepta fuerat, adjectam vidit, & quidem eo in casu, quo alias *Adventus* notantur? Nullam adulterationis speciem quidem obijcit argenteus apud eundem compilatorem vict. GERM. inscriptus, nec tamen moratur, clypeus enim cui titulus hic inscriptus, hoc primum anno dedicari potuit, quo in Germania tranquilla fuisse omnia, vel ipsa Trajani Romæ conmoratio liquide conprobat.

His tamen omnibus non obstantibus, si quis iter ab imperatore susceptum non abs re inficiari velit, aliquid tamen ad splendorem nominis Romani imperatoris auspiciis gestum esse numi nostri signum manifeste ostendit. Non velut victæ provinciæ Germania hic aut religatis manibus, aut humi procumbens repræsentatur, sed erecta summa in tranquillitate sedens ramum etiam velut lætitiæ signum porrigit. Ut adeo id hic indicari videatur, quod Eutropius *L VIII.* servato temporis ordine, Dacicam expeditionem deinde subjiciens, scribit: πόλεις γούν ὑπὲρ τὸν Ρῆνον ἐν μέσσοις ἐδείματο τοῖς Γερμανοῖς. *Urbes ultra Rhenum in ipsa Germania struxit.* Ajebam superius non abs re dubium esse de itinere in Germaniam, quam conjecturam confirmat numus aureus Vaillantii cos. II. insignis sed paullo aliter descriptus.

IMP. CAES. NERVA. TRAIAN. AVG. GERM. *Caput idem.*

Epigraphe eadem. Hercules nudus cippo insidens, d. clavam, f. leonis exuvias.

N. de France. R. C. Arioſti.

Cl. Baldinius ex museo suo argenteum quinarium hic prolatum perarum habuit, majorem raritatem nostris jure optimo adtribuo, quod in Quinario cos. III. signatus est, cum qua epigraphe in singulis tribus metallis apud Mediobarbum adsunt, anno vero V. C. 853. quo

quo consulatum tertium gessit Trajanus, frustra hunc typum in eodem catalogo quæres in quo demum cunque metallo.

Conjecturam Baldinii de Hercule Gaditano, etsi cum modesta hæsitazione propositam, probare non possum, hic enim adjecta inscriptione HER. GADIT. in numis Hadriani semper poma Hesperidum tenet, in ipsis vero Gaditanis Phœnicia lingua inscriptis monetis, clavam in humerum reclinatam gestat. Statuam Romæ sub finem indicati anni positam arbitror, quæ eo adhuc anno pro paucorum, consequente vero pro plurium numorum typario omni in ære adsumpta fuit, ut in libello de Herculanensi auro pluribus docui.

Epigraphe & caput simile.

P. M. TR. P. COS. IIII. PP. *Imp. stans, d. hastam, s. parazonium coronatur a Victoria, quæ s. ramum tenet.* *N. de France.*

Ut quam certissimo victoriam de Decebalo anno V. C. 854. respicit numus, ita cum his signis & consulatus numero ne in ignobiliore quidem aliquo metallo comparuit singularis præstantiæ cimelium.

Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Victoria seminuda corpore toto obversa stans d. coronam s. ramum. *R. Can. S. Florian.*

Rarissime hoc situ & habitu quia victoriam nobis præsentarunt monetarii, typus insolens præclaram numo gratiam conciliat.

IMP. NERVA. TRAIANVS. AVG. GER. DACICVS. *Caput Trajani laureatum.*

P. M. TR. P. COS. V. PP. *Captivus sedens supra scutum, pone ensis.* *N. de France.*

Victæ Daciæ conplura signa sub hoc imperatore nobis exhibent monetæ, hujus tamen similis seu typum, seu epigraphen spectes, in auro desiderabatur hætenus.

H

IMP. TRAIANO. AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. PP.

Caput idem.

S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. *Columna Trajani statua insignis.*
N. de France.

Adfunt ex argento cusi ejusmodi in Mediobarbi confectione, aureum nullum reperi.

ΑΤΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΕΒ. ΓΕΡΜ.

ΔΑΚ. *Caput Trajani laureatum.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤ. Ε. *Aquila expansis alis clavæ insists.*

R. Max. mod. C. Arioſti. & Can. S. Floriani.

Epigraphe eadem, & caput ſimile, infra quod aquila, in area clava.

Epigraphe eadem. Caput Herculis laureatum.

R. Max. form.

C. Arioſti.

Tyriorum duo hi numi a Vaillantio non indicati ex inferius adducendis muſei Cæſarei, & de France nos docent, etiam Græcos, ut Romanos numerum aditæ tribunitiæ poteſtatis non nunquam neglexiſſe.

ΑΤΤΟΚΡΑ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΕΒ. ΓΕΡΜΑΝ.

Caput laureatum.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΕ. ΤΠΑΤ. Ε. *Aquila inſiſtens clavæ.*

R. Max. form. de France. Cæſ. Vindob.

Eſti numus hic Tyri etiam percuffus tribunitiam poteſtatem XV. conſignatam habet, non tamen niſi in annum V. C. 863. & 864. incidit, de quo inferius plura.

ΑΤΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΕΒ. ΓΕΡ. ΔΑΚ.

Caput laureatum.

Epigraphe & typus idem.

R. Max. form. Cæſ. Vindob.

Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Caput Herculis.

R. Max. form. Cæſ. Vind.

Vaillantius non nisi duos Tyrionum numos produxit, septem jam hic profero, atque quatuor numeris tribunitiæ potestatis insignes, cujusmodi unicum ille adsignaverat: hos alii consequentur, ubi prius Antiochiæ & Seleuciæ monetas eadem epocha insignes indicavero.

Epigraphe fere eadem, caput simile, infra quod sceptrum seu clava, & aquila.

Epigraphe eadem. Genius Antiochiæ insidens scopulis d. spicas, ad pedes emergente Oronte.

R. Max. mod. Can. S. Flor.

Omiseram superius alium ejusdem urbis Antiochiæ ex museo Cæsareo, quod non satis tuto adfirmari potest, sit ne tribunitia potestas, I A vel I Δ. inscripta. Unicum Vaillantius pag. 127. et si numerus Trib Pot. in eo desideratur, rarioribus tamen ad censet, majoris pretii est noster.

Epigraphe & caput idem.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΥ. ΥΠΑ. Ε. *Arabia stans d. dentem elephantis, præ pedibus camelus.*

R. Can. S. Flor. olim. Ap. Zeno.

Eundem aversæ partis typum retulit Vaillantius pag. 127. qui, dum honorem rarioris solum tribuit numo maximi moduli, quem vidit, idem meritum profecto non negavisset nostro, quamvis drachmali, in quo numerus tribunitiæ potestatis, qui in suo desideratur, adest, atque Arabiæ adquisitæ satis congruit.

Epigraphe, typus, & caput simile.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΥ. ΥΠΑΤ. Υ. *Caput Herculis Tyrri.*

R. Max. form. Can. S. Floriani.

Cum anno V. C. 864. a 19. Octobris, & 865. usque ad eandem diem fluente congruit.

Epigraphe, reliquaque similia.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙΖ. ΥΠΑΤ. Σ. *Caput Herculis laureatum.*

R. Max. formæ Cæs. Vindob.

H 2

Alter cum eadem utriusque partis epigraphæ, sed aquila clavæ insistente.
R. Max. formæ. C. Arioſti.

Mirum videri poteſt eadem in urbe numerum VI. conſulatus diverſis notis expreſſum fuiſſe, verum aliæ his diſſimiles mox ſequentur.
 Annus Tyrius partim anno V. C. 865. partim 866. reſpondet.

..... ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΑΡΙ. CΕΒ. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. ΠΑΡΘ.
Caput Trajani laureatum.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΚΑ. ΤΠΑΤ. . *Caput Herculis Tyrri.*
R. Max. formæ. C. Arioſti.

ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙC. .... CΕΒ. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. ΠΑΡΘ.
Caput idem.

- - - -PX. ΕΞ. ΚΑ. ΤΠΑΤ. . *Aquila expansis alis insistentis clavæ, in area ramus.*
R. Max. formæ. Can. S. Flor.

In horum posteriore numo raritatis eximiæ edendo nos prævenit Cl. Belley, cujus viri amicitia etiam gloriôr, T. XXI. *Mémoires de l'acad. des bel. Let. pag. 442.* quo tamen non obſtante Cl. Pellerinius ejus poſſeſſor, atque patronus meus optimus eum dignum judicavit, ut ab ſe etiam repræſentaretur *Mélanges de Méd. Tom. I. pag. 185.* Cur nobis idem non liceat, præſertim cum alterum averſæ typo diverſum, quem nec Gallia vidit hætenus, raritatis inſignis, & præſtantiæ ſingularis producere potuerimus. Raritatem, quam merito deprædico, utrique conciliat annus tribunitiæ poteſtatis xxi. adſcriptus

Numerus hic, antequam nobis explicatio eruditionis plena a Cl. Belley fuerat præcepta, crucem figere poterat antiquariis, etenim adcurato calculo ſubducto Trajanus ne vigefimum quidem annum imperii adigit, ſeu a morte Nervæ, ſeu ab adoptione numerentur. Præclaræ amici mei lucubrationis breviffimum ſi dederò compendium, nemo me carpet, eſſi longior, & a Vaillantii & Baldinii ſubcinctis adnotationibus abnormis fuero. En illud :

Constat I^o. ex Norisio *Diff. I. de an. Maced. pag. 61.* annum Julianum Tyri jam fixum fuisse ante imperium Vespasiani, atque ex eodem liquet *Diff. IV. c. 2.* Tyriorum annum a prima mensis Hyperberetæi, quæ cum 19. Octobris anni Juliani congruit, cœpisse.

Constat II^{do}. ex Svetonio *c. 17.* Domitianum occisum fuisse xiv. Cal. octobris, seu 18. septembris V. C. 850., qua mensis die natum fuisse Trajanum docet Plinius *L. X. ep. 18.*

Constat III^{io}. Eadem die a Nerva adoptatum esse Trajanum communicata etiam tribunitia potestate ex Paneg. Plinii atque potissimum *sub finem.* *Constat. IV^{io}.* Trajanum Selinunte mortuum 9. augusti V. C. 870. *ex Spartiano pag. 3.,* qui narrat, iii. Iduum (seu 11. augusti) Hadriano ejus *excessum* nunciatum esse. His positis liquet, Tyrios annum primum Trajani numeravisse ab 18. septembris V. C. 850. usque ad 19. octobris ejusdem anni Juliani, quo civilis Tyrius incipiebat, more nempe Alexandrinorum, & Hebræorum, quorum illi, etsi princeps paucis diebus ante *Thoth* seu primam anni diem, quæ ad 29. augusti fixa erat, vel apud hos ante *Nisan* adivisset regnum, annum integrum numerare solebant; unde necesse est consequi, Tyrios anno V. C. 869. xix. octobris cœpisse annum XXI. Trajani, usque ad 11. Augusti anni 870. decurrentem.

ΑΤΤΟΚΡ. ΚΑΙC. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. CΕΒ. ΓΕΡΜ

ΔΑΚ. *Caput illius laureatum.*

. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. C. *Protome muliebris capite nudo d. bastile, aut sceptrum.* *R. C. Arioſti.*

Epigraphe & caput idem.

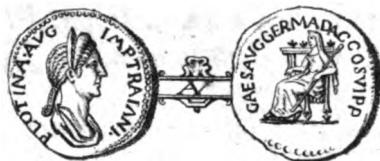
Epigraphe eadem. Victoria gradiens d. coronam s. ramum.

R. Ejusdem musei.

Quia numerus tribunitiæ potestatis in his abest, & consulatus VI. pluribus annis recurrit, atque adeo annus definiri non potest,

ultimo loco hos reservavi a Vaillantio & Baldinio omiffos. Id tamen certum ante annum V. C. 868. signatos fuisse, cum titulus *Parthici* non legatur, qua in urbe Græca percussi fuerint divinare non licet. Ceterum Græcos hujus molis numos alios etiam fatis vulgares, ut est ille cum duabus lyris & noctua raris adscripsit.

Primus, quem *pag. 130.* proposuit numum, & tam in auro, quam argento rarissimum pronuntiavit Vaillantius, aram pudicitiae repræsentat, ad hunc adnotationem adjicere mihi operæ pretium videbatur; nisi numum depingi fecisset, arbitrarer in descriptione negligentiam obrepisse aliquam, nudam enim depingit quadratam aram. Ast in numo argenteo C. Arioſti aræ pulvillus est intratus, atque huic aliquid, quod distingui non potest, inpositum, Mediobarbus Plotinæ caput illud esse indicat, quod equidem in nostro non est. Quod in omnibus hujus aversæ partis descriptionibus fuit neglectum, illud est, ipsi cippo insculptam fellam curulem, cui inposita est icuncula.

Docet hic numus reliquos omnes ea parte magis detritos fuisse, atque simul aram pudicitiae fere integram restituit. Neque tamen propterea nostrum numum inter eos, qui hactenus editi non erant, proponendum existimavi in ea aliorum abundantia, quibus Vaillantius augeri potest.

PLOTINA. AVG. IMP. TRAIANI. *Caput uxoris.*

CAESAR. AVG. GERMAN. DAC. COS. VI. PP. *Mulier in pulcra sella sedens, s. bastam puram.* *R. Cæs. Vindoh.*

Integerrimus noster numus est, ut eum depictum hic exhibeo, quare diversus ab eo, quem secundo loco *pag. 130.* Vaillantius describit, qualis etiam in eodem museo adservatur, quemadmo-

dum alter cum capite Matidiæ; sub Iunonis imagine eam finxerint monetarii.

PLOTINA. AVG. IMP. TRAIAN. *Caput Plotinæ.*

CONSECRATIO. *Aquila stans in bacillo.* *Æ. Quinarius Cæs. Vind.*

Aureum simili epigraphe, typo aliquantum alium inter rarissimos extollit; arbitror; quia hujus augustæ argentei omnes rarissimi præ aureis pronunciantur, nostro a quinarii mole peculiarem præterea gratiam adcedere.

PLOTINA. AVG. DIVI. *Caput simile.*

TRAIANI. PARTHICI. *Vesta sedens d. Palladium s. bastam.*
Æ. Quinarius Cæs. Vindob.

Nec apud Mediobarbum, nec apud Vaillantium ejusmodi epigraphe huic typo conjuncta reperitur. Ut pretium, quod a mole habet, intelligas, verte folium editionis Romanæ, & vide ipsis rarissimis majorem raritatem quinario aureo Marcianæ a Vaillantio attributam, de quo mox.

MAR-

MARCIANA. DIVA. AVGVSTA. *Caput sororis Trajani.*
CONSECRATIO. *Aquila expansis alis insistens scipioni.*
AV. Quin. Cæs. Vind.

Retulit Marcianæ numum cum eadem epigraphe Baldinius ex eodem museo, sed aut typographi lapsu, quod adjungi debebat numo Vaillantii secundo loco posito, adnexum est ei, qui primus repræsentatur, aut vir bonus insigniter deceptus est, cum quia sibi persuaderi passus est, in angusta quinarîi area thesaurum cum multis commode cælari potuisse, tum quia ipsum catalogum Garello a Carthusianis transmissum ad manus habeo, in quo unicus, quem indico, Marcianæ numus XXX. scutis Romanis emtus his verbis indicatur: *Quinario col roverscio dell' aquila: consecratio.* Hunc ex auro flatum frustra apud Mediobarbum quæres.

MATIDIA. AVG. DIVAE. MARCIANAE. F. *Caput illius.*

PIETAS. *Mulier stans proles duas brachiis gestatas fovet.*

R. C. Arioſti.

Nec typus, nec brevior partis averſæ inſcriptio uſpiam reperitur; cum eadem *Epigraphe* numus ſimilis adest, tam in indicato muſeo, quam altero de France, in quorum utroque **AVGVST.** adſignatum non eſt, quod in primo Vaillantii numo eſt adjectum; explicationem ejuſdem eruditi Galli a Baldinio non emendatam, minime probare poſſum, qua proles in ſuo adſtantes, in noſtrorum uno geſtatas Sabinam vult & Matidiam juniorem filias; conſtat ex Spartiano, & aliis hiſtoricis Sabinam nuptui traditam Hadriano V. C. anno 853., tertio Trajani, ſi non anteriore; id jam quæro, an Trajanus illico poſt aditum imperium nepti feriundos numos permiferit, aut innupta nempe hæc puella adhuc matris lateri hædere voluerit? evertit omnia numus noſter, qui præclaram ſane conjugem daret Hadriano, quæ biennio ante in ſinu matris geſtabatur. Arbitror Matidiam patruelis pietatem imitatam, qua prolibus & de nutricibus & de alimentis erat proſpectum.

Epigraphe, & caput idem.

PIETAS. AVG. *Mulier ad tripodem ſacrificans.* *A. de France.*

Ex muſeo Apoſtoli Zeni ſimilem numum cum commendatione *longe præſtantiffimi* indicavit Cl. Baldinius, dum hoc muſeum in Auſtriam necdum deportatum fuiſſet; ne quid debeamus, altero ejuſdem elegantiae alio ex muſeo ſubpleo.

HADRIANVS. AVGVSTVS. *Caput Hadriani laureatum.*
COS. III. *Hercules insidens spoliis d. clavæ sublimi innixus, s. fulmen.*
R. C. Arioſti.

Aureus anepigraphus, in quo tamen Herculi fulmen abest, indicatur a Mediobarbo pag. 184., alterum ejusmodi metalli Vaillantius pag. 146. ex museo Apostoli Zeni recensuit, verum epigraphæ ab argenteo nostro est diversa. Adſunt in ejusdem Inl. Comitum museo alii duo cetera gemini, niſi quod in uno Hercules ſ. Victoriolam, in altero neſcio quid volumini ſimile gerit.

HADRIANVS. AVGVSTVS. P. P. *Caput Hadriani nudum.*
Epigraphæ eadem. Aquila expansis alis fulmini inſiſtit. R. C. Arioſti.

Deſideratur ſimilis in conſeſſione Argelati, Vaillantius maximæ formæ unum aliquem laudat, aſt queritur fulmen abeſſe. Exiſtimo, nequaquam de Græca urbe circumſpiciendum, dum inſcriptio eſt Latina, ſed eum ad conſecrationem Traiani ab Hadriano celebratam referri poſſe.

HADRIANVS. AVGVSTVS. *Caput illius laureatum.*
Epigraphæ eadem. Capricornus. R. Quinariuſ. C. Arioſti.

In ampliffima numorum cum Hadriani capite cuſorum copia nullus cujuſcunque demum metalli hunc averſæ typum repræſentat, cui ſin-

gulari raritati ubi adcedit quinarii moles, numulus hætenus unicus de præstantissimis erit.

Epigraphe eadem. Caput ejus nudum.

COS. III. PP. Imp. paludatus stans inter tria signa militaria d. elata
s. hastam. *N. de France.*

Leviore opera videntur mihi monetarii adlocutionem aliquam repræsentare voluisse; typus hic ne quidem inter denarios in aucta etiam Oconis compilatione se mihi in conspectum dedit, quare aureus fane rarissimus.

HADRIANVS. AVG. COS. III. *Caput simile.*

DIANA.-EPHESIA. *Diana polymaste inter duos cervos.*
R. Max. mod. de France.

Numum cum hac epigraphe, & deæ ejusdem signo protulit Vaillantius *p. 141.* sed intra templum tetrastylon, qui jam in prima Medio-barbi editione vulgatus erat *pag. 183.*; fateor quidem, ibidem etiam nostri similem, qualis maximæ formæ unus cum adminiculis in museo C. Ariosti adservatur, exhiberi, verum quia nec in postrema editione numi magnitudo indicatur, quam tamen in consequente laudare non neglexit editor, arbitror eum denariis non majorem; absunt præterea in nostro, quemadmodum in tertio subærato, & barbaræ cælaturæ musei cæsarei adminicula.

HADRIANVS. AVG. COS. III. PP. *Caput Hadriani nudum, in altero laureatum.*

FELICITAS. AVG. *Mulier stans s. caduceum. Imp. togato adstanti dextram porrigit.*
R. C. Ariosti.

Et si satis frequens sit *Felicitatis* inscriptio in numis Hadriani, his tamen cum signis argenteum nullum in sæpe laudato catalogo reperies, aureum similem repræsentat ibidem pagina 167. sed tam capitis, quam aversæ epigraphe diversum.

HADRIANVS. AVGVSTVS. *Caput ejus laureatum.*

FELICITATI. AVG. COS. III. P. P. *Navis cum quatuor remigibus, Imp. in puppi residente, in prora stante Neptuno, d. tridentem, aut Tritone.*
R. Can. S. Floriani.

Neque præsens geminum editum habet, in quo nempe inscriptio posticæ partis & cælatura ita consentiret, quare rarioribus adnumerandus.

HADRIANVS. AVGVSTVS. COS. III. P. P. *Caput nudum.*

FORT. REDVCI. *alter in quo FORTVNÆ &c. Mulier stans s. cornu copiae Imp. togato stanti d. porrigit.*

R. C. Arioſti.

Ut nemo sæpius fortuna reduce opus habebat, quam in continuis suis itineribus Hadrianus, ita satis frequens est hæc inscriptio, ad tamen cum solo semper Fortunæ aut stantis, aut sedentis consueto signo, unde præstantia numi nostri liquide consequitur.

Epigraphe & caput idem.

GENIO. P. R. *Genius seminudus stans d. pateram super aram, s. cornu copiae.*
A. de France.

Ei, qui post tantam messem, quantam Vaillantius per Europam fecit, spicas & ex uno quidem, ut ita dicam, agro legit, vitio dari non debet, si ad minora etiam quædam discrimina non nunquam advertit; adest similis numus ex auro flatus in confectione Medio-barbi *pag. 179.*, verum præterquam quod titulos, qui apud nos capiti junguntur, in postica habet, GEN. per compendium scriptum solum exhibet.

IMP. CAESAR. TRAIAN. HADRIANVS. AVG. *Caput illius laureatum.*

HILAR. P. R. P. M. TR. P. COS. III. *Mulier stans pectore nudo, utraque manu aut velum a capite reducit, aut crines componit.*

R. Can. S. Flor.

Non omisisset Vaillantius, aut qui ejus commentarium ampliavit Baldinius huncce numum, si in eorum conspectum venisset; ipsa epigraphe non nisi sub Hadriano obcurrit semel apud Mediobarbum inter aureos *pag. 179.*, typus ab aliis *Hilaritatis* signis ita diversus est, ut sine titulo adscripto nemo antiquariorum de hac animi adfectione cogitaret unquam, adeo ut satis mirari non possim, aureum, quem indicavi, a Vaillantio omissum, qui tamen multos alios eadem ex penu depromsit.

HADRIANVS. AVG. COS. III. P. P. *Caput Hadriani nudum.*
IVSTITIA. AVG. *Mulier sedens d. pateram, s. bastam.*
N. de France.

Aureum nullum viderunt Oconis continuatores, argenteus qui repræsentatur, & typo, & epigraphes dispositione a nostro differt.

IMP. CAES. TRAIAN. HADRIANO. OPT. AVG. GER. DAC.
Caput ejus laureatum.
PARTHIC. DIVI. TRAIAN. AVG. F. P. M. TR. P. COS. P. P.
Trajanus togatus stans Hadriano togato adstanti d. porrigit.
N. de France.

Plotinæ jussu hic numus, ut adoptionem factam certiore redderet, ipso imperii initio percussus, Hadrianum non solum imperii, sed omnium etiam titulorum hæredem exhibet. Nullus hujusmodi cum hætenus fuerit proditus, rarissimorum numerum non tam auget, quam præstantia superat.

- - - CAESAR. TRAIANVS. HADRIANVS. AVG. *Caput idem.*
SALVS. AVG. P. M. TR. P. COS. III. *Dea sedens pascit serpentem ex ara adsurgentem.*
R. Perinl. de Hauern.

Ut de vulgo haberi posset denarius, apud Mediobarbum tamen non reperitur, SALVS stans tibi obcurreret *pag. 181.*, sed præterea sine *Trib. P. & cos. III. SAL. AVG. sedens quidem, sed in auro, & sine ulteriore epigraphe pag. 167.* Item SAL. AVG. sedens inter argenteos *pag. 180.*

HADRIANVS. AVG. COS. III. *Caput Hadriani nudum.*

SECVRITAS. AVG. *Mulier sedens d. capiti admota s. elata hastam.*
N. de France.

Non solum a duobus aureis in Argelati catalogo hasta, quam f. gerit, sed etiam a consueta monetariis *Securitatem* repræsentandi ratione diversum facit cælatum in numo nostro signum.

Epigraphæ & caput idem.

SPES. P. R. *Spes gradiens typo solito.*

R. C. Ariosti.

In nobiliore solum & infimo metallo in hanc diem vestem adduxerat diva lilio porrecto, in argento sperari se patiebatur, argentum damus.

HADRIANVS AVG. COS. III. P. P. *Caput illius nudum.*

Anepigraphus. Imp. eques. d. elata.

N. Cæs. Vind.

An ad statuam equestrem, an ad professionem aliquam referendum sit signum, conicere prohibet posticæ silentium, quod tamen ipsum numi raritatem auget præcipue, cum ne quidem argenteus similis in aucto Oconis catalogo reperiatur.

Epigraphæ eadem. Caput laureatum.

Anepigraphus. Imp. stans d. hastam præpilatam inversam, s. parazonium, pede s. calcat aliquid, quod satis distingui nequit. R. Cæs. Vind.

Quia nec aureus hoc typo signatus comparuit hætenus, præstantiorum classi, ut superior, est adscribendus.

ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟC. CΕΒ. Π. Π. ΤΠ. Ι.

Caput Hadriani laureatum.

ΑΜΙCΟΤ. ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. ΕΤΟΤC. Ρ. Ζ. Ε. *Ceres stans d. spicas s. facem.*

Epigraphæ & caput idem.

Epigraphæ & typus similis, anno scilicet Ρ. Ζ. Η. diverso. R. Ambo C. Ariosti.

Quem inter rarissimos hujus urbis Ponticæ adnumerat Vaillantius cum epocha 163. adservatur inter cimelia C. Jos. Kevenhüller, ab Inlustr. B. Ottenfels inter Carinthiæ procures præcipuo, dum Clagenfurti agerem olim, possessus; aliis duobus chronologicam Vaillantii seriem continuam facio, deest apud illum annus 165, neque ultra 167. ejus numi se porrigunt, cum Hadriani capite annum 165. in primo exhibeo, an. 168. rarissimus alter subplet, qui anno Juliano 888 & 889 Hadriani XIX respondet, ut alter cum anno 885. & 886, Hadriani XVI consentit, epochæ initio ab an. V. C. 721, quo urbs a Stratonis tyrannide liberata est, deducta.

ΑΤΤΟ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙ. ΑΔΡΙΑΝΟC. CΕΒΑCΤ. *Caput laureatum ejusdem.*

ΕΤ. Δ. *Mons Argæus, in quo imperator paludatus d. bastam.*

R. Quin. C. Arioſti.

Cæsareæ Cappadociæ unicum procusum numum produxit Vaillantius anno tertio imperii insignem; existimo, eum, qui quartum annum profert, deterioris non esse conditionis, quam ut *pro rariore & magis conspicuo* habeatur, præsertim cum hemidrachmam solum pondere adæquet.

ΑΤ. ΚΑΙ. ΘΕ. ΤΡΑ. ΠΑΡ. Υ. ΘΕ. ΝΕΡ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟC. CΕ. ΟΛΤΜ. . . *Caput Hadriani laureatum, in area. Π. Π. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΤΑΡCΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Aquila expansis alis fulmini insistit.*

R. Max. for. C. Arioſti.

Rarissimis numis præsentem adnumerandum cenſeo ob anticæ epigraphen, in quo *Olympii* titulus in moneta Tarſensium, quod scio, primum conparet, vidimus eum hætenus solum in numis Ephesiorum, Laodicensium, Nicomediensium & Temnitarum. Cognomen hoc nequaquam a Græcis adulantibus urbibus ei datum fuit sub finem anni xx., quo se imperio abdicaverit, ut ſomniat Harduinus *Oper. ſelect. pag. 764.* ob ſimiles numos Diocletiani poſt abdicacionem, in quibus *Feliciſſimus & Beatiffimus Senior Aug.* dicitur.

Flati

Flati fuerint hi numi anno imperii x. postquam præcedentem hyemem Athenis agens inter deos Olympios Athenensium erat relatus, de quibus invocandis mulierum Atticarum chorum monet Aristophanes. *Thestorph. v. 339.*

Ἐδχεδε τοῖς θεοῖσι τοῖς Ὀλυμπίοις
καὶ ταῖς Ὀλυμπίαισι.

Ut ante Pericles hoc nomine insignis erat, ita nec promerita Hadriano deerant, templum enim Jovis Olympii Athenis perfecit, ut ex Dionis epit. pag. 264. & Spartiano c. 13. scimus. In Tarsum etiam beneficia contulisse, cognomen primum ab hac urbe adsumtum docet, cum deinceps Commodianam, Severianam, Antoninianam, Macrinianam, Alexandrianam se dixerit.

CEBACTOC. *Caput Hadriani laureatum.*

ΤΠΑΤΟC. Γ. ΠΑΤΗΡ. ΠΑΤΡΙΔΟC. *Clava.*

R. Formæ maj. ex museo editoris.

Arbitrabar primum, typarium sub ictu sefellisse, adtamen quia in adversa parte toto orbe integræ sunt literæ, et in antica ne harum quidem pedes observantur, tanquam rarissimum eum propono. Et si ad numos maximi moduli referri non potest, denarios tamen & diametro & pondere 40. granorum superat crassiusculus. Tyri forsitan ob clavam percussus est.

K

SABINA AVGVSTA. IMP. HADRIANI. AVG. *Caput uxoris.*
Anepigraphus. Ceres corbi insidens d. spicas s. facem. *Æ. de France.*

In nullo metallo vel apud Mediobarbum vel apud Baldinium Sabina sub forma Cereris repræsentatur, ut adeo singularem raritatem præsentis ipsum etiam metallum multum augeat.

SABINA. AVGVSTA. HADRIANI. AVG. P. P. *Caput Sabinae simili cultu comtum, quo Marciana comparet.*
Anepigraphus. Typus superiori similis. *Æ. Cæs. Vind.*

Eadem, quæ paulo ante adnotaveram, huc faciunt, metalli inferioris dignitatem, diversa capitis inscriptio subplet.

Epigraphe eadem. Caput simile.
Anepigraphus. Mulier sedens d. pateram, post sellam constituta icuncula in basi. *Æ. Cæs. Vindob.*

Nullum hujus augustæ anepigraphum protulit in recentiore editione Baldinius Cl., tertium jam damus, in quo ut arbitror augustam ipsam repræsentari, ita quid adstitutum illud signum sit, me nescire libenter fateor.

Inscriptio & caput a superiore non diversa.
Anepigraphus. Vesta sedens d. Palladium, s. bastam, infra astrum.
Æ. Cæs. Vindob.

Similem quantum aureum produxit Vaillantius, adtamen & inscriptio capitis alia est, & de hasta deæ in averfa signatæ tacetur. Alium aureum ex museo Ap. Zeni adjecit Baldinius, verum *Vestæ* nomen est inscriptum.

CABEINA. CEBACTH. *Caput ejusdem.*

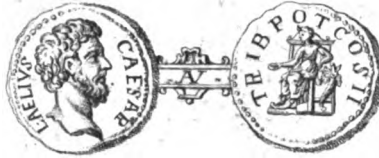
· AMICOT. ΕΛΕΤΘΕΡΑC. ΕΤΟΤC. ΡΕC. *Mercurius nudus stans d. crumenam f. caduceum.* *R. Cæs. Vind.*

Inscriptio & caput idem.

Epigraphe eadem. Annus vero P. Ξ. Ζ. Mulier stans d. protensa f. cubito columnæ nixa sceptrum tenet. Ejusdem musei.

Duos annos ejusdem urbis subplevi in Hadriano, alios duos in totidem uxoris numis subpedito scilicet 166. & 167. Novimus quidem omnes, feminis augustis non alios unquam annos adscriptos fuisse, quam qui per imperium mariti decurrebant, adtamen hi cum uxoris capite defunt, & si rarissimum eum cum anno 168. ex museo suo pronunciare poterat Baldinius, majorem his reverentiam adhiberi oportet, qui illius & Vaillantii oculos fugerant.

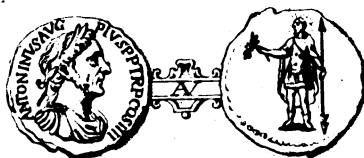
L. AELIVS. CAESAR. *Caput illius nudum.*

TRIB. POT. COS. II. *Mulier sedens d. pateram, ad s. adstitutum cornu copiae.*

Av. Cas. Vindob.

Ælii numi aurei rarissimi omnes a Vaillantio pronuntiantur. In nostro integerrimo nihil de **CONCORD.**, etsi reliqua inscriptio consentit; de cornu copiae insolente modo posito, ut hic depictum sistitur, nihil etiam commemorat Vaillantius. Judicium de numi raritate ex adsumtis lectori relinquo.

ANTONINVS. AVG. PIVS. PP. TR. P. XXIII. *Caput Pii laureatum.*
 CONG. AVG. V IIII. COS. IIII. *Mulier stans d. tesseram s. cornu*
copia. *R. C. Ariosti.*

Antonini numos xx. inter præstantiores recensuit Vaillantius, hæreditatem hanc rv. aliis auxit Cl. Baldinius, unum enim museum Vindobonense sibi vendicat, cui xx. alios ex Austriacis numophylaciis adjicio, hos inter primus, quem proposui raritatis est eximie, cum hoc tribunitie potestatis numero *Liberalitatem VIII.* in ære solum recensuit Mediobarbus, de nono congiario undique silentium.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. TR. P. xv. vel xx. *Caput illius nudum.*
 COS. IIII. *Victoria gradiens d. coronam s. ramum.*
A. Quin. Aust. Vind.

Quinarium cum typo *Liberalitatis* argenteum in rariorum classem adscripsit Vaillantius, nobilioris metalli noster, qui in Argelati editione desideratur, rariores augebit. Non admodum dolendum de incerta tribunitie potestatis lectione, cujus numerus in tam angusto numuli orbe contortus inscriptionem claudit, quia postremis Antonini annis nihil bellorum aut victoriarum adnotatur ab historicis, forsan ad signum tale restitutum pertinet.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. TR. P. XVII. *Caput Pii laureatum.*
COS. IIII. *Mulier stans d. temonem longiorem, f. florem.*

R. Can. S. Floriani.

Exquiritæ raritatis denarium hunc cenſeo, quia ſignum aliquod pantheum nobis in averſa exhibet, *Spem* ſcilicet cum *Fortuna* conjunctam, quem typum unicum adfirmare auſim. Id mirum, videri monetarios cælatores ſub hoc imperatore hunc morem cœpiſſe, et enim pag. 200 apud Mediobarbum aureos duos invenio alterum cum Trib. Pot. XII. alterum cum XIII., in quibus *Fortuna* cum *Salute* commiſcetur.

DIVVS. ANTONINVS. *Caput nudum Antonini.*

DIVA. FAVSTINA. *Caput auguſtæ uxoris.*

R. C. Arioſti.

Denarius hic regnante M. Aurelio cuſus & Vaillantii poſt Mediobarbum, & Baldinii in hujusmodi cimeliis inveſtigandis ſolertiam effugit, raritatis ſane præcipuæ.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. COS. III. *Caput Antonini nudum.*
GENIVS. POP. ROMANI. *Genius ſeminudus ſtans d. baſtam, f. cornu copię.*

R. C. Joſ. Kevenhüller.

Iſtiusmodi aureum adnotavit Mediobarbus pag. 194., qui quemadmodum alii in Occone notati, ab erudito Gallo, aut illius ampliatore, in rariorum numerum adſumi merebatur, quod genius cum haſta repræſentari vulgo non ſolet; horum negligentiam argenteus noſter compenſat, qui muſeum C. Arioſti etiam ornat.

Epigraphe eadem. Caput idem laureatum.

IMP. II. *Duo cornua copię medio caduceo.*

R. C. Arioſti.

Omnes inſcriptionis, velut de lumine dicimus, gradus jam habemus; in Mediobarbi catalogo pag. 195. argenteus productus eſt cum epigraphe: Imperat. II., integrum vocabulum: Imperator II. cum eodem typo inter rariores ſuo ex muſeo nobis adnunciat Cl. Baldinius, cenſeo truncato noſtro titulo, qui nuſpiam etiam reperitur, eandem laudem negari non poſſe.

IMP. T. AEL. CAES. ANTONINVS. *Caput ejus nudum.*

PIETAS. TRIB. POT. COS. *Mulier ad aram adcedens d. extensa
tbus. A. de France.*

In nobilioribus duobus metallis nullum cum hac averſæ epigraphe & cælatura uſpiam invenies illis in catalogis, quos mihi pro norma ἀρεστέων adſumſi, ænei recenſentur; aureum ante aliquem argenteum detectum eſſe, felicitatis ſingularis eſt Auſtriæ.

IMP. CAESAR. T. AEL. HADR. ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. *Caput laureatum.*

PIETAS. TR. XIII. COS. IV. *Mulier ſtans ad aram, d. cani
adſilienti blanditur, ſ. pateram cum frugibus. R. C. Joſ. Kevenhüller.*

Inſolens hic *Pietatis* typus in Occonis conſpiratione, primum cum Trib. Pot. xv. deſcribitur. Noſtri ſimilis in muſeo C. Arioſti conſtituitur.

IMP. CAES. AEL. ANTONINVS. *Caput ut in ſuperiore.*

PONT. MAX. TR. POT. COS. *Figura ſtolata ſtans d. elata arcum
ſ. demiffa ſagittam. R. C. Arioſti.*

Quia apud omnes tres monetas fruſtra quæretur Apollo hic, ut videtur, Actiacus, rariorum numero adſcribi meretur quam maxime.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. TR. P. XI. *Caput laureatum.*

PRIMI. DECENNALES. *Intra coronam quernam. A. Caſ. Vind.*

Aliqua parte huic ſimilem truncato vocabulo & adjecto COS. III. pag. 163. protulit Vaillantius, atque rariffimis eum merito adcenſuit, noſter inter argenteos quidem viſus fuit, aureus tamen deſiderabatur,

ANTONINVS. AVG. P. P. TR. P. XVII. *Caput idem.*

TEMPLVM: DIVI. AVG. REST. COS. IIII. *Templum octoſtylon, ad cujus extimas columnas duæ ſtatue, in medio ſignum ignotum.
R. de France.*

Confirmat hic numus justas Panelii nostri querelas, de quibus in præfatione memineram, scilicet omiffas a Vaillantio fuiffe anticæ partis infcriptiones, a quibus numo cetera vulgari etiam raritas magna conciliari potest. Id sane hic evenit, restitutio hæc primum adnunciatur a Mediobarbo pag. 197. & repetitur in ære pag. 199. sub Trib. Pot. VII. & VIII., etsi id nullo numo signato in hoc tempus incidisse conprobat; rursus conparet pag. 204. in argenteo pag. 205. in æneis sub Trib. Pot. XXII. Nullus cum Trib. Pot. XVII. legitur, etsi etiam productus a Vaillantio numus pag. 163. hanc in averfa epocham præferret, a nostro & plenioris epigraphes ratione statuarumque & numero, & situ foret diversus, quare eodem, quo apud illum aureus, calculo notandus videtur.

IMP. CAES. AEL. HADR. ANTONINVS. AVG. P. P. *Caput simile.*
 TRANQ. TR. POT. XIII. COS. IIII. *Mulier stans d. temonem, s. spicas. R. C. Arioſti.*

Adcommodatissima hæc placidissimo principi epigraphæ adnotatur inter argenteos in Argelati editione, sed non abrupto vocabulo, & adjecto *Aug.* sine tribunitiæ potestatis indicio. Adest in eodem museo geminus cum *Trib. Pot. XV.*, qui in laudata editione aureus solum invenitur.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. *Caput laureatum.*
 TR. POT. COS. III. *Lupa lactans pueros, sine spccu. R. C. Arioſti.*

Iisdem verbis uti hic mihi liceat, quibus Cl. Baldinius de suo, qui specum etiam repræsentat, locutus est: hic numus argenteus rarus est: non reperitur apud Mediobarbum.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. IMP. II. *Caput laureatum.*
 TR. POT. XIX. COS. IIII. *Ceres sedens d. facem breviorẽ s. spicas R. Can. S. Flor.*

Quam

Quam ab obvio cetera deæ signo raritatis laudem habere minime poterat denarius, eam silentio Mediobarbi debet, apud quem nec in duobus aliis metallis adest.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. TR. P. COS. III. *Caput idem.*
 VICTORIA. AVG. *Victoria in curru bigam agens d. flagellum, f.*
frena. N. Cæs. Vind.

Quadrigam etiam depinxit Vaillantius, quæ jam inter argenteos Mediobarbi conparuit, bigam cum hac epigraphe, & aurigante Victoria nec in ære quidem conspexere numorum augustalium collectores; ad victoriam Britannicam per Lollium Urbicum Antonini auspiciis de Brigantibus obtentam referendus est numus per-elegans.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. COS. III. *Caput laureatum.*
Anepigraphus. Imp. stans d. hastam pilo ad terram verso, f. parazonium,
eodem pede globum calcit. N. Cæs. Vind.

Statuam arbitror hoc habitu Antonino positam hasta inversa, quod pacem præ bello amavit. Quia argenteus etiam nullus hoc signo ornatus adnotatur in recentiore Argelati editione, raritatem singularem sibi conciliat aureus.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. COS. IIII. *Caput idem, sed humero vestito prominente.*
Anepigraphus. Roma sedens d. Palladium, f. hastam, ad pedes
clypeus. N. Cæs. Vind.

Unicum aureum, in quo Mars ad Rheam descendens cælatus est, ex hoc augusto museo laudaverat Baldinius, quintum jam sisto, ex quo liquet, admodum auctam esse gazam post emtos illos a Carthusianis Romanis numos. Abest in Mediobarbo eximiae præstantiæ numisma.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. TR. P. COS. IIII. *Caput Pii laureatum.*
Anepigraphus. Vir paludatus stans d. velut flores, aut ramum f. telum
longum, capite eleganter radiato. N. de France.

L

Trigam anepigraphorum, cujusmodi nullum repræsentavit Vaillantius, nec in horum aliquo investigando felicior fuit Cl. Baldinius, complet-eximius hic numus; an imperator cultu divino repræsentetur, an numini alteri adtribuendum sit signum, ædipum libenter quæro, qui in eo acquiesco, numum absque controversia de rarioribus esse.

ΑΤΤ..... Τ. ΑΙΑΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.

Caput Antonini nudum.

ΑΜΙCΟΤ. ΕΛΕΥΘΕΡΑC. ΕΤΟΤC. Ρ. Π. Θ. *Fortuna*
flans d. temonem, f. cornu copiae. *R. Cas. Vind.*

Annus 189. æræ Amisenæ in annum V. C. 909. Antonini XIX. imperii incidit; nullo Ponticæ hujus urbis numos Græcos argenteos a Vaillantio conscriptos augere potuit Cl Baldinius, quod ipsum nostri præstantiam quam maxime extollit.

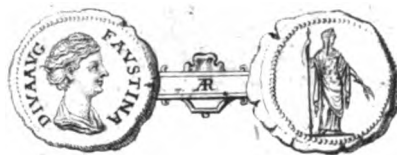
ΑΤΤΟΚΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. ΣΕΒΑC. ΕΤC. *Caput illius nudum.*

ΤΠΑΤΟ. Β. *Mons Argæus.*

R. de France.

Cæsareæ Cappadociæ signatum numum cum eodem sacro monte, & consulatus II. indicio jam Vaillantius inter raros notavit pag. 165. Noster id peculiare habet, abesse statuam Imp. monti inpositam.

DIVA. FAVSTINA. *Caput ejus spicis coronatum & velatum.*
AVGVSTA. *Ceres stans utraque manu facem. A. Can. S. Floriani.*

Numo huic ab anticæ cælatura raritas adcedit, unde justæ quærelæ Panelii confirmantur.

DIVA. AVG. FAVSTINA. *Caput idem sine spicis & velo.*
Anepigraphus. Ceres stans d. hastam puram, s. spicas. R. Cæs. Vindob.

Quia nullus sine averfæ inscriptione cum hoc typo describitur a Mediobarbo etiam inter aureos, rarioribus hætenus neglectis est ad censendus. Occurrit hic typus in eodem catalogo pag. 807., verum titulo adscripto *Ceres Augusta*. An forsan ita properatum erat ab monetariis, ut primis eodem typario cufis numis signum solum insculperent, visuri an probetur, tum demum epigraphen adcommodam adjecturi? id equidem ob complures anepigraphos videtur.

M. ANTONINVS. AVG. GERM. TR. P. XXIX. *Caput laureatum
M. Aurelii.*

COMMODVS. CAESAR. AVG. FIL. GERM. *Caput Commodi
nudum. R. de France.*

Similem huic paullum variata utriusque partis epigraphe Medio-
barbus jam in prima editione pag. 225. ex thesauro Theupoli pro-
tulit, adtamen quia in ipso museo sex annis post alteram Argelati
editionem typis dato abest, arbitror eum tanquam adulterinum re-
jectum fuisse; nulla ejusmodi est suspicio de nostro præstantissimo,
qui anno V. C. 928. signatus est, quo imperator evocato ad se in
Germaniam Commodus togam virilem nonis Julii in Pannonia
dedit.

M. ANTONINVS. AVG. TR. P. XXVI. *Caput idem.*

IMP. VI. COS. III. *Imp. veste militari stans d. fulmen, s. bastam
pilo verso, coronatur ab adstante Victoria, quæ s. ramum gerit.
A. Cæs. Vind.*

Cum anno V. C. 925, si Trib. Pot. epocham spectamus, congruit,
quo deletis Marcomanis, Germaniam subegit, ut conplures numi
testantur, quo ipso anno idibus Octobris etiam Commodus Germa-
nici titulus, quem in aversa superioris numismatis legimus, datus
est. Argenteum similem habet editio Argelati, aureus sane rarissi-
mus desiderabatur, hoc pretium illi merito tribuo ob fulmen, quod

manu præfert imperator, videntur enim an. V. C. 927. ad primos nuncios victoriæ ex Quadis proximum laureatum typarium ex pro-
 peratione monetarii adripuisse solo fulmine (tribunitiæ potestatis nu-
 mero, relicto, ut nec ob spatii angustias commodè fieri poterat) ad-
 jecto, ut ad illud adluderent, de quo Capitolinus: *Fulmen e cælo
 precibus suis contra hostium machinamentum extorsit, suis phivia impe-
 trata, quum siti laborarent.* Nempe ad Granum fluvium, ubi fulmi-
 natrix Melitina legio Christiana notum illud prodigium suis precibus
 inpetravit, testimonio ipsius M. Aurelii in epistola ad senatum da-
 ta, cujus Tertullianus in Apolog. c. 5. meminit.

M. ANTONINVS. AVG. TR. P. XXVII. *Caput Aurelii laureatum.*
 IMP. VII. COS. III. *Imp. eques habitu pacificatoris d. elata.*

N. C. Jos. Kevenhüller.

Ænigma proponit hic numus, si cum iis confertur, quos Medio-
 barbus pag. 223 & 224. exhibet; illos inter argentei meminit cum
 eadem Trib. Pot. sine aversæ epigraphæ, typo tamen eodem, quem
 statuæ equestri Aurelii, cui etiam noster conveniret, adtribuit: hos
 inter, aureus indicatur cum Trib. Pot. XXVIII. &, quod mirum,
 cum titulo aversæ adjecto IMP. VI., noster vero VII. repræsentat.

Hanc tamen honorificam adclamationem non accepit nisi victis Qua-
 dis, atque adeo juxta paullo ante dicta de siti militum non ante ad-
 ultam ætatem anni V. C. 927., quo jam a Martio Trib. Pot. XXVIII.
 gessit; ut adeo nec numus noster, nec illi conciliari mihi posse vi-
 deantur, quam dicendo: errore monetariorum alias aversas adver-
 sis junctas fuisse, quod ipsum etiam nostro non exiguam raritatem
 conciliat.

M. ANTONINVS. AVG. GERM. TR. P. XXIX. *Caput idem.*
 LIBERAL. AVG. VI. IMP. VII. COS. III. *Mulier stans d. tesse-
 ram s. cornu copiae.* *N. Cæs. Vindob.*

Æneum solum cum his epochis prodidit Occonis continuator; non
 satis hic adsequor pag. 225. mentem Mediobarbi, qui liberalitatem
 VII. hujus anni, donativum solum militibus datum ex sententia Nori-

fii, de quo non litigo ob numum inferius productum cum titulo IMP. V III., vult, adtamen non video, quomodo ea *Liberalitas VII.* donativum solum castrense post victoriam Quadicam fuerit, cum in nostro *Liberalitas VI.* conjungatur cum titulo IMP. V II., quem non nisi Quadis debellatis accepit. Quod ad propositum meum facit plurimum, est, huncce numum & in Mediobarbo, & Vaillantio abesse.

AVRELIVS. CAES. AVG. PII. F. COS. *Caput ejus nudum.*

PIETAS. AVG. *Secespita, aspergillum, praefericulum, lituus, capeduncula.*
N. de France.

Argenteum hujus cœlaturæ & epigraphes nobis repræsentat Arge-
 lati editio, quia nec huic, nec Vaillantio aureus in manus venit, ra-
 rioribus noster adscribendus.

ANTONINVS. AVG. ARMENIACVS. *Caput laureatum.*

P. M. TR. P. XVIII. IMP. II. COS. III. *Mulier stans utraque
 manu cornu copiae ad vas subjectum inclinat, atque in illud effundit
 aliquid.*
R. Can. S. Flor.

Cusus est numus V. C. anno 917. quo Armeniaci titulum ob res a
 Cassio in Armenia feliciter gestas adsumsit Aurelius. Cetera nu-
 mum eximiae raritatis facit, cum typus insolens seu Liberalitatis,
 seu Abundantiae, tum, quod in nullo ære apud eos, quos pro
 norma constitui, ejusmodi aliquis adnotatus legitur.

Epigraphe eadem, caput nudum.

P. M. TR. P. XIX. IMP. II. COS. III. *Victoria super palma ar-
 bore tenet scutum, cui inscriptum: VIC. AVG.*
N. de France.

Ad victoriam, de qua illico, referendus præstantiam superiori fere
 æqualem obtinet, quia iisdem in libris etiam argenteum, & æneum
 cum hac epocha & signo cœlatum frustra quæres.

M. ANTONINVS. AVG. TR. P. XVIII. *Caput illius laureatum.*

RELIG. AVG. IMP. VI. COS. III. *Mercurius stans d. pateram.
 s. caduceum.*
R. C. Arioſti.

Typaria permutata fuisse monetariorum errore extra dubium est, quia dum tribunitiam potestatem XVIII. gereret Aurelius, imperator II. solum adclamatus erat. Apud Mediobarbum ter solum, & in ære quidem, cum Trib. Pot. XVIII. & IMP. II. dein cum XXVI. & XXVII., atque titulo IMP. VI. peculiaris hic Mercurio ab imperatore adhibitus cultus obcurrit, quare argenteus rariorum numerum auget.

M. ANTONINVS. AVG. IMP. II. *Caput M. Aurelii nudum.*
 SALVTI. AVGVSTORVM. TR. P. XVIII. COS. III. *Hygia stans d. serpentem ex ara adsurgentem pascit, f. hastam puram.*
N. Can. S. Floriani.

Anno V. C. 918. cusus videtur hic numus ob pestem gravissimam in Parthia ortam, quæ subinde velut L. Veri vestigia sequens, Italiam & Romam etiam depopulata fuit. Et si nec epigraphe, nec salutis signum præter hastam singulare quid habet, quia tamen minutim excussis omnibus tribus monetis, nullus similis proditur, primus in nobilissimo metallo productus rarioribus est adscribendus.

M. ANTONINVS. AVG. GERM. SARM. *Caput laureatum.*
 SECVRIT. PVB. TR. P. XXX. IMP. VIII. COS. III. *Mulier feminuda sedens d. ad caput sublata, f. cubito sellæ innixa.*
R. ejusdem musei.

Aureum ex eodem museo argenteus consequitur, quo typo æneum tantum adnotat catalogus Argelati pag. 225. Germanis, Sarmatisque victis, atque Cassii tyrannide obpressa, quæ ipsam Romam civilis belli metu non parum perturbaverat, aptissimum sane signum elegerunt monetarii.

AVRELIVS. CAESAR. AVG. PII. F. *Caput nudum.*
 TR. P. XIII. COS. II. *Mars gradiens d. hastam, f. tropæum humero inpositum.*
N. de France.

Postremo ante patris & conlegæ Antonini Pii mortem scilicet V. C. 913. malleum subivit numus; ob statuam Martis sub id tempus for-

san positam hoc signum cælavisse monetarios ideo existimo, quia nihil bellicæ expeditionis seu in hunc, seu in superiorem annum ab historicis adnotatur. Infimi solum metalli numum similem conspeximus hactenus, desideratur in hanc diem argenteus, quem felici casu pro merito aureus prævertit.

--- ONINVS. AVG. *Caput M. Aurelii laureatum.*

TR. P. XXVI. COS. II. *Victoria gradiens d. coronam, s. ramum.*

R. Quinarius Cæs. Vind.

Ut typus nihil singularis raritatis ostendit, ita temporis adjuncta, quæ victoriam Germanicam spectant, & numuli moles eum præstantioribus ad hunc annum contribuit.

M. AVREL. ANTONINVS. AVG. *Caput idem.*

TR. P. XXXIII. IMP. VIIII. COS. III. P. P. *Figura togata sedens d. serpenti, ut videtur, adsurgenti aliquid offert, duarum spicarum specie.*

R. Can. S. Floriani.

Postremo M. Aurelii anno numus hic congruit; dubium quod in ejus descriptione indicavi, nemini subspicionem moveat, servatus est quam optime, nimia adcuratio me ad eam scribendi rationem impulit. Quia omni in ære apud Mediobarbum abest, nec Vaillantius eum in alterutro nobiliore metallo vidit, rarissimum pronuncio.

Epigraphe, & caput idem

TR. P. XXXIII. IMP. X. COS. III. PP. *Victoria insistsens globo, d. coronam, s. vexillum legionare, aut tropæum aliquod minus.*

R. Musei ejusdem.

Ultimi anni, quo M. Aurelius vixit, nec Mediobarbus numum aliquem retulit, rarissimus noster etiam victorias de Marcomanis relatas indicat.

ΑΤΤΟΚΡ.ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.CΕΒ. *Caput M. Aurelii laureatum.*

ΤΗΑΤΟC. Γ. *Mons Argæus cum statua inponi solita.*

R. Maj. form. Cæs. Vindob.

Tres

Tres numos Cæsareæ Cappadociæ cufos hætenus a Vaillantio indicatos sub Nerone, Hadriano, & Pio singulos, quia nuspian moles est assignata, denarios eos habeo; noster drachmam & grana 40 adpendit, atque adeo præstantiæ est eximiæ, cum nullus hujus urbis etiam a Cl. Baldinio sit adjectus.

ΑΤΤ. ΚΑΙ Μ. ΑΤΡΗΑΙΟC. ΑΝΤΟΝΙΝΟC. CΕ. *Caput Aurelii laureatum.*

ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΡΩΜΑΙΩΝ. *Figura captivi, ut videtur, decumbens ad ædificium arcuatum, infra forsan ΝΕCΛ*
R. C. Ariosti.

Alium incertæ urbis numum cum eadem averfæ epigraphe hic præsentavit Vaillantius, verum pro Venere stante in nostro captivus ad arcum forsan triumphalem objicitur, literæ, quæ inferius conparent, Nisiben Mesopotamiæ urbem satis probabiliter produnt, atque simul numum rarissimis adconsent.

FAVSTINA. AVGVSTA. Caput uxoris.

VENERI. AVGVSTAE. Dea sedens d. puellum, aut Victoriolam,
f. bastam. **R. Cqn. S. Floriani.**

Frequens admodum Veneris typus est in hujus augustæ monetis, cum hac tamen epigraphe, atque adjunctis aliis nec compilatores, quos Argelatus edidit, nec Vaillantius ullum vidit unquam, id quod ad præstantis numi pretium fatis est.

IMP. L. AVREL. VERVS. AVG. Caput illius nudum.
DIVVS. ANTONINVS. Caput nudum Pii. R. Cæs. Vind.

Ut nullam consecrationem Antonini Pii cum capite M. Aurelii hucusque vidimus, ita nullus item cum capite Lucii Veri in Argelati editione conparet, quare singularis præstantiæ est existimandus.

L. AVREL. VERVS. AVG. Caput illius nudum.
TR. POT. II. COS. II. Mulier stans d. globum, s. cornu copiæ.
A. Quin. Cæs. Vind.

Signum, quod in pretioso hoc numismatio cælatum est, *Providentiam Deorum* indicare, ex aliis ejusdem augusti argenteis & æneis monetis docemur; aureus hætenus productus est nullus, cui singulari fortunæ si pondus subduplum adjicimus, eximiæ eum raritatis habebimus.

L. VERVS. AVG. ARM. PARTH. MAX. Caput Veri laureatum.
TR. P. V. IMP. III. COS. II. Imp. equo currenti insidens d. jaculum
in hostem prostratum vibrat. A. Cæs. Vindob.

Similem quoad aversæ partis typum, quem de expeditione Parthica explicuit, sed *Trib. Pot. VI.* insignem numum, quales item duo eodem in museo adservantur, rarioribus ad censuit Vaillantius, etsi jam eodem in metallo apud Mediobarbum relatus esset; præsens quia neutri collectori sub oculos venit, majore laude est cumulandus.

LVCILLA. AVGVSTA. *Caput uxoris.*

IVNONI. LVCINAE. *Dea sedens d. florem, s. infantem fasciis involutum.*
R. Can. S. Floriani.

Tribus hujus augustæ numis a Vaillantio inter præstantiores editis unicum adjecit Cl. Baldinius; felicior Austria huic quadrigæ quinque alios addere potuit. Quem hic exhibeo, æneum solum adnotaverunt Oconis continuatores, qui enim cum eadem epigraphe inter argenteos recensetur, signo posticæ partis a nostro, qui minimum inter raros locum habet, diversus est.

Epigraphe & caput idem.

PVDICITIA. *Mulier sedens d. pectori admovet.*

R. Eremit. S. Aug. Vindob.

Eadem hujus, quæ superioris est raritas, nec enim vel aureum, vel argenteum apud Vaillantium, & Mediobarbum invenies.

Epigraphe & caput idem.

VENVS. VICTRIX. *Dea subcincta stans d. puellum aut Victoriolam, s. scutum ad terram.*

R. Can. S. Floriani.

In omni quidem metallo Lucillæ capite signato Cypria occurrit, in nulla tamen moneta aut hoc epithetum illi est adjectum, aut hoc modo cælata, id quod super rariores nostrum extollit.

Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Dea stolata stans d. mammilla nuda, d. Victoriolam, s. scutum galeæ aut simili rei inponit.

R. Can. S. Flor.

Superiori in raritate ne minimum concedit.

ΛΟΥΚΙΑΛΑ. ΣΕΒΑΚΤΗ. *Caput idem.*

ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΤΩΝ. ΚΤΡΙΩΝ. CΕ. *Mulier stolata stans d. globum, s. cornu copiae.*

R. C. Ariosti.

In numum hujuscemodi cum L. Veri capite ex museo Saxo-Gothano protracto omnia encomia Baldinius congregat pag. 179. *Hic numus argenteus, ait, elegantissimus est, & rarissimus.* Si quid novi in re numaria, certum habeo, matronarum numos Græcos monetis virorum eadem lingua inscriptis præstare semper; luculentum testimonium hujus ex urbibus Græce loquentibus produci potest, ubi xī solum Lucillæ ænei adnotantur.

Nostro pretium addit metallum & epigraphe aliquantum diversa ab illo, quem tantis laudibus extulit Romanus editor; quocum in explanatione typi non satis tamen consentio: id certum est, ad posteriorem aliquam anno V. C. 923. victoriam gratulationem eam Græcæ urbis referri non posse, cum eodem anno L. Verus sit mortuus, in numo tamen Græcula adulatione *Dominorum Augustorum* fiat mentio.

Ast cur Parthica potius, quam Germanica hic indicetur, non video; si eam rationem adtulisset Cl. Baldinius, urbes Græce loquentes Parthiæ viciniore fuisse, consentirem forsitan, verum ut imperii *Felicitatem* per typum aversæ indicari persuadeam, induci non possum, qui paullo superius ostendi, in monetis mariti signum hoc cum epigraphe *Provid. Deor.* repræsentari, novimus autem uxorum typaria eodem tempore cælata fuisse.

COMM. ANT. AVG. BRIT. *Caput Commodi laureatum.*

ANN. P. M. TR. P. X. IMP. VII. COS. IIII. P. P. *Mulier stans d. icunculam s. cornu copiae, ad pedes hinc modius cum spicis: inde navis cum duobus remigibus.*
R. Can. S. Florian.

Et si graviolem, qua Vrbs pressa fuit, famem historici in annum V. C. 941. submoveant, similem tamen calamitatem etiam anno 937. evenisse, navis in numo signata docet, indicio scilicet annonae aliunde advectae. Aeneum typo fere simili recensuit Mediobarbus, aberat argenteus, aureus expectandus est, quae adjuncta ad rariorum numerum nostrum promovent.

IMP. CAES. L. AVREL. COMM. V. S. GERM. SARM. *Caput idem.*

CRISPINA. AVG. *Caput uxoris.*

N. de France.

Crispinae aureos omnes praestantioribus adnumerat Vaillantius, notum est, eos numos, qui utraque parte caput exhibent, admodum elegantes haberi, quanta encomia in nostrum congerenda propterea, quod haecenus nullo in metallo Commodum conjuncta Crispina comparuit? qui rarissimum & elegantissimum dixerit, infra insigne nummi meritum pronunciabit.

M. COMM. ANT. P. FEL. AVG. BRIT. P. P. *Caput illius laureatum.*

GEN. AVG. FELIC. COS. V. *Genius seminudus stans ad aram d. pateram, s. cornu copiae.*
R. C. Arioſti.

Singularis hæc averfæ epigraphe in fola moneta Commodi, quod primus sibi titulum *Felicitis* adsumpsit, legitur, & in duabus quidem æneis apud Mediobarbum pag. 248. & 255., in tertia aurea ex Goltzio recensita pag. eadem, sine omni anni caractere. Quod vero nostri pretium præclare auget, est, posteriorem numum æneum *Trib. Pot. XV. & Cos. VI.* inscriptum adnotari, priorem vage tribunitiam potestatem sine consulatus numero indicare. Infelices & Vailantius & Baldinius fuere, quorum oculos felix hic Commodi Genius fugit.

L. AVREL. COMMODY. --- RM. SARM. *Caput idem.*
 IVNONI. SISPIAE. TR. P. II. IMP. II. COS. P.P. *Dea de more cornigera d. jaculum torquet in serpentem adsurgentem, s. scutum.*
R. Cæs. Vindob.

Rarum admodum in numis imperatorum est signum Iunonis Lanuvinae, forsan celebrior ejus cultus aliquamdiu inde a republica libera intercidit, neque enim ante Antoninum Pium conparet, atque post Commodum iterum disparet. Præter unicum æneum ex museo P. Cattanei pag. 242. nullum produxit Mediobarbus.

L. ABL. AVREL. COMM. AVG. P. FEL. *Caput ejus laureatum.*
 MAGNIFICENTIAE. AVG. COS. VII. P.P. *Intra lauream.*
R. Can. S. Flor.

Ad ultimum stultitiæ Commodianæ annum scilicet V.C. 945. numus hic unicus pertinet, & forsan ad postremos quatuordecim dies, quo iafanos ludos edidit; unicum dixi, quia in universo catalogo continuatorum Occonis hanc epigraphen nemo legerit. Auro majoris ponderis magis pretiosus est numus.

Epigraphe & caput idem.

MARTI. VLTORI. AVG. *Mars stans d. bastam, s. captivum nudum pede d. prebensum (nisi quadrupes quis velit) sustinet.*
R. musei ejusdem.

Tacet Vaillantius de hac epigraphe, in Argelati indice vocabulis integris scripta in moneta argentea, sed diversa signi cœlatura sub Geta obcurrit. Quare alterum unicum quantivis pretii produco. Quia nulla epocha insignis est, ad quod bellum referendus sit numus, hæreo.

M. COMMODVS. ANTON. AVG. PIVS. *Caput simile.*

P. M. TR. P. VIIII. IMP. VI. COS. III. P.P. *Victoria seminuda stans inscribit clypeo arbori adpenso, ad quam residens captivus.*

R. olim Apost. Zeni, nunc Can. S. Flor.

Victorias de Germanis & Dacis rebellibus V. C. anno 936. relatas a ducibus respicit; in nullo metallo inscriptionem huic typo junctam apud Mediobarbum dum reperio, rarioribus eum adscribo, ne de unicus sæpius loquendo invidiam mihi conciliem.

M. COMMODVS. ANTONINVS. PIVS. *Caput illius laureatum.*

P. M. TR. P. VIIII. IMP. VI. COS. IIII. *Pallas gradiens d. telum vibrat, s. scutum, ad pedes bubo.*

R. ejusdem musei.

An sicut feritate Domitianum, ita & numismatis typo imitari voluit? ut prima fronte singularis raritatis nihil ostendit notissimum Dæ signum, ita in auro & argento desideratur apud numorum conlectores sæpius laudatos, atque in ære solum duo satis dubia descriptione repræsentantur.

Epigraphe & caput idem.

Epigraphe eadem. Bonus Eventus stans ad aram. R. ejusdem musei.

In omni metallo abest in catalogis recensitis, minimum rarioribus adscribendus.

COMM. ANT. AVG. P. FBL. *Caput ejus laureatum.*

Epigraphe eadem. Roma stans d. Victoriolam, s. bastam. R. musei ejusdem.

Dum hic integrum velut nidum ex ditissimo Zeni numophylacio profero, liquet, Cl. Baldinium de paucis iis, quos ex hoc thesauro laudat,

laudat, per epistolas edoctum fuisse, aut si itinere aliquo Venetias suscepto conlectionem ipsam percurrit, eos solum adnotavisse, qui primo adspectu feriebant magis, nequaquam vero per illius, ut per meas manus numos singulos transivisse. Sedentem Romam in argenteo apud Mediobarbum invenies, stans cum his temporis notis abest.

COMM. ANT. AVG. P. BRIT. *Caput idem.*

P. M. TR. P. X. IMP. VII. COS. IIII. P. P. *Victoria gradiens d. coronam s. ramum.*
A. Quin. Cæs. Vind.

Obvium admodum Victoriæ signum ob victos Britannos procusum & a metallo, in quo apud Occonis continuatores desideratur, & a mole raritatem singularem trahit.

M. COMM. ANT. AVG. P. BRIT. FEL. alius FEL. BRIT. *Caput laureatum.*

P. M. TR. P. XI. IMP. V. P. P. *Mars nudus gradiens d. hastam, s. tropæum in humero.*
R. Quin. C. Arioisti.

Quinarium aureum duo argentei typi similis per intervallum consequuntur, etsi materia inferiores, non vulgaris tamen pretii, quod cum hac epocha in nullo metallo Gradivus signatus comparuit; an de Frisonibus, aut aliis Germaniæ populis hoc tropæum sit, incertum. Monetarii cælatoris lapsu factum esse arbitror, ut loco COS, scalperetur IMP, etenim jam *Trib. Pot. X.* in omnibus numis titulus IMP. VII. conjungitur, quod inferius ex simili quinario confirmabo.

M. COMM. ANT. P. FEL. AVG. BRIT. *Caput illius laureatum.*

P. V. B. FEL. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Mulier stans d. pateram, s. hastam.*
R. Can. S. Floriani.

Nec in auro nec in argento hanc inscriptionem legimus hactenus. Ipsum signum Felicitatis quam simplex est, tam a communi hoc numen repræsentandi more discedit, quæ omnia si conjungo, rariorem classi inferendum existimo.

M. COMM. ANT. P. FEL. AVG. BRIT. P.P. *Caput simile.*
 SEC. ORB. P. M. TR. P. XIII. COS. V. DES. VI. *Mulier*
sedens d. globum. *R. C. Arioſti.*

Ita truncatis vocabulis : *Securitas orbis aureus* tantum repræſentatur. An hanc ob Cleandrum capitis damnatum augurati fuerint Romani ? Seditio fane graviffima inpotentis hujus liberti cæde conſtituta fuit.

IMP. L. AVREL. COMMODVS. AVG. GERM. SARM. *Caput laureatum.*
 TR. P. II. COS. P.P. *Mulier ſtans d. protenſa galeam, ſ. ſignum militare.*
R. C. Arioſti.

Typus ſingularis, qui non ſolum inter numos *Trib. Pot.* ſignatos omni in metallo abeſt, ſed nec inter univerſos Commodi numos uſpiam in poſtrema editione reperitur, ut rariffimis numiſma adcenſeatur, omni jure exigit.

M. COMMODVS. ANTONINVS. AVG. *Caput idem.*
 TR. P. VI. IMP. III. COS. III. P.P. *Victoria ſtans d. ſertum, ſ. ramum.*
R. Quin. Cæſ. Vindob.

Quia nec aureus nec argenteus denarius ſimili cælatura & epigraphe conſectoribus ſub oculos venit inde ab Oconis ætate, quinarius qui victoriam Germanicam celebrat, inſignis raritatis ſubfragium meretur.

M. COMM. ANT. AVG. P. BRIT. FEL. *Caput laureatum.*
 TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P.P. *Mars nudus gradiens, d. baſtam ſ. tropæum in humerum reclinatum.* *R. Quin. Can. S. Floriani.*

Ejuſdem laudis cum ſimili quinario ex muſeo C. Arioſti depromto, ſimul monetarii artificis errorem in numero titulo IMP. ibidem adjecto admiſſum, de quo ſuperius monui, oſtendit.

L. AEL. AVREL. COMM. AVG. -P. FEL. *Caput idem.*

VIRT. AETER. AVG. P. M. TR. P. XIII. COS. VII. P. P.

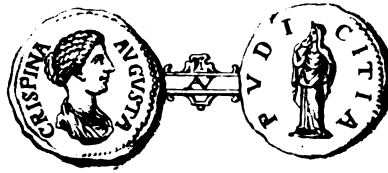
Mars nudus gradiens d. pede calcat aliquid tropæo simile, s. bastam cum clypeo, d. ramum oleæ. *N. Cæs. Vindob.*

Peculiaris hæc aversæ inscriptio est Commodi, in cujus argentea moneta adnotatur in indice Argelati, in nullo alterius Augusti numo eam legerit aliquis, neque enim facile quis ita insanivit, ut se Herculem Romanum scribi voluerit, huc enim pertinere videtur, quia cum eadem epocha augustus gladiator identidem sub exuviis Herculis Romani, & Commodiani latet. Aureus noster præstantissimus etiam Cl. Baldinium fugit.

Subjicit idem Vir eruditus Vaillantii numis ex electro unum regis Bosporani ex museo Inl. Senatoris Veneti Antonini Nani, cujus tamen annus 487., ut alias monui, nequaquam in 7. & 8. sed 11. & 12. Commodi incidit, id quod ejusdem regis numus ex numophylacio Theupoli cum epocha ΘΠΤ. luculenter conficit. An hic nepos fuerit Sauromatis II. Trajano synchroni, destituunt nos historici, ut probabiliter aliquid statui possit.

N 2

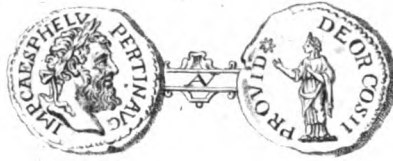

CRISPINA. AVGVSTA. *Caput uxoris.*

PVDICITIA. *Mulier stans velum capiti obducit.* *Av. Cæs. Vindob.*

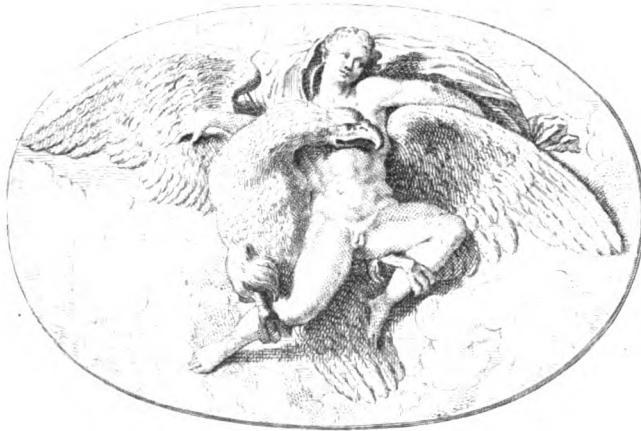
In solis æneis hoc averſæ partis ſignum hætenus vidimus in Occo-
nis compilatione, nec Baldinio aliquis conſpiciendus oblatus eſt, ra-
riſſimis eum adnumerandum exiſtimo, qui tamen ante annum V. C.
937. cuſus eſſe debebat, cum anni præcedentis poſtremis menſibus
poſt Lucillam ob Pompeiani conjurationem interiſſe videatur.

IMP. CAES. P. HELV. PERTIN. AVG. *Caput ejus lauveatum.*
 PROVID. DEOR. COS. II. *Mulier stans d. versus astrum elevat.*
N. Cæs. Vindob.

Omitto hic illum MENTI. LAUDANDAE inscriptum, quem Baldinus eodem ex museo laudat mirifice. Quem repræsentō, argenteum solum nobis exhibuit, & cum rarissimi titulo, aureum si vidisset, singularis raritatis & præstantiæ laude eum cohonestavisset.

N 3

IMP. CAES. M. DID. IVLIAN. AVG. *Caput ejus laureatum.*
 CONCOR. MILIT. *Mulier stans utraque manu signum militare tenet.*
N. de France.

Aureos & argenteos rarissimos omnes hujus augusti novimus, in tanta raritate si vel modicum variatur, pretium insigne adjicit, quod eum in finem commemoro, quia nec Vaillantius, nec Mediobarbus ita truncatam epigraphen protulit. Lacunam hic aliquam intermitto, Manliam Scantillam & Didiam Claram prætereundo, etenim *àxoxoðo-7æç* videre non licuit, neque id dedecori est, quia iidem singuli, quos utriusque augustæ protulit Vaillantius, in gaza augusta argentei conduntur, atque Scantillæ quidem duo paullo inter se diversi.

IMP. CAES. C. PESCEN. NIGER. IVST. AV. *Caput illius laureatum.*
 FORTVNAE. RE. *Mulier sedens d. globum, s. cornu copia.*
Caput simile.
 FORTVNAE. REDVCI. *Mulier sedens d. ramum s. cornu copia.*
R. ambo Cæs. Vindob.

Aureum Pescennii hucusque inventum nullum, argenteos rarissimos novimus; duos hos numos conjunxi, ne de eodem argumento bis loqui foret necesse. Numum cum posteriore averſæ epigraphæ et Fortuna temone armata stante elegantioribus adnumeravit Vaillantius, qui jam in prima Mediobarbi editione procusus fuerat; Fortuna nostra et fedet, et ramum tenet, quæ adjuncta denarium singularis elegantiae faciunt. Atque hæc de posteriore.

Priorem quod attinet; ejusdem eum raritatis esse pronuncio, cum ob abruptum vocabulum, tum ob globum, ob quæ duo ab eo differt, quem secundo loco pag. 264. Argelati catalogus nobis exhibet.

IMP. CAES. C. PESC. NIGER. IVST. AV. *Caput idem.*
 MARTI. AVGVSTO. *Mars nudus gradiens, d. hastam præfixam,*
s. tropæum in humerum reclinatum. *R. Cæs. Vindob.*

Vnicum hunc, atque pretii non æstimandi pronunciare confidenter audeo; rarissimos duos cum epigraphæ *Marti Victori* adnotavit Vaillantius, quorum postremi ille similis fuerit, qui ex museo Theupoli

detrito agnomine ab Argelato est indicatus, *Martem Augustum* in nullius imperatoris moneta quis legerit hactenus.

IMP. CAES. C. PESC. NIGER. - - - - *Caput idem.*

MINER. VICTRIS. (Sic.) *Pallas stans d. clypeum sublimem, f. bastam præpilatam.*
R. C. Ariosti.

Ab omnibus seu a Vaillantio, seu ab Occonis continuatoribus adnotatis etiam ipsa mendosa epigraphe differt noster, quare majore honore prosequendus, quam ille, quem eruditus medicus rarissimis adscripsit.

IMP. CAES. C. PESC. NIGER. IVSTVS. *Caput simile.*

SALVTI. AVGVSTI. *Mulier stans d. serpentem tenet, cui f. patram obfert, ad pedes ara.*
R. C. Ariosti.

Nullum cum hoc signo & epigraphe etiam in recentiore Mediobarbi editione reperies; quem pro rarissimo descripsit Vaillantius, et in inscriptione et in cælatura diversus cum sit, præsentis majorem præstantiam commendat.

ΑΤΤ. Κ. ΠΕΚΚ. ΝΙΓΡΟC. ΙΟΤCΤΟC. CΕΒ. *Caput illius laureatum.*

- - - ΑΝΔΡΙΝΩΝ. ΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. *Fortuna stans f. cornu copiae d. temonem, respicit sedentem mulierem, cujus caput modio ornatum.*
R. Max. mod. de France.

Vaillantius in libro de numis urbium Græce loquentium eos omnes Pescennii, qui cognomen ΙΟΤCΤΟC. exhibent, adulterinos habet, γυναικίλος hujus vadem me præsto. Magis in eo hæreo, cui urbi adtribuendus. Cæsareæ Cappadociæ cum titulo metropolis optime conveniret, ast hanc aliquando Alexandrinam nominatam nescio, et præterea hæc fere nunquam sui montis Argæi obliviscitur.

Vicinia Antiochiæ, ubi adclamatus est imperator Pescennius, locorum situs, ubi pugnatum est cum Severo, Alexandriam ad Issum mihi subgerit, verum unde huic Cæsareæ cognomen, atque magis metropolis titulus, me legere non commemini, ut ut sit, quia novimus

vimus nonnunquam, ut recens a Cl. Pellerinio factum est, novos honoris titulos ab urbibus adsumptos detegi, in hanc inclinarem potius; forsan etiam hæc civitas magis adulationem ad se pertinere arbitrabatur ob id, quod Valesius in *excerpt. Dionis. pag. 734.* refert, eum fuisse mirum in modum arrogantia inflatum: ὥς ἐ τοῖς μὲν τὸν Ἀλεξάνδρον αὐτὸν νέον ὀνομάζουσι χαιρεῖν adeo ut novum se Alexandrum disci libenter audiret.

Ne ipse quid arrogantius de præsentē numo pronunciem, encomium, quod Vaillantius Tarsensi suo, etsi multum inferiori, tribuit, solum adscribo: *stupendæ raritatis, elegantiae, et singularitatis est.*

D. CLODIVS ALBINVS. CAES. *Caput illius nudum.*

PROVID. AVG. COS. *Mulier stans d. sceptrum versus globum humi
jacentem porrigit, s. bastam.*

A. Cæs. Vindob.

Cæsaris hujus aureum unicum produxerat Occo, duos Vaillantius feliciter adjecerat, quartum eodem ex metallo flatum, qui in nullius manus hactenus venit, addo, unde liquet, quam ex vero pronunciauerit Vaillantius, ex auro omnes eximiae esse raritatis. Nihil decedit nostro, quod similis argenteus apud Mediobarbum reperitur, nam ambo Vaillantii cum iisdem typis et inscriptionibus scilicet Apollinis Actii, et Fortunæ reducis sedentis argenteos inter idem catalogus exhibet, quo tamen tam parum absteritus fuit eruditus Gallus, ut horum primum *raritatis eximiae*, alterum *raritate et elegantia præstantissimum* adnunciaret.

SEVERVS. AVG. PART. MAX. *Caput Septimii laureatum.*

ANTONINVS. AVGVSTVS. *Caput Caracallæ laureatum.*

A. Cæs. Vind.

Omnes convenimus in eo, numos, ut ita loquar, bicipites iis præstare, qui unum solum in antica caput exhibent; Vaillantius numo ex argento flato, qui Caracallæ caput parenti jungit, præstantiores inter locum adtribuit, aureum si nactus fuisset, quis dubitet, rarissimis eum fuisse adscriptum?

SEVERVS. PIVS. AVG. *Caput idem.*

ÆTERNI. IMPERI. *Capita Caracallæ, & Getæ adversa, & laureata.*

R. Cæs. Vindob.

An litera T hic compendii gratia omissa sit, dubitari merito potest, quia cum filiorum proposita capita perennaturi certa spes esse poterant ÆTERNI IMPERII., inscriptio plenam satis sententiam faciebat. Eos, qui litera illa multati non sunt, rariores habet Vaillantius; aliquem cui litera postrema abesset in Mediobarbo me videre non memini, crescit nuni nostri raritas etiam ob Getæ caput laureatum.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. V. *Caput laureatum.*

ARAB. ADIAB. COS. II. P.P. *Victoria gradiens d. coronam, f. ramum.*

R. Can. S. Floriani.

Ad expeditionem in Arabiam & Osrhoenos susceptam V. C. anno 948. referendus; omni in ære in Argelati editione abest hæc averfæ inscriptio, nec Vaillantius, ejusve editor Italus alicujus similis meminit.

IMP. CÆS. L. SEP. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput idem.*
FORTVNÆ. REDVCI. alter: FORTVN. REDVC. *Mulier*
stans ad aram d. pateram. *R. C. Ariosti.*

Vota potius pro reditu concepta typus indicat, quem inscriptioni huic conjunctum tam in Mediobarbo, quam Vaillantio frustra quæres; iter ob vagum consulatus II. indicium, absentibus etiam victarum gentium titulis definire non licet. Inter rariores præstantior habetur uterque.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. XIII. *Caput ejus laureatum.*
INDVLGENTIA. AVG. *Mulier sedens, d. pateram, s. bastam.*
R. Can. S. Floriani.

Nuspian adnotatur apud historicos, Severum XIII. imperatorem adclamatum; quia nullus sub hoc imperatore etiam simili inscriptione averfæ, & signo cetera simplice & vago obcurrit, rarissimis eum adcenfeo.

IMP. SEV. PERT. AVG. *Caput simile.*
LEG. XIII. GEMINA. M. V. TR. P. COS. *Aquila legionaria in-*
ter duo signa militaria. *R. C. Jos. Kevenbiller.*

Legionis XIII. Geminæ Martiæ Victricis aureum rarioribus inserit pag. 222. Vaillantius, ejusdem pretii argenteum præsentem existimo, etfi enim illos omnes, qui vocabulum GEM. truncatum repræsentant, inter obvios abjicit quam rectissime, aliud hic subfragium ab eodem tulisset, qui veram lectionem ejus compendii docet, cujusmodi monetæ, atque præcipue coloniarum, quia persæpe anteriores antiquariorum conjecturas evertunt, in pretio habendæ sunt.

IMP. CÆS. L. SEP. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput idem.*
LIBERAL. AVG. *Liberalitas sedens d. tesseram s. cornucopia.*
R. C. Caroli Auerfperg.

Quam frequens hocce signum in Augg. monetis obcurrit, tam non commemini, me illud sedentis situ videre unquam; inter Severi numos sane eodem in metallo *pag. 269.* apud Mediobarbum stans exhibetur, unde singulari situi par raritas debetur.

L. SEP. SEV. PERT. AVG. IMP. X. *Caput laureatum.*
 LIBERO PATRI. *Bacchus nudus stans d. in caput sublata, f. thyrsus, ad pedes tigris.*
R. ex eodem museo.

Quia cum hac epocha & reliqua capitis inscriptione nullus in Argelati editione reperitur, sua laude non caret.

L. SEPT. SEV. PERT. (sic.) AVG. IMP. V. *Caput simile.*
 LIBERT. AVG. *Mulier sedens d. tesseram, f. cornu copiae.*
R. C. Ariofti.

TriplICE titulo rarus est hic numus, quorum primus ab errore sculptoris monetarii est, qui *Libertatem* pro *Liberalitate* inscriptione mendosa cælavit: alter est sedentis Liberalitatis typus: tertius, quod nec *Libertas*, nec *Liberalitas* cum titulo IMP. V. apud Occonis continuatores adnotatur.

IMP. CAE. L. SEP. PERT. AVG. COS. II. *Caput laureatum.*
 MARTI VLTORI. *Mars gradiens d. hastam, f. tropæum in humerum reclinatum.*
R. C. Caroli Auerfperg.

Singularis præstantiæ denarium exhibeo, cujus averfa pars, nec in aliis metallis aut Vaillantio, aut Argelato se conspiciendam obtulit; belle etiam cum historia consentit, nihil adcommodatius pro anno V.C. 948. feligere poterant monetarii, quam Martis ultoris & signum & epigraphen, obrebelle Osrhoenos, & Adiabenos eo progressos, ut cæsis legionariis Romanis etiam Nisibin teste Dione L. 75. obsiderent, perdomitos, cui expeditioni inscriptio nostri numi melius multo convenit, quam illa a Vaillantio *pag. 223.* laudata, *Mars Pacator.* quam jam in prima editione Mediobarbus proposuit.

SEVERVS. PIVS. AVG. *Caput simile.*

MINERVA. SANCT. *Dea stans d. scutum ad terram s. bastam.*
R. Cæs. Vindob.

Præterquam in Getæ numis, iisque solis antehac epithetum hoc Pal-
 ladi tributum non legebam in monetis. Noster præterea cum ab iis,
 quos sub Severi filio adnotat Argelati index, tum ab eo, quem pag.
 260. rarum laudat, ipsa etiam inscriptionis ratione differt, quare ra-
 riorum classem cum dignitate ampliabit.

IMP. CAR. L. SEP. PERT. AVG. COS. II. *Caput idem.*

PIETAT. AVG. *Imp. stans ad aram luculentam, d. patram.*
R. C. Caroli Auerfperg.

Si cui præsens numus obvius prima fronte videtur, is velim, Vail-
 lantium & Mediobarbum per omnia metalla excutiat, eo reperto,
 quam illi adscribo, raritatem perlibenter expungam. Hujus similis
 in museo C. Ariosti etiam adservatur.

SEVERVS. PIVS. AVG. *Caput simile.*

P. M. TR. P. XI. COS. III. P. P. *Fortuna sedens d. temonem, s.*
cornu copiae, ad pedes infra sellam rota. *N. Cæs. Vind.*

Reditum Severi laureatum ex Arabia, & Ægypto per Asiam & Il-
 lyricum anno V.C. 956. indicat. Quia nec argenteus nec æneus fi-
 milis in sæpe laudatis libris est adnotatus, præstantioribus adconsen-
 dum existimo.

SEVERVS. PIVS. AVG. *Caput laureatum.*

P. M. TR. P. XV. COS. III. P. P. *Tropæum, ad quod hinc ca-*
ptivus sedet, inde figura nuda a tropæo averfa stat, s. forsan a tergo vin-
cta, d. ad caput elata. *R. Can. S. Floriani.*

Rarissimus & singularis elegantiae denarius ad victoriam per Severi
 duces de Britannis anno V.C. 960. relatam spectat, neque uspiam
 hætenus comparuit.

Epi-

Epigraphe, & caput simile.

Epigraphe eadem. Caput Medusæ alatum.

A. Cæs. Vind.

Ut typi insolentia prima fronte ferit, ita cum metalli splendor, tum altum de hoc signo seu in argento, seu in ære apud Vaillantium, & Mediobarbum silentium singulari raritate conspicuis numum præclarum inserit.

Epigraphe & caput simile.

P. M. TR. P. XVI. COS. III. P. P. Victoria sedens d. ramum s. clypeum, ad sellam jacente altero, pone erectum tropæum. A. Cæs. Vindob.

De simili typo epochæ huic conjuncto omnes tres Monetæ tacuerunt hætenus, quare aureus hic, cujus quoque averſæ cælatura novi quid habet, etiam hoc titulo præ rarioribus æstimandus est.

SEVERVS. AVG. PART. MAX. Caput idem.

RESTITVTOR. VRBIS. Imp. habitu militari stans ad tripodem, d. pateram s. basam. A. Cæs. Vindob.

Magnifica hæc inscriptio a Spartiano, & Dione etſi aliquantum discordibus, quod ad rem nostram parum facit, inlustratur, quorum ille pag. 176. *Magnum vero illud in civitate ejus, quod Romæ omnes aedes publicas, quæ vitio temporum labebantur, instauravit, nusquam prope suo nomine adscripto, servatis tamen ubique titulis conditorum.* Hic vero *Excerpt. Val. pag. 741. πλείστα γὰρ καὶ τῶν ἀρχαίων οἰκοδομημάτων ἀνεκλήσατο, καὶ σφίσι τὸ ἐαυτοῦ ὄνομα ὡς καὶ ἐκ καθῆς αὐτὰ καὶ ἐξ ἰδίων χρημάτων κατεσκευασὼς ἐπέγραψε· πολλὰ δὲ καὶ μάτην ἔστε ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς ἑτέρων ἀνάλωσε.* *Plurima vetera ædificia refecit, eisque nomen suum inscripsit velut primus a fundamentis, suaque pecunia ea extruxisset. Multa vero etiam in sarta tecta & substructiones aliorum operum frustra prodegit.* Aureum hunc in catalogo carthusianorum Romanorum non vidit Vaillantius, Mediobarbus ejusdem typi argenteum solum adnotavit.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. IIII. Caput Severi laureatum.

SECVRITAS. PVBLICA. Mulier sedens d. globum, s. in sellam reclinata. R. ejusdem musei.

Similis cum titulo IMP. VIII. numophylacium Eremitarum S. Augustini Vindob.; alter omisso *Imp.* titulo Haverianum ornat. Triga hæc numorum admirationem parere potest, quod horum nullus in aliorum conlectorum manus saltem alio in metallo venit. An in ipsa Pannonia per itinera in Galliam aut Britanniam suscepta cum exercitu cusi? quidquid sit, singulari raritati etiam insolens signi repræsentatio gratiam addit.

IMP. CAE. L. SEP. SEV. PERT. COS. II. *Caput laureatum.*
TR. P. III. IMP. V. COS. II. *Tropæum inter duos captivos super arma sedentes.* *R. C. Arioſti.*

Etsi consulatus tam in antica, quam postica signatus, persuadeat errore monetarii diversa ad feriendum numum typaria fuisse conjuncta, quia tamen neutra inscriptio præsertim cum signo in averſa scalpto in Argelati indice legitur, numus de rarioribus est aliquis.

• • • SEP. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput simile.*
VENER. VICT. *Venus stans d. galeam, s. bastam.* *R. C. Arioſti.*

Seu uxoris typarium pro averſa parte signanda permutatum est, seu, ut nonnunquam duces alii *Victricem Venerem* sibi propitiam voluere, eam etiam coluit Severus, rarus hic numus in catalogis, quos consulo, abest.

SEVERVS. PIVS. AVG. BRIT. *Caput Severi laureatum.*
VICTORIAE. BRIT. *Victoria seminuda stans d. ramum, s. chypeum arbori inponit.* *R. ejusdem muſei.*

Cum hac epigraphe idem signum junctum inter numos postremis duobus annis cufos, quo referendus est, nullo in metallo invenies aliquem; rarioribus adnumerandum eum esse, alter diverſi typi apud Vaillantium pag. 228. conprobat.

SEVERVS. PIVS. AVG. *Caput idem.*
VOTA SVSCEPTA. XX. *Vir paludatus & velatus stans ad aram sacrificat, præſente altera togata, quæ s. bastam, medio tibicine.*
R. de France.
Quem

Quem cum solo sacrificante *pag.* 231. etſi jam in Mediobarbi editione prima notatum Vaillantius ex muſeo Gothano velut rarum adjecit, noſter ob tres figuras ita ſuperat, ut ſingularis raritatis numos adtingat.

--- ΠΤ. CEOTHPOC. CE. *Caput laureatum, Severi.*
 ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟ. *Aquila ſtans alis expansis roſtro coronam; intra pedes aſtrum.* *R. Max. form. Can. S. Flor.*

Numus hic Aradi, ut aſtrum indicat, percuffus Vaillantii & Baldinii ſolertiam effugit, rarioribus merito adſcribendus.

ΑΤ. Α. CEΠ. CEOTHPOC. *Caput ſimile.*
 ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙCΑΡ. ΕΤ. Β. *Mons Argæus, cui inminet aſtrum.* *R. Cæſ. Vind.*

Cum eodem quidem anno *II.*, ſed tam epigraphe averſæ, quam typo diverſum Cæſareæ Cappadociæ cuſum denarium unicum raris adnumeravit Vaillantius, idēn de noſtro ſenſurus, ſi ſub ejus oculos veniſſet.

ΑΤ. Κ. Α. CEΠΤ. CEOTHPOC. *Caput idem.*
 ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙCΑΡ. ΝΕΟΚ. ΕΤ. ΙC. *Ædiſcium in turris formam, aut alveare.* *R. Cæſ. Vindob.*

Tres alios hujus urbis idem eruditus Gallus cum eodem ſacro monte, & annis *XIV.* *XV.* *XVII.* ſubjicit, noſter ſeriem chronologicam ſubplet annum *XVI.* inferendo; cum hoc, tum inſolens poſticæ partis ſignum ad rariorum claſſem eum promovet.

I V L I A . A V G V S T A . *Caput uxoris Severi.*

A E Q V I T A S . A V G G . *Mulier stans d. bilancem s. cornu copia.*

R. C. Caroli Aueršperg.

Nec typus rari quid, nec epigraphe haberet, nisi capiti augustæ conjungerentur; lapsu monetariorum id evenisse subspicari quis posset, si matronæ alius regnantis monetæ commissus esset hic titulus, quam Juliæ, cujus ut numi nobilioribus etiam resplendent, ita feminam regnandi avidam ex historicis eam novimus.

Epigraphe & caput idem.

C O N C O R D I A F E L I X . *Augustus cum uxore dextras jungit.*

R. C. Ariosti.

Eodem jure hic monetariorum errorem excusare possum, quo Vaillantius in Severo pag. 225. inscriptionem *Princ. Juvent.*, scilicet conjugii Caracallæ (in hujus enim monetis typus hic, & epigraphe se obferunt) cum Plautilla initi memoriam in numis matris renovatam esse. Nec hunc, nec superiorem numum apud laudatos compilatores reperies.

I V L I A . D O M N A A V G . *Caput simile.*

F E C V N D I T A S . *Mulier sedens cum infante in gremio, adstante parvula figura alia.*

R. ex eodem museo.

Numum similem possidet museum de France, ambo rariores mihi videntur illo, quem Vaillantius laudat pag. 234., et si plures icunculæ ibidem repræsentantur, atque id propterea, quod id signum jam inter argenteos bis in prima Mediobarbi editione descriptum, nostrum vero est nuspiam.

Epigraphe, & caput idem.

FELICIT. TEMPOR. *Vas ornatum spicis & papaveribus plenum.*

R. ejusdem musei.

Nullus hujus typi ullo in metallo seu sub Julia, seu sub Severo & filiis hætenus cum sit proditus, præstantioribus eum adcenso; quam frumentariæ rei studiosus fuerit Severus, jam ex Spartiano prodidit Vaillantius pag. 217.

I V L I A. A V G V S T A. *Caput simile.*

F V N D A T O R. P A C I S. *Imp. togatus stans d. ramum. R. de France.*

Aversa hæc sub Severo quidem exhibetur, uxoris capiti conjunctam non vidimus in hanc diem; an sub hoc regno toties incurii fuerint monetarii? Ægre id mihi persuadeo, mallem adulationem subesse, qua ejus capiti, quam matrem castrorum nominaverunt, etiam res præclaras ab augusto velut ejus consiliis, gestas adjungebant, nulla enim hic subærationis suspicio; rarissimis si eum adnumero, reprehensionem non metuo.

I V L I A. P I A. F E L I X. A V G. *Caput ejusdem.*

M A T. A V G. M A T. S E N. M. P A T R. *Mulier stans d. bastam, s. pateram. R. C. Ariosti.*

Cum muliere sedente, ipsa inscriptione aliquantum diversa similem argenteum rarum pronuntiavit Vaillantius; quia stans muliebre signum in solo auro nobis adnuntiavit Argelati index, rarioribus eum adscribo.

I V L I A. A V G V S T A. *Caput idem.*

M A T E R. D E V M. *Cybele stans d. ramum, s. tympanum sublatum, a dextris ad pedes leo. R. ejusdem musei.*

In omnibus, quos conlectores sæpe nominati cum hac inscriptione protulerunt, numis Cybele, ut ætatem condecet, sedens repræsentatur, id quod denario huic singularem raritatem conciliat.

I V L I A . P I A . F E L I X . A V G . *Caput simile.*

M A T R I . D E V M . *Cybele stans d. tympanum porrectum, s. cubito columnæ nixa hastam ad pedes leo.* *R. de France.*

Idem in Cæsareo & C. Ariosti conditur; cœce nimis hic Vaillantium secutus est editor Romanus, qui cum istiusmodi quidem inscriptione in numorum fronte imaginem præfixit, qui tamen numus in reliqua serie non attingitur; quia pro imaginibus rariores alias selegit eruditus Gallus, arbitror ab eo aureum illum numum destinatum fuisse, quem Mediobarbus adnotavit, etsi hastam pictor omiserit. Quos hic commemoravi argenteos, nuspiam leges.

I V L I A . A V G V S T A . *Caput illius.*

P I E T A T I . *Mulier stans d. demissa, s. thuribulum.* *A. de France.*

Aureos hujus augustæ non obvios jam Vaillantius pronunciavit. Summa raritate conspicuos hic augere debet, cujus seu inscriptionis, seu typi apud compilatores ne minimum vestigium reperitur.

Epigraphe & caput idem.

R O M A E . A E T E R N A E . *Roma sedens, d. Victoriolam, s. hastam, ad sellam clypeus* *R. C. Ariosti.*

Etsi sub augustis aliis cælatum signum & epigraphe ultra vulgus numos non extollunt, quia tamen hæc rarius in matronarum monetis, atque ante hanc Iuliam in nullius alterius se obferunt, vel hoc ipso ex capite laudem jam haberet numisma præsens, huic si adjicis, in solo aureo hætenus hunc aversæ typum apud Mediobarbum adnotatum fuisse, rarioribus adscribendus est.

I V L I A . D O M N A . A V G . *Caput simile.*

S A E C V L . F E L I C I T . *Luna crescens inter septem triones.* *R. C. Caroli Auerfperg.*

Alter similis cum epigraphe *Sæcul. Felic.* inter cimelia Comitum Ariostii ex eodem metallo conditur, uterque rarissimi laudem meretur, quod in nullo in hanc diem metallo hujus augustæ cælata hæc vidimus; neque commemini, me in monetis alterius inlustris feminæ epigraphen satis huic sexui communem astris indicatis conjunctam fuisse.

I V L I A . A V G V S T A . *Caput Domnæ.*

V E N V S . F E L I X . *Dea stans d. pomum, f. hastam.*

R. Can. S. Floriani.

Duos cum hac inscriptione retulit Mediobarbus argenteum unum, æneum alterum, in utroque tamen feminarum more peplos componendi labore distinetur dea, quæ apud nos hastam sustinet. Discrimen id raris inter non editos inserit.

Quia numis abundamus præstantia sua conspicuis, nolebam duos, qui alphabeti ordine consequerentur, ex museo C. Ariostii cum epigraphe: *Venus genetrix* peculiari titulo proponere, quod apud Mediobarbum adnotantur; pondus tamen singulare ab inlust. compilatore non editum, videbatur mihi observationem mereri; is, qui sine Amore est, drachmam & gr. 23., qui cum eo, ultra drachmam gr. 31. adpendit, quod insolitum pondus, si denarii sunt illi, quos Mediobarbus recensuit, his etiam peculiarem laudem conciliat.

Epigraphe & caput idem.

V E N V S . V I C T R I X . *Venus pectore obversa seminuda d. extensa galeam, f. cubito columnæ nixa cum ramo, ad pedem d. aliquid lorice simile.*

R. Alter similis.

Epigraphe eadem: verum ad pedem d. Amor, ad columnam humi thorax.

R. ambo C. Ariostii.

Æneum unicum in Argelati editione reperi hac inscriptione insignem, typo tamen admodum vulgari, quippe dea Victoriolam d., f. hastam retinens in sella repræsentatur. Duo hi & metalli pretio, & signorum frequentia ita præstant, ut rariores haberi debeant.

IVLIA. PIA. FELIX. AVG. *Caput illius.*

VESTA. *Quatuor figurae majores cum duabus minoribus sacrificant prae templo rotundo, in quo statua, aut figura alia. A. Cæs. Vindob.*

Ejusdem metalli numum similem, qui apud Mediobarbum non legebatur, raritate & elegantia insignem laudat Vaillantius, noster breviori epigraphe, absente scilicet titulo: *Mater*, differt, neque in catalogo indicato reperitur; iisdem proinde encomiis dignus.

IVLIA. AVGVSTA. *Caput idem.*

VESTA. MATER. *Templum rotundum, cum statua in tholo, & altera in templo, prae quo velatae duae mulieres ad aram luculentam, quarum altera capedunculam, altera pateram tenet. R. ejusdem musei.*

Denarium ita inscriptum ex museo Rothelin Vaillantii collectioni adjecit Baldinius de rariorum & elegantiorum numero, ut ipse pronunciat, verum cum iisdem templi adjunctis sola ibidem, ut vult, Iulia sacrificat; vestalem dum noster adjungit, rarissimi pretium promeretur.

Epigraphe, & caput simile.

Inscriptio eadem. Vesta sedens d. Palladium, s. bastam transversam. R. C. Ariosti.

Quia cum hoc typo, & addito *Matris* cognomine, nullus in postrema etiam Mediobarbi editione ullo in metallo obcurrit, raris est adscribendus.

Epigraphe & caput idem.

VOTA. SVSCEPTA. XX. *Sacerdos ad tripodem sacra faciens. R. de France.*

Rarissimus hic, qui in omni metallo tam apud Mediobarbum, quam Vaillantium abest, ne quid tironibus obturbet velut chronologiae adversus, quia nec Severus, nec Caracalla xx. annum Trib. potestatis adtigere, sciendum: VOTA. XX. suscepta fuisse, dum decennialia solverentur, sicut, hæc suscipiebantur sub aditum Trib. pote-

statis. Liqueat id ex numis Pupieni, Balbini, Maximini, Æmiliani, aliorum cum epigraphe: *Votis decennialibus*, etsi horum nemo quartum imperii annum sit adsecutus; tum inde quia in numis Antonini Pii legimus SOL. DECEN. II. & SVSCEPTA DEC. III. cum eadem TR. P. XXII. Id ambiguum manet, an Domnæ numus V. C. anno 956., quo Severus, an vero anno 960., quo Caracalla decennium exegit flatus fuerit, ad priorem tamen referendum esse probabilius existimo, etiam ob illud, quod similes Severi typi obcurrunt.

IOTAIA. ΔOMNA. CEBACTH. *Caput illius.*

MHTP. - - KAICAPIAC. *Venus callipyga stans s. cubito columnæ nixa hastam, d. protensa galeam, in area ET. E. R. C. Ariosti.*

IOTAIA. ΔOMNA. *Caput simile.*

KAICAPIA. *Venus vestita stans d. hastam, s. pomum, in area ET. E. R. ejusdem musci.*

Unum Cappadociæ hujus urbis cum eadem anni V. nota numerica ediderat Vaillantius; ambo nostri elegantibus typis a signo Fortunæ in illius denario repræsentato, non sine aliquo etiam inscriptionum discrimine differunt, etsi ab ætate aliquid passi sunt, eandem tamen rariorum laudem promerentur.

ANTONINVS. PIVS. AVG. *Caput Caracallæ laureatum.*

AVGVSTI. *infra COS. Caracalla cum patre sedens in substructione adstantibus duabus figuris, quarum anterior virgam longiorem.*

A. Cæs. Vindob.

Raram hanc epigraphen cum similibus signis in ære medio solum vidit eruditus præstantiorum numismatum conlector Gallus T. I. edit. *Rom. pag. 112.*, eumque rarioribus ad censuit; in nobiliore metallo nec Mediobarbo, ejusve postremo editori, nec Baldinio id obtigit. Quem tribus ante mensibus a patre & exercitu obtinuerat anno V. C. 951. Augusti titulum, is post calendas Junias cum tribunitia potestate ei confirmatus est ab senatu, atque ad hoc festum referri debet numus rarissimus, argenteus ejusdem fere pretii a posteris detegitur.

IMP. ANTONINVS. AVG. *Caput idem.*

FIDEI. MILITVM. *Mulier stans d. extensa vexillum, s. signum militare transversum.*

R. C. Ariosti.

Si ex parentis numis conjecturam capere licet, præfens ad annum V. C. 956. pertinet, quo inter æneos Severi cum *Trib. Pot. XI.* inscriptio quidem profertur, typo tamen admodum diverso. Quia in omni metallo hæcenus aberat, inter rariores excellit.

ANTO-

ANTONINVS. PIVS. AVG. *Caput simile.*

FVNDATOR. PACIS. *Imp. togatus & velatus stans d. ramum.*

R. ejusdem musei.

In Severi folius numis magnificum hunc titulum habemus, forsan post victoriam Parthicam percussis, qui filio jam imperii conlegæ etiam adhibitus fuit ab adulantibus monetæ præfectis.

Epigraphe, & caput idem.

PACATOR. ORBIS. *Caput Orientis.*

A. Cæs. Vind.

Nec inter parentis monetas aurea istiusmodi a quoquam est producta, etsi argenteas utriusque post Ctesiphontem captam cufas, habemus, atque illam Caracallæ quidem rarissimos inter numos a Vaillantio adscriptam, hinc quid aureo nostro laudis debeat, fatis liquet.

Antica omni ex parte eadem.

PONTIF. TR. P. X. COS. II. *Imp. eques decurrens d. hastam.*

R. C. Arioſti.

Æneum solum hujus & quoad epigraphen, & quoad signum similem ex museo Cavotortæ Veneti adnotavit Mediobarbus; ex rarioris hujus numi epigraphe, in qua solum PONTIF. cum Trib. Pot. x. conjungitur, corollarium aliquod deducere placet, quod antiquariis, qui etiam tirocinium sunt egressi, perutile esse potest. Novimus, ægre non nunquam Caracallæ & Elagabali vultus discerni, fallax criterium aliqui ex titulis *Pius* & *Felix* subgesserunt, cum & in Caracallæ numis obcurrat *Felix*, & in Elagabali monetis non nunquam solum *Pius*.

En certa duo: Caracalla nunquam legitur P. M. ante Trib. Pot. XIII. nempe post Severi mortem, quia usque ad Balbini & Pupieni tempora solus senior augustus summum in sacra jus habuit. Elagabalus contra sub aditum imperium illico *Pontifex maximus* scribitur. Alterum est, Caracallam non nisi cum Trib. Pot. III. primum consulatum adivisse, nec alterum gessisse ante Trib. Pot. VII., Elagabalum.

Q

gabulum vero ita primo anno Trib. Pot. consulatum conjunxisse, ut cum Trib. Pot. iv. etiam cos. iv. legatur.

Epigraphe & caput idem.

PONTIF. TR. P. XI. COS. III. *Imperator in quadrigis.*

R. musci ejusdem.

Triumphalis hic adparatus ad victoriam Britannicam per duces partam respicit. Et si typus singulare nihil objicit, quia tamen cum hac epocha in nullo metallo reperitur, rariores præstantia superat.

Idem caput, & inscriptio.

Epigraphe eadem. Severus in substructione sedens inter filios.

R. de France.

Ob vota decennialia soluta largitionem aliquam populo ante aditum iter Britannicum factam arguit hic numus, nisi consulatum filiorum utrique, atque Getæ etiam tribunitiam potestatem conlatam a patre, confessus hic indicat; ob eandem cum superiore rationem rarissimos inter conlocandus.

ANTONINVS. PIVS. AVG. BRIT. alter PIVS. FEL. AVG. *Caput laureatum Caracallæ.*

P. M. TR. P. XVI. COS. IIII. P. P. *Hercules nudus stans d. ramum s. clavam cum exuviis leonis.*

R. C. Ariosti. Alter similis.

Ambos hos numos rarioribus merito adscribo, quod nullum apud Oconis continuatores hac Trib. Pot. nota insignem, qui Herculem exhiberet, invenio; anno superiore adnotatur dei fere similis statua. Cum tribus continuis annis, ut sequens numus docebit, typus hic redeat, pene adseverare auserim, Caracallæ statuam Herculis forma positam ob ea, quæ Herodianus: πορεύμενος ἡνωχείας καὶ θηρίων παντοδαπῶν συσάδην ἀναίρεσις. Corpus exercebat aurigando, cæden-
disque cominus omnis generis belluis.

ANTONINVS. PIVS. AVG. GERM. *Caput simile*

P. M. TR. P. XVII. COS. IIII. P. P. *Typus similis.*

R. Can. S. Flor.

Germanici titulum anno V. C. 966. adsumpserat Caracalla, id miror, cognomen a victa gente deinceps ab eo retentum fuisse ob ea, quæ Herodianus, cujus longiorem sententiam Latine hic subijciam, scribit: *Ceterum Germanos ultra Danubii ripam sitos omnes sibi adjunxit, atque in eam amicitiam conciliavit, ut ex his bellorum socios, & custodes corporis validissimum quemque & pulcerrimum sibi adsciverit. Sæpe etiam Romano cultu deposito vestem Germanicam induchat - - - etiam flavam capiti cæsariem inponens ad modum tonsuræ Germanicæ, ob quod læti barbari mirifice eum diligebant.* Numus omni in ære abest ex Argelati editione.

Epigraphe, & caput idem.

Epigraphe eadem. Apollo seminudus sedens d. ramum protendens, f. hyra tripodis inposita innixus.

R. C. Ariosti.

Numus hic solum cum Trib. Pot. XVIII. & æneus quidem, neque nitide fatis, stetne, an sedeat Apollo, in Mediobarbi compilatione indicatur; dum ejusdem typi aureum felicius aliquod museum rarioribus adnumerabit, raros inter argenteo nostro locus esse debet.

Antica pars cum superioribus numis consentit.

P. M. TR. P. XVIII. COS. IIII. P. P. Sol in quadriga equorum.

N. Caf. Vind.

Ad expeditionem in Mesopotamiam numum hunc refero, atque de rarioribus unum pronuncio, quia in laudatis indicibus argenteus solum recensetur.

Epigraphe eadem, caput radiatum.

Epigraphe eadem. Leo capite radiato gradiens ore fulmen gestat.

R. Majusculus C. Ariosti & Can. S. Florian.

Ut merito leonem hunc cum Trib. Pot. VIII. & XX. inter argenteos obvios retulit Vaillantius, ita cum nota anni anterioris, cum qua abest undique, rarioribus ad censendus est.

Epigraphe, & caput idem.

Epigraphe eadem. Luna in bigis boum, d. habenas.

R. Majusc. Can. S. Flor.

Similem hujus metalli numum cum Trib. Pot. xx. solum produxit Vaillantius, museum C. Arioſti aliū cum Trib. Pot. xviii. ejusdem molis subpeditat, ambo hi a rariorum numero, quia etiam cum Mediobarbi continuatore Cl. Baldinium fugerunt, excludi non possunt.

Epigraphe, & caput idem.

Inscriptio eadem. Sarapis stans d. elata s. hastam. Ejusdem cum superioribus molis: alter similis, denarii magnitudine. R. Can. S. Flor.

Non mirum videri posset, in Caracallæ moneta Ægyptium numen signatum, qui Alexandrinos jam inde ab Augusto senatu exclusos non solum in hoc venerabile conlegium admisit, sed Cæranum hominem Ægyptium sub parente exilio multatum sine præviis inferiorum munerum gradibus ad consulatum elevavit. Adtamen probabilius ob adnotatam tribunitiam potestatem ad stragem illam referendus est typus, quam V. C. anno 969. Alexandriæ edidit, de qua ad senatum scribere non erubuit: ἐν τῷ τεμένει διατῶμενος in templo Sarapidis degens, ὅτι ἠγνευσεν ἐν αὐλαίς, ἐν αἷς τὰς βοσκήματα ἅμια τῷ θεῷ, καὶ τὰς ἀνδρώπεις ἐν αὐτῷ εἶδεν. *Lustratum se fuisse iis diebus & noctibus, quibus cum pecoribus homines deo maclaverat.* Persequuntur excerpta ex Dione Valesii pag. 757. Ὅτι καὶ τὸ ξίφος, δι' οὗ τὸν ἀδελφὸν ἀπεκτόνει, ἀνέθηκε τῷ θεῷ. *Pugionem, quo fratrem occidit, Sarapidi dedicavisse.* His adde adulationem ejus temporis, & rem confectam habebis. Unicum in Mediobarbi catalogo argentum cum hoc signo procusum, sed Trib. Pot. xv. notatum reperi. Prior noster ob molem rarior est altero.

ANTONINVS. PIVS. AVG. *Caput simile.*

PR. QF. PONTIF. TR. P. XL. COS. IIL

Imp. eques d. hastam.

R. ejusdem musei.

Ad profectionem cum patre in Britanniam pertinet postica præsenti-
tis, quia a tribus differt, quos Mediobarbus *pag. 289* inter argen-
teos recenset, quorum primum tamen Vaillantius *pag. 250.* raris
adnumeravit, idem pretium huic denariotribuendum est.

ANTON. P. AVG. PON. TR. P. V. COS. *Caput laureatum.*
PROPAGO. IMPERI. *Caracalla & Plautilla dexteras jungunt.*
N. Caf. Vind.

Ante iv Nonas Junii anni V.C. 956. post triumphalem ex Parthia
reditum ductam a Caracalla fuisse Plautillam, alio & novo argumen-
to, quam ille apud Vaillantium *pag. 255* conprobat, quare, quia in
omni ære abest, rarissimum eum Vaillantii singulari elegancia superat.

IMP. CAES. M. AVR. ANTON. AVG. *Caput similis.*
SECVRIT. ORBIS. *Mulier sedens d. reclinata facem, ad pedes ara.*
R. Can. S. Flor.

Argentei cum hac averfæ epigraphe meminit Argelati index *pag.*
287., verum tam adversæ inscriptio, quam Securitatis repræsenta-
tio alia est, nihil de ara, aut face commemoratur, quæ adjuncta
præclarum hunc numum rarioribus inserunt.

ANTONINVS. PIVS. AVG. GERM. *Caput corona radiata cinctum.*
VICTORIAE. AVG. *Quadriga aurigante Victoria, quæ d. lauream*
f. ramum gerit. *R. Majoris formæ. C. Ariosti.*

Benignior nobis fuit Monetarum media, quam sorores, etenim ad
hanc diem nullo in metallo similem proditum novi, raritati huic si
pondus 2. drach. adjicis, victoriæ germanicæ testimonium rarissi-
mum atque elegantissimum habebis.

Epigraphe eadem, Caput laureatum.
VIC. PART. P. M. TR. P. XX. COS. IIII. P. P. *Imp. stans d.*
globum f. bastam, præ pedibus captivus sedens; coronatur a Victoria
adstante f. ramum. *N. Caf. Vind.*

Similem argenteum rarioribus ad censuit Vaillantius, qui nusquam editus est aureus tam huic præstabit, quam narrationi Spartiani de tumultuaria aliqua, & ex insidiis capta pugna, præstat Dionis de de eadem expeditione historia.

ANTON. P. AVG. PON. TR. P. VII. *Caput idem.*

VICTORIA. PARTHICA. MAXIMA. *Victoria gradiens d. sertum, f. palmæ ramum.*
N. de France.

Tam adversæ, quam aversæ inscriptio solum cum Trib. Pot. VI. eodem in metallo se offert, nulla consequente anno victoriæ jam ante triennium vivo patre relatæ ullo in ære memoria in monetis Caracallæ, ob quod ipsum singulari raritate conspicuis est ad censendus.

ANTONINVS. PIVS. AVG. *Caput simile.*

VOT. SVSC. DEC. PON. TR. P. V. COS. *Vir togatus, & velatus ad tripodem sacrificat.*
R. C. Arioſti.

Ad decennalia patris referendum numum non una ex ratione docet epigraphe, quia tamen nullus, idque omni in ære, seu in Medio-barbi postrema, seu in Baldinii editione profertur similis, insigni raritate est conspicuus.

Epigraphe, & caput idem.

VOTA. SVSCEPTA. XX. *Imp. sacrificans ad tripodem adstante tibicine, & victimario.*
R. Cæs. Vindob.

Eundem possidet ditissimum museum Comitis Arioſti. Per superius dicta ad numum Juliæ matris erraverunt hic Occonis continuatores, qui numum inscriptum: *Vota suscepta* X. anno V. C. 960. adtribuerunt. Felicitatis sane peculiaris est, tertium me jam in eadem Severi familia cum epigraphe simili ex museis Austriacis producere potuisse. Illi, quem cum *Votis solutis Dec.* rarissimum habuit Vaillantius pag. 253. multum præstat.

ΑΤΤ. Κ. Μ. Α. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. CΕΒ. *Caput laureatum.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Β. *Aquila expansis alis ro-*
stro sertum tenens, infra pedes astrum. R. Maj. Formæ de France.

Nullum Aradiorum numum sub Caracalla prodidit Vaillantius; duo hic dubia suboriri possent, quorum primum: an non legendum potius ΤΠΑΤΟ. ΕΤΟ. Β; alterum quomodo annus Caracallæ II. potestati tribunitiæ conjunctus cum paullo superius de discrimine inter Caracallam, & Elagabalum dictis consentiat. Ad utrumque simul respondeo: non solum certum hic Caracallæ vultum, sed etiam epigraphen summo studio inspectam iterum persuadere, numisma ad annum V.C. 964. referendum, quo altero jam post patris mortem imperio præerat senior augustus.

ΑΤΤ. ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΝΟC. CΕΒ. *Caput idem.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. ΤΟ. Δ. *Aquila stans alis expan-*
sis rostro coronam. R. C. Ariosti.

Vrbs Græca, quæ hunc numum flavit, absentibus ad aquilam adtributis, definiri nequit, id certum ante annum V. C. 966 cūsum non fuisse, quo quartum consulatum inivit. Rarioribus est adnumerandus.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΤΡΗ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. *Caput simile.*
ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙCΑΡ. ΕΤ. ΙΑ. alter ΙΘ. *Mons Argæus in-*
minente astro. R. C. Ariosti.

Uterque hic rarus numus cum anno XI. & XIX. chronologiam Cappadocicam Vaillantii aliquantum complet, qui tres Mazacæ numos cum aliorum annorum notis, scilicet XII., XVI. & XVII. nobis dederat.

PLAUTILLAE. AVGVSTAE. Caput uxoris.

CONCORDIAE. Mulier sedens d. pateram s. duplex cornu copiae.

N. Cas. Vindob.

Unicum Plautillæ numum quinque Vaillantii, uno etiam solum ex museo Gothano a Cl. Baldinio auctis adjicere potui; aureos rariores hujus augustæ omnes pronunciavit jam pridem idem eruditus Gallus, nostrum tamen, qui inter argenteos sed cum unico cornu copiae adnotatur apud Mediobarbum, neuter præstantiorum numismatum editor vidit, quod ipsum eximiæ eum raritatis facit.

P. SEPT.

P. SEPT. GETA. PIVS. AVG. BRIT. *Caput Getæ laureatum.*
ADVENTVS. AVGVSTI. *Imp. eques pacificatoris habitu d. extensa,*
ſ. baſtam demiffam. *R. C. Arioſti.*

Solus æneus cum hac epigraphe, fed averſa parte aliter deſcripta apud Mediobarbum legitur. Ad reditum ex Britannia Severo mortuo pertinet, præſtantioribus adnumerandus.

L. SEPTIMIVS. GETA. CAES. *Caput illius nudum.*
MINERVA. *Dea ſians d. clypeum ad terram, ſ. baſtam.*
R. Can. S. Flor.

GETA. CAES. PONT. COS. *Caput ſimile.*
Epigraphe eadem, typus fere ſimilis. *R. C. Arioſti.*

Argelati catalogus cum ſolo deæ nomine unicum ex ære nobis repræſentat, ab ambobus illum cum epigraphe *Minerv. Sanct.* jam apud Occonis continuatores adnotatum, a Vaillantio tamen pag. 260 adſumtum raritate multum ſuperari exiſtimo. De Getæ in literas & literarum ſtudioſos amore jam ea, quæ hic dici poſſent, præcepit conſector Gallus.

P. SEPTIMIVS. GETA. CAES. *Caput idem.*
MINERVAE. VICTRICI. *Dea galeata gradiens d. baſtam torquet,*
ſ. clypeum gerit. *R. C. Arioſti.*

R

Epigraphe, ut hic descripta est, inter omnes augustorum numos in postrema Mediobarbi editione desideratur; In Pescennii aliquo eam recenset Vaillantius pag. 204. Non indulgentior in thesauros Austriacos videri potero, si elegantissimi laudem ob solam averfam eidem etiam adscribo.

Epigraphe eadem. Caput laureatum.

PONTIF. COS. II. *Minerva galeata sedens d. serpentis spiras adripit, qui arbori adstitæ sui parte inplectitur, s. innititur scuto, cui bubo insidet, & bacillum adtollit.*
N. de France.

Vel inspecta pictura elegantissimi hujus numi, quam præfixi, ita omnium antiquariorum animos adficiet, ut lubentibus subfragiis mihi sint adsensuri, eum quantivis esse pretii, atque omnes Getæ numos hactenus proditos longissime superare. Ad initium anni V.C. 961 referendus videtur, cum ejusdem anni nonis Martii jam tribunitiam potestatem ei pater communicaverit.

Epigraphe & caput idem.

Inscriptio eadem. Mulier stans d. bacillum, s. forsân cornu coriæ, pone duo parvuli.
N. Musei ejusdem.

Æneum fere similem indicat Argelati editio pag. 301., in utroque nobiliore metallo nec a Vaillantii editore visus est hactenus. Pietatis hoc, ut videtur, signum, quomodo cum Getæ capite congruat, alii viderint, mihi fatis est, numum propterea inter rariores eminere.

L. SEPTIMIUS. GETA. CAES. *Caput illius nudum.*

Epigraphe, quæ in superioribus. Cæsar stans d. globum, s. sceptrum.
R. Can. S. Floriani.

Quia nullo in ære typi similis cum hac inscriptione adnotatum invenio, omni jure rariorum numerum augebit.

P. SEPT. GETA. PONTIF. *Caput illius nudum.*

SECVRIT. IMPERI. *Mulier, stans d. columnæ inponit, s. hastam.*
R. C. Caroli Auersperg.

Denarium eadem inscriptione insignem protulit quidem Mediobarbus, sed cum obvio Securitatis sedentis typo, id quod rarorum numero præsentem inserit.

P. SEPT. GETA. CAES. PONT. *Caput simile.*

SECVRIT. ORBIS. *Mulier sedens d. in sellam capite reclinata, f. bastam, ad pedes panarium.* *R. C. Arioſti.*

Non commemini, me Securitatis signum cum panario videre. In nullo Getæ numo hæc epigraphe hætenus lecta fuit; Neve quis putet, typarium ex monetis patris, aut fratris adhibitum fuisse, inscriptio hoc modo abrupta in Severi pecunia non reperitur, Caracallæ denarius ita inscriptus adnotatur a Mediobarbo pag. 287, verum situs Securitatis est diversus, abest etiam modius. Quæ omnia, si colliguntur, singularis raritatis numum efficiunt.

P. SEPT. GETA. PIVS. AVG. BRIT. *Caput barbatum & laureatum.*

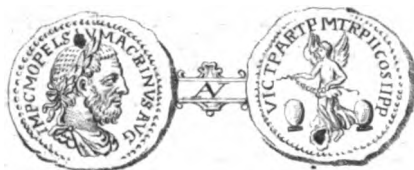
TR. P. III. COS. II. P. P. *Imp. militari habitu stans d. parazonium, f. bastam, d. pede calcat hostem humi abjectum.* *A. de France.*

Nec æneus, nec argenteus simili averſæ typo victoriam Britannicam celebravit, præclara fortuna aureus primus in lucem venit, rarissimis citra dubium adscribendus.

Epigraphe eadem, caput laureatum.

Eadem epigraphe. Jupiter seminudus stans d. bastam præpilatam inverſam, f. fulmen. *R. de Hauern.*

Ut hunc primo intuitu nihil admodum commendare videtur, ita omni in metallo absens ad rariorum classem referri debet.

M. OPEL. SEV. MACRINVS. AVG. *Caput ejus laureatum.*
 COS. II. *Victoria gradiens d. sertum, s. palmæ ramum.*
Av. Quinarii forma de France.

Quam brevis epigraphe moli hujus elegantissimi numuli optime congruit, tam eidem rarissimi laudem adfert propterea, quod ne argenteus quidem apud sæpe laudatos conlectores adnotatus fuit.

IMP. C. M. OPEL. SEV. MACRINVS. AVG. *Caput idem.*
 FELICITAS. TEMPORVM. *Mulier stans d. caduceum s. hastam.*
R. C. Ariosti.

De sua felicitate gaudebant Romani, quod Antonino liberati erant, ut ex Herodiano hic commemorat Vaillantius, qui denarium cum eadem inscriptione quidem inter obvios indicat, quod probo de iis numis, qui signum Felicitatis cum solito suo cornu copiae repræsentant, quales etiam in Occonis catalogo adsunt, ast singulare quid est, divam cum hasta exhiberi; inter raros reponendus noster.

Epigraphe & caput idem.

PONTIF. MAX. TR. P. COS. P. P. *Salus sedens ad aram, ex qua serpens adsurgit, quem ipsa d. versus pateram, quam s. tenet, deprimit.*
R. musei ejusdem.

Æneus ejuscemodi in Argelati editione pag. 306 legitur, nullus ex nobilioribus metallis, quæ adjuncta argenteum rarorum numero adconsent.

Epigraphe & caput idem.

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Imp. togatus sedens in sella curuli d. globum s. sceptrum.*
R. C. Ariosti.

Ut superior tantum in ære hactenus visus erat, ita præsens solum inter aureos adnotatur, quare ejusdem cum superiore est raritatis.

Epigraphe eadem, & simile caput.

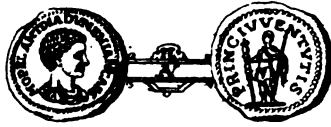
VICT. PART. P. M. TR. P. COS. II. *Victoria gradiens inter duo scuta humi stantia, utraque manu sertum solutum.* *N. Can. S. Floriani.*

In numum ejusdem metalli cum simili fere averſæ inscriptione pag. 266. editionis Romanæ error inrepsit, quo in prima descriptione *Victoria gradiens pro sedente* positum fuit, lapsum typographicum ipsa numi subjecta explicatio, quæ ita incipit: *Victoria sedet tanquam firma, indicans hac de causa, pacem fuisse cum Artabano Partorum rege factam &c.*, tum Mediobarbi postrema editio docet, ubi pag. 307. ad primum numum: *Victoria sedens præ manibus clypeum.* *Vaill. Tom. 2. fol. 125.* Præmittere hæc debui, ut rarissimo illi, ut eum eruditus Gallus pronunciat, nostrum non uno titulo multum præstare ostenderem, qui etiam initio Baldinium latuit, atque demum in *addendis Tom. III. pag. 324.* ex eodem museo laudatur, id quod me induxit, ut hunc unicum hic repeterem.

ΑΤΤ. Κ. Μ. ΟΠ. CΕΥ. ΜΑΚΡΕΙΝΟC. *Caput simile.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΠΑΤΟC. Π. Π. *Aquila stans alis expansis rostro coronam tenet.*
R. Max. formæ C. Ariosti.

Tyrium aliquem cum nota consulatus III., si tamen is bene lectus, quis enim de tertio Macrini consulatu somniabit, inter rariores reposuit Vaillantius, noster etsi urbis, ex cujus officina prodivit, indicio destitutus, quia ad primum imperii annum pertinere videtur, non multo inferioris erit conditionis. Omitto alterum ejusdem musei, in cujus averſa intra pedes aquilæ caput bovis, quia admodum barbaræ cælaturæ.

M. OPEL. DIADVMENIANVS. CAES. *Caput radiatum.*
PRINC. IVVENTVTIS. *Cæsar veste militari stans d. sceptrum s.*
bastam puram, a tergo duo signa militaria. R. majuscul. C. Arioſti.

Et mole, qua drachmam granis fedecim superat, & typo averſæ partis, qui in aliis editis non se obfert, rariorum numero adcenſeri meretur.

Epigraphe eadem, caput nudum.
Eadem inſcriptio. Cæſar ſimili habitu ſtans d. ſignum militare aliquan-
tum inclinatum ſ. baſtam præpilatam inverſam. R. muſei ejusdem.

Aureum hunc, ut ejus metalli omnes cum hoc capite ſunt rariffimi, elegantia & raritate inſignem exiſtimavit Vaillantius, argenteum nec ille, nec ejus continuatores viderunt.

M. OPEL. ANT. DIADVMENIAN. CAES. *Caput nudum.*
Epigraphe eadem. Cæſar ſtans d. ſignum militare, ſ. baſtam.
N. Quin. Cæſ. Vind.

Quum aurei hujus cæſaris ex ſententia Vaillantii rariffimi ſunt omnes, peculiarem laudem hic a minore mole ſibi vindicat.

M. OΠ. ANTΩNINOC. - - - - Caput simile.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΡΙΑΤΟC. ΤΟ. Α. *Aquila stans alis expansis rostro coronam.*

R. Max. mod. C. Arioſti.

Nullum Syriacum aut Vaillantius, aut Baldinius producere potuit. Rarissimus hic numus etsi nullum urbis indicium præbeat, Apameæ tamen tribui poterit, ubi Diadumenianus altero imperii anno, quamvis decennis, augustus a patre renunciatus fuit.

IMP. CAES. ANTONINVS. AVG. *Caput Elagabali laureatum.*

FIDES. EXERCITVS. *Mulier sedens s. signum militare, d. cui aliquid aviculæ simile insidet, porrigit versus alterum signum militare.*

N. de France.

Adest quidem tam inter aureos, quam argenteos Mediobarbi hæc inscriptio, verum signis posticæ partis a nostro diversis, præcipue ob illud, quidquid demum sit, quod d. tenet, quod uspiam me observare non memini. Discrimen hoc singulare in rariorum classsem eum promovet, mihiq; persuasit, ut quam adcuratissime cælatum in fronte proponerem.

IMP. ANTONINVS. AVG. *Caput ejus radiatum.*

IOVI. CONSERVATORI. *Juppiter nudus stans curia pallio d. fulmen, s. hastam puram, ad pedes aquila, ad latus duo signa militaria.*

R. majusc. C. Arioſti.

Unicum signum militare in simili adnotavit Mediobarbus, ad duo, quæ in nostro videntur, magnitudo & pondus granorum 20 supra drachmam adjectum non vulgarem raritatem numo conciliat.

Epigraphæ eadem, caput laureatum.

LIBERALITAS. AVG. II. *Mulier radiata stans d. tesseram, s. cubito innititur alicui instrumento, forsan cornui copiæ.*

R. mus. ejusdem.

Quia

Quia ita cælatam Liberalitatem in nullo numo me videre conmemini, neque similis typus in laudatis catalogis adest, raris adnumerandus est denarius anno V. C. 972. cusus ob factam in nuptiis cum Cornelia Paula largitionem, ut alium cum simili inscriptione numum præclare inlustravit Vaillantius.

IMP. ANTONINVS. PIVS. AVG. *Caput idem.*

LIBERTAS AVG. *Mulier stans d. pileum s. hastam, in area astrum.*
R. de France.

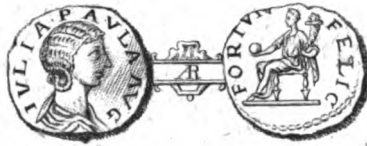
Nullum, qui eandem epigraphen typo huic conjunctam haberet, Argelati index prodidit; ejusdem cum superiore est pretii.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS. P. F. AVG. *Caput simile.*
TR. POT. II. COS. II. P. P. *Imp. in curru quadrijugo d. ramum. s.*
aquilam. *N. Cæs. Vind.*

Duos numos aureum unum, alterum argenteum, ad processum duorum consulatuum III. scilicet & IV. vulgaverat Vaillantius, pompa hæc pro consulatu II. hætenus tam in auro, quam argento desiderabatur, defectum hunc aureus noster de rarioribus aliquis feliciter subplet.

sc.
ATT. M. A. ANTHNEINOC. *Caput laureatum.*
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΤΗΑΤΟC. ΤΟ. Β. *Aquila stans alis ex-*
pansis rostro coronam; in area Δ. Ε. & astrum.
R. Max. form. C. Ariosti.

An astrum in area cælatum Aradum urbem indicet, an ab adulante alia ob deum Elagabalum percussum fuerit, ob alios Romani com-
matis numos dubitari posset. Quidquid de hoc sit, quia Vaillantius Græcum nullum prodidit, raros inter noster locum habere minimum debet.

IVLIA PAVLA. AVG. *Caput uxoris primæ.*

CONCORDIA. *Mulier sedens d. pateram, in area astrum.*

N. Caf. Vindob.

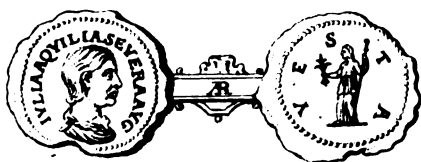
Aureos omnes ex merito rarissimos dixit Vaillantius, hunc tamen, quam simplex est, nec ille nec ejus, aut Occonis continuatores viderunt, apud hos argenteus ejuscemodi est proditus. Eadem, qua primus Vaillantii, inter rarissimos prærogativa gaudet.

Epigraphe & caput idem.

FORTVN. FELIC. *Mulier sedens d. globum, s. cornu copiæ.*

R. C. Ariosti.

Tres hujus augustæ numos ne uno quidem Cl. Baldinius augere potuit, musea Austriaca alterum hic subpeditant, etsi argenteum, rarissimum tamen, quia cum hac aversæ & inscriptione & typo nullus unquam comparuit.

IVLIA. AQVILIA. SEVERA. AVG. *Caput uxoris alterius.*
 VESTA. *Dea stans d. ramum s. bastam.* *R. Caf. Vindob.*

Ubi duos solum hujus principis feminæ numos, quorum primus in eodem museo adest, cum aliquo encomio dedit eruditus Gallus, unum etiam adjecisse non parvi est momenti. Fateor quidem, eum subærationis speciem præbere, verum id minime prohibet, eum inter rariores adscribere, quia in notis indicibus non reperitur.

S 2

ANNIA FAVSTINA. AVGVSTA. *Caput uxoris tertiae, in aera astrum.*

IMP. ANTONINVS. PIVS. AVG. *Caput Elagabali laureatum.*
N. de France.

Si uspiam hic enim vero aliquantum superbio; Nullum Anniae numum protulit Vaillantius, unum quem singularem & usque modo unicum argenteum voluit, Baldinius edidit, aureum, cujus metalli nec erudito Italo visus est aliquis hic fisto, & ejus quidem generis, qui historicis tacentibus maritum proderet. Confidenter hunc unicum atque exquisitissimæ raritatis pronuncio.

ANNIA. FAVSTINA. AVG. *Caput in luna bicorni.*

PIETAS. AVG. *Mulier stans ad aram d. extensa s. acerram.*
R. C. Arioſti.

Aureo præstantissimo argenteum subjicio, solo metallo inferiorem, quem enim rarissimum dixit Baldinius, is saltem in ære adnotatus erat in Argelati editione, præsens nulli se in conspectum dedit.

IVLIA. MAESA. AVG. *Caput aviæ Elagabali.*

IMP. ANTONINVS. AVG. *Caput nepotis laureatum.*

R. Cæs. Vindob.

Scemiadis ἀνένδοτον nullum reperi, nec unico etiam adjecto duos Vaillantii auxit editor Romanus; dum me solatur, primum illum cum Antonini capite elegantia & singularitate conspicuum, ut Parisinus antiquarius loquitur, in gaza Cæsarea adservari, defectum hunc qualemcumque quatuor monetis Mæsæ compensabo, atque primum quidem præsentē, qui sane paullo ante laudatum Scemiadis numum raritate superat.

Epigraphe eadem. Caput illius in luna falcata.

PIETAS. AVG. *Mulier stans ad aram luculentam d. expansa s. acerram.*

R. majusc. C. Arioſti.

Epigraphe hæc cum signo Pietatis inter æneos tantum adnotatur apud Mediobarbum, quare merito etiam ob molem rarioribus adnumerandus singularis numus.

Epigraphe similis. Caput Mæsæ.

SÆCVLI. FELICITAS. *Mulier stans ad aram d. pateram, s. caduceum longiorem, in area astrum.*

R. Quin. C. Arioſti.

Editus quidem tam apud Mediobarbum, quam in Romana editione est hic denarius inter vulgares conjectus, verum ficut alter cum effigie & inscriptione Pudicitiae, licet inter denarios in Argelati indice notatus, non obfuit, quin ejuscemodi quinaris, quo unico duos Vaillantii auxit, *rari & elegantis* encomium a Cl. Baldinio promeretur, eandem nostro æquitatem inpendi volo.

Inscriptio & caput simile.

VENVS. VICTRIX. *Dea stans d. Victoriolam, s. cubito clypeo nixa, qui globo est inpositus, & bastam transversam. R. musæi ejusdem.*

Per omnes tres Monetas nullum similem invenies, quare, etsi vetulæ cum Venere victrice parum convenit, ad rarissimos quam proxime adcedit.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput ejus laureatum.*

ANNOA. AVG. *Mulier stans d. temonem ad globum, s. panarium cum frugibus eodem pede proram navis premit. R. C. Ariosti.*

Ejusdem epigraphes quinario elegante & raro patrimonium a Vaillantio obtentum ampliavit Cl. Baldinius, verum typo cum ab hoc, tum ab omnibus aliis apud Mediobarbum adnotatis differt hic propositus, quod in ea frequentia æneorum rarum est admodum. Explicationem jam præcepit pro suo Italus editor. Rariorum inter non editos classem meretur noster.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput idem*

FEVND. AVGVSTAE. *Mulier stans. d. extensa ad puerulum, s. cornu copiae. R. ejusdem musei.*

Errore monetariorum hic averſæ typus inter monetas Mammææ matris filii capiti conjunctus nihil de ejus raritate detrahit.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput laureatum.*

IOVI. STATORI. *Juppiter nudus stans d. bastam, s. fulmen. R. Can. S. Flor.*

Rarum est admodum, Jovem fulmen s. tenere, rarius illud, nulum seu apud Vaillantium, seu apud Oconis continuatores cum hac, ceterum satis usitata, epigraphe reperiri, ut adeo, qui primo

obtutu vulgaribus adnumerari ab incurio potuisset, rarioribus fit ad-
censendus.

Epigraphe eadem, caput simile.

IVLIA. MAMAEA. *sic* AVG. *Caput matris. R. Cæs. Vind.*

Aureum cum matris capite inter Mammææ monetas secundo loco protulit Vaillantius, atque matris in filium auctoritatem ex Herodiano demonstravit; argenteum, qui undique abest, dignitatis ejusdem existimo, si inter monetas filii reponitur, scilicet eximiæ raritatis & præstantiæ.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput simile.*

LIBERALITAS. AVGVSTI. *Mulier stans d. tesseram, s. cornu
copiæ. N. de France.*

Cum alia congiaria suis numeris diligenter notata sint, ad primum pertinere videtur, cujus occasione cum hac epigraphe, etsi communi signo, fatus numus nullo in metallo in laudatis alias catalogis reperitur, quæ nostrum ad rariores saltem promovent.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput idem.*

LIBERALITAS. AVG. IIII. *Typus idem. R. Quin. C. Arioſti.*

Ad annum V. C. 982. hujusmodi denarium etiam ex argento inter elegantiores reponendum protulit Vaillantius, quid de elegantiore quinario fiet aliud, quam ut eum rarissimis proximum constituam?

Epigraphe, & caput idem.

LIBERALITAS. AVGG. *sic* V. *Typus idem R. Cæs. Vind.*

Dolendum in hoc numo tribunitiam potestatem non adscriptam, ut de anno, quo congiarium datum est, certiores redderemur, Vaillantius quintam largitionem anno 985. V. C. adfigit, quo triumphus Perſicus actus, id quod Lampridii testimonio confirmat, aſt averſæ epigraphe, qua duo auguſti indicantur, niſi quis lapſum velit monetarii cælatoris, vel ad annum 981., vel potius ad annum 986.
quo

quo Alexander Ovinium Camillum conlegam imperii adsumfisset te-
fle eodem Lampridio. Alterutrum certo ex rariore & unico hoc
numo intulisset Tillemontius, qui frustra in Oconis & Mediobarbi
numis AVGG. quæfivit, vide ejus *Notam VII. in Alex.*

IMP. ALEXANDER. PIVS. AVG. *Caput simile.*
LIBERALITAS. AVG. V. *Typus similis. R. Perinl de Hauern.*

Aureum similem, qui apud Oconem non legebatur, raris adscripsit
Vaillantius, quem nec in postrema Argelati editione reperio dete-
rioris conditionis esse non patior.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput idem.*
LIBERTAS. AVG. *Signum Liberalitatis, ut in superioribus.*
R. Cæs. Vindob.

Errori sculptoris monetarii, qui ad signum, cui inscriptionem para-
bat, minus adtendit, aut vocabulorum simili initio deceptus est, rari-
tatem suam debet.

IMP. ALEXANDER. PIVS. AVG. *Caput laureatum.*
MARS. VLTOR. *Mars militari habitu gradicus d. hastam, s. cly-
peum. R. Can. S. Floriani.*

Nec in argento, nec in ære similis moneta comparuit hætenus, au-
rea apud Mediobarbum pag. 320. solum indicatur.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput idem.*
P. M. TR. P. COS. P. P. *Mars galeatus stans d. ramum s. hastam.*
A. de France.

Quia Martis paciferi signum sub hoc imperatore atque cum his tem-
poris notis in argenteo tantum numo est proditum, rarioribus noster
est adnumerandus.

Epigraphe, & caput idem.
P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Mulier stans d. ramum s. hastam.*
T A. ejusdem musei.

Satis quidem obvium hunc typum omnes tres Monetæ anterioribus compilatoribus obculuerunt, qui primum in lucem emergit aureus, ejusdem cum superiore est raritatis.

Epigraphe similis, caput idem.

P. M. TR. P. VI. COS. II. P. P. *Mulier sacrificans ad tripodem.*
N. Quin. Cæs. Vind.

Unicum aureum cum hoc tribunitiæ potestatis numero, sed Libertatis typo signatum Mediobarbus, nullum Vaillantius, aut Baldinius produxit, quibus adjunctis moles quinarîi addita elegantioribus numulum inferit.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput laureatum.*

VICTORIA. AVG. *Victoria stans d. coronam s. ramum.*

N. ejusdem musei.

Ut nihil singulare spirat hic numus, ita altum undique de simili aureo viso silentium facit, ut raris adscribi debeat.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput idem.*

VIRTUS. AVG. *Genius militari habitu stans d. hastam pilo verso, s. scutum ad pedes.*

N. musei ejusdem.

Nullum horum in Cartusianorum Romanorum schedis legit Cl. Baldinius, præfens superioris fortunam omni ex parte æquat.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput simile.*

Epigraphe eadem. Genius galeatus insidens thoraci d. ramum, s. hastam.

R. C. Ariosti.

Et si plures cum hac epigraphe Alexandri numi præsertim pag. 322. in Argelati editione recensentur, in nullo tamen sedens Genius præsentatur, id quod numum singularem reddit.

IMP. ALEXANDER. PIVS. AVG. *Caput idem.*

VOTIS. VICENNALIBVS. *intra lauream. N. & R. Cæs. Vind.*

Sola decennalia soluta anno V. C. 984. in argenteo, vicennalia vero suscepta in ære nobis conservavit Mediobarbus, quare ambo rarorum numerum augent.

SAL. BARBIA. ORBIANA. *Caput uxoris.*

IMP. SEV. ALEXANDER. AVG. *Caput illius laureatum.*

R. Quin. C. Ariosti.

Raros hujus augustæ argenteos omnes novimus; quinarium sua ex penu prodidit Cl. Baldinius, cum protrita illa epigraphe *Concordia augustorum*, eumque tamen inter rariores conlocavit, in quas laudes profusus fuisset, si ei noster obtigisset? Præsertim cum nec eruditus Italus illius meminerit, qui ex thesauro Card. Buoncompagni a Spanhemio *Dissert. de præst. & usu num. Romæ 1664 pag. 215.* laudatus ut tenebras de Alexandri conjuge dispulit, ita sine magnitudinis aut metalli indicio, velut confeta evanuit, nostrum hoc præstantissimum numismation abunde adeo eum subplet, ut etiam gemmas pretio jucundissime superet.

IVLIA. MAMMAEA. AVG. *Caput matris*
ABVNDANTIA. AVG. *Mulier stans utraque manu sinum, aut*
cornu copiae effundens. *R. C. Arioſti.*

Quamvis Mammæa in res filii augusti ipsiusque imperii non parum influxerit, hic tamen averſæ typus ex moneta filii monetariorum incuria depromptus fuerit, quod nobilissimam hanc feminam, cetera etiam post mortem laudatam, atque, ut plurimis videtur, christianam communi ore nimiae parsimoniae adculant historici. Singularis hic numus rarioribus est proximus.

Epigraphe & caput idem.
ANNOA. AVG. *Mulier stans ad modum d. spicas.*
R. muſei ejusdem.

Si quis etiam hanc averſam ex imperatoris numo decerptam voluerit, nihil ejus raritati detrahet; in laudatis sæpe catalogis omnibus abest, merito raris adscribendus.

Epigraphe, & caput simile.
FELICITAS. PVBICA. *Mulier stans d. caduceum, s. columnæ*
innixa. *V. de France.*

Eandem epigraphen in aureo retulit Vaillantius, sed cum muliere sedente, qui typus, ut noster inter argenteos adnotatur; præfens Vaillantii rarissimo minime est inferior.

Antica quoad omnia eadem.

PVDICITIA. *Mulier sedens d. velum faciei obducit, f. hastam.*

R. C. Ariosti.

Si in ulla augusta propriam sedem virtus hæc, in laudatissima hac patrum christianorum encomiis femina certo habuit; Id mirum, pudicitiam in aliis augustis matronis tam raram, quam huic domesticam numum ad rarissimorum classem promovere, quia in nulla ejus moneta cujus demum cunque æris apud Mediobarbum hanc averfam ejus capiti conjunctam videbis; Baldinii etiam industriam effugit.

Caput & inscriptio eadem.

VENVS. VICTRIX. *Dea vestita stans d. galeam, f. hastam, ad pedes chypæus.*

A. Quin. Cas. Vind.

Rarissimis, quales aureos omnes edixit Vaillantius, pulcerrimus hic quinarus præstat, quippe cujus typus in auro nusquam visus, in argento vero solum inter denarios refertur.

Epigraphe eadem, caput simile.

VENERI. FELICI. *Dea stans d. hastam f. Amorem insidentem, atque manibus adblandientem.*

A. musei ejusdem.

Quatuor aureis Vaillantii tertium jam addo hoc in metallo non proditum inter rarissimos præstantiorem etiam propterea, quod quemadmodum Cl. Baldinius in argenteo suo quinario, ita etiam passim alii puellum solum viderunt, propius forsitan adcellit, qui in Occo- nis catalogo hæsitans Victoriolam adnotavit, in nostro Amor nitidissime discernitur, quem si ita distinxisset editor Romanus, nunquam scripsisset: *puerulum - - - quem Alexandrum esse constat.*

Omnia ut in superioribus.

VIRTVS. AVG. *Genius militari habitu stans d. hastam, f. chypæum ad pedes.*

R. C. Ariosti.

Averfam hanc ex monetis filii acceptam sicut negare non possum, ita ab ipsa monetarii incuria numo raritatem adcedere confiteri debeo.

MAXIMINVS. PIVS. AVG. GERM. *Caput illius laureatum.*
 AEQVITAS. AVGVSTI. *Tres monetae stantes.*

R. Max. mod. C. Arioſti.

Aureum cum hac epigraphe, ſed unica Moneta ob ſolum metallum inter rariffimos propoſuit Vaillantius, maximæ formæ argenteum inter omnes ſuos nullum exhibuit, nec Cl. Baldinius in ſubplementum iſtiusmodi aliquem adſcribere potuit. Noſter & metalli puritate, & mole, & ob plenum Monetarum chorum præſtantiaæ eſt ſingularis.

Epigraphe eadem, caput ſimile.

P. M. TR. P. P. P. *Miles ſtans inter duo ſigna legionaria d. elata, baſtam.*

R. Quin. ejusdem muſei.

Ut ſuperiori præter alia magnitudo, ita huic, etſi inter denarios apud Mediobarbum adnotatus eſt, quinarium pondus gratiam & raritatem conciliat non minorem, quam quinario ſui muſei hic adſcripſit Baldinius.

IMP. MAXIMINVS. PIVS. AVG. *Caput idem.*

SALVS. AVGVSTI. *Hygia ſedens d. pateram porrigit ſerpenti ex ara adſurgenti.*

A. de France.

Stantem Salutem in eodem metallo nobis exhibuit eruditus Gallus, morbum etiam propterea Maximini conmentus, quod medico anti-

quario indulgendum: sedentem in quinario argenteo ejus editor Romanus; noster inter rarissimos, quales aurei hujus augusti omnes habentur, excellit.

MAXIMINVS. PIVS. AVG. GERM. *Caput simile.*

VICTORIA. GERM. *Victoria stans d. lauream, s. ramum, ad pedes captivus.*
R. C. Arioſti.

Aureum similem apud Vaillantium legimus ex Capitolino inlustratum; argenteus cum hac epigraphe quia in Argelati editione abest, raris adscribi meretur praesens.

MAXIMVS. CAES. GERM. *Caput illius nudum.*
PIETAS. AVG. *Instrumenta pontificalia.*

A. Cæs. Vind.

Maximi Maximini filii aureum ut rarissimum, elegantissimum, verbo unicum conprobem, nihil aliud opus est, quam ea transcribere, quæ etiam in Romana editione duobus argenteis velut æstimandæ raritatis norma præmittuntur: *Maximi cæsaris numi ex argento vari, ex auro hactenus non inspecti sunt.*

Epigraphæ & caput simile.

Epigraphæ & typus idem, sed in inferiore numi segmento. S. C.

R. C. Arioſti.

Siglas has, quæ numum rarioribus inserunt, in argenteis numis fere de monumentis structis, & subinde in moneta repræsentatis explicui, vix mihi persuadere possum absenti cæsari Romæ aliquod positum, minus forsan in provincia, cum Maximinum paullo post crudelitas etiam apud suos exosum fecerit. An ad confirmationem senatus pertinerent, de qua Aurelius Victor: *Quod tamen etiam patres, dum periculosum existimant, inermes armato resistere, adprobaverunt, filiusque ejus - - - cæsar factus est.* Novum id foret, & in ipsis Maximi numis singulare, cum plures argentei cum iisdem sacerdotii instrumentis adserventur, qui tamen omnes hac nota carent.

Epi-

Epigraphe, & caput ut in superiore.

PRINC. IVVENTVTIS. *Cæsar stans d. scipionem, a tergo duo
signa militaria.*
R. Quin. ejusdem musei.

Inter raros solum reponendus esset hic numulus ex mente Vaillantii,
nisi eum quinarii pondus in nullo alio proditum, rarissimis proxi-
mum constitueret.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AFR. AVG. *Caput laureatum senioris.*

P. M. TR. P. COS. P. P. *Virtogatus stans d. ramum, s. sceptrum.*
R. majoris molis C. Ariosti.

Diligenter, ne dicam summa cum religione obsecutus fui monito, quod Vaillantius numis hujus augusti præfixerat in hæc verba: *Cave-te, ne typos recentes cum antiquario Palatino pro veris accipiatis.* Numos, quos producturus sum, suis oculis majore adtentione, quam olim exta inspiciebantur, Froelichius magister meus, unum etiam Cl. Baldinius probavit, quibus viris meum quæque pro aliquo hac in notitia usu subfragium adjicere liceat.

Quem primum proposui cum eadem epigraphe & typo Genii senatus dedit Vaillantius, neque rarissimi titulum nisi ob anticam partem adjecit; contra sentio de cimelio Ariostiano, cujus tam antica, quam postica summam venerationem præterea a pondere meretur, etenim eximie raritatis numus drachmam cum 5 I. granis adpendit.

Epigraphe & caput idem.

ROMA. AETERNÆ. *Roma galeata sedens, dextra Victoriolam, s. bastam.*
A. de France.

Argenteum his signis cælatum inter præstantiores adscribere solum licuit erudito Gallo, pro aurei commendatione insigni satis erit, hic præ-

præfixum Vaillantii oraculum proferre: *aureos non inspeximus*; quæ sententia eo majoris pretii facit nostrum, quod nec Cl. Baldinius uno aliquo producto eam infirmare potuit.

Omnia in antica eadem.

SECVRITAS. AVGG. *Mulier sedens d. elata sceptrum, s. sella nixa.*
R. ejusdem musæi, & C. Ariostii.

Uni soli Gordianorum, aut ab uno solo Romanis securitatem præstat numus argenteus a Vaillantio inter raros laudatus, rariores ambo hi sunt denarii, & rarissimis citra dubium ad censendi, qui utrique, aut per utrumque imperio eam felicitatem promittunt, quod nec Argelati editio cum hac epigraphe duorum augustorum meminit.

BALBINVS. AVG. GORDIANVS. CAES. *Capita Balbini laureatum, Gordiani radiatum.*

IMP. C. M. CLOD. PVP IENVS. AVG. *Caput Pupieni laureatum.*
R. Caf. Vind.

Omni auro præstantior hic numus non pauca nos docet, atque primum illud contra Petavium nimis Capitolino obsecutum, &, ut viris alicui arti magis deditis evenire solet, in suam eclipsin nimis absorptum: *de Doct. temp. L. XL c. 26.* Gordianum duodennem vivis Balbino & Pupieno augustum minime fuisse.

Alterum illud est, luculentum testimonium præberi sedatæ Romanæ seditionis, quæ V. C. 990. ante finem Maji post Pupienum & Balbinum a senatu electos, atque adeo etiam post eclipsin, quæ jam die 12 Aprilis evenit, eruperat, neque componi poterat nisi Gordiano puero Gordianorum nepote purpura induto, & in concionem protracto, ut Herodianus *L. VII.* nitide & fufius describit.

Neque quem perturbet, aut Balbino titulum imperatoris abesse, aut eum Pupieno præpositum, quod postremum adtinet, quia Balbini numo hætenus non edito carebam, malui antiquarios, quam historicos hujus temporis sequi; quod ad primum spectat, satis compensatur per augusti titulum, & forsan Pupieno hic de industria adjectus est, qui contra Maximinum exercitum ducere debebat, altero interim domi rem publicam curante.

IMP. C. M. CLOD. PVPIENVS. AVG. *Caput ejus laureatum.*
 VOTIS. DECENNALIBVS. *intra coronam quernam. A. Cæs. Vind.*

Confirmat hic numus, quæ superius ad numum Iuliæ Domnæ scripseram, novimus omnes Pupienum cum conlega alterum imperii annum aliquot solum diebus degustavisse, quare status est anni primi initio. Pretium ejus spectato solo metallo & capite jam definivit Vaillantius, dum omnibus raritatem eximiam adtribuit, crescit hoc ab epigraphe aversæ partis, quæ in argento solum hactenus observata; denarium ejuscemodi laudatus antiquarius ultimo loco proposuit, atque elegantioribus ad censuit, hinc accepta proportionem in rarissimorum classen noster est referendus.

M. K. M. ΚΑΩ. ΠΟΤΠΗΝΟC. ΕΤ. C. *Caput idem.*
 L. A. *Aquila rostro coronam ferens. R. de France.*

Et si fateor, parum deterioris argenti Alexandrinum hunc numum esse, locum tamen hic merebatur inter rariores, quia Stofchianas ad me olim missas schedas percurrenti nonnisi unicus cum Victoria gradiente se in conspectum dedit.

IMP. GORDIANVS. FEL. AVG. *Caput Gordiani Pii laureatum.*
CONCORDIA. MILIT. *Mulier sedens d. pateram, f. cornu copiae.*
R. Quin. C. Arioſti.

Denarium, nec enim amplius quid merebatur, ad censuit obviis Vaillantius, quinarium, etsi typi ejusdem, quia omnium oculos effugerat, raris adscripturum fuisse, vadimonium promitto, quia a nemine hujus ponderis numus est adnotatus.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AVG. *Caput ejus corona radiata cinctum.*
FIDES. MILITVM. *Mulier sedens d. signum militare, f. cornu copiae.*
R. C. Arioſti

Quia omnes, qui in catalogo Mediobarbi seu argentei, seu aenei leguntur, mulierem stantem exhibent, sessio ejusdem similem superioris raritatem denario conciliat.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. *Caput idem.*
Inscriptio eadem. Mulier stans utraque manu signa militaria singula.
R. ejusdem musei.

Nulla in metallo seu apud Mediobarbum, seu Vaillantium haec caelatura commemoratur, quare rariorum numero merito est adscribendus.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AVG. *Caput simile.*

LIBERALITAS. AVG. *Mulier stans d. pileum, f. bastam transversam*
R. musci ejusdem.

Vicem reddit hic monetariorum error numo superiori, qui in aver-
 sa Libertatis epigraphen cum Liberalitatis signo exhibuit, conversa
 scena etiam hunc rarum facit.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. *Caput radiatum illius.*

MLETARM. PROPVGNATOREN. D. N. *Mars gradiens d. ba-*
stam, f. clypeum. *A. majoris formæ Cæs. Vind.*

MARTEM cælare voluisse barbarum, aut admodum incurium arti-
 ficem cum signum dei, tum adjectum epithetum docet; an D. N.
Domini nostri explicandum sit, aliis discutiendum relinquo. Inter
 aureos Gordiani non frequentes majusculus hic & pondere sex drach.,
 gran. decem & inscriptionis raritate, quæ in nullo aureo apud Me-
 diobarbum legitur, inter rarissimos principatum obtinet. Similis nu-
 mus drachmarum quatuor in museo *ῥῶν ἐν ἀγίῳ* de France condi-
 tur, ex qua ipsa ponderis inæqualitate conprobari potest cum alte-
 rius *γρηγορίου*, tum officina barbara, quam aut adulatio invitavit,
 aut ad quam belli necessitas compulerat stipendiorum causa.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AVG. *Caput simile.*

P. M. TRI. P. CON. *sc* P. P. *Vir velatus d. pateram sacrificat ad*
aram. *R. C. Ariosti.*

Qui primi cum his titulis apud Mediobarbum obcurrunt numi, T R.
 P. II. signatam exhibent, adde duos in inscriptione lapsus, & eximie
 raritatis numum habebis.

Epigraphæ eadem, caput laureatum.

VICTORIA. AVG. *Victoria gradiens d. coronam f. ramum.*

A. Cæs. Vindob.

Quam obvia inscriptio & typus videri possunt, in nullo tamen nobi-
 liore metallo ambo conveniunt in Argelati indice, quare raris ad-
 scribendus.

Caput Gordiani. A. H. Φ. in area I. aut quid aliud.

BACIAEC. PHCKOΠOPIA. *Caput Rhescuporidis IV. regis Bospori.*

R. Can. S. Floriani.

Unicum Græcum Cæsareæ Cappadociæ repræsentavit Vaillantius, pro urbe regem sisto, cujus non nisi duo numi sub Gordiani imperio cum diversis æræ notis scilicet anni 536. & 539. proditi sunt, præsens annum æræ Bosporicæ 538, qui anno V. C. 995. Gordiani IV. & V. respondet, exhibet, & rarissimorum numerum auget.

TRAN-

SABINA. TRANQVILLINA. *Caput uxoris.*

CONCORDIA. AVG. *Gordianus togatus & laureatus stans f. sceptrum, d. jungit cum adstante uxore.* *N. de France.*

Elogium præstantissimi numi optimum præfixa argenteo Vaillantii verba efficiunt, ita ille: *Tranquillinae numi ex argento insignis elegantiae; ex auro hactenus non observati.*

IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. *Caput Philippi senioris laureatum.*

ÆQVITAS. AVGVSTI. *Tres Moneta stantes* *R. Max. formæ C. Ariostii.*

Nusquam hæc epigraphæ aut cum commemoratione unius augusti, aut cum tribus Monetis se in conspectum dat, forma maxima, qua flatus est numus præstans, eum summi inter rariores pretii facit.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. *Caput idem.*

ANNONA. AVGG. *Mulier stans d. spicas supra modium, s. cornu copia.* *R. musei ejusdem.*

Quia mihi persuadere non possum, Cl. Minium, quem adeo dilaudat ipse editor a singulari eruditione, atque ditissimo plurium millium numorum museo, suo in denario pag. 345. editionis Argelati spicas pro serpente habuisse, atque cornu copiarum omisisse etiam, nostrum nusquam inter argenteos adnotatum pronunciare possum, atque propterea raris ad censendum.

IMP. PHILIPPVS AVG. *Caput radiatum.*

FIDES. MILIT. *Mulier stans d. bastam s. signum militare transversum.* *R. musei ejusdem.*

Aureum cum epigraphe FIDES. MILITVM. ex thesauro Austria-
co inter rarissimos recenset Cl. Baldinius; cum typo, qui in præ-
sente se exhibet, hæc inscriptionis forma non reperitur apud Occo-
nis continuatores.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. *Caput laureatum.*

LIBERALITAS. AVGG. II. *Mulier stans d. tesseram, s. cornu
copia. A. de France.*

Cum obvio cetera typo nullus aureus apud Mediobarbum adnota-
tur, Vaillantius dum scribit: *in aliis II.* (nempe Liberalitas Aug.)
in aliis III - - - *bi numi argentei obvi sunt, ex auro rarissimi*, dubium
relinquit, an unquam numum *Liberalitate II.* insignem facta duorum
augustorum mentione viderit, neque enim arbitror, eum rarissimo-
rum subfragium uni augusto inligare, quia etiam argenteus apud
Mediobarbum anno V. C. Millenario adtributus & patris & filii me-
minit; per alibi dicta iisdem fere typariis aurei, & argentei cu-
debantur.

Epigraphe eadem, caput radiatum.

P. M. TR. P. IIII. COS. II. P. P. *Vir togatus & velatus stans d.
pateram, s. bacillum. R. C. Ariosti.*

Omni in ære cum his notis chronicis frustra monetam nostræ similem
quæres apud numorum compilatores; quare rarioribus adconsendus.

Epigraphe eadem, caput laureatum.

SECVRIT. ORBIS. *Mulier sedens d. bacillum, s. caput fulsit.
A. de France.*

Inter æneos solum numus quoad epigraphen abruptam similis adno-
tatus fuit, aureus rarissimi titulum jure optimo promeretur.

PHILIPPVS. FIVS. *sc. AVG.* *Caput galea ornatum cum alis, quale vulgo Romæ habetur in numis familiarum.*

ANTILOIC. KCSS. *Vir subcinctus stans d. bastam, s. globum.*
N. de France.

Similem fere numis aureis præmiserat, alterius solum meminerat Pellerinius meus *Mél. de Méd. Tom. I. pag. 161.*, noster, quia literis aliquantum & pondere 150. gr. differt (duo enim Inl. Viri alter 195., alter 161. grana adpendebant) locum hic aliquem mereri visus fuit, etsi nihil certius de eo edicere possum, ea confirmat, quæ superius ad Gordianum dixi.

MARCIA. OTACIL. SEVERA. AVG. *Caput uxoris.*

IMP. PHILIPPVS. AVG. *Caput Philippi senioris laureatum.*

Ar. de France.

Paullo ampliore averſæ partiſ inſcriptione argenteum cetera ſimilem ex muſeo olim Apoſt. Zeni, hodie canonicorum ad S. Floriani protulit editor Romanus, unicum pro hac auguſta Vaillantii ſubplementum, eumque eximie raritatis & præſtantie eſſe laudavit, etſi argentei ſunt obvii, ex hoc ſubfragio metire, quid de aureo noſtro, quo ex metallo rariffimos omnes pronunciavit Vaillantius, cum duobus capitibus ſtatuendum.

MAP. OTAKIAL CEOTHPAN. CEB. *Caput illius luna falcatæ inpoſitum.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΖΟΤCΙΑC. ΤΗΑΤΟC. *Aquila ſtans alis expaſis roſtro coronam. Infra: ANTIOXIA. & S. C.*

Ar. maj. formæ. C. Arioſti.

Alter antica ſimilis.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΖΟΤCΙΑC. *Aquila alis expaſis ramo inſiſtens, roſtro coronam. Infra S. C.*

Ar. ejusdem mod. E. muſei.

Epigraphes averſarum partium ad imperatorem pertinent, quia tribuniciam poteſtatem & conſulatum indicant. Etſi argenti puriffimi non ſunt, raris tamen adcenſendi, quod Græcus nullus a Vaillantio eſt adnotatus.

M. IVL. PHILIPPVS. CAES. *Caput filii radiatum.*

PRINCIPI. IVVENTVTIS. *Cæsar stans d. signum militare, s. bastam.* *R. C. Ariosti.*

Philippi cæsaris ut numi argentei frequentes omnes, ita hic de trivio videri posset, si in ullo denario apud Mediobarbum inscriptionem isthanc cum eodem typo conjunctam videremus.

Epigraphe eadem, caput nudum.

PRINC. IVVENTVTIS. *Philippus junior stans d. sceptrum, s. bastam a tergo duo signa militaria defixa.* *N. de France.*

Aureum hunc rarissimis proximum constituo, quia seu epigraphen, seu typum spectes, Mediobarbi, Vaillantii & Baldinii oculis se subtraxit.

Epigraphe, & caput idem.

PRINCIPI. IVVENT. *Cæsar stans d. bastam, s. globum.* *N. de France.*

Ut in superiore completum postremum vocabulum ad majorem raritatem aliquid confert, ita in hoc primum integrum, quod frustra in Argelati indice abrupto alteri junctum quæres.

IMP. T. IVL. MAR. PACATIANVS.

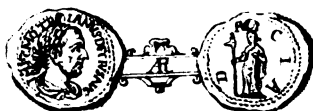
FORTVNA. REDVX. *Mulier sedens, d. temonem, s. cornu copiae;
ad sellam rota.*

Caput ejus radiatum.

R. Cæs. Vindob.

Miror, tam a Bandurio, quam a Baldinio Pacatiani numos post Carinum removeri, etsi ambo judicant, monetarum cælaturam, ut reapse est, tempora Philippi & Decii redolere, suo loco tyrannum hunc restituere malui, quia historicis omnibus de hoc nomine silentibus aliud præsidium antiquariis non est super. Probabilis hæc conjectio juvatur ex Eutropii L. IX. ubi de Decio: *bellum civile, quod in Gallia motum fuerat, obpressit.* Non leve pondus addit notitia Bandurio ab amico communicata, nempe numos Pacatiani nomine signatos in ea Galliæ provincia, quam Campaniam dicimus, e terra erutos.

Numi ejus rarissimi omnes, imo singulares habentur, noster a duobus, qui hætenus producti sunt, præclara epigraphæ & typo diversus peculiarem laudem meretur.

IMP. C. M. Q. TRAIANVS. DECIVS AVG. *Caput laureatum*
 DACIA. *Mulier stans d. contum, cui caput asini præfixum.*
R. Quin. C. Arioſti.

Quam denarius obuius, tam inter elegantiores reponendus est quinarius, a nemine adnotatus.

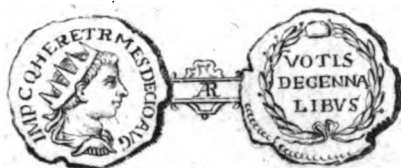
Epigraphe eadem, caput radiatum.

PRINCIPI. IVVENTVT. *Figura militaris stans d. globum, s. hastam, ad pedes captivus.*
R. C. Caroli Auerſperg.

Si similis typus in filiorum denariis obcurreret, arbitrari quis posset, lapsu monetariorum permutata typaria, aut nec in Herennio, nec in Hostiliano apud Occonis continuatores abruptum alterum vocabulum, minime autem procumbentem ad pedes captivum deprehendes. Subpetias hic veniunt longi temporis in amplissimo suo museo factæ observationes Cl. Pellerinii patroni mei omni veneratione colendi, qui pag. 166. & 168. T. I. *Mélange de Med.* exemplis confirmat, eos augustos, qui ante cæsares renunciati non fuerant, hunc cæsaribus proprium titulum adsumsisse etiam, atque ea erat Decii conditio, qui occiso Philippo illico a militibus augustus electus, & ab senatu confirmatus fuit; quia nullus in laudatis catalogis similis adnotatur, hæc adjuncta eximie raritatis denarium faciunt.

IMP.

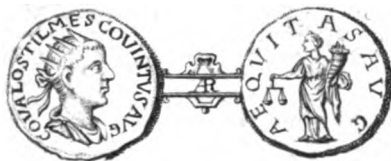

IMP. C. Q. HER. ETR. MES. DECIO. AVG. *Caput illius radiatum.*
VOTIS DECENNALIBVS. *in laurea. R. Cas. Vind.*

Argenteos Herennii omnes raros, cum imperatoris titulo, quem noster præfert, rarissimos declaravit Vaillantius. Aversæ typus qui hactenus nec in patris, nec filii seu aureis seu argenteis repertus est etiam in Bandurio, quem ab Decio ducem sequi oportet præ Mediobarbo, exquisitæ raritatis numum constituit.

Y

C. OVAL. OSTIL. COVINTVS. AVG. *Caput ejus radiatum.*
AEQVITAS. AVG. *Mulier stans d. bilancem s. cornu copia.*

R. C. Arioſti.

Numos cum augusti titulo, quem Hostilianus post mortem patris a Treboniano Gallo acceperat, rariores scripsit Vaillantius, atque hæc de antica; postica, quæ Vaillantii, Bandurii, & Baldinii diligentiam elusit, denarium ultra rariores promovet.

IMP. CAES. C. VIB. TREB. GALLVS. AVG. *Caput radiatum illius.*
 ANNONA. AVGG. *Mulier stans exuviis elephantis ornato capite, d.*
gubernaculum, s. spicas. A. de France.

Ob metallum inter elegantiores recensendus numus majorem sibi gratiam a posticæ typo adsciscit; unicum cum mentione utriusque augusti eadem cum inscriptione protulit Bandurius, verum signum admodum differt, ut de hasta pro gubernaculo, quod in nostro adest, nihil dicam, Ceres in illo, in præsentè Africa exhibetur eo jucundius, quod regionem ostendit, unde Vrbi de frugibus augustorum providentia prospectum. Eximiæ eum raritatis habeo.

Epigraphe & caput idem.

LIBERALITAS. AVGG. *Mulier stans d. tesseram s. cornu copiae.*
R. C. Arioſti.

Nec in auro, nec in argento ullus catalogus alicujus congiarii meminit, quod sub ipsum Romæ adventum V. C. anno 1005. datum fuerit. Rarissimi laudem nemo facile huic denario negaverit.

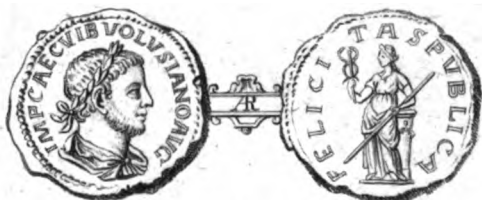
172 TREBONIANVS. GALLVS.

ΑΤΤΟΚ.Κ.Γ.ΟΤΙΒ.ΤΡΕΒ.ΓΑΛΛΟC.CΕΒ. *Caput laureatum.*

ΔΗΜΑΡΧ.ΕΖΟΤCΙΑC.ΤΟ.Β. *Aquila expansis alis stans rostro coronam, intra pedes B. infra S. C. R. max. formæ musei ejusd.*

Nullum nobilioris metalli Græcum laudati triumviri, ad quorum collectionem supplementum scribo, viderunt, raritati huic adjecta forma maxima, atque, quod hac ætate singulare, summa argenti puritas elegantiae & præstantiæ singularis encomium conficiunt.

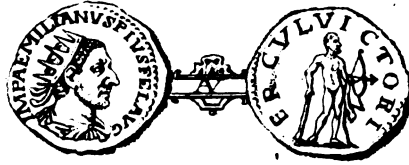

IMP. CAR. C. VIB. VOLVSIANO. AVG. *Caput ejus laureatum.*
FELICITAS. PVBLICA. *Mulier stans d. caduceum s. hastam trans-*
versam, qua etiam cippo inuititur. R. majoris fere mod. C. Ariosti.

Quam numi præfert inscriptio, felicitatem Eusebius de patre Gallo loquens L. VII. C. I. indicat: *ἐν πεπομένῃς ἀντὶ τῆς βασιλείας, καὶ κατὰ τὴν χάριν τῶν πραγμάτων.* Imperio ejus prospero fruente statu, atque omnibus ex animi sententia cidentibus. Ceterum quod ad rem nostram pertinet, in numis hætenus editis solitum ubique cornu copiae pro hasta substituitur, cippus in omnibus abest; satis hæc forent, ut rorum classi numus inscriberetur, ampliorem tamen honorem sibi deposcit præterea pondus drachmarum duarum & granorum octo.

IMP. C. C. VIB. VOLVSIANVS. AVG. *Caput radiatum.*
MARTEM. PROPVGNATOREM. *Mars gradiens d. hastam, s.*
chlypeum. R. ejusdem musci.

Inter monetas argenteas patris similem averse typum recenset Bandurius, eumque esse existimat, qui numum rarissimum faciat; quid de istiusmodi numo filii dicturus fuisset, cujusmodi nec ipse, nec Baldinus vidit.

IMP. AEMILIANVS. PIVS. FEL. AVG. *Caput illius radiatum.*
P. CVLVI. VICTORI. *Hercules nudus stans d. clavam ad terram demissam, s. arcum sagitta inposita, & exuvias leonis.*

N. de France.

Vnum, dum vixit, hujus augusti aureum vidit Vaillantius: *Diana. Victrici* inscriptum, Cl. Baldinius altero rem auxit, scilicet cum titulo: *Apollo. Conservat.*, quem rarissimum, præstantissimumque deprædicat, id hic mirari satis non possum, cur numum cum eadem epigraphæ, quæ in nostro est, ex museo olim Apostoli Zeni laudare maluerit argenteum, quam aureum Bandurii inscriptionis ejusdem. Quidquid de hoc sit, noster ob adjectam sagittam (minima etiam rarissimis in cimeliis pretium augment) jam indicato præstat.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS. AVG. *Caput senioris radiatum.*
AETERNITAS. AVGG. *Sol seu Oriens vestitus capite radiato gra-*
diens d. elata, f. globum. *N. Cæs. Vindob.*

Similes *Æternitati Augg.* inscriptos argenteos rarioribus ad censet Bandur-
dus, nec aureum, nec argenteum cum epigraphe in recto aut hic,
aut Baldinus vidit, quare rarissimorum numerum auget.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS. P. F. AVG. *Caput illius laureatum.*
ANNOA. AVGG. *Mulier stans ad modum, d. spicas f. cornu copiae.*
N. musci ejusdem.

Denarii istiusmodi nec in argento obui sunt teste erudito bibliothecæ Florentinæ præfecto, aureum tamen eodem typo insignem neque is suæ amplissimæ compilationi inferere, neque editor Romanus inter subplementa Vaillantii adicere poterat, felicitas unicus hujus numi gazæ cæsareæ servabatur.

IMP. VALERIANVS. --- *Caput ejus radiatum.*
CONCOR. AVGG. *Mulier sedens, d. pateram, f. cornu copiae.*
R. Can. S. Floriani.

Ex Bandurio Cl. Baldinus numum ejusdem metalli descripsit cum epigraphe: *Concordia Augg.* & typo Valeriani & Gallieni dextras jungentium, eumque rarissimis adnumeravit, præstitisset tamen ipsa Bandurii verba reddere, ita ille in notis pag. 105. *Nam cum hac epigraphe inter rarissimos recensendi, ex quo liquet, mentem ejus non fuisse*

fe, ut prima fronte cogitari posset, eam raritatem typo adligatam esse. Noster epigraphæ conceptræ cum eo, quod indicavi, signo nec inter aureos reperitur.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS. AVG. *Caput radiatum.*

CONSERVAT. AVGG. *Apollo nudus stans d. elata ramum, s. lyræ cippo inpositæ nixus, pone adstat Diana subcinctæ d. elata sagittam ex pharetra promptura, s. demissa arcum.*

R. C. Ariesii.

Ad pestem, quæ anno V. C. 1003. magna edita strage coeperat, atque ad annum 1014. cessaverat demum, hunc numum refero; novimus ex mythologia & præcipue historia Niobes, Apollini & Dianæ iratis fere ejusmodi tristes casus adtributos fuisse. Valeriani, qui imperium adiverat circa mensem Majum anni 1006. intererat sane maxime, ut cum Gallieno filio augusto eodem anno renunciato incolumis servaretur, quare primorum annorum intervallo hunc numum cum Apolline servatore, quem ramus indicat, cûsum arbitror. Atque utinam, si ita loqui licet, tam propitia habuisset hæc numina sub annum V. C. 1013., quo exercitus contra Persas ductus hac contagione diffluens non parum contribuit, ut Valerianus ipse caperetur.

Cum hac epigraphæ, & Apolline solo in numo cælato denarium prodidit Bandurius rariores inter adnumerandum, noster, qui sororem etiam exhibet, quod scio, unicus atque adeo quantivis est pretii.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

IOVI. STATORI. *Iuppiter nudus stans d. bastam, s. fulmen.*

R. ejusdem musei.

De vulgo hic numus videri posset alicui posticam intuenti, sententiam adtamen facile mutabit, ubi nullo in ære Valeriani capiti hanc epigraphen in Bandurii catalogo conjunctam videbit; ut adeo unicus item hic superiori aliquantum solum raritate concedat.

Epigraphæ, & caput idem.

PIETAS. AVGG. *Ambo Imp. sacrificantes, supra quos in area corona laurea.*

R. Cæs. Vindob.

Epi-

Epigraphes & typi similem denarium prodidit industrius Bandurius, neque tamen illi aliquem cum laurea in area, quemadmodum nullum horum trium hactenus relatorum videre licuit Baldinio; ad epinicia de Germanis vel alio populo referendus est numus singularis raritatis.

Inscriptio eadem, caput laureatum.

VICTORIAE. AVGG. *Victoria bigas agit, d. flagellum, f. frena.*
A. Cæs. Vind.

Hujus metalli rariores omnes jam pridem pronunciavit Vaillantius; cum inter argenteos solum apud Bandurium & Baldinium ex eodem, ut adparet, fonte, reperiatur, ad rarissimos adcedit quam proxime. An ad victoriam in agone Capitolino, ut vult Vaillantius, an ad aliquam de barbaris reportatam referendus sit, ut censet Bandurius, decidere hic quidem ex re mea est minime, mallet tamen cum posteriore Cl. viro sentire.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS. AVG. *Caput radiatum.*

Epigraphæ eadem cum superiore. Mars stans d. hastam, f. clypeum.
R. mus. ejusdem.

Nec aureum, nec argenteum insolentis hujus typi cum epigraphæ istiusmodi antiquariorum aliquis viderit, id certum, in omnibus catalogis abesse, neque tamen aut adulterationis, aut subærationis speciem præbere numum ultra rarissimos provehendum.

GALLIENVS. AVG. *Caput illius laureatum.*

AETERNITAS. AVG. *Sol nudus stans d. elata, f. globum.*

Av. Quin. de France.

Reticere non possum liquidissimum gaudium, quo perfusus sum, dum Gallieni huc referendos numos in ordinem redigerem, atque cum adcessionibus a Cl. Baldinio factis compararem, vidi nempe duodecim solum eosque argenteos omnes, nonnullos etiam ex Bandurio transcriptos in lucem productos, ubi mihi **XXIII.** indicare licuit, atque hos inter aureos **XI.**, qui etiam in Bandurio desiderantur, singularem fortunam museis Austriacis mecum antiquarii æquæ mentis merito gratulari debent.

Quem hic proposui, præterquam quod in Bandurii catalogo abest, sua se mole ita commendat, ut inter rariores emineat.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. AVG. *Caput idem.*

FELICITAS. SÆCVLI. *Mulier facem longiorem, ut videtur, utraque manu tenens.*

Av. Cæs. Vindob.

An ob singularem fertilitatem Ceres felicia tempora, an hæc eadem bacchans thyrsum gerens adnunciet, satis definire non potui; id certum in utroque nobiliore metallo hujus similem editum non fuisse, quod sane denarium ex vulgo tritorum, & obviorum, quales haberi solent hujus imperatoris, non solum eximit, sed ad rariorum classem promovet.

GALLIENVS. AVG. *Caput simile.*

FORTVNA. REDVX. *Dea sedens d. temonem, f. duplex cornu copia, ad pedes rota.*
AV. ejusdem musei.

Argenteum prodidit Bandurius, aureus primum prodit; an ad iter imperatoris, & quod referendus sit numus, argumentis certioribus destitutus inani conjectura divinare nolo.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. AVG. *Caput ejus radiatum.*

Epigraphe eadem. Mercurius nudus stans d. crumenam, f. cornu copia.
R. C. Arioſti.

Etſi viarum custodem noverimus, insolens tamen ejus signum huic *Epigraphe* conjunctum numum eo certius de rarissimorum genere constituit, quod a compilatorum nullo etiam inter aureos est adnotatus.

GALLIENVS. AVG. *Caput simile.*

IOVIS. STATOR. *Iuppiter nudus stans d. bastam, f. amiculum.*
AV. de. France.

Epigraphe noster ab eo differt, quem Bandurius *pag. 153.* recenset, atque propterea aureos vulgares, qui rari omnes Vaillantio habentur, dignitate superat.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. P. F. AVG. *Caput radiatum.*

LIBERALITAS. AVGG. III. *Typus solitus mulieris stantis.*
R. musei ejusdem.

Geminus adservatur in gaza cæsarea; quod eo magis mirandum, quia ne unus quidem seu a Bandurio, seu a Baldinio observatus fuit, qui numeralem notam in ipso numi orbe consequentibus post *Augg.* characteribus signatam haberet; de numeris enim in segmento infimo positus, ut de literis S. & T. in area duorum, an ad Liberalitatem puta S ad secundam, ad tertiam T referri debeant, qui dubitaverit, reprehendi ob nimium rigorem non poterit, dum in ea numorum ætate versamur, qua variæ siglæ, numerales etiam, ea numi parte & in area conlocabantur, de quibus nihil tuto pronunciare licet. Dubium aliud est, ad quod tempus congiarium hoc pertineat,

cum nesciamus, an non, dum vivo patre tertium dabatur, ea Liberalitas cum singulorum augustorum capite etiam signata fuerit. Rarissimis utrumque adcenfeo.

GALLIENVM. AVG. P. R. *Protome Gallieni laureata cum basta, & clypeo.*

OB. REDDIT. LIBERT. *Mulier stans d. pileum s. bastam transversam.*
R. max. formæ C. Ariosti.

Cum aliis epigraphis, nempe *Ob. Libert. Rec. & Receptam* tam aureus, quam argenteus rarissimis fuit insertus; noster & mole & novissima epigraphe inter rarissimos singularis est præstantiæ, quo Italia servitutem, quam Marcomanni seu Iuthungi suis incurfionibus minabantur anno V. C. 1013., a suis cervicibus depulsam gratulatur, atque propterea monumento aliquo posito Gallienum coluit, qui si Zonaræ fides est, cum decem millibus ex Gallia properato itinere prope Mediolanum tercenta millia fudit.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. AVG. *Caput radiatum.*

PACATORI. ORBIS. *Iuppiter seminudus sedens, d. pateram, s. bastam, ad pedes aquila.*
R. Cæs. Vindob.

Inter parentis monetas argenteas similis aversæ facies prodita est a Bandurio, sub Gallieno minimæ formæ æneus solum indicatur. Opus sane erat, ut, dum imperium tantis bellorum tumultibus jactabatur undique, Iovi Pacatori vota fierent. Denarium præsentem rarissimorum classi adscribo.

CONCORDIA. AVGG. *Capita Gallieni laureatum, & Saloninæ uxoris adversa.*

PIETAS FALERI. *Capra sub arbore cum duobus pueris, quorum alter luc fugit, alter ad anteriorem pedem confidet, præ quo aquila, infra fulmen.*
R. Max. formæ C. Ariosti.

Non parum dolebat de hoc eximiæ raritatis & elegantiae singularis numo Cl. Baldinius, eum sibi tum ad manus non venisse, cum editionem Romanam adparabat, insigni ære ejus opera in museum Ario-

stianum, dignissimum fane præ aliis, quo conderetur, locum commigravit Roma.

Duobus ex numis confici potest, ad Saloninum partem averfam pertinere, etenim alios habemus, *Iovi Crescenti* inscriptos, in quibus aut Iuppiter, aut cæsar Iovis specie capræ insidet, quos antiquarii huic proprios hæcenus existimaverunt, alios cum epigraphe: *Dii Nutritores*, in quibus Iuppiter feminudus stans s. hastam d. Victoriolam imperatori porrigit.

Parum refert, an Saloninum ad anteriores capræ pedes cum hac aut aquila ludentem, an ad ubera constituas. Inscriptio Valeriani avi pietatem commendare videtur, qui nato Salonino nepote simile aliquod monumentum alicubi constituerit. Unici hujus & pretiosissimi numi præstantia me permovit, ut hunc præ aliis cæleri fecerim reliquis præfigendum.

GALLIENVS. AVG. *Caput corona graminea cinctum.*

P. M. T. P. VII. COS. P. P. *Imp. stans inter duos fluvios jacentes, d. hastam s. pilum, aut sceptrum.* *A. Cæs. Vind.*

Mirum hac ætate elegantiae & magnificentiae superioris temporis cælatores monetarios imitatores fuisse, signa enim, quæ in hujus numi averfa repræsentantur, ex Trajani numo, in quo Tigrim inter & Euphratem medius consistit, depromta fuisse dubitari vix potest; optandum solum, ut quemadmodum in illo inlustrem epigraphen: *Armenia & Mesopotamia in potestatem P. R. redactæ* legimus, ita in hoc etiam de gentibus devictis certiores redderemur, tum enim majore confidentia de Rheno & Mosella cum Vaillantio statuere liceret.

Argenteum quoad imaginem averfæ similem laudatus autor produxit, verum sine tribunitiae potestatis numero, eumque rarissimis adnumeravit; inter aureos cum numero T. P. VII. nullus omnino adnotatur apud Bandurium, ut adeo noster rarissimos præstantia excedat. Id omittere hic non possum, quia indicata epocha cum anno V. C. 1012. congruit, aut de Germanicis Gallieni victoriis numum explicari non posse, aut monumentum aliquod publice positum fuisse.

se, cujus ectypon ob suam elegantiam identidem a monetariis publico in ære repetitum est.

IMP. GALLIENVS. P. F. AVG. C. IIII. *Caput ejus laureatum.*
 PROVIDENTIA. AVGG. *Mulier stans d. sceptrum versus globum*
bumi jacentem, s. cornu copiae. *N. Princ. Battyani.*

Duplici titulo rarissimis, iisque elegantioribus adcenseri meretur numus præstans, ad caput, seu in antica consulatum iv. adscriptum habet, quod quam insolens est hac ætate, tam nullus vel in argento similis ostendi potest. Deinde signum aversæ in nullo aureo apud Bandurium reperitur.

GALLIENVS. AVG. *Caput simile.*
 PROVID. AV ---. *Mulier stans d. globum s. bastam transversam.*
N. Caf. Vind.

Cum insolente hoc Providentiæ signo argenteus recensetur apud eruditum Benedictinum, ne ullus vero seu cum hac epigraphe, seu cum hoc typo aureus, rarissimis proximum eum habeo.

IMP. GALLIENVS. P. AVG. *Caput radiatum.*
 PROVID. AVGG. *Mulier stans d. bacillum in globum jacentem intendit, s. signum militare.*
R. C. Arioisti.

Providentiæ singularis omen esse videtur, ut tres numi cum eadem epigraphe in numophylacia Austriaca confluerent, qui tamen & Bandurii & Baldinii solertiam, ut de Vaillantio nihil dicam, effugerunt omnes. Rarissimis, nisi fallor, hunc adcensuisset Baldinius Vaillantio etiam minime invito.

GALLIENVS. AVG. *Caput simile.*
 SECVRIT. PERPET. *Mulier stans columnæ innixa, d. bastam.*
N. de France.

Aureum nullum hucusque vidimus, suo ex museo Baldinius argenteum Vaillantii patrimonio adjecit, raris ille suum, rarioribus no-

strum adscribo, quia argenteus jam a Bandurio ante in lucem publicam sine ulla raritatis commemoratione est protractus.

Epigraphe eadem, caput simile.

Intra lauream leo gradiens, cui insistit aquila; infra S. P. Q. R.

N. Caf. Vind.

Ad tyrannum aliquem compressum hoc signum pertinere pene certum, quis ille sit, decidi forsan posset, si aliquid Romanæ epochæ adesset; quidquid sit, monumentum aliquod jussu populi Romani structum sapit hic numus auro, ex quo status est multo præstantior, quia in nulla cujuscunque demum æris moneta inter Gallieni numismata hætenus fuit relatus.

Epigraphe eadem, caput laureatum.

SOLI INVICTO. Sol stans d. elata, f. globum. N. Caf. Vind.

Tenuioris hic molis numus ad rarissimos adcedit propterea, quod argenteum rarioribus adtribuerat Bandurius, Vaillantio rigidior multo harum mercium censor.

GALLIENVS. P. F. AVG. Caput cinctum corona graminea.

VBIQVE. PAX. Victoria seminuda in bigis d. flagrum, f. babenas.

R. Caf. Vindob.

Cum epigraphe *Gallienæ Augustæ* numum similem inter aureos eximiae raritatis deprædicavit Vaillantius, geminum nostri etiam quoad anticæ epigraphen, si titulos *Pii Felicis* demas, ejusdem metalli singularibus adscripsit Bandurius; argenteus, quem nemo vidit hætenus, rarissimorum classi est ad censendus.

IMP. P. LIC. GALLIENVS. AVG. Caput radiatum.

VENVS. VICTRIX. Dea stans d. galeam, f. scutum ad pedes cum hasta transversa.

R. Caf. Vindob.

Si cui Vaillantii numo mox indicato adhibita explicatio velut publico in ære pro femina traductus fuisset Gallienus, sicut Cl. Baldi-

nio, qui eam intactam reliquit, probatur, facile hic a lapsu excusabuntur monetarii, qui nempe per Veneris victricis signum modestius aliquantum muliebrem augusti negligentiam reprehenderint; ego quidem longissime absum, ut ejuscemodi Romano nomine indignas cavillationes publica in moneta signatas in animum inducam. Aureum similem rarissimum pronunciavit Bandurius, argenteum, qualem nullum vidit, solo metallo inferiorem existimo.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. AVG. *Caput ejus laureatum.*
VICTORIA. AVGG. *Victoria stans d. scutum ad pedem, f. ramum*
AV. Caf. Vind.

Quia nec aureus nec argenteus similis a bibliothecario Florentino adnotatus est, atque ipsum Victoriæ signum præter morem est effictum, rariores præstantia superat.

IMP. GALLIENVS. AVG. *Caput radiatum.*
VICTORIAE. AVGG. *Duae Victoriæ stantes globum tenent, cui tertia Victoria expansis alis insistit, d. coronam, f. ramum tenens.*
AR. Caf. Vindob.

Unicum & quantivis pretii denarium hunc habeo, cujus singularis typus omni in ære tam apud Bandurium, quam apud Vaillantium etiam a Baldinio ampliatus hætenus aberat.

IMP. GALLIENVS. P. F. AVG. GERM. *Caput laureatum.*
VICTORIA. G. M. *Victoria stans d. coronam, f. ramum, ad pedes captivus sedens.*
AR. Quin. C. Ariofti.

A duobus maximæ formæ numis dives hoc museum jam celebravi, adcedit hic minoris moduli elegans numismation; denarios hujusmodi, qui victoriam Germanicam Maximam adnunciant, rarissimos esse voluit Bandurius, quinarius, qualem non vidit, hos inter raritate singulari eminet.

IMP.

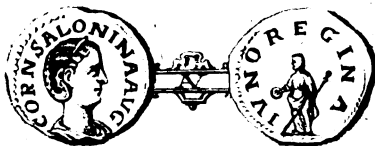

IMP. GALLIENVS. P. F. AVG. COS. II. *Caput idem.*

VIRT. GALLIENI. AVG. *Hercules nudus stans d. ramum s. clavum & exuvias leonis.*
AV. major. mod. de France.

Romana Vaillantii editio novem Gallieni numos aureos recensuit, ab his diversos decem ejusdem metalli ex museis Austriacis, iisque solum aliquibus produxi, agmen claudit undecimus & pondere, quo drachmas tres, grana octo æquat, & inscriptionum cum hoc typo conjunctione, quæ nusquam reperitur, inlusterrimus, in cujus raritate commendanda verba defecissent Vaillantium, si fortuna tam propitia in eum incidisset.

CORN. SALONINA. AVG. *Caput uxoris.*

IVNO. REGINA. *Dea stans d. pateram, s. bastam. N. de France.*

Rariorum numero hujus augustæ aureos adscripsit Vaillantius, nostri similis, quales argentei frequentes, in nobiliore metallo nec huic aut ejus continuatori, nec Bandurio se conspiciendum dedit; quare ad rarissimorum classem est referendus.

Epigraphe eadem, caput lunæ crescenti inpositum.

VENEREM. GENETRICEM. *Dea stans d., ut videtur, pomum, s. bastam puram. R. Cas. Vind.*

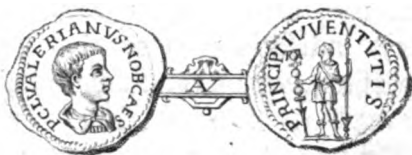
Hæc epigraphe, qua augustam sub Veneris genetricis specie colunt monetarii, nullo in metallo hactenus prodita denarium de rarioribus facit.

Epigraphe eadem, caput ut in primo.

VESTA. *Dea stans d. pateram, s. bastam transversam.*

N. musei ejusdem.

Numum cum deæ sedentis signo, ut parcius est laudum, Bandurius rarioribus adnumeravit, stantem hujus metalli nullus repræsentavit hucusque; ad rarissimorum classem eum promovisset Vaillantius.

P. C. L. VALERIANVS. NOB. CAES. *Caput Salonini radiatum.*
LIBERALITAS. AVGG. *Typus solitus mulieris stantis cum tessera.*
R. Cas. Vindob.

Nisi monetariorum errore ex numis avi & patris partis averse typarium adjectum fuit, congiarium aliquod datum anno V.C. 1012. denarius arguit, dum nempe natu major hic Gallieni filius cæsaris titulo est cohonestatus. Rarioribus ad censendum arbitror, quia apud sæpe laudatos compilatores abest.

DIVO. CAES. VALERIANO. *Caput simile.*
ORIENS. AVGG. *Sol stans d. elata, s. globum.* *R. musei ejusdem.*

Excusavi illico aliquantum monetariorum incuriam, quod hic fieri non potest, cum numi complures alii cum hac capitis inscriptione rogum in postica exhibeant consecrationis signum, quam moestus parens infelici filio Postumi artibus anno V. C. 1013. cæso decrevit. Ipse tamen hic error numo raritatem conciliat.

P. C. L. VALERIANVS. NOB. CAES. *Caput nudum Salonini.*
PRINCIPI. IVVENTVTIS. *Cæsar stans d. signum militare, s. bastam.*
A. musei ejusdem.

Adest similis typi etiam quinarius ejusdem metalli, ambo inter rarissimos eminent, quia etsi cum hac inscriptione aureum recensuit Bandurius, pro signo tamen militari globum in ejus averse cæsar dextra tenet.

A 2 2

Subjicit hic Vaillantius Valeriani junioris, fratris nempe Galliëni, & Cornelie Superæ numos, quam hujus conjugem voluit, atque ita præstantiora sua numismata finit; neutrius numum non jam editum, in museis Austriacis indicatis quia reperi, defectum hunc commodius farcire non possum, quam ostendendo lapsum antiquariorum de Cornelie Superæ marito, atque simul augustæ alius monetam producendo, quæ quia ad unum aliquem ex consequentibus tyrannis referenda est, non ullo meliore loco conlocabitur.

Quod primum adtinet, erudito Neapolitano debemus præstantissimum Cornelie hujus numum Græcum Ægis Ciliciæ cufum cum hac aversa epigraphe: ΑΙΓΕΑΙΩΝ. ΝΕΟΚ. ΝΑΤΑΡ. ΘΥC. ex quo, ut eam Treboniano Gallo contra Bandurii conjectionem ademtam Æmiliano parum feliciter, ut mox ostendam conjungit, ita certissimo demonstrat, eam Valeriano nuptam non fuisse.

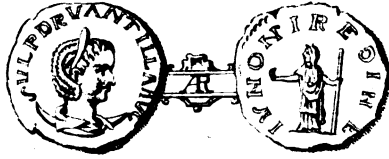
Constat nempe ex numo Hadriani, & historicis epocham hujus urbis cœpisse anno V. C. 707. Majo finiente; constat, additis 298., qui numerus unitate tamen mutilatus, in aversa signatus est, ad initium epochæ, proditurum annum V. C. 1005., ast constat etiam, Valerianum non nisi anno V. C. 1008. cæsarem renunciatum, atque adeo ejus conjugem eam non esse, cui numus jam anno V. C. 1005. cufus fuerat.

Injuriam aliquam inlatam esse Bandurio, qui ex cælaturæ ratione eam Treboniano Gallo sociavit, facile conficitur: Certum est Gallum inter Aprilem & Majum anno V. C. 1006. occisum, quare majore parte anni, quo Superæ Ægæensis numus flatus est, qui Ægis Majo finiente V. C. anno 1005. cœpit, atque finiente eodem mense an. 1006. expirabat, ut vixit, ita conjugem Corneliam habere poterat.

Dum hoc adfero, non omnino inficior, eam Æmiliani etiam esse potuisse; ast ægre persuadebitur, aut Ægæenses ad primam in Mœsia, forsan mense Martio factam adclamationem legionum numum cudisse illico, minus vero, nuncios de morte Galli intra mensem in Ciliciam pervenisse.

Error eruditi Itali inde promanavit, quia plenum numi numerum addendo æræ initio, finientem Ægæensium annum ex calculis adquisivit, quem tamen pro incipiente habuit, ita argumentatus: cæsus fuit inter Aprilem, & Majum Gallus, annus in numo signatus cœpit V. C. 1006., igitur Treboniani uxor esse non poterat, sed Æmiliani esse debebat. Hinc per modum scholii fluit, summam esse necessitatem mutilationis numeri in numo positi, dum de anni initio urbis alicujus Græcæ agitur, qui fere semper duobus annis Iulianis respondet.

SULP. DRVANTILLA. AVG. *Caput ejus luna crescenti inpositum.*
 IVNONI. REGINE. sic. *Dea stans d. protensa, s. bastam puram.*
R. C. Ariosti.

Alterius promissi fidem datam libero, pro Supera, cujus et si numi rarissimi jam in nobilioribus museis adservantur, neque in Austriacis defunt, augustæ denarium substituo hactenus ignotæ. Consuluerat inlustrissimus possessor missa numi imagine variarum nationum eruditos, verum, qui cautiore erant, tacuere omnes; unus claræ memoriæ Corsinius commentationem aliquam de hoc numismate sub specie epistolæ ad Cl. Chrysostomum Trombellium Liburni 1761. edidit, atque animum, quod facile cuivis alteri in mentem primâ fronte venerit, ad Sulpicium Antoninum Haymii adplicuit, cujus genealogiam parum firmis conjecturis nixam Inl. B. de la Bastie jam enervavit *Science de Méd. édit. Paris 1739. Tom. II. pag. 357. & seqq.*

Ingenio, ut sæpe alias, nimium atque fere Harduiniano more indulsit eo in opusculo, exempli loco fit, nomen Druantillæ ἀπὸ τοῦ δρῦος derivatum, cui arbitrariæ conjectioni non pauca superstruxit, ut compendio dicam, id commemini, neque enim libellum jam ad manum habeo, me post ejus lectionem nihil plus, quam ante sciveram, de Druantilla edoctum. Id certum habeo, ad Vranium Antoninum, qui etiam in numo aureo Sulpicii nomen tulerat, eam referri non posse, quia cælatura nostri minime cum iis laudibus convenit, quibus ab laudato erudito barone pag. 352. ornatur, tantum enim abest, ut

noster denarius elegantiam numerum Alexandri Severi adæquet, ut rudem admodum artificem omni ex parte prodat.

Numum hunc præstantiæ & raritatis singularis unicum dicere non possum, quia nuper admodum in similem musei cæsarei incidi, qui, quia fallente typario solum RVANTILLA. repræsentabat, a Cl. du Vallio & Froelichio in editione musei cæsarei omissus, atque *in syllabonumerum pag. CLXIV.* (male lectus: KTANTILLÄ.) indicatus fuerit, neque enim eo adhuc tempore is, de quo ago, in Ariostianum thesaurum inlatus fuerat; servit tamen cæsareus ad sinceritatem alterius conprobendam, si cui dubium aliquod de ea suboriretur, quale tamen ne minimum mihi unquam in mentem venit. Felicem antiquarium, qui hanc aliquando matronam tyrannorum alicui.

Connubio junget stabili, propriamque dicabit.

POSTVMVS. P. F. AVG. *Duo capita jugata & laureata.*
COMITI. AVG. *Capita similia.* *N. Cæs. Vind.*

Subspicio moveri posset, averſam hanc errore monetarii adverſæ conjunctam, adtamen quia hæc epigraphe ne cum alio quidem typo, puta Solis gradientis, tam in auro, quam in argento apud Bandurium reperitur, inter rariffimos ſingularibus adſcribi meretur.

IMP. C. POSTVMVS. P. F. AVG. *Caput illius radiatum.*
PROVIDENTIA. AVG. *Mulier ſtans d. ſceptrum, ſ. cornucopiæ, innixa columnæ, ad pedes globus.* *R. muſei ejusdem.*

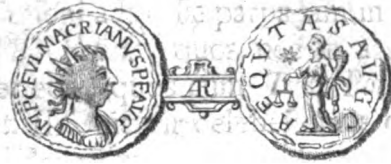
Poſticæ typus hætenus in aureis ſolum eſt obſervatus a bibliothecario Florentino, nec Cl. Baldinius vidit ſimilem; quare raros inter cenſendus præſens.

Epigraphe & caput idem.
VIRTVS. AVG. *Hercules nudus ſtans d. innixus clavæ, ſ. arcum.*
R. muſei ejusdem.

Ob eandem rationem, propter quam ſuperior, raritatis laudem habet, argenteus in propoſitis mihi catalogis non adnotatur.

IMP.

IMP. C. FVL. MACRIANVS. P. F. AVG. *Caput illius radiatum.*
 AEQVTAS. fct. AVG. *Dea stans cum bilance pro more. R. de France.*

Duorum augustorum meminit epigraphæ posticæ apud Bandurium
 typo cetera simili, si astrum demis. Inter rariores excellit.

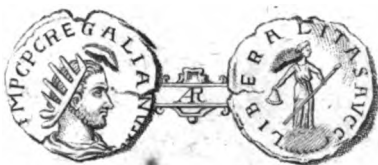
Bb

IMP. C. FVL. QVIETVS. P. F. AVG. *Caput ejus radiatum.*
 APOLLINI CONSERVA. *Apollo stans d. ramusculum, s. lyram.*
R. Cas. Vindob.

Syllaba una breviorē aversæ inscriptionem, quia in Mediobarbo deerat, adnotatione dignam judicavit Bandurius, verum quia etiam nostra longior cum ipso Apolline ibidem desideratur, eandem inter rariores præstantiam obtinet denarius.

IMP. C. P. C. REGALIANVS. *Caput ejus radiatum.*
 LIBERALITAS. AVG. *Libertas stans d. pileum, s. bastam trans-*
versam. *R. C. Ariosti.*

Quinti Nonii Regiliani numismata ænea cum typo consecrationis merito eruditis adulterina videbantur hætenus, quid si ex hoc & sequente numo Aurelius Victor, & Pollio emendandi forent? Ut sunt barbaræ cælaturæ atque probi argenti, ita fictionis conplura præterea alia removeant; etenim quis falsarius nomen & prænomen historicis ignotum elegisset potius? quis errorem epigraphes cum signo non consentientis ad A V G. adjecto G. altero non sine suspitione tertii data opera admisisset? denique quis ignoti principis, si is Moesiacus tyrannus non est, duos diversi typi, etsi similis barbari artificii, numos flavisset? In cujus rei testimonium alterum aliqua parte fractum subijcio.

IMP. C. P. C. REGALIA --- *Caput idem.*
 ORIENS. AVG. *Sol stans capite radiato d. elata, s. flagellum.*
R. de France.

Cum hunc, tum superiorem vidit Froelichius magister meus, quem tantum abest, ut aut nomen novum & scriptoribus ignotum, aut sculptoris rude opus absterret, ut ambos utroque in museo conditos permiserit. Arbitror, si ex Moesiaca officina non prodiverunt, Roxolanæ eos potius tribuendos esse, ubi nomen & prænomen ita adulterari poterat; si hoc non placet, novum circa hæc tempora tyrannum, de quo historicorum libri nos destituunt, ambo numi ut antiquitatis certæ, ita raritatis singularis produnt.

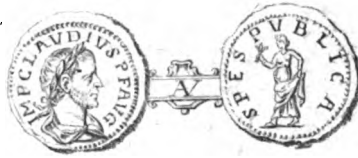

IMP. VICTORINVS. PIVS. AVG. *Capita jugata patris laurea-*
tum, & ut videtur, filii galeatum.

VICTORIA. AVG. *Victoria dimidio corpore d. coronam s. ramum*
N. Cæs. Vindob.

Ut rarissimum atque unicum, quem Bandurius, atque ex illo Baldi-
 nius aureum Læliani protulit, augusta gaza possidet, ita hic omni
 ex parte singularem depictum sistit idem numophylacium, qui utrius-
 que compilatoris solertiam effugit; tam antica, quam postica pecu-
 liari raritatis elegantia est ornata, ne inter argenteos quidem aut
 æneos capita jugata apud Bandurium obcurrunt; an alterum filii sit
 hæsito, tam ob barbam magis promissam, quam quia scimus, Victori-
 num anno V. C. 1017. a Postumo contra Gallienum, a quo preme-
 batur, conlegam imperii adsumtum.

Ob Dianæ protomen cum inscriptione *Adjutrix Aug.* numum ejusdem
 metalli inter singulares retulit Bandurius, Victoriæ medio corpore
 & nudam quidem in numis imperatorum me videre non recorder.
 Adjuncta hæc numum inter rarissimos eminentem conficiunt. Id
 dolendum deficientibus ejus temporis historicis ignorari, ad quam
 victoriæ pertineat, nihil enim adulationis aut solorum votorum sub-
 esse potest, si laudes, quibus eum summis imperatoribus comparat
 Trebellius ex Julii Ateriani libris, in animum inducimus.

IMP. CLAVDIVS. P. F. AVG. *Caput Claudii laureatum.*
 SPES. PVBLICA. *Typus Spei consuetus.* *N. de France.*

Hiatum, qui hic ex omiffis Victorini junioris, Marii, & Aureoli numis intercipitur, minime mecum ægre feret lector, ubi observaverit, ne unum quidem horum tyrannorum, sed nec Claudii quidem productum fuisse a Cl. Baldinio, qui non jam ante a Bandurio editus fuerat. Superat sterilitatem Romanæ editionis Austria numismate præfente aureo, quale argenteum solum indicavit Florentinus bibliothecarius non sine laude, magnificis etiam ex Pollione adclamationibus inlustratum. Noster inter rarissimos, cujus classis aurei habentur omnes, excellit.

IMP. C. L. DOM. AVRELIANVS. AVG. *Caput radiatum.*
 CONCORD. LEGI. *Mulier stans utraque manu singula signa militaria.*
N. Cas. Vind.

Numum alium ob capitis similem epigraphen scilicet gentile Domitii nomen additum dilaudat Cl. Baldinius ore Bandurii, quamquam sententia ejus aliquantum inverſa, quippe qui ob ſolam anticæ inſcriptionem eum rariffimum pronunciat. Signum averſæ ab eo differt, quem inter aureos eruditus Benedictinus adnotavit, pro milite enim feminam noſter exhibet, non exiguum novæ raritatis pondus.

IMP. C. AVRELIANVS. AVG. *Caput laureatum.*
 FIDES. MILI. *Typus priori ſimilis.* *N. muſei ejusdem.*

In alio ejusdem metalli Perinl. de France typo cetera eodem legitur : FIDES. MILITVM., neutrum horum vel inter argenteos vidit Bandurius, adeo ut æneos etiam raritatis laude adſperferit, rariffimis utrumque noſtrorum adcenſeo.

Epigraphe, & caput idem.
 ORIENS. AVG. *Sol nudus ſtat d. elata, ſ. globum, utrinque duo captivi ſedentes, infra I. L.*
N. Cas. Vind.

Sol, qui in numo cum eadem averſæ inſcriptione graditur, ſtat in noſtro, neque captivorum alterum pede premit, adjuncta hæc rariorum claſſi eum inferunt.

IMP. C. L. DOM. AVRELIANVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

P. M. TR. P. COS. P. P. *Leo cristatus currens ore fulmen fert, infra in arca astrum.*
N. musei ejusdem.

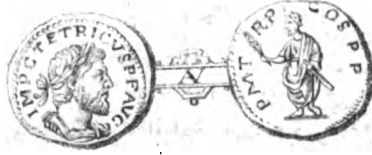
Novum decus inscriptioni adversæ partis jam in primo numo laudatæ adcredit a titulis *Pii, Felicis*, quos nec in argenteo aliquo reperit Bandurius. Inter eos, quos cum *Trib. Pot.* profert, primus se obfert cum *Trib. Pot. III.*, ut vir celeberrimus diligenter ex numero VI. emendavit, noster primo imperii anno adscribendus abest undique, his si adversæ signum singulare, quale nec in argenteis aut æneis adnotatur, adjicis, numum habes elegantiae & raritatis singularis.

Epigraphe, & caput idem.

Epigraphe eadem. Leo priori similis, sed gradiens. N. ejusdem musei.

Quinque Aureliani numos ex Bandurio decerpfit Vaillantii continuator Romanus, quantum hic do ex illis, qui eo in fonte desiderabantur. Fulmen de victoriarum celeri cursu, leonem de Aureliani ingenio, ut eum Vopiscus describit, interpretor; superiori præstantia nequidquam concedit.

IMP. C. TETRICVS. P. F. AVG. *Caput laureatum patris.*
 P. M. TR. P. COS. P. P. *Imp. togatus stans d. ramum, s. sceptrum.*
Av. Cæs. Vindob.

Reliquis ex Bandurio descriptis unum ex Gotha numaria adjecit Baldinius, duos nuspiam editos mihi addere licet; is, quem hic exhibeo, a Banduriano similis epigraphes multum discrepat, quippe in eo non solum augustus sedet, sed pro ramo globum retinet. Typus processum consularem indicare videtur, numus singulari præstantia inter rariores eminet.

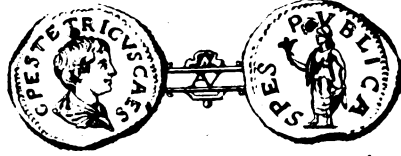
Epigraphæ eadem, & caput simile.
 VICTORIA. AVGG. *Victoria gradiens d. tropæum.*
Av. musei ejusdem.

Et si multa præclare a Tetrico gesta testetur Pollio, Bandurius tamen nec aureum, nec argenteum, qui relatæ alicujus victoriæ indicium faceret, producere potuit; Deæ signum nec in aureo Liebei, nec in æneis cum adtributo hoc minus solito conparet, ubique palma & laurea ejus manus ornant; denique in nulla simili inscriptione duorum augustorum est mentio, de Claudio vel Aureliano, etsi horum consensu Gallias obtinuisse erudite ostendat Cl. de Roze *Mém. de l'acad.*
de-

de bell. Lett. T. XXVI. p. 504. & seqq., cogitandum non esse, non solum monuit jam, sed demonstravit Bandurius præclaro illo argenteo numismate, cujus antica cum utriusque patris & filii nempe capitibus, ita inscripta: IMPP. TETRICIS. AVGG., alium ad hujus adfectionis confirmationem nuper admodum adtulit patronus meus optimus Pellerinius *T. I. Mélang. de Méd. pag. 167.* aureum IMPP. INVICTI. PII. AVGG. sine eorum nominibus inscriptum; rarissimis nostrum adnumero.

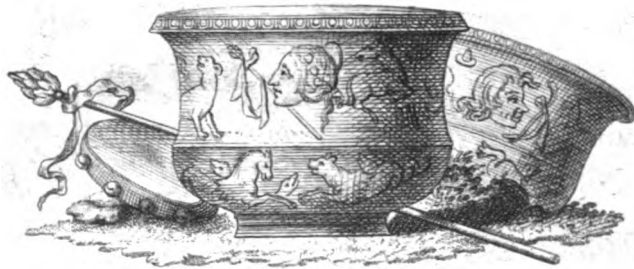
C. PES. TETRICVS. CAES. *Caput illius nudum.*

SPES. PVBLICA. *Consuetum Spei signum.*

A. Cæs. Vind.

Tetrici junioris monetæ aureæ omnes rarissimæ a Bandurio pronunciantur, quod vel res ipsa loquitur, cum hætenus unicus solum editus fuerit etiam quidem cum Spei typo, noster ampliore inscriptione illum eximæ raritatis & præstantiæ a Baldinio habitum multum superat.

Pesuvius junior (id enim proprium etiam patris nomen, etsi in numis jam Pivesus, jam Pivesuvius scribitur) spes de se conceptas non fefellit, ita enim de illo Pollio: *Postea omnibus senatoriis honoribus functus est - - - semper insignis. Narrabat avus meus, hunc sibi familiarem fuisse, neque quenquam illi ab Aureliano, aut postea ab aliis principibus esse prælatum.*

IMP. C. M. CL. TACITVS. P. AVG. *Caput ejus laureatum.*
 CONSERVATOR. AVG. *Castor nudus stans d. equum retinet, f.*
bastans. N. de France.

Dioscurorum religioni præ ceteris deditum fuisse averſa hæc loquitur, Castorem nominare malui præ fratre, quia ſimilem typum cum epigraphe *Castor* in numis Poſtumi habemus; an in itinere maritimo, an in pugna equeſtri olim adiutorem & ſervatorem habuiſſe ſibi viſus ſit Tyndaridum aliquem, deſtituunt nos hiſtorici. Quod hoc in libro rei caput eſt, ſingulari raritatis præſtantia unicus hic numus eſt cohoneſtandus, quippe qui omni in ære apud Florentinum bibliothecarium abeſt.

IMP. C. M. ANNIVE. FLORIANVS. *Caput ejus laureatum.*
 CONSERVATOR. AVG. *Sol quadrigas agens. AV. Cæs. Vindob.*

Trium numorum aureorum spolium ex Bandurio editioni Romanæ insertum quatuor aliis ita augeo, ut horum aliquem tribus in museis conditum, editum hætenus a nemine sim producturus, atque adeo universum sex. Primus, quem hic descripsi, quia nullo in metallo est proditus, ad rarissimos est adscribendus; subspicor, ad expeditionem contra Scythas, qui se velut auxiliares Aureliani in imperii Romani ditiones infuderant, cum fratre uterino Tacito susceptam epigraphen relatam fuisse.

VIRTVS. FLORIANI. AVG. *Protome ejus laureata d. bastam, f. clypeum sustinens.*
 PERPETVITATE. (sic) AVG. *Mulier stans d. globum, f. bastam columnæ innixa.*
AV. Cæs. Vind.

Numerus prolium tam a Tacito, quam Floriano relictorum monetariis præclaram hanc aversæ epigraphen persuaserit, quæ non minus, quam adversæ tam typus, quam inscriptio nec inter aureos nec inter argenteos a Bandurio collectos recensetur. Superiori raritate & elegantia præstat.

IMP. M. ANNIVS. FLORIANVS. AVG. *Caput ejus radiatum.*
 SECVRITAS. AVG. *Mulier stans f. bastam tenens, in area R. I.*
R. Can. S. Flor.

Quia sola *Securitas Sæculi* hoc in metallo in sæpe laudato catalogo recensetur, rarioribus est adnumerandus. Securitatem hanc promittere sibi forsitan potuisset Florianus, utpote qui, dum Tacitus in senatu ob ætatem imperium detrectaret, in eo gravissimo confessu inter alias adclamationes Tacito factas publice his verbis est laudatus: *Habes prudentiam & bonum fratrem*, promittere, inquam, sibi potuisset, nisi imperium velut hæreditarium sine senatus autoritate adripuisset.

VIRTVS. FLORIANI. AVG. *Protome Floriani laureati d. hastam f. clypeum.*

VIRTVS. AVGVSTI. *Mars nudus gradiens d. hastam, f. tropæum in humero ad pedes captivus.* *N. Can. S. Flor.*

Ad bellum contra Scythas cum fratre gestum referri debet rarissimus hic numus, in quo virtutem Floriani in Martis protectione stabilitam ostendere voluisse videntur monetales præfecti. Id autem miræ sane felicitatis est, præstantissimum hoc numisma, quod apud alios abest undique, triplice exemplo in Austriaca numophylacia conmagravisse, adservatur enim præterea & in cæsareo, & de Franciano.

C c 3

INVICTVS. PROBVS. P. F. AVG. *Protome Probi laureati d. globum cum Victoriola insistente.*

GLORIA. ORBIS. infra. COS. V. *Sexiga triumphalis obversa, in qua Imp. d. extensa bacillum, coronatur ab adstante Victoria, circa currum quatuor pedites cum ramis, extimos equos ducunt bastati duo milites.*

R. Max. formæ. C. Ariosti.

Pretiosissimum hoc numisma seu argenti puritatem & pondus, quo drachmas quinque, grana viginti tria æquat, seu elegantissimum typum spectem, etsi triumphum de Germanis & Persis, aliisque populis Romæ actum exhibeat, monumentum tamen illius anno V. C. 1034. exeunte forsan absolutum repræsentet est necesse. Consulatum V., qui cum anno 1035. congruit, inferiore numi parte signatum, etenim anno superiore altissima pace fruebatur Romanum imperium, hoc vero non nisi adparatus ad bellum Persicum fiebant, contra quos tamen, Sirmii sub Augustum, aut Novembrem cæsus Probus expeditionem suscipere non potuit.

Confirmât id ipsum epigraphæ aversæ, etenim triumphalibus ejusmodi numis aut devictæ gentis nomen puta *de Sarmatis*, provinciæ, ut *Dacia Capta*, aut *Victoriæ* solum titulus inscribebantur; præfens ad hoc tempus insolens, neque deinceps, nisi adjecto: *Terrarum*, usitatus monumentum spirat Probo excitatum.

Magnificam fane eam pompam æternitatem in ære aut marmore promeruisse, ut de spectaculis editis, quæ fufius persequitur Vopiscus, nihil dicam, vel sola victarum gentium: Francorum, Logionum, Vandalorum, Burgundorum, Sarmatarum, Gothorum, Blemyarum, Persarum nomina faciunt, præsertim cum, ut loquitur Vopiscus, *omnium harum gentium drungos* (globos nempe militares) *usque ad quinquagenos homines ante triumphum duxit*. Vnicum hoc numisma omne pretium superat.

IMP. C. M. AVR. PROBVS. P. F. AVG. *Caput Probi radiatum.*
P. M. TRI. P. COS. III. *Probus in quadrigis, s. sceptrum cum aquila.*
Av. de France.

Quæ illico dixi, numus singularis præstantiæ mirifice confirmat, hic nempe ipsam triumphalem pompam synchronus, ut ita loquar, celebrat, etenim Probi consulatus III. in annum V. C. 1032. incidit, quo triumphavit; nec Bandurius etiam in argento, nec Baldinius vidit similem.

VIRTVS. PROBI. AVG. *Caput ejus galeatum.*
Epigraphe & typus idem.
Av. Musei ejusdem.

Biga hæc numerorum mirum in modum dives numophylacium Viri ornatissimi, dum viveret, jam clarissimæ memoriæ inlustrat, hic præterea, ut magnificentiam Romanam in variatis pro eodem argumento typariis etiam posterioribus his temporibus ostendit, ita ob anticam raritate insigni superiorem multum superat.

IMP. PROBVS. AVG. *Protome Probi d. hastam s. clypeum tenet, in quo eques captivum prosternens calatus.*
SOLI. INVICTO. COMITI. AVG. *Caput Orientis radiatum.*
Av. Caf. Vind.

Nec epigraphen, nisi mediam, nec caput solum Orientis aliqui argentei, Mediobarbo ignoti apud Bandurium referunt, aureos frustra nostro similes quæfiveris. An ad Persas anno V. C. 1032. compressos, an ad iter, quod ob eorundem rebellionem postremo im-

perii anno cogitabat, referendus fit numus, dubium est, illud certum, rarissimis esse ad censendum.

IMP. PROBVS. P. F. AVG. *Caput laureatum.*

VICTORIA. GERM. *Tropæum inter duos captivos.*

N. Musei ejusdem.

Argenteos similes, qui tamen in Mediobarbi collectione desiderabantur, tres adnotavit Bandurius, aureum nec Baldinius vidit. Ad numum hunc inlustrandum aliqua ex epistola laureata a Probo ad senatum data ex Vopisco decerpere placet, ita ille: *Subacta est omnis, qua late tenditur, Germania, novem reges gentium diversarum ad meos pedes imo ad vestros supplices, stratique jacuerunt. Omnes jam barbari vobis arant, vobis jam serunt, & contra interiores gentes militant. . . . . Quadraginta millia hostium cæsa sunt, & sedecim millia armatorum nobis oblata, & septuaginta urbes nobilissimæ a captivitate hostium liberatæ &c.*

IMP. C. M. AVR. PROBVS. AVG. *Caput idem.*

VICTORIAE. AVGG. *Victoria in bigis d. flagellum, s. frena.*

N. Cæs. Vindob.

Nullæ uspiam bigæ in Bandurii collectione observantur, simili epigraphe aut quadrigæ, aut duæ Victoriæ stantes junguntur; illud singulare, duorum augustorum mentionem fieri, cum tamen conlegam aliquem Probi ignoremus, ad augustam vero, ut subinde alii tituli puta: *Concordia*, laus bellica referri non possit; quare aut de lapsu sculptoris, aut de permutato typario cogitari debet, quidquid sit, ex rariorum classe propterea expungi non potest.

IMP. PROBVS. AVG. *Protome laureati cum basta.*

VICTORIOSO. SEMPER. *Probo d. fasciculum s. sceptrum gerenti supplicant quatuor captivi: duo flexis genibus, duo stantes. Inferius corona.*

N. de France.

Retulit numum similem Bandurius ex Mediobarbo, hic vero, ut ad ultimum fontem veniamus, ex Patini thesauro, qui illum etiam in cæla-

cælata imagine *pag. 14.* spectandum exhibuit. Rarissimum & singularem hunc deprædicat bibliothecarius Florentinus, noster tam ob epigraphen & anticæ typum diversum, quam ob posticæ aliquam variationem majore præstantia præcellit. Explicâtionem Vaillantii, qui numum post victos Proculum & Bonosum tyrannos cûsum judicat, non respuo; Id certum, sicut in aliorum imperatorum titulis adulationis non nunquam fuit quam plurimum, ita Probo hic cælatum omni jure competere, qui in tot cum diversis gentibus confertis præliis pugnavit nunquam, quin vicisset. •

Dd

M. AVR. NVMERIANVS. NOB. C. *Caput ejus laureatum.*
P R I N C I P I I V V E N T. *Cesar stans d. ramum, s. bastam.*
A. de France.

Aut anno V. C. 1035, aut sequentis prioribus mensibus cusus est hic numus, sub cujus mensum Augustum augusti titulum combinatis cum legibus, quæ eorum nomina præferunt, tum numis aliisque monumentis, a patre filii obtinuerunt. Rarissimis est adnumerandus non solum, quod aureus cum hac inscriptione nunquam fuit editus, sed præterea quod argenteorum cum hoc titulo nullus simili typo est procusus.

IMP. CARINVS. P. F. AVG. *Caput ejus laureatum.*

FIDES. MILITVM. *Mulier stans utraque manu singula signa militaria.*
N. Cæs. Vindob.

Etsi natu major Cari filius fuerit, Numeriano postponitur, quod hic extincto in expeditione Persica patre a majore parte exercitus imperator renunciatus fuit, dum Carinus luxuria in Galliis disfluebat. Adest similis typus hactenus solum in argento, quare aureus rario-ribus ad censendus.

IMP. C. M. AVR. CARINVS. NOB. C. *Caput ejus laureatum.*

VICTORIA. AVGG. *Victoria stans coronat imperatorem adstantem, qui dextram porrigit duobus genu flectentibus. Infra astrum.*
N. de France.

An Carus, an Carinus hic a Victoria coronetur, grave est dubium, aliquid a Carino gestum esse Bucherius noster Belg. Rom. L. VI. c. 3. conjicit ex Olympii Nemesiani Cynegetico, ubi de eo, & fratre edomitas gentes canit v. 68. *quæ Rhenum, Tigrimque bibunt, Ararisque remotum principium;* neque plura ex aliis scriptoribus constant. Similem epigraphen typo minus magnifico de Sarmatica victoria a Caro relata explicat Bandurius, & sane subplices illi duo magis cum ea congruunt, qua decem & sex millia hostium cæsa, viginti capta sunt, pace paucos intra dies restituta. Abest rarissimus hic numus in conspilatione laudati Benedictini.

Dd 2

MAGNIA. VRBICA. *Caput illius.*

PVDICITIA. AVGVSTI. *Mulier sedens d. vultui velum obducit, s. bastam transversam tenet.*
N. Caf. Vind. & de France.

Per varios thalamos circumducta fuit augusta hæc matrona, Occo & Angelonius Maxentio ita adtribuerunt, ut Romulum Aurelium ejus fuisse filium non dubitaverint, iisdem consensit hæsitans tamen Tristanus, atque cælaturæ ratione fere ad hoc inductus eorum somnia rejicit, qui de Magnentio, aut Decentio cogitaverunt, idem torrens opinionis receptæ, ut vulgo fit, etiam Inl. Mediobarbum abripuit. Qui primum servitutis jugum excussit, medicus erat Galus, hic peculiari dissertatione Parisiis edita 1704 eam Caro adscripsit.

Rationes, quæ hoc persuaferant, potissimum erant literæ & numeri, qui in inferiore segmento se etiam in Carini & Numeriani mone-
tis obferunt præter consentientem sculpturæ modum; magnum pon-
dus addidit numisma formæ maximæ cum eadem epigraphe, quæ in
nostris est, typo tamen diverso, quippe præter mulierem aliam Pu-
dicitæ adfistentem, duo pueri prætextati ad pedes adfistunt, hos
eo certius Carinum & Numerianum arbitrabatur vir eruditus, quod
Carino, ut volebat, primum Harduinus, minus conveniunt duæ
proles, utpote de quo Vopiscus: *uxores ducendo ac rejiciendo novem
duxit, pulsus plerisque prægnantibus.* Idque intra anni & aliquot
mensium spatium.

Sententia hæc deinceps ita obtinuit, ut Baldinius hic: *Magniam Vrbicam restitutam Caro - - - numographi cum plausu vident.* Verum plausus hos omnes conticescere fecit, quis credat, numus minimæ formæ æneus, sed crassior & elegantia illis nihil concedens; quos maximi moduli velut inter museorum gemmas habemus, in hoc Magnia in averfa anticæ jungitur, in qua protome laureati & galeati Carini d. equum, f. scutum retinentis præclaro artificio exhibetur, produxit singulare hoc cimelium anno 1755 in epistola ad academiam Hetruscam Cortonensem data Inl. Baro Philippus de Stofsch, patronus meus, dum viveret, maximus.

Ab hac opinione multo probabiliore tantum abest, ut me dimoverint observationes Cl. Belley *Hist. de l'Acad. des belles Let. T. XXVII pag. 154. & seqq.*, ut potius aliquot abhinc mensibus eam ab injectis per amicissimum Gallum scrupulis peculiari diatriba liberatam, etiam plurium eruditorum non vulgari adprobatione confirmaverim.

Quod numos nostros adinet, præstantiorem inter rarissimos, quales hujus augustæ habentur aurei omnes, locum merentur, quia cum hac epigraphe ne in argento quidem aliquis a Bandurio est adnotatus, apud quem alioquin non nisi tres averfarum partium typi nobilissimo in metallo legebantur.

IMP. C. IVLIANVS. P. F. AVG. *Caput illius laureatum.*

LIBERTAS PVBLICA. *Mulier stans d. pileum, s. cornu copiae.*
R. Cas. Vind.

Aureum similem ex Bandurio descriptum rarissimi & prorsus singularis laude ornat Cl. Baldinius, noster etsi metallo inferior, quia tamen in catalogo bibliothecarii Florentini inter denarios nullus ejusmodi legitur, dignitate par est habendus. Venetus hic tyrannus Pannoniis adjutus audita Numeriani morte susceptam imperatoris personam in campis Veronensibus cum vita posuit.

DIOCLETIANVS. AVGVSTVS. *Caput Diocletiani laureatum.*

COMITATVS. AVG. *Duo Augg. in equis d. elata, s. bastam, vel
sceptrum gerunt. A. de France.*

In unico solum Fl. Val. Constantii numo, si per omnes tres Monetas musea excutis, inscriptio hæc & typus se in conspectum dederunt, ad quem aureum velut ad prodigium exclamat Bandurius: *epigraphe nova, & in Mediobarbo deest; numus ipse elegantissimus & singularis.* Anterioris temporis atque ejusdem metalli hic sisto, illum ad annum V. C. 1045. refert, quo Chlorus Nicomediæ omnibus augustorum titulis a Diocletiano auctus est.

An non noster ad idem tempus, an vero ad annum V. C. 1039, quo Maximianus conlega adsumtus, iisdem honoribus auctus est, potius pertineat, dubitari posset; ad illud invitat cum capitis epigraphe: *Constantius N. C.*, tum quod in hujusmodi casu typi iidem tam promoti, quam promoventis monetæ adhiberi fuerint soliti: ad anterius vero tempus magis adlicit, quia in nostro unius solum augusti, in Banduriano duorum fit mentio. Ex his, quæ differui præstantissimi numismatis pretium satis liquet.

Epigraphe & caput idem.

CONCORDIÆ. AVGG. N. N. *Impp. duo sedentes, in medio stans
altior Victoria ambos coronat. R. ejusdem musei.*

Stantes duos imperatores supervolitante Victoria Bandurius, atque ex eo Baldinius in auro nobis exhibuit, sedentes ille in denariis repræsentat, nulla Victoriæ imminentis facta mentione. Aureum Bandurius rarissimis adcenset, noster hos ipsos inter singularis est.

Epigraphe, & caput idem.

COS. IIII. *Imp. eques d. elata.*

N. de France.

Consulatum quartum Diocletianus inivit V.C. anno 1043; expeditione Sarmatica, aut Africana distentum typus indicare videtur. Nul-
lus istiusmodi vel inter argenteos a Bandurio est productus, præsens
rarissimis est adscribendus, quia omnes hoc consulatu insignes pro-
consulatus meminerunt præterea, atque imperatorem togatum vel
sedentem, vel stantem repræsentant.

Omnia in antica eadem.

CONSVL. IIII. P. P. PROCOS. *Imperator togatus stans d. globum,
s. sceptrum vel parazonium.*

N. Musæi ejusdem.

Ad commendationem singularem Austriæ est, uno velut missu qua-
tuor numos ejusdem imperatoris eodem ex museo proponere, qui
diligentissimorum antiquariorum oculos fugerant hucusque, istiusmo-
di est, quem hic exhibeo; feminam, quæ d. globum tenet, cum hac
quidem inscriptione, anticæ tamen alia, Bandurius exhibuit, in aliis
consul augustus sedet; neve quis subspicetur, lapsu aliquo calami
stolatam figuram pro togata positam, dubium eximit *col. 2. pag. 6.*
consequens cum consulatu VII, ubi figura muliebris cum globo de-
scribitur. Rarissimorum classem auget numus præstans.

IMP. C. C. VAL. DIOCLETIANVS. P. F. AVG. *Caput ejus lau-
reatum.*

IOVI. CONSERVATORI. *Iuppiter nudus stans d. Victoriolam s.
bâstam.*

N. de France.

Numos cum hac epigraphe & Jove d. fulmen gerente rarioribus ad-
scribit Bandurius, quia vero nullum exhibet, in quo Jovis signum
pro fulmine Victoriolam gestat, rariorum pretium transcendit
præsens.

DIO-

DIOCLETIANVS. AVGVSTVS. *Protome laureati d. bastam f. clypeum.*

Epigraphe eadem. Iuppiter nudus stans d. fulmen, f. bastam, ad pedes aquila, in area 2, infra s. M. A. A. Musei ejusdem.

In laudato sæpius cātalogō nuspiam hæc averfa simili anticæ seu epigraphen, seu cælaturam spectes, conjungitur, abest præterea in omnibus, ut de diversis siglis nihil dicam, aquila.

Epigraphe eadem. Caput laureatum.

Epigraphe & typus idem, in area 3. Infra T. A. Cæs. Vindob.

Ob aquilæ præsentiam & siglas alias sua laude non caret.

DIOCLETIANVS. P. F. AVG. *Caput laureatum.*

Inscriptio eadem. Iuppiter sedens d. fulmen, f. bastam, ad pedes aquila rostro coronam gerens. Infra P. R. A. Cæs. Vindob.

Quanta typorum varietas eadem manente epigraphe! Quot quot Jovis Conservatoris signa repræsentat Bandurius, stant omnia, neque sedentis majestatem æquant. Numus de rariorum est numero.

DIOCLETIANVS. AVGVSTVS. *Caput laureatum.*

IOVI. CONSERVATORI. AVG. *Iuppiter seminudus stans d. fulmen, f. bastam, in area 3. Infra T. S. A. Ejusdem musci.*

Quos Bandurius adnotavit aureos, duorum augustorum mentionem omnes faciunt, tacetur præterea de aquila.

IMP. DIOCLETIANVS. AVG. *Protome capite radiato, d. scipionem.*

PRIMIS. X. MVLTIS. XX. *Dua Victoriæ clypeum palmæ adpendunt, in quo VOT. X. FEL., infra XXI. 6. A. de France.*

Prima decennalia cum anno V. C. 1046. congruunt, quo Constantius contra Carausium profecturus plures Galliæ populos circa Scaldim subegit, hæ ipsæ victoriæ ad singularem nostrum numum exorandum contribuerunt, cujus elegantiam & raritatem ut quis adcuratius pernoscat, ad duo advertat, oportet, atque primum ad nu-

E e

num aureum, quo prima **xx.** indicantur apud Bandurium, rarissimum eum habet communi, ut solet, cum illo sententia Baldinius, etsi typus præter Jovem stantem singulare nihil exhibeat, illud enim adjectum **IOVI. AVGVSTI.** per nostra **VOT. X. FEL.** abunde compensatur.

Alterum est, hanc epigraphen nec in auro, nec in argento adnotatam, obcurrere solum apud eruditum Benedictinum inter numos æneos incerti moduli *pag. 42. col. 2.*, eum tamen non obstante infimo metallo rarissimum haberi, etsi solum Jovem iterum exhibet, nihilque de **VOT. X. FEL.** commemoret, ut de reliquo adparatu nostri nihil adtingam; hæc omnia exquisitissimi pretii cimelium conficiunt.

DIOCLETIANVS. AVG. *Caput ejus laureatum.*

VICTORIA. AVGG. *Castra prætoris, aut porta urbis, præ qua quatuor milites ad tripodem sacra faciunt.* *R. Caf. Vind.*

Cum hæsitazione de castris prætoris, quibus adsueverunt antiquarii, scripsi, propter ea, quæ *Cl. Maffei Veron. Inl. P. I. col. 147.* ad numum Maximiani adnotavit. Ad victoriam Sarmaticam pertinere videtur numus, cujus epigraphes utrumque a Baldinio laudatum idem augustum museum possidet, raritate ad horum postremum adcedit, cum ne similis quidem in Bandurii collectione reperiatur.

DIOCLETIANVS. P. F. AVG. *Caput idem.*

VIRTVS. MILITVM. *Castra prætoris. Infra P. R.*

N. de France.

Nullus hujusmodi aureus productus est hætenus, nec argenteus obvi-
vius; rarioribus citra dubium adnumerandus.

IMP. C. M. A. MAXIMIANVS. AVG. *Caput ejus laureatum.*
 CONCORDIAE. MILITVM. *Mulier stans utraque manu singula*
signa militaria. Infra s. t. & astrum. *N. Cas. Vind.*

Ejusdem metalli numum cum epigraphæ CONCORD. MILIT. FELIC. ROMANOR. rarissimis & singularibus adscripsit Bandurius, noster huic non multum concedit, quia cum hac inscriptione & typo inter plurimas hujus augusti monetas omni in ære desideratur.

MAXIMIANVS. AVGVSTVS. *Caput idem.*
 COS. III. *Imperator eques d. elata.* *N. Cam. S. Flor.*

Secundum, quartum, sextum, octavum Maximiani consulatum in aureis numismatibus hactenus solum habuimus, primum hiatum noster inplet, non sine spe quintum etiam aliquando in lucem protrahendum, de septimo enim mox agam. Typus rarissimi hujus numi, quippe in nullo metallo apud Bandurium adnotati, explicationem Baldinii, ex eodem Benedictino exscriptam, de numo, qui consulatum II. cum simili typo præfert, convellere videtur, cum enim Maximianus III. consulatum inivisset V. C. anno 1043., neque superiore anno præter inutilem contra Carausium expeditionem aliquid ab Herculio gestum commemorarent historici, vehementer dubito, an typus geminus cum nostro de ovatione rite explicatus sit.

MAXIMIANVS. AVG. *Caput simile.*

CONSVL. VII. P. P. PRCOS. *sc. Infra SIS. Imperator habitu consulari stans d. globum, s. volumen vel sceptrum. A. Cæs. Vind.*

Non parum inlustre est ad gloriam museorum Austriacorum tam diu intermissam fastorum, ut ita loquar, lacunam ab secundo ad IX. consulatum Maximiani fere expletam. Septimum processit Hercules V. C. anno 1056. Numus nullo in ære apud Bandurium recensitus, rarissimis par haberi debet.

MAXIMIANVS. P. F. AVG. *Caput ejus laureatum.*

FELIX. INGRESSVS. SEN. AVG. *Roma sedens d. clypeum, in quo VOT. XXX., ad cujus sellam alius clypeus, s. bastam. Infra. P. R. A. Cæs. Vindob.*

Unicum & omni auro magis pretiosum numum post primam imperii abdicationem ob additum SEN. AVG., in quo indicio antiquarii omnes conveniunt, cūsum repræsentō, is per epigraphen averfæ nunquam visam præclare conprobat, Maximianum purpuram resumisse anno V. C. 1059., postquam eam Mediolani an. præcedente calendis Maji posuisset, id, quod per conjecturas solum determinavit Tillemontius N. XIV.; & quod amplius est, tempus aliqua ratione designat, cum enim augustus renunciatus sit anno V. C. 1039. calendis Aprilis, atque nostro in numismate tricennalium votorum, nempe susceptorum fiat mentio, necesse est eum exeunte Martio purpuram induisse.

Ajebam superius, epigraphen nunquam visam, etenim satis notæ sunt inscriptiones: *Felix Adventus*, aut *Felix Processus*, dum de consulatibus res est; adtamen nec in Bandurio, nec alibi, quod scio, *Felix Ingressus* adnotatus est. Si quid video, existimo, novo hoc vocabulo non tam ingressum in Urbem ex Campania, quam ingressum in tertium decennium, id, quod post abdicationem novum quid erat, designari.

Epigraphe & caput idem.

HERCVLI. COMITI. AVGG. ET. CAES. N. N. *Hercules nudus stans s. nixus clavæ d. exuvias & pomum vel globum. Infra P. R. A. Musci ejusdem.*

Rursus in omni ære Bandurii oculos effugit rarissimus hic numus, quemadmodum Jovi Jovius Diocletianus, ita Herculi Hercules Maximianus peculiari religione devotus erat, unde in ejus monetis præclaris agnominibus Herculem jam *Conservatorem, Debellatorem, jam Inviçtum, Paciferum* leges, nunquam vero *Augg. Comitem*.

MAXIMIANVS. AVG. *Caput idem.*

HERCVLI. DEBELLATORI. *Hercules d. clavam intentat bydra, s. eam retinet. R. C. Ariosti.*

Obcasione triumphi de Persis, aliisque populis victis in annum xx. Diocletiani dilati Maximiano, qui Hercules dicebatur, istiuscemodi statuam positam fuisse subspicor, quam subinde triumviri in monetam transtulere. Aureum cum hoc signo, qui item in museo cæsareo adservatur, Baldinius in rariorum classe, forsan nimis rigidus, constituit, argenteus nuspiam observatus, si non majorem, parem certo laudem promeretur.

MAXIMIANVS. P. F. AVG. *Caput Valerii leonis exuviis tectum.*

HERCVLI. DEBELLAT. *Typus fere similis argenteo; Infra P. ROM. A. de France.*

Ut suum pretium jam a postica habet, præsertim quia cum abrupto vocabulo nullus uspiam recensetur, præstantiæ & raritatis singularis encomium ab anticæ typo sibi vendicat; Ne illud omittam, videri per figlas in inferiore segmento conjectionem meam de statua confirmari, quas potius: *Populus Romanus*, quam *Percussa Romæ* legendas arbitror.

MAXIMIANVS. AVGVSTVS. *Caput simile.*

P. M. TR. P. P. P. *Imp. stans d. elata s. hastam, utrinque duo signa militaria defixa. A. Cæs. Vind.*

Nec in auro, nec in argento titulorum *Pont. Max. Trib. Pot.*, & quidem primum aditæ fit mentio in catalogo eruditi Benedictini, æneum tertiæ formæ cum *Trib. Pot. VIII.* rarissimis adnumeravit, his si adcedit præstantia nostri typi, in quo Maximianus tanquam princeps juventutis repræsentatur, inter rarissimos singulari elegantia eminebit.

Ne quem advertat, me Principem Juventutis cum Augusti titulo conjungere, etenim ut supra ad pag. 168. monui, Cl. Pellerin. *Mélange de Méd. T. I. pag. 168.* ex numo aureo Probi ostendit, eos imperatores, qui non ante supremam dignitatem cæsares renunciati erant, titulum hunc cæsaribus proprium adsumpsisse. Optandum foret, ut in nostro præ alia epigraphe legeretur, tum enim graviore argumento dubium illud dissolvi posset, an Maximianus V. C. anno 1039. calendis Aprilis (ad quod tempus numus noster referendus est) ita in imperiū societatem adlectus fuerit, ut nec hoc, nec superiore anno cæsar creatus fuerit.

IMP. MAXIMIANVS. AVG. *Protome laureati humero s., ut videtur, exuvias leonis d. clavam.*

VIRTVS. AVGG. *Hercules & Jupiter stantes dextras jungunt.*
N. de France.

Denarium cum simili parte averfa pag. 53. loco ultimo rarissimorum classi Bandurius adseruit, neque satis mirari possum, eum a Baldinio transcriptum non fuisse, aureum neuter vidit; typus Jovii & Herculi summam in imperio concordiam indicat, ob quam etiam fratres, ut ex Lactantio de *Mort. Perséc. c. 8.* discimus, dicebantur, etsi nulla cognatione juncti. In averfa hætenus me detinui, elegantiae gravissimum momentum anticæ cælatura adjicit, qualem non nisi in unico regio repræsentat bibliothecarius Florentinus pag. 51. col. 2. initio, verum ibidem obvise parti posticæ conjungitur. Nullam hujusmodi protomen adnotavit Baldinius.

CONSTANTIVS. CAESAR. *Caput laureatum Chlorig.*

HERCVLI. CONSERVATORI. *Hercules nudus stans, d. ramum
s. clavam erectam cum exuviis. Infra s. M. AQ. A. Cæs. Vind.*

Omnes Monetæ hanc epigraphen & typum singularem celaverunt antiquarios, auro flando præfecta, sororum nempe nobilissima, primum cæsarea gaza dignum existimasse videri potest. Rarissimorum numerum auct. Explicationem tamen Baldinii nec huc pertinere existimo, nec probare possum universim, quis enim numum alterum *Jovi Conservatori Aug.* inscriptum ad calendas Martii anni V. C. 1045. referet, quo Constantius & Maximianus Galerius Nicomediæ cæsares renunciati sunt?

IMP. CONSTANTIVS. P. F. AVG. *Caput ejus laureatum.*

IOVI. CONSERVAT. AVGG. *Juppiter solito typo stans sine aquila. Infra P. R. A. Quin. Cæs. Vind.*

Nullus cum simili epigraphæ & typo vel inter denarios, ut per catachresin aureos majores nominamus, seu apud Bandurium, seu apud Baldinium adest, quare rarissimis ad censendus; ipsa inscriptio docet, eum post calendas Maji anni V. C. 1058. signatum fuisse nullo certo reliquo chronologiæ indicio.

D. N. CONSTANTIO. NOB. C. *Caput laureatum.*

PRINCIPI. IVVENTVTIS. *Ipse habitu militari stans d. signum militare s. bastam. A. Can. S. Floriani.*

224 CONSTANTIVS. CHLORVS.

Rarissimum eum pronunciat Baldinius, qui cæsarem d. spiculum, s. globum gerentem repræsentat, noster, quem nec Bandurius vidit, majoris pretii haberi debet.

CONSTANTIVS. NOB. C. *Caput laureatum.*

VIRTVS. AVG. *Vir nudus (ut videtur Hercules) cervum cornibus prebensum sternit. Infra TR.* *A. de France.*

In gratiam Herculi conlegæ typus aversæ adsumtus videtur, inter cujus numos aureos quinque similes referuntur a Cl. Bandurio pag. 51. rari omnes pronunciat. In singularium classem adscribendus est, quem depictum præfixi, quod in omni ære abest in recensione Bandurii de Constantii Chlorig moneta agentis.

FL.

FL. HELENA. AVGVSTA. *Caput diademate cinctum uxoris Constantii, matris Constantini.*

SECVRITAS. REI. PVBLICE. *sc. Mulier stans d. ramum protendens, infra S. M. T. A. de France.*

Unicum hunc aureum ex Mediobarbo suo catalogo inseruit Bandurius non sine rarissimi encomio, noster & in ipsa epigraphe, & in siglis infimi segmenti, ubi ille S. T. R. exhibet, diversum quid habet, quare ex classe non editorum est.

Ff

SEVERVS. AVGVST. Caput laureatum Val. Severi.

CONCORDIA. AVG. ET. CAES. in area B. Infra ALE. Mulier capite tutulato stans d. pateram, s. bastam. A. de France.

Aureos duos hujus principis, ut omnes sunt rarissimi, ex Bandurio in suum subplementum transtulit Baldinius, ubi tres ab his diversos prodidero, de singulari museorum Austriacorum magnificentia nemo dubitare poterit. Primus, quem hic descripsi, omni in ære abest; id dubitari posset, an per cæsarem hic Maximinus, an Constantinus designetur, quia Galerius Maximianus, etiamsi jam a patre Constantio designatus, a militibus adclamatus esset augustus Constantinus, eum ad cæsarum ordinem redactum volebat, ea ipsa rerum constitutio arguere videtur, velut populus Romanus Constantini cæsaris cum intruso Severo concordiam exoptaret.

SEVERVS. NOB. CAES. Caput idem.

FELICITAS. CAESS. NOSTR. Mulier sedens d. caduceum, s. cornu copiae. Infra AQ. R. Cas. Vind.

De Maximino altero cæsarum hic indicatorum rem esse, dubium mihi nullum; numus, qui in nullo ære uspiam adnotatus fuerit, primi ordinis esse debet unicus.

Epigraphe, & caput idem.

PRINCIPI. IVVENTVTIS. *Cæsar stans d. globum, s. bastam,*
pone duo signa militaria. Infra s. M. D. S. N. Musei ejusdem.

Unici præclarissimo encomio etiam postremus hic gaudet: ad annum V. C. 1058. referri potest summæ raritatis numus, quæ post Constantium & Galerium Maximinum augustos declaratos in spem imperii, & ad formam rei publicæ tum cœptæ Severus & Maximinus vulgo Daza cæsares adsumti sunt.

MAXIMIANVS. NOB. CAES. *Caput Gâlerii laureatum.*

CONSVL. CAESS. *In area z, infra t s. Cæsar togatus d. globum
s. sceptrum gerit. A. de France.*

Quatuor aureos aliqua dignitate conspicuos solum conrasit Cl. Baldinius, septem hic repræsentabo, quos nec Bandurio videre licuit. Ne in ignobiliore quidem metallo hujus principis consulatus fit mentio, præsens quia omni numero destituitur anno V. C. 1047. congruit, quo primum cum Constantio cæsare consul processit Galerius, Numus inter rarissimos excellit.

MAXIMIANVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

FELICITAS. SÆCVLI. AVGG. N. N. *Dua Victoriæ clypeum
laureatum tenent, in quo VIC. AVGG. Infra s. m. A Q.
A. Cæj. Vindob.*

Vix alteri anno, quam V. C. 1058. attribuere possum numum hunc raritatis & elegantiae singularis ob posteriores augustorum quatuor, vel si placet, sex etiam conlisiones; hoc enim anno Constantius & Galerius augusti calendis Maii constituti sunt prope Nicomediam, victoria etiam Sarmatica Constantini cæsaris virtute sub auspiciis Galerii obtenta reliquam epigraphes partem complet, si tamen alicui placet sæculi felicitatem hanc in annum V. C. 1060. conjicere, quo a Galerio Licinius augusti titulo est ornatus, victoriam aliquam designet oportet, cui aversæ typus congruat.

MAXIMIANVS. NOB. CAES. *Caput idem.*

IOVI. CONSERVATORI. *Juppiter præter pallium nudus stans d. fulmen s. hastam. Infra s. M. N. N. de France.*

Idem numus conditur in gaza cæsarea, ambo ad id tempus, ut probabiliter de suo aliquo, in epigraphe diverso, monuit Bandurius, referendi sunt, quo a Diocletiano Iovio Galerius in cæsarum familiam receptus est. Supra rariores eminet.

MAXIMIANVS. AVGVSTVS. *Caput Galerii laureatum.*

IOVI. CONSERVATORI. N. C. *Typus idem, qui in superiore. N. Cæs. Vindob.*

Cum anno V. C. 1058. congruit, quo Maximinus a Diocletiano, ut Severus a Maximiano Herculio cæsares dicti sunt; numus, qui nuspiam adnotatus est, raritate par est superiori.

MAXIMIANVS. NOB. CAES. *Caput idem.*

ORIENS. AVG. *Sol palliatus gradiens, d. elata, s. flagellum. Infra SIS. N. de France.*

Bandurius inter aureos simili typo numum refert, sed cum inscriptione AVGVSTOR., capitis item epigraphe aliquantum diversa; inter æneos tertiæ formæ, quorum typaria fere aureis feriundis etiam sunt adhibita, alterius meminit pag. 142. col. I. eumque raris adcenset, noster rarioribus minimum est adnumerandus, si non majus illi pretium assignandum propterea, quod præclaram illam Galerii expeditionem Diocletiani auspiciis susceptam indicat, in qua anno V. C. 1050. duobus potissimum præliis altero ad Carrhas, altero in Armenia edito Persas ita fregerit, ut Narses quinque amplis provinciis ad Tigrim usque Romanis cedere sit coactus.

Epigraphe & caput idem.

PRINCIPI. IVVENTVT. *Ipse habitu militari stans d. versus signum militare defixum elata, s. hastam. Infra P. R. N. Can. S. Floriani.*

Et epigraphe & typo noster ab eo differt, quem Baldinius ex Bandurio decerptum rarissimis inseruit, ejusdem præstantiæ præsentem habeo.

MAXENTIVS. P. F. AVG. *Caput illius nudum & obversum.*
TEMPORVM. FELICITAS. AVG. N. *Lupa cum gemellis. Infra*
P. OST. *N. Can. S. Floriani.*

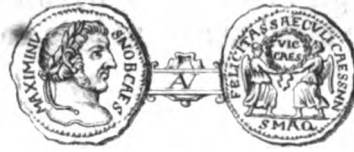
Ob insignem anticæ præstantiam eximie raritatis numisma depictum ipsis oculis subjicio, ad laudis cumulum adcedit aversæ tam epigraphæ quam cælatura, quas in nullius alius augusti monetis conjunctas videbis, argenteum similem rarissimis adscripsit Bandurius, aureus sub nullius conspectum venit hactenus. Ut epigraphæ mendacii est plenissima, dum cædibus & libidinibus fœdaret omnia, ita posticæ typum ad Romulum filium cæsarem adludere existimo.

MAXENTIVS. P. F. INV. AVG. *Caput illius elegante galea tectum,*
in qua sol bigas agens cælatus.
VICTORIA. AETERNA. AVG. N. *Imp. armatus sedens super strus*
armorum d. porrecta globum a Victoria gradiente oblatum accepturus.
Infra P. OST. *N. Caf. Vindob.*

Epigraphen aversæ in omni ære communem esse jam monuit Bandurius, qui aureum ita inscriptum ob solam anticam, in qua consulatus secundi mentio fiebat, rarissimis ad censuit, quem hic exhibeo, majorem laudem triplice elegantia sibi vendicat, pro *Cos. II.* titulus *Invi-*
cti in nostro legitur, capitis dein ornatus singulari se raritate con-

mendat, denique signa averſæ partis nec in auro, nec in argento producta ſunt hactenus. Quia tot in omni metallo procuſæ monetæ hanc inſcriptionem habent, exiſtimo numum ad annum V. C. 1064 referendum eſſe, quo per duces victus in Africa æmulus Alexander, elegantia partis averſæ noſtri numi ſane huic conjectiōni momentum non leve adjicit.

MAXIMINVS. NOB. CAES. *Caput ejus laureatum.*

FELICITAS. SAECVLI. CAES. N. N. *Duae Victoriæ tenent scutum, in quo VIC. CAESS. Infra s. M. AQ. N. de France.*

Similem fere numum superius sub Galerio Maximiano retuli, quia præter typi similitudinem eadem Aquileiensis officina indicatur, cenfeo ambos eodem tempore cufos, atque victoriæ gloriam, ut in altero in augustos, ita hic in cæsares redundasse. Nullo in metallo similis ad hanc diem est proditus, quare de eximia ejus raritate nemo dubitare potest.

Epigraphe & caput idem.

PRINCIPI. IVVENT. *Cæsar stans d. signum militare, s. bastam. Infra P. A. N. Cæs. Vind.*

Duos aureos cum epigraphe aversæ non truncata, typo item magis usitato, & a nostro diverso rarissimorum classi intulit præeunte Bandurio Baldinius, quem in explicatione suis numis subjecta miror, vterem antiquariorum opinionem, nescio quibus cognationis nobilissimarum familiarum somniis ab Harduino confirmatam secutum, velut titulus *Nobilissimi Cæsaris* ante Philippum juniorem nulli fuisset adtributus, miror id, inquam, quia vir eruditus legere poterat observationem dulcissimi mei amici Cl. Belley, qua T. XXXIII. *Hist. de l'Acad. des bell. Let. pag. 168 & seqq.* titulum hunc in Diadumeniani numo ex museo optimi patroni Pelerinii exhibet, etsi Macrinus pater γυνέων ἀδοξολάων *obscuri loco natus* a Dione prodatur; idem contra Harduinum probat Maximini præsens numus, de quo Capitolinus: *barbaro patre & matre genitus.*

LICI-

LICINIUS. P. F. AVG. *Caput senioris laureatum.*

CONSVL. P. P. PROCONSVL. *Imp. togatus d. globum, s. sceptrum, in area IS inpositum sigla IN, item astrum & luna. Infra ANT.*
Av. de France.

Carnunti anno V. C. 1060. III. idus Nov. a Galerio praesente Her-
culio augustus nominatus est Licinius. Si de primo consulatu, ut vi-
detur, res est, in annum 1061., aut sequentem numus est conferen-
dus, qui, cum inter omnes tres Monetas hucusque abfuerit, exi-
miae raritatis est censendus.

Epigraphe, & caput idem.

IOVI. CONSERVATORI. *Iuppiter nudus stans d. globum cum Vi-
ctoriola, s. bastam, ad pedes aquila rostro fertum gerens. Infra SIS.*
Av. de France.

Paullo superius a Galerio Licinium, quemadmodum illum a Diocle-
tiano ad imperii consortium adsumtum esse dixi, nihil proinde mi-
rum tutelare numen a Iovio ad Licinium velut nepotem transivisse.
Tam epigraphe, quam typus de vulgo numorum videri potest ali-
cui, qui non in omnia est intentus, praesertim seculo hoc decrescen-
tis splendoris Romani, adtamen, quia non nisi argentei ejuscemodi
apud Bandurium adnotantur, aurei vero hujus principis omnes a Bal-
dino rarissimi habentur, non parum etiam ex rarissimorum vulgo
emicat noster.

G g

Epigraphe eadem, caput simile.

IOVI. CONSERVATORI. AVG. *Juppiter nudus stans d. fulmen, s. bastam, ad pedes aquila cum corona, in area x; infra sis.*

AV. Cæs. Vindob.

Eandem cum superiore fortunam habet præsens, nullus aureus Jovem stantem cum fulmine exhibet, nec ullus etiam argenteus cum simili inscriptione unius solum augusti meminit, ut adeo numus videatur ad III. idus Nov., de quibus ad primum numum monui, seu ad ipsam unicus augusti electionem pertinere, etenim sequente primum anno Maximinus sua autoritate ab exercitu hanc dignitatem obtinuit, a Galerio, invito licet, ita confirmatam, ut eadem simul Constantinum auxerit.

IMP. LICINIVS. P. F. AVG. *Caput idem.*

SECVRITAS. AVGG. *Imp. in quadriga equorum d. ramum, s. habenas. Infra sis.*

AV. de France.

Præter *Securitatem Rei Publicæ* aureo numo inscriptam nulla Licinii moneta per alia etiam metalla, & formas *Securitatis* meminit, satis id foret ad numum rarissimum pronuntiandum, verum signa in parte postica cælata novum raritatis gradum adjiciunt. Maxentium a Constantino, Maximinum ab Licinio victos indicare videtur quadriga triumphalis singulari epigraphe conjuncta, quæ omnia ætatem numi ad annum V. C. 1067. adfigunt. Numus idem in gaza cæsarea conditur.

LICINIUS. IVN. NOB. CAESAR. *Caput illius nudum.*

FELICIA. TEMPORA. *Quatuor pueri nudi cum attributis horarum, seu tempestatum anni. Infra T. S.* *N. de France*

Intra annum V. C. 1070., quo Sardica Crispus & Constantinus a Constantino patre, ab Licinio vero Licinius filius caesares creati sunt, & 1074. unicus hic & praestantissimus singularis numus fieri debebat, quia diffidia sequente anno coepta, in apertum bellum iterum eruperant anno 1076. summo Licinii infortunio, qui terra marique non uno praelio victus, Thessalonicae elisis faucibus perit. Non existimo posthac in filii monetis, si tamen aliquae ejus nomine cussae sunt, *Felicia Tempora* signata fuisse.

Insolens hac aetate tam inscriptio quam typus, ut numum ad summum raritatis fastigium extollit, ita suspicionem de ejus sinceritate alicui injicere posset, ut hujus omnem umbram removeam, si quis meis oculis, atque multorum annorum usui id non tribuit, *γυναικας* vadem Froelichium constituo.

Ceterum ipso in infimo segmento caelatae litterae, quae temporibus Caracallae & Getae non adjiciebantur, aetatem, in qua versor, comprobant. Qui & has refectas sine fronte criminabitur, eum simili aureo Constantini, quem etiam Baldinus hic pag. 87. repraesentat, atque tota autoritate Bandurii, ex quo decerptus est, obprimo, speroque fore, ut hac eadem aversae partis caelatura aliquando cum Licinii patris capite conjuncta felici alicui antiquario in manus veniat.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput ejus laureatum.*

AOBENTVS. *sc.* AVGVSTI. N. *Imp. eques d. elata, f. bastam puram.*
Infra s. M. AN. & astrum. AV. Cæs. Vind.

Adventus Constantini solum in ære secundæ & tertiæ formæ se obferunt, atque numi hoc caractere insignes habentur rarissimi a Bandurio, etfi per compendium omnes *AVG.* adscriptum exhibeant, noſter & inſcriptione plena, & metalli dignitate reliquos omnes præcellit. Inter tot itinera, quæ Constantinus ſuſcepit, divinare non licet, qua in urbe adventus hic celebratus fuerit, inferiores literæ Antiochiam invitarent, ſed hiſtorici nos deſtituunt.

Epigraphe, & caput idem.

CONCORDIA. AVGG. N. N. *Mulier ſedens d. caduceum, f. cornu copiae.*
Infra. s. M. T. AV. ejusdem muſei.

Anno V. C. 1067. poſt primam cum Licinio ſancitam pacem cuſus videtur numus, perſuadet id inſolens concordiæ cum caduceo ſignum, etenim hoc fere tempore imperatores dextas jungentes re præſentari ſolent, quemadmodum in moneta ænea ſecundæ formæ apud Bandurium *pag. 258: col. 2.* cum epigraphe: *Concordia Felix D. D. N. N.* Typus & inſcriptio, qualis in noſtro legitur, undique deſideratur.

Caput diadematum Constantini suspiciens sine inscriptione.

CONSTANTINVS. AVG. *Dua coronæ laureatæ. Infra. N.*

A. Cæs. Vind.

Singularis averſæ partis typus eximiæ raritatis & elegantiae numum constituit; non multum aberravero, si eum ad annum V. C. 1076. refero, quo duplex corona laurea, seu duo felicia prælia contra Licinium alterum ad Andrinopolin seu Adrianopolin, alterum ad Chrysopolin a Constantino editum, seu terrestrem patris, navalem Crispi filii victoriam ad Callipolin designat percommode.

Caput Constantini aut tenuissima laurea, aut diademate cinctum, cetera simile sine epigraphæ.

DELMATIVS. NOB. CAESAR. *Victoriagradiens d. coronam, s. r. a-*
num. Infra TES. R. C. Arioſti.

Vel ipsa capitis cœlum suspicientis, velut deum precaretur Constantinus, repræsentatio hunc, ut superiorem jam rarioribus inferit. Vide si placet, quæ de his numis *τρόπον ἐυχόμενῃ* ex Eusebio L. IV. de vita *Constant. c. 15.* post alios excipit Baldinius pag. 85. Averſa, quæ nullibi hujusmodi capiti conjuncta adnotatur, denarium rarissimos inter conlocat, unde per monetarii lapsum ad eum transposita fuit, quem cum Delmatii capite & nominis inscriptione in antica rarissimum & singularem primo inter argenteos Delmatii loco ex reginæ Sueciæ thesauro pag. 327. col. 1. refert Bandurius.

Proprium hujus posticæ partis locum hunc esse probabiliter conficit numus a Cl. Baldinio pag. 86. indicatus cum simili anticæ typo, signo item Victoriæ, sed Crispo Nob. Cæs. inscriptus in averſa. Videtur nempe Delmatium ex fratre nepotem eodem, quo filium, honore voluisse prosequi optimus princeps, atque vultum illum cœlo defixum quavis occasione simili vulgare, neque enim alias scripsisset Eusebius: *τέλει μὲν ἔν τὰ ἐκλυπώματα καὶ ὅλης τῆς Ρωμαιοῦν διεπρεχεν οἰκισμένης.* Et hujus quidem formæ numi toto Romano orbe omnium manibus versabantur.

Numus hic ante annum V. C. 1088., quo tricennalia rara fortuna egit Constantinus, cudi non poterat, quia hujus anni XIV., aut VIII. cal. Octobris cæsaribus adscriptus est Delmatus. Victoriæ gradientem, nisi quis ad Constantinum pertinere vellet, ad compressum Calocerum, qui in Cypro tyrannidem adfectabat, seu id a patre, seu a filio, ut aliquibus placet, effectum sit, referenda erit.

D. N. CONSTANTINVS. MAX. AVG. *Capit laureatum.*

EQVIS. sic ROMANVS. *Imp. equo insidens pacificatoris habitu d. elevat. Infra. S. M. N.* *N. majoris form. Cæs. Vind.*

Ipsū, quod adpendit ultra drachmam quadraginta septem granorum pondus numisma præstans jam ex vulgo eximit, partis aversæ novissima inscriptio, ut eum singularem & raritatis eximiæ facit, ita quemvis diutius suspendet; hæsi non parum, quam explicandi rationem eligerem, dum titulus *Maximi* in adversa signatus aliquid luculæ prætulit. Præter Harduinum & Jobertum antiquarii conveniunt, hunc Constantino cum ob res præclare gestas alias, tum potissimum ob Romam Maxentii tyrannide liberatam adtributum fuisse.

Quia monetarii in majoris formæ numis adcuratiores, ut nos hodie, erant, subspicari non possum erroris aliquid in inscriptionem inrepsisse, præsertim cum ne minimum indicium sit barbaræ alicujus officinæ; erit forsan, cui magis placebit: *EQVES. Romanus*, verum etsi scio, nobilitatem senatus & equestris ordinis pristino splendori a Constantino restitutam, non video tamen, cur hæc epigraphe imperatoris statuæ jungeretur; an equester ordo hanc publice poni curavit, tum enim vero sicut in aureo alio: S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI, ita in hoc EQVEST. ORDO legeremus.

Quare dum huic ænigmati melior Oedipus obtigerit, existimo epigraphen, ut est, de victoria per equitatum potissima parte relata, explicari posse; consentiunt scriptores horum temporum, Nazarius, in panegyrico: *Invadis primum aciem, solus irrumpis - - - - - secuti hunc ardorem fortissimi milites, & dignos se ductu ejus, imperioque testari sic viritum laboraverunt, quasi summa res singulorum manu niteretur.*

Zosimus L. II. pag. 677. Στάντων δὲ κατὰ κέρατα τῶν στρατοπέδων ἀν-
τιῶν ἀλλήλους ἐπαφίκε τὴν ἵππων ὁ Κωνσταντῖνος ἡ δὲ ἐπελάσασα τῶν
ἐναντίων ἱππέων ἐκράλει. Cum exercitus utrinque adversi cornibus starent,
equitatum Constantinus innixit: is vero equitatum hostilem evertit. In
hoc plurimum positum fuisse Maxentio idem indicat: μέχρι μὲν ἔν ἡ
ἵππος ἀντίειχεν, ἔδρακε πως, ἐλπίς ἐκείναι τῷ Μαξεντίῳ τῶν δὲ ἱπ-
πέων ἐνδόνων ἅμα τοῖς λειπομένοις εἰς φυγὴν ἵσταίς κ. ἡ. λ. Resistente
equitatu aliqua spes Maxentio supererat, hoc vero subcumbente fuga cum
reliquis se proripiens &c. Similis equitatus virtus jam ad pugnam prope
Augustam Taurinorum contribuerat plurimum.

Si hic longior fui præter Vaillantii & Baldinii morem, quos in sub-
plemento sectari debebam, numo præter morem inscripto id tribua-
tur; explicationem meam, quam aliis numis firmare possem, ne-
quaquam tanquam certiore obtrudo, obtinebit tamen hæc, dum
quæ melior proferatur, ad quem laborem viros me magis eruditos
lubenter invito.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. Caput ejus laureatum.

FELIX. PROCESSVS. COS. IIII. AVG. N. Infra s. m. t. Imp.
togatus stans d. globum, s. sceptrum. *N. de France.*

Ad annum V. C. 1068., quo cum Licinio consulatum gessit, refe-
rendus est numus, qui in omni ære hætenus desiderabatur, similem
cum consulatus vi indicio adnotavit Bandurius aureum, eumque, et-
si in Mediobarbo æneus ex Spanhemio erat indicatus, rarissimorum
numero ad censuit, eundem cum eodem elogio leges apud Baldinium
pag. 88., nostrum majoris facio, quod ne æneum quidem similem
habet.

IMP. CONSTANTINVS. P. F. AVG. Caput diadematam d. elata.

GLORIA. ROMANORVM. Imperatori sedenti supra thoracem, Vi-
ctoria gradiens globum porrigit. Infra s. m. t.

N. majoris formæ Cæs. Vind.

Coepisse hanc averfam inscribendi rationem sub hoc imperatore ad
numum æneum minimi moduli monet Bandurius pag. 273. col. 2. ve-

niam etiam meretur, quod in parvo ære feminam sedentem sibi videre visus est, corrigenda ea descriptio (quia non facile typos mutaverunt monetarii) ex præsentē elegantissimo, in quo ob majus volumen quam optime vir sedens distinguitur; nec aureus, nec argenteus ejuscemodi in alicujus antiquarii manus venit, cui raritati si pondus drachmæ & granorum quadraginta duorum additur, ex rarissimorum vulgo multum eminebit.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput illius laureatum.*

GLORIA. EXERCITVS. GALL. *Imp. eques pacificatoris habitu.*
Infra P. T. R. R. C. Ariostii.

Aureum cum eadem epigraphe & signo ex Bandurio decerpit Baldinius cum honorifica rarissimi commemoratione, argenteus nec in bibliothecarii Florentini conspectum venit, quare, quia Constantini numi aurei & argentei pari, ut ita loquar, passu ambulant, nempe utroque ex metallo flatu rari habentur, denarius aurei indicati gloriam participabit.

CONSTANTINVS. AVGVSTVS. *Caput simile.*

IOVI. CONSERVATORI. AVGG. *Juppiter nudus stans d. fulmen, s. bastam, ad pedes aquila rostro coronam gerens. in area Z, infra: S. M. T. S.*
N. de France.

Ut in collegæ augusti Licinii nempe monetis frequens est hæc aversæ partis facies, ita rara in Constantini numis, argenteum unum retulit Bandurius pag. 253. quoad Jovis signum ab aureo nostro diversum, quo in metallo percussum nemo in hanc diem adnotavit, ut adeo rariores superare videatur.

IMP. CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput idem.*

LIBERATOR. ORBIS. *Imperator eques telum in leonem currentem vibrat. infra A Q. P. & astrum.*
R. ejusdem musei.

Æneus formæ tertiæ in epigraphe & typo novis & singularibus cum hocce denario consentit apud Bandurium pag. 275. col. 2., rarissimo illi æneo dignitate metalli, noster etsi non purissimi, multum præstat.
Pro

Pro explicatione varia ibi congerit eruditus Benedictinus, jam Licinium in ordinem redactum, jam supremam de eo victoriam, jam omnes anteriores, quibus orbis a barbaris & tyrannis perpurgatus est, indicari existimat. Nihil horum inprobo, sed laudo, & amplector etiam, id solum, quod in mentem venit, adjicio videri mihi monetarios, non ficta aliqua allegoria eas laudes repræsentare voluisse, sed vera historia, quæ ad Constantinum quam maxime attinet.

Conservavit nobis hanc ex Praxagora fere synchrono autore Photius. c. 62. ubi præter alias, quas commemorat insidias a Galerio Maximiano structas Constantino has adjicit Atheniensis historicus. Παριὼν δέ, φησι, Μαξιμιανὸς (Μαξιμιανὸς scribi oportebat) ὁ τῆς κατὰ Ἀσίας βασιλεύων εἰς ἐπιβέλᾳς ὤρμησε τὴν νέαν, καὶ πρὸς μάχην λέοντι ἀγρίῳ καθίστηεν τὸν νεανίαν, ὃδὲ τὸ μὲν θηρίον κρατῆσας ἀνείλε. Præfens vero ait (Nicomediæ) Maximianus, qui inferiori Asiæ imperitabat, hic ad insidias adolescenti struendas animum adjiciens ad pugnam cum fero leone juvenem induxit, is autem belluam superatus occidit.

CONSTANTINVS. CAESAR. Caput laureatum.

MARTI. PATRI. N. C. Mars armatus stans, d. majus scutum ad terram, f. hastam. Infra s. M. N. A. Can. S. Flor.

Undique inter aureos abest, argenteum epigraphe aliquantum diversum maximæ formæ rarioribus Bandurius, rarissimis & præstantissimis Baldinius pag. 90. adnumerat, media via incedo, conspicuæ raritatis rariores inter præsentem pronuncio, singularem dicerem, nisi ejusdem typi alter in gaza cæsarea conderetur.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. Caput idem.

P. M. TRIB. P. COS. IIII. P. P. PROCOS. Imp. habitu consulari stans d. globum, f. sceptrum. Infra P. TR. A. Cæs. Vind.

Situ imperatoris, quem pag. 246. col. 2. sedentem describit Bandurius, ab ejus rarissimo ejusdem metalli diversus est noster. Præclare ibidem contra Pagium & alios, qui Pontificis Maximi titulum H h

in Christiano imperatore non ferebant pro Zosimo & Baronio Vir eruditus disputat, plurimis argumentis materiam hanc omnem exhaustit Inlust. B. de la Bastie quatuor commentariis T. XII de l'Acad. de bel. let. a pag. 355. & T. XV. a pag. 38. insertis, in quorum prioris discrimen inter summum pontificatum ante & sub impp., in altero an & quando conlegis imperatoribus communicatus fuerit, discutit.

In tertio doctissime examinat, an solo titulo contenti augusti, an vero ipsi munus exerchterint: in quarto denique ostendit, non Constantinum solum sed consequentes principes usque ad Gratianum non titulum solum, sed ipsam potestatem retinuisse, idque præclaro consilio, ut nempe hac autoritate muniti oculis velut cuniculis idolorum religiosum cultum subfoderent, unde templa aut clausa, aut funditus eversa, sacerdotes abacti, & quæ istiusmodi sunt alia, quæ lector cum voluptate indicatis a me locis inveniet.

CONSTANTINVS. NOB. C. *Caput simile.*

PRINCIPI. IVVENT. *Cæsar stans d. elata versus defixum signum militare, s. hastam. Infra P. R.*

Ar. Musæi ejusdem.

Tres inter aureos typis averfæ diversis protulit Bandurius, quem hic exhibeo & ob inscriptionem abruptam & ob cælaturæ dispositionem aliam a singulis discrepat, rarioribus adscribendus.

FL. VAL. CONSTANTINVS. NOB. C. *Caput laureatum.*

PRINCIPI. IVVENTVTIS. *Cæsar militari habitu stans utraque manu singula signa militaria tenet; in area s. A. Infra P. TR.*

Ar. Max. mod. de France.

Tam ab aureis quam ab argenteis hætenus productis diversum est singulare numisma, nullum enim majoris formæ cum his averfæ signis aut epigraphe videre licuit Bandurio, tacet etiam Baldinius. Pondus drachmarum duarum granorum tredecim insignem in rarissimorum classe numum constituit.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

RESTITVTORI. LIBERTATIS. *Roma galeata sedens d. globum porrigit imperatori galeato adstanti s. hastam. Infra s. M. T.*

N. Musei ejusdem.

Cusum fuisse hunc numum anno V. C. 1065. victo submersoque Maxentio existimo, tum enim carceribus exempti senatores, virgines parentibus, conjugibus matronæ redditæ; ut magnifica hæc sunt, ita ad eximiae raritatis præstantiam præsentis numi facit quam maxime, nullum nec in argento quidem uspiam adnotari, unicus (qualis quidem inter aureos) est universim foret, nisi ænei incerti moduli *pag. 299. col. 1.* meminisset Bandurius, quem etiam non obstante metalli vilitate ob novissimam inscriptionem in rarissimorum numerum retulit. Inlustri museo merito propterea gratulandum, quod ex eodem paullo superius alterum aureum cum epigraphe *Liberator Orbis* in lucem dedi.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

SIC. X. SIC. XX. *Intra coronam quadriplicatam, in cujus suprema parte aquila. Infra s. M. H. B.*

N. Musei ejusdem.

Major hujus quam superioris est felicitas, epigraphe in omni ære abest in amplissimo numorum Constantinianorum catalogo a Bandurio conlecto, typus novissimus a nemine antiquariorum observatus hætenus gratiam & elegantiam, quæ omnem commendationem superat, addit.

Lis inter eruditos mota, an Constantinus anno V. C. 1068, an sequente decennalia celebraverit, atque adeo, an præstantissimus noster numus anno V. C. 1068. vel posteriore status sit, non omnino est prætereunda; mihi cum Baronio & Tillemontio contra Pagium, & Norisium anterior annus statuendus videtur, quia neutrius rationes pro posteriore satis validæ videntur, imo argumentum Pagii contrarium potius efficit.

Fundat se is in *cod. Theod. IV. T. 13. de longi temporis præscriptione L. 1.* mense Jan. anni 1069. data, in qua Constantinus ad reprimentas fisci calumnias, quæ usque ad sua *Decennalia* a superioribus principibus concessa fuerant, confirmat. Sed cedo an non sub *Decennalibus* æque subintelligi poterat, *modo transacta* nempe superiore anno VIII. Cal. Augusti, quam *mox futura*, ut existimat Pagius? ast non advertit legem tum solum *propositam*, quare lata esse poterat, imo debebat mense Julio anni præcedentis, aiebam *debebat*, quia si Constantinus mense Januario solum confirmasset eas possessiones, quæ usque ad VIII. Cal. Aug., qua die decennalia celebrata vult Pagius, quietæ fuerint, sex mensium spatium calumniis fisci, atque aliis privatorum inimicis indulgisset, quibus ea omnia bona in controversiam vocare potuissent, id quod sane contra mentem legis & præsentem principis indulgentiam est.

Norifius *Diff.* de numo Licinii prima fronte melius rem adgreditur producto numo Crispi consulatu II. insigni, & adscriptis votis xx, hæc sane Crispi esse non poterant, ergo Constantini, quia autem consulatus alter Crispi incidit in annum 1074., igitur hæc nuncupata fuerunt solutis *votis XV.* Constantini VIII. Cal. Aug. ejusdem anni, igitur decennalia peracta esse debebant anno 1069. ita Norifius.

Verum observandum est, augustos nequaquam se ita adstrinxisse, ut finientem semper annum huic festo designarent, Constantinus ipse Romæ vicennalia celebravit anno V.C.1079, etsi jam in oriente anno superiore nempe vigesimo ineunte eadem egisset, nempe ut obportunitas ferebat, hæc suscipiebantur, videturque hujusmodi percommoda fuisse anno 1068, quia sub finem præcedentis anni victo Licinio plures, æque bene magnæ provinciæ sibi adcesserunt, quod ipsum recenti memoria undique diditum multiplici ea corona in singulari hoc numo designare voluerint antiquarii, cujus gratia longius forsan hic excurri.

IMP. CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput laureatum.*

VBIQVE. VICTORES. *Imp. stans d. hastam, s. globum utrinque*
captivus sedens. Infra P. TR. A. Quin. Cæs. Vind.

Numos similes consueti aureorum ponderis retulit Bandurius atque rarioribus adscripsit, pondus nostri, quod grana quadraginta æquat, rarissimis eum admovet. Vide si placet, quæ ad similem numum, in quo tamen captivi absunt, differit Cl. Baldinius.

CONSTANTINVS. AVG. *Caput diadematum.*

VICTORIA. AVGVSTI. *Victoria gradiens d. coronam, s. ramum.*
Infra sis. A. Quin. musei ejusdem.

Ut obuius nec commemoratione dignus videri potest numulus, aversæ tamen, & inscriptio & typus tam inter aureos, quam argenteos abest. Laus, quæ a pondere granorum triginta septem advenit, eum non infimo inter rariores loco patitur.

CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput illius diadematum.*

VICTORIBVS. AVGG. N. N. VOTIS. *Victoria capite obverso alis expansis stans ad pectus utraque manu coronam potius quam scutum tenet, in quo xx. Infra PT. R.*
A. Musei ejusdem.

Monere hic debeo, tam in cimelium Austriacum pag. 24, quam apud Gorium in catalogum num. aureor *Animadversionibus* Frœlichianis in quosdam numos veteres urbium adjectum pag. 136. errorem inrepisse, legendumque xx. pro xxx. ut reapse in imagine *Tab. VI. N. 10.* sculptor cælavit. Fateor, me, dum hæc scriberem meis oculis noluisse fidere, videbantur aliis tricennalia adnunciari, quos extrema superiora coronæ deceperint, verum confidenter jam id adfero. Neque sane aliter esse poterat, dum duorum augustorum distincta, neque ob additum N.N. facile errori monetarii obnoxia fit mentio, si enim etiam de tricennalibus solum susceptis quis cogitaret, vicennalia soluta sunt anno V.C. 1078. dum Licinio jam anno 1076, Theſſalonicæ fauces elisæ erant, alium autem deinceps Constantini conlegam ignoramus omnes.

Quare numum ad annum V. C. 1068. refero, quo decennalia soluta & vicennalia suscepta sunt, illi enim solum tempori omnia congruunt, quod numisma aureum formæ maximæ a Baldinio productum pag. 93. mirifice confirmat, in eo enim x. B.T. xx. cum eadem singulari & nuspiam antea visa epigraphe conjunguntur. *Victoribus*

Hh 3

Augg. N. N. Nec me illud turbat, quod ex Latino Eusebii loco ad stabilienda sequente anno decennialia exscrisit.

Ita habet in Græcō *de vit. Const. L. I. c. 48. pag. 526. edit. Cantabr.* Οὕτω δ' ἔχοντι δεκαέτης αὐτῷ τῆς βασιλείας ἡνέλω χρόνος, ἐφ' ᾧ δὴ πανδημῆς ἐκλελῶν ἐορτὰς τῷ πάντων βασιλεῖ Θεῷ εὐχαρίστας εὐχὰς, ὡς πέρ τινας ἀπύρρες, καὶ ἀκάπνες θυσίας ἀνεπέμπετο. Ut de ambiguo stylo Eusebii taceam, cui nec Pagius, nec Norisius superstruxerunt, quia hunc sibi ad speciem faventem locum studiose dissimulaverunt, tanquam minus firmo pede nixum, hunc in modum explicanda cenfeo omnia.

Ita constituto, nempe jam in Christum credenti, tempus decennialibus destinatum peragebatur, vel si quis mordicus verbo ἡνέλω inhærere vellet, ita illud tempus decennialibus destinatum finiebatur, seu demum ineunte seu finiente anno decimo, ut dum festa publica darentur populo, ipse Deo regi omnium vota gratiarum actionis obferret velut puras victimas ignis & nidoris expertes. Ubi liquet χρόνον δεκαέτην pro ipsis illis diebus ab imperatore pro libitu designatis accipi oportere.

Numum ob averſæ typum singularem non inferiorem raritate cenfeo altero Baldinii, etsi mole superet. Si cui tamen, quod initio indicavi, inspecto ipso numo tricennialia potius legenda viderentur, eum ad extricandam chronologiam eo lubentius invito, quo hujusmodi obverſæ victoriæ typus magis est singularis.

IMP. CONSTANTINVS. P. F. AVG. *Caput laureatum.*

VIRTVS. MILITVM. *Ædificium, in quo quatuor turriculæ eminent.*
Infra TR.

R. Quin. Cæs. Vind.

Quemadmodum inter aureos tot apud Bandurium cum hac posticæ facie adsunt, ut pro vulgaribus haberi possint, ita inter argenteos recensetur nullus denarius, de quinario multo rariore filetur undique. Hucusque Baldinium, qui hic finit, comitatus sum, quem materiam defecisse, facile conjicio, cum jam inde a Postumo fere ex Bandurii conlectione suum ad Vaillantium subplementum auxerit; eruditione clarissimum Benedictinum pro norma etiam deinceps ad Comnenos usque habebo, quin ex illo decerpam aliquid.

FL. IVL. CRISPVS. NOB. CAES. *Protome nuda dorso obverso, capite laureato.*

PRINCIPI IVVENTVTIS. *Cæsar stans d. bastam transversam, s. globum. Infra S. M. T.* *Av. Cæs. Vind.*

Cæsaris hujus infelicitis numi aurei rari habentur omnes, typus hic & epigraphe cum in utroque nobiliore metallo absit apud bibliothecarium Florentinum, rarissimis proximis habendus est. Id singulare similis typi alterum eodem in museo conditum.

FL. IVL. CRISPVS. NOB. C. *Protome Crispi laureata d. globum cum Victoriola.*

VICTOR. OMNIVM. GEN. (literis inverſe ſcalptis) *Mars nudus gradiens d. bastam, s. tropæum intra duos captivos humi sedentes. Infra P. TR.* *Av. de France.*

Certum est posticæ inscriptionem ad Crispum non pertinere posse, etsi anno V. C. 1072. de Alemanis aut Gallis, anno 1076. de Lici-
nii classe insignes victorias retulerit. Novimus ex superiorum Augg.
numis, cæsaribus fere laudes augustorum ejus temporis velut ad
æmulationem adtributas fuisse, tenemus cum simili epigraphe numum
Constantini aureum in gaza cæsarea, ut a Baldinio est descriptus,
pag. 93., quare nequaquam errori monetarii tribuenda hujus posticæ
cum antica conjunctio, quæ, ut a signis alterius numi est diversa,
ita magnificentiam Romanam, & eximiam suam raritatem, simul ve-
ro etiam tempus aliqua ratione ostendit illorum Constantino cusorum
numorum, cum constat, Crispum ante annum V. C. 1070. cæsarem
creatum non fuisse.

DELMATIVS. NOB. CAESAR. *Victoria gradiens d. coronam f. ramum. Infra, ut videtur: A. Q. P.*

Caput Constantini diadematum cœlum suspiciens, anepigraphus.

R. de France.

Similem nepotis ex fratre Constantini superius ex museo C. Ios. Ariosti dedi inter numos Constantini rarissimum, arbitrabar, ad magnificentiam Austriacorum numophylaciorum facere, ut hunc officinæ monetariæ siglis diversum huc reservarem.

CON-

CONSTANTINVS. IVN. NOB. C. *Protonie junioris diademati d. globum cum Victoriola.*

FELIX. PROCESSVS. COS. II. AVG. *Imp. togatus stans d. globum s. sceptrum gerit. Infra. SIRM. A. de France.*

Constantini junioris numi aurei rarissimi sunt omnes, noster nullo in ære conparuit, laudem hanc singularem unci manifestus lapsus monetarii ei conciliavit, scimus Constantini magni filium Sardicæ in cunis cæsarem creatum V. C. anno 1070., augusti tum supererant, pater cum Licinio, ast nullus horum hoc tempore secundum consulatum adivit, etenim Licinium jam anno V. C. 1071., & consequente Constantinum patrem v. Coss. habemus.

Si quis typos permutatos nolit, id accidere poterat, ut scalptor monetalis pro numero v. posuerit ii., tum enim ad annos paullo ante indicatos pertinebit, atque vel Licinii vel parentis v. consulatum adnunciabit. Scio hac ætate nonnunquam notas numeri quinti ita dubie effectas fuisse præcipue in ære, ut, an ii. vel v. legere debeas hæsites, adtamen numo iterum inspecto, ne minimam subspicionem concipere potui ejuscemodi labis, cum ambæ lineæ, quin vel parum infra convergant, ad perpendiculum sint erectæ. Ceterum in antica utrumque C inversum est, ut in imagine exhibui.

D. N. CONSTANTINVS. IVN. NOB. CAES. *Caput illius laureatum.*
 VICTORIA. CONSTANTINI. CAES. *Victoria sedens super arma s. clypeum, in quo scribit: VOT. X. Infra. SIRM.*

N. Cæs. Vind.

Numus hic raritatis præcipuæ crucem non exiguam figit antiquario, qui chronologiæ non est incurius, etenim aversæ inscriptio annum V. C. 1085. indicare videtur, quo Constantinus junior Sarmatas & Gothos insigni victoria cæcidit. Verum nulla ratione vota decennalia congruunt; non licet hic confugere ad permutatos typos, quem enim Constantinum cæsarem & victorem quidem habebimus? Magnus ille cæsar per arrogantiam Galerii solum habitus fuit, jam ab exercitu augustus adclamatus.

An sculptorem monetarium incuriæ postulabimus, qui numerum v. scuto adjicere neglexisset, cum quindecennalibus enim omnia conponi possent? An, quia nec anno a nativitate expleto, cæsar nominatus est calendis Jan. anno V. C. 1070., aliquis pueritiæ terminus expectatus est, a quo decennalia deinceps numerarentur, is si anas 1075. fuisset, iterum consentiret cum historicis numus. Hæc, dum major lux ex numis adfulserit, quia scriptores nos destituunt, libenter eruditorum, qui me plus videre possunt, examini permitto, in ea gloria adquiesco, quam numus istiusmodi museis Aufriacis conciliat.

PL. IVL. CONSTANS P. F. AVG. *Caput diadematum.*

FELICITAS. PERPETVA. *Imp. vultu adverso & habitu consulari sedens in pegmate altiore, capite nimbato d. elata, pegmati inscriptum VOT. V.; pone in inferiore pegmate duæ figuræ juveniles habitu eodem, d. volumen, aut sceptrum. Infra. SIS.* *Av. de France.*

Argenteum numum similem formæ maximæ ex museo regis Galliarum produxit Bandurius *pag. 352. col. 1.*, atque eum pro merito rarissimum & singularem nominavit, postremam hanc unici laudem aliqua ratione illi adimit noster raritatis eximæ, nisi velis eam ob metalli discrimen inter utrumque divisam. Id singulare, etsi epigraphe similis inter monetas Constantii fratris, & Magnentii se obferat, in nullius tamen imperatoris numis typum similem, novissimum omnino reperiri.

In signorum cælatorum explicatione non parum hæsi, vaga mihi nimis nec ullo fundamento nixa Bandurii videbatur, qua tres Constantini filios repræsentari existimavit, ecurr enim ajebam horum unus non solum gradu eminet, sed solus nimbo cinctus, ubi pari omnes dignitate imperium partiti sunt? jam in eo eram, ut numum post Constantini fratris mortem signatum, atque medium illum divum parentem subspicarer, qui dextra elata duobus filiis bene precaretur, verum vot. v. scabello inscripta faciem ita prætulerunt, ut Bandurii obiter capta conjectio probabilibus etiam argumentis firmaretur, atque lux etiam aliqua historiæ adfunderetur.

Quinquennalia hæc festa ad nullum fratrum, quam ad Constantem, quem numi antica exhibet, pertinere posse liquet; etenim Constantinus cæsar creatus fuerat cum Crispo anno V. C. 1070., Constantius anno 1076., quare hic anno 1081., ille 1075. vivo patre quinquennalia egerant. Contra Constanti hic honor cum obtigerit anno 1086. VIII. cal. Jan., quinquennalia illius nos ad ipsum eum annum deducunt, quo fratres de herciscunda hæreditate acturi in Pannonia convenerant scilicet 1091.; condecebat sane, ut ad condecorandum trium fratrum augustorum conventum quinquennialium festum exeunte Julio anticiparet Constans, præsertim cum Constantii, cui contra Persas eo adhuc anno properandum erat, xv. in idem fere tempus incidebant.

Objectionem mihi factam de altiore sede & nimbo non solum tollere mihi videbatur Julianus imperator, sed simul demonstrare, quis inter fratres emineat, ita ille *Orat. I.* in laudem Constantii dum Armenorum & Persarum motus commemorasset, subdit: τὸ σε τῶν πραγμάτων ἔχειν, καὶ βελέειν τῶς ἐχ' ὑπῆρχε διὰ τὰς πρὸς τὰς ἀδελφὰς ἐν Παννονίᾳ συνθήκας, ἃς αὐτὸς παρὼν εἰς διώκοντας, ὡς μηδὲμίαν ἀφορμὴν ἐκείνοις παραχρῆν μεμψέως, κ. τ. λ. ut ejus belli administrationem capefferes, ac consilio provideres illico, id tibi hætenus non licebat, quod in Pannonia transigendis cum fratribus factionibus eras impeditus, quas ita præsens ipse composuisti, nullam ut eis conquerendi occasionem relinques &c.

Quis hic non videt, arbitrum a fratribus constitutum Constantium, atque huic sane personæ & situs & gestus illius convenit, qui medius inter fratres exhibetur. Illud præclarum est, ex numo præstantissimo urbem designari, in qua & conventus, & quinquennalia celebrata Sisciam scilicet, præsertim dum laudatus argenteus maximi moduli, quod ad festi dignitatem conveniebat optime, eandem urbem consignatam objiciat, quare plerorumque scriptorum opinio, qui in Sirmium inclinant, ex duobus his pretiosissimis cimeliis emendanda.

FL. IVL. CONSTANS. P. P. AVG. *Caput diadematum.*
 GAUDIVM. POPVLI ROMANI. *Circa coronam quernam, in qua*
 VOT. V. MVL. T. X. *Infra. T. S. E.* *Av. Cæs. Vindob.*

Ut aurei Constantis omnes a raritate celebrantur, ita eximiam præstantiam huic conciliat nova & singularis inscriptio, alterum similem recenset Bandurius; verum loco *Vot. Mult.* repetitum *SIC.* legitur, ex qua varietate non parum Romana magnificentia elucet. Quinquennalia, quæ Constans Siscie celebravit, per omnes imperii urbes more recepto acta fuerunt, forsitan quod hic adnunciatur gaudium non tam ludos & largitiones fieri solitas, quam tranquillam provinciarum tum a fratribus factam divisionem respicit, ut querna corona civilium bellorum metum remotum indicet.

FL. IVL. CONSTANS. PERP. AVG. *Caput simile.*
 VICTORIA. AVGVSTORVM. *Victoria sedens super arma clypeum*
cum puero alato sustinet, in quo VOT. V. MVL. T. X. Infra. S. M. AN. S.
Av. musei ejusdem.

Nec in auro nec in argento inscriptio & typus similis averse in indice eruditi Benedictini reperitur; præterea titulus *Perpetui Aug.* in numis Constantis hætenus, quod scio, non observatus, numi pretium ultra rariorum classem promovet. Numus hic an anno V. C. 1091. cusus sit, multum hæsito, quia nullius post mortem patris usque ad id tempus victoriæ memini, nisi quis velit, sub ipsum hoc tempus a ducibus Constantii aliquid in oriente gestum, quod communi fratrum gloriæ tribuebatur; vix cogitare licet, vota hæc singulis annis etiam in ipsis numis repetita fuisse, dum decennalium tempus ingrebat, hac enim confectione labefactabitur hujus ætatis fundamentum chronologicum, cui Norisius cum aliis superstruxerunt.

Epigraphe & caput idem.

Inscripção eadem. Victoria gradiens d. coronam sublimem, in qua XXV., s. truncum & ramum, ad pedes jacet captivus manibus elatis. Infra.
S. M. N. C. *Av. musei ejusdem.*

Numus a nemine in hanc diem est relatus; numerus coronæ inscriptus, quia mos non erat cæsorū hostium, aut captarū urbium numerum in monetis recensere, etsi consuetum *VOT.* absit, de his tamen solutis forsan explicari poterit non Constantis quidem, sed Constantii anno nempe *V. C. 1101.*, quo celebris illa ad Singara de Persis victoria duce Constantio est relata, fateor quidem ea Romanos parum usos, imo turpem in modum cæsos, adtamen si Libanius sequente anno tam magnifice *Orat. III. seu βασιλικῶ* hanc victoriam extollere potuit, ut pugnam *μεγάλαν magnam*, καὶ πολὺ πλεον *πρέπυσαν κεκληῖσθαι μεγάλην*, ἢ τὴν ἐν Κορίνθῳ ὑμνεμένην, atque *multo magis dignam hoc nomine, quam quæ olim Corinthi decantata est*, dicere non sit veritus, cur monetarii ab ea in numis cælanda abstinuerint?

FL. IVL. CONSTANS. P. F. AVG. *Caput simile.*

VICTORIA. D. D. D. N. N. N. AVG. *Victoria gradiens scutum tenet, in quo VOT. V. MVL T. X. præ illa captivus jacens. Infra. M. NR. N. Cæs. Vind.*

Cum trium Auggg. commemoratione, & simili typo desideratur apud Bandurium, rarioribus minimum adscribendus, vide, quæ ad numum cum eodem *Votorum* numero paullo superius dixi, id certum ante Martium anni 1093., quo ad Aquileiam cæsus est Constantinus junior, cūsum fuisse numum.

CONSTANS. AVGVSTVS. *Caput idem.*

VICTORIAE D. D. N. N. AVGG. *Victoria sedens super arma cum puello alato tenens scutum, in quo VOT. X. MVL T. XX. Infra TES. N. Quin. ejusdem musei.*

Numerorum notæ numisma ad annum 1096. defigunt, quo victoriæ anno aut biennio abhinc ab ipso Constante de Francis, hoc vero de Scotis relatæ sub ipsam decennialium suorum solemnitatem in numis celebrari poterant; quem descripsi, a Bibliothecario Florentino non est relatus, atque superiori raritate non solum nihil concedit, sed ob minorem molem elegantiz est peculiaris.

D. N. CONSTANS. P. F. AVG. *Caput Constantis diadematum.*

VIRTUS. EXERCITVM. *sic. Quatuor signa militaria, quorum interioribus alteri A alteri C inscriptum imminente in medio illorum monogrammate Christi superius in area, Infra p.*

R. formæ maj. Cæs. Vindob.

Maximi moduli Parisinum paullo superius laudaveram, ejusdem fere diametri unicum subjicio, idque seu epigraphen, seu typum spectes, per omnes tres Monetas, etsi enim quatuor signa legionaria in quodam argenteo a Bandurio adnotantur, denarius est cum aversæ epigraphæ *Constans Aug.*, abest præterea & monogramma Christi, & alterum ex apocalypsi servatoris indicium; aureus, qui in eodem catalogo maximæ etiam formæ describitur, & capitis epigraphen aliam, & aversæ partis signum diversum exhibet. Qua occasione numus signatus sit, inter varias hujus principis expeditiones conjicere non licet. Adpendit drachmam & grana duodecim.

FL. IVL. CONSTANTIVS. PERP. AVG. *Caput illius diadematum.*
FELIX. ADVENTVS. AVG. N. *Imp. eques d. protensa. Infra.*
S. M. AN. *N. maioris formæ Cæs. Vind.*

Præclarum numisma nec inter aureos, nec argenteos uspiam adnotatum reperitur, merito inlustri inter rarissimos loco reponendum. Signatum videtur eodem anno 1091., quo cum fratribus imperium partitus est, persuadet hoc titulus augusti & nomen Antiochiæ subscriptum, ex cujus officina prodiderat, etenim constat ex *lege 23. de decurionibus Cod. Theod.* eum iter ex Pannonia ita adcelerasse, ut jam idibus Octobris Antiochiæ fuerit; numus maioris molis duas quidem drachmas solum adpendens adventum etiam singularem indicare videtur, is non facile alter esse poterit, quam quo primum augustus, negotiis ejus arbitrio cum fratribus optime compositis, urbem eam majore civium gratulatione subivit.

FL. IVL. CONSTANTIVS. P. F. AVG. *Caput simile.*
FELICITAS. ROMANORVM. *Circa coronam lauream, intra*
quam VOTIS. XV. MVLTIS. XX. Infra. S. M. AN. Z.
N. de France.

Aureus hujusmodi necdum proditus, argenteum exhibet Bandurius, qui existimabat, se eum inscriptione ex Grutero inlustraturum, quæ post devictum Magnentium illum Urbis restitutorem deprecatur,

cat, non videtur advertisse vir eruditus ad quindecennalia coronæ inscripta, quæ aut anno 1091. Siscizæ, aut sequente egerit, cum tamen Magnentius primum anno V. C. 1103. xv. cal. Februarii purpuram induerit, Roma vero & Italia demum exactus fuerit tyrannus V. C. 1105. circa medium Septembrem.. Corona laurea mihi potius felicitatem Romanorum ex rebus tum in oriente gestis indicaret.

D. N. CONSTANTIVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

Epigraphe eadem. Duo imperatores militari habitu d. bastam, s. globum tenentes stant sub arcu. Infra. SIRM.

R. formæ majusc. Cæs. Vindob.

Numus, qui in omni ære apud Bandurium desideratur, unicus quantivis est pretii; ut hoc facile definitio, ita explicatio de difficiliorebus est, forsitan, ut nonnulli volunt, Constans Constantium advenientem expectavit Sirmii, aut rebus Siscizæ confectis in orientem abiturum eo usque comitatus est, id mihi certum, conventum eadem in urbe duorum fratrum indicari. Illud adjicere est necesse, numum diametri majoris quidem, drachmam tamen solum septem granis superare.

FL. IVL. CONSTANTIVS. PERP. AVG. *Protome galeata vultu obverso d. bastam, s. clypeum calatum.*

GLORIA. REI. PVBLICAE. *Roma vetus galeata, nova vero turrata pede navi inposito sedentes scutum tenent, in quo VOT. XXXV. MVL. XXXX. Infra M. SIRM. A. Musei ejusdem.*

Hallucinatum me arbitrari poterit aliquis, velut hunc numum tanquam hactenus non editum obtruderem, ubi forte inspecto Bandurio paginam fere numis ejuscemodi inscriptam viderit, verum velim mihi inter triginta, quos adnotavit Florentinus bibliothecarius demonstrari unum aliquem, qui tertriæ decaeteridis quinquennalia vota inscripta repræsentaret, singulare hoc phænomenon antiquarium rarioribus certo numisma adscribere cogit. Quinquennalia hæc acta fuerunt anno V. C. 1114. ipso, quo contra Julianum ducens Mospucrenis in Cilicia mortuus est, ex quo liquet initium non vero finem quinti aut decimi anni his festis fere eo tempore constitutum fuisse.

CONSTANTIVS. P. F. AVG. *Caput diadematum.*

SPES. REI. PVBLICE. *sc. Imp. militari habitu stans d. globum
f. pilum inversum. Infra. TES. R. Cæs. Vindob.*

Tam in auro, quam in argento hactenus aberat, æneos tertiæ magnitudinis protulit solum Bandurius, quem exhibeo in rariorum classe locum non vulgarem promeretur.

CONSTANTIVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

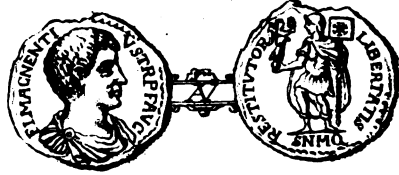
VICTORIA. CONSTANTII. AVG. *Victoria sedens in spoliis scutum tenet iuvante puella nudo, & alato; in scuto VOT. XXXX. Infra S. R. M. & ramus N. min. formæ de France.*

Duos ejuscemodi adnotavit eruditus Benedictinus, sed cum votorum numeris aliis. Nostrum parvulum maximi facio, non solum quia superiorem quarto loco propositum mutuo conprobat, sed potissimum, quia aliquid indicat, ad quod neminem antiquariorum hactenus advertisse mihi conscius sum, scilicet, eo tempore, quo vota v. g. xv. soluta sunt, numos jam alios distributos, qui xx. suscepta indicarent, certum enim est vota quadragennalia scuto inscripta de solutis intelligi non posse; ob singularem hanc raritatem ad rarissimos referendum existimo.

CONSTANTIVS. AVGVSTVS. *Caput diadematum.*

VICTORIAE. D. D. N. N. AVGG. *Duæ victoriae stantes clypeum tenent, in quo VOT. XX. MVLT. XXX. Infra. SIS. & duo ramusculi. N. Majoris formæ de France.*

Cum anno V. C. 1096. congruit, atque forsan repressos a Constantio in Anglia Scotos indicat, ceterum sua solum magnitudine, & pondere, quo drachmas quinque, grana viginti octo æquat, se commendat, quia Bandurius similes, sed consueti moduli refert.

FL. MAGNENTIVS. TR. - P. F. AVG. *Caput illius nudum.*
RESTITVTOR. LIBERTATIS. *Ipsē stans militari habitu d. Vi-*
etoriam, s. labarum, in quo monogramma Christi. Infra. S. M. AQ.
A. de France.

Tyranni hujus aureos omnes raros novimus, præsens, quia in omni ære abest, unicus atque raritatis eximiæ censerī debet, titulus *Restitutoris Libertatis* ut homini ignavo, perfido, & crudelissimo pessime convenit, ita nullo etiam in numo ei tributus est, in marmore tamen Bononiæ in curia adservato præter alias non meritis laudes eundem legimus apud Gruterum *T. I. pag. 281.* Forsan ob Nepotianum, qui Romam anno V. C. 1103. obtinuerat, per Marcellinum palatio præfectum expugnata urbe cæsum ab adulatoribus hunc titulum tulerit, etsi Romam cædibus senatorum, aliorumque honestissimorum virorum eodem Marcellino administro compleverit. Prænomen Flavii anticæ etiam inscriptionem rariorem facit.

D. N. MAGNENTIVS. P. F. AVG. *Caput ejus diadematum.*
VICTORIAE. D. D. N. N. AVGG. *Victoria insidens armis scribit*
in clypeo VOT. V. MVLT. X. Infra. AQ, & astrum.
R. Majusculæ formæ Cæs. Vind.

Rarissimi numi nec epigraphæ, nec typus aversæ seu in auro, seu in argento uspiam adnotatur, neque in æneo ejusmodi sedentis Victorix signum videre me commemini, quod epigraphen adtinet, alii

figlæ AVGG. adjunctum habent ET. CAES., solum AVG. alii, rursus alii AVG. ET. CAES. inscripti sunt; quod typum spectat, aut duæ Victoriæ coronam tenent, cui eadem vota inserta sunt, aut typi a nostro diversi repræsentantur; præmittere hæc oportuit, ut quæ mox de tanto ejusmodi numerorum numero dicentur, intelligantur conmodius.

Atque hæc quam certissima; controversa alia non pauca, quæ ab eruditis minus discussa me eo fere deduxissent, ut numerorum eorum potestas partes, quæ duorum augustorum, deinde victoriarum, denique votorum quinquennialium mentionem faciunt, ex anteriorum imperatorum typariis adsumtas decernerem, nisi me eorum insignis numerus omni ex metallo aliquantum retinuisset, etsi adhuc hæsito, an non hic nodos omnes secandi modus forsan unicus superfit.

A postremo, quod a Bandurio & aliis prætermisum, a Begero solum obiter tactum ordiar: scimus Magnentium anno V.C. 1103. xv. cal. Febr. inter poculorum tempestatem Augustoduni purpuram adsumsisse, verum scimus etiam, eundem sibi ipsi violentas manus intulisse Lugduni anno 1106. circa xii. idus Augusti, ut adeo trium annorum & medii solum spatio tenuerit imperium; qua ratione hæc cum votis quinquennialibus & solutis quidem ut ex adjectis decennialibus conceptis liquet, conciliabuntur?

Begerus anticipata ea existimat, nempe duobus aut sesqui altero anno ante quinquennium finitum, ut hujusmodi tyranni quidem in imperio invertebant omnia, ita duriusculum hoc videtur, cum hac ætate ex numis vix alios chronologiæ fontes habeamus, quam vota quinto quovis anno concepta, infirma erunt omnia, quæ Norisius alique viri clarissimi huic fundamento superstruxerunt de imperatoribus anterioribus.

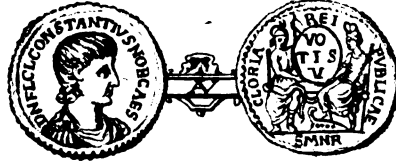
Ajebam sequi altero anno minimum ea præcipi debuisse, id quod ad primum etiam dubium de consignatis duobus augustis expediendum, est necesse; Decentium Magnentii fratrem cæsarem primum anno 1104. factum satis certum est, si ergo etiam numus Foeschianus unicus Decentii cum epigraphe P. F. AVG., quem probabilius admodum

argumentis adulterinum vult Bandurius, genuinus foret, is vix ante annum sequentem, atque post pugnam ad Murfam, qua Magnentius victus, cusus fuerit.

Ceterum quod hac in controversia duos augustos adinet, Vetranionem pro Decentio obtrudit Bandurius, speciem veri id habet maximam ob legationem ad Constantium de pace & provinciis retinendis missam, verum qui hac in parte Bandurii sententiam amplectitur, fateri debet jam primo imperii anno quinquennalia soluta, cum Vetranio eodem anno 1103. VIII. cal. Jan. purpuram posuerit, quod quam absurdum sit, quivis videt.

Novam aliquam viam tentabam, forsitan, ut inter comensationem Marcellini augusti titulum sumsit Magnentius, concepta fuisse pro more vota quinquennalia, sed ab temulentis simul decennalia adclamata; ut hoc cum chronico votorum ordine melius consentit, ita pro eo tempore Victoriæ & quidem augustorum nos destituunt, quæ tamen his in numis frequentissime celebrantur, non enim persuadere mihi possum, Constantis cædem a militibus inmissis in castro Helenæ ad Pyrennæos perpetratam inter victorias referri, nec Constantium, cujus fratrem occiderat, conlegam imperii suis in numis signari voluisse; dum Sirmio Vetranionis rebellio calendis Martii cœpta Augustodunum nunciaretur, intervallum nimium intercedit pro novo a me producto systemate.

Quare ad primam fere sententiam mecum inclinabuntur aliqui, dum a viris eruditione majore conspicuis argumentum obiter hic solum propositum, adcuratius discutietur, id quod sane mihi eo magis mereri videtur, quia controversiarum multitudine coactus ipse consuetam Vaillantio & Baldinio harum animadversionum breviter longe sum prætergressus.

D. N. FL. CL. CONSTANTIVS. NOB. CAES. *Caput illius nudum. GLORIA. REI. PVBLICAE. Roma vetus & nova, illa galeata, hæc turrita pede navis inposita sedentes s. bastam d. tenent sertum, in quo VOT. V. Infra SMNR. A. de France.*

Cæsaris hujus numi rariores ex auro habentur omnes, majoris hic est pretii, quia apud Bandurium abest, cujus numus aureus similis jam M V L T. X. adnunciat, æque difficulter cum historia conciliandus, quam monetæ Magnentii, de quibus illico egeram, Gallus enim Iuliani frater ad cæsaris dignitatem a Constantio promotus est, anno V. C. 1104., eadem autem exutus sub finem anni 1107. in Istria necatus fuit, vota hic quinquennalia, suscepta nempe, optime congruunt, minime vero soluta, quæ per decennalia suscepta ex Harduini numo descripta indicantur hic apud Bandurium; similem numum, qualem nostrum descripsi, cum adservet etiam gaza cæfareæ in Harduinianum illum scribarum negligentia errorem inrepsisse fere existimo

D. N. FL. CL. IVLIANVS. NOB. CS. *sc. Caput illius nudum.*
 SPES. REI. PVBLICE. *sc. Cæsar stans militari habitu d. globum,*
f. pilum inversum. R. Cæs. Vind.

Consuetus hic cæsaris creati typus consentiente pro hac ætate inscriptione ad annum V. C. 1108. referendus est, quo Mediolani viii. idus Nov. hoc honore a Constantio condecoratus est; ejuscemodi argenteum quia nullum protulit Bandurius, in rariorum classe est reponendus.

D. N. VALENTINIANVS. P. F. AVG. *Caput diadematum senioris.*
PAX. PERPETVA. *Victoria sedens cum puello clypeum tenet, in*
quo VOT. V. MVLT. X. Infra TES. A. Quin. forma Cas. Vind.

Et si Valentiniani I. numi in omni metallo passim vulgares sunt, hunc tamen singularis & eximie raritatis pronunciare est necesse, etenim non solum in omni ære apud Bandurium desideratur, sed ipsa epigraphe tam nova & rara est, ut non nisi in Licinii junioris argenteo, signis tamen multo aliis in averfa cælato se in conspectum dederit. Vota inscripta cum anno V. C. 1122. congruunt.

Epigraphe eadem, caput simile.

SALVS. REI. PVBLICAE. *Quatuor signa militaria erecta. Infra*
T. CON. & astrum. *R. Majusc. formæ musei ejusdem.*

Et typo & pondere se plurimum commendat, hoc quidem, quia drachmam & septem grana adpendit, illo vero, quia apud omnes tres Monetas similem nullum indagabis, quare inter rarissimos illustrem locum promeretur.

Inscriptio eadem, caput eodem ornatu.

TRIVMFATOR. GENT. BARB. *Imp. stans d. labarum, in quo*
monogramma Christi, s. globum, pone captivus uno genu flexo. Infra.
TR. OB. *A. ejusdem musei.*

Ad

Ad annum V. C. 1121. referri poterit numus præstans, quo Valentinianus cum magno exercitu Rhenum transgressus devastata late Alemanorum regione, eos insigni prælio ad Solicinum ita compressit, ut ad pacem petendam, dandosque obfides coacti fuerint. Cetera rarissimis ad censendus est numus, cui alter similis inter æneos solum incerti moduli *pag. 467. col. 1.* a Bandurio adnotatus, eodem encomio est condecoratus.

D. N. VALENS. P. F. AVG. *Protome loricati, capite diademate ex gemmis cincto.*

GLORIA. ROMANORVM. *Duo imperatores sedentes communi in throno capitibus nimbatis, d. elatis, s. singulos globos. Infra R. N. inter quas literas duo folia & totidem ponduscula vel modioli campanulis prope similes.*

Av. Max. formæ Cæs. Vind,

Maximi item moduli ejusdem metalli & cum eadem epigraphe ex museo regis Galliarum adnunciat numisma Bandurius, verum in ejus postica imperatores stantes cum labaro & globo exhibentur, typus nostræ averfæ nuspiam adnotatus summam, stupendam vero raritatem numo singulari pondus addit, quod L. I. aureos nostrates Hungaricos amplius una quarta, seu ad libram antiquariam, quam Norinbergensem dicere soleo, uncias sex & drachmam semis æquat, ob quam molem averfa ad calcem est rejecta.

Cum Valens ab anno V. C. 1120. duos imperii conlegas scilicet primum Valentinianum, & Gratianum, deinde ab anno 1128. hunc

cum Valentiniano juniore habuerit, difficile videri prima fronte potest, definire, quem cum eo confidentem numus referat; adjunctis perpenſis neminem horum alium exiſtimo, quam Valentinianum fratrem, numumque ipſum cuſum eſſe anno V. C. 1117. circa Martium, quo menſe in conlegam imperii ab eodem adſumtus eſt Valens.

Conjecturæ hujus meæ rationes reddo: tam Gratiano, quam Valentiniano juniore minus æquo animo adſciebatur Valens, Gratiano quidem cum quia ejus virtutibus urebatur, ut ſcribit Ammianus L. 31. c. 12, tum quia electionem Valentiniani fratris a militibus factam probaverat illico; Valentiniano vero vel potius utrique, quia ut in excerpt. Eunap. de legat. καὶ γὰρ ἀπ' ἀντιζηλοτυπίας αὐτῷ πρὸς τὰς συμβατιλεύοντας οἱ παῖδες μὲν ἦσαν ἀδελφεῖ - - - τὴν δὲ βασιλείαν διηρῆθαι κατὰ σφᾶς ἔδοκον, τὴν διανομὴν ἐκ ἐνεργόντες ἐπὶ τὸν θείον. Cauſam fuiſſe cur Gothos ſeu Scythas ſuſciperet, æmulationem, quam habebat cum bis, qui imperium ſecum tenebant: erant autem fratris filii, - - - qui imperatoriam poteſtatem inter ſe diſiſerunt, quin de hac diſtributione ad patrum retuliſſent aliquid.

Satis iſta quidem forent ad Valentinianum ſeniores in throno, quem numiſma exhibet, ſtabiliendum, aſt officinæ monetariæ indicatio majus aliquod momentum adjicit, literæ R. N. niſi de Roma nova ſeu Conſtantinopoli conmode explicari nequeunt, ibidem ergo ſignatus numus rem ibi geſtam, præſertim ſi ſuperiora conjunguntur demonſtrat, nullum vero præter fratrem Valentinianum & quidem definito ſuperius anno cum Valente ex auguſtis aliis ea in metropoli unquam conveniſſe novimus.

Conveniebat ei adſociationi numus ejus ponderis, quod nonniſi in ejuscemodi feſto magnificentia prodigere, ut ita dicam, ſolet; ipſa numi facies thronum eum in Hebdomo ſatis aperte declarat, de quo Themiftius Orat. VI. pag. 83. edit. Reg.: ἢ πῶς ἐκ ἁτοπον, τὴν μὲν ἐχαλίαν, ἐφ' ἧς τὴν ἀλεργίδα εἰῆψαι, περιφανεσέραν ποιῆσαι κρηπίδι, καὶ βήματι, καὶ ἀνδρίασι. Τῇ πόλει δὲ, ἢ ἐκ ὀκνείας ὀνομάξεν μητέρα τῆς ἀναρρίψεως, μὴ οἷε θαι ἐποφλιſκάνειν τὰ χαριςήρια. Aut quomodo non abſurdum foret, quum extremum illud ſuburbium, ubi purpuram es

indutus basi, subgestu, statuis inlustriorem feceris, urbi, quam non gravaris tuæ electionis matrem dicere, nihil beneficii a te debere existimare.

Pene oblitus eram earum rerum, quæ in extremo numi limbo præter morem repræsentantur; ut primum lineari pictura descriptum numum ab amicissimo du Vallio accepi, revocabatur mihi memoria ejus crySTALLI, quæ inter gemmas a Cl. Maffeo inlustratas postremo loco *T. I. pag. 113.* proponitur, invitarunt ad hoc lauri folia similia, quæ pro strenis explicuit, eruditus autor, iamque in eo eram, ut pictorem in describendis aliis errasse atque pro ficibus campanas descriptas arbitrarer, verum numisma ipsum inspectum errorem hunc me dedocuit, ut, quemadmodum hic repræsentantur, pondera potius vel modios aut vasa lustrationi destinata existimem, quibus explicandis interpretem me feliciorum opto.

Quidquid de his sit reculis, ad summam inlustrissimi hujus numismatis laudem præter hætenus dicta non parum contribuit, illud a Francisco I. Aug. literarum amantissimo duobus ante mortem annis gazæ cæsareæ inlatum fuisse, dignum tanto principe subplementum.

D. N. VALENS. P. F. AVG. *Caput ejus diadematum.*

VICTORIA. AVGVSTORVM. *Victoria spoliis insidens scribit in clypeo, VOT. V. MVLT. X. in arca OB. Infra CON. & astrum.*
N. de France.

Priorem inscriptionis partem leges, typum similem inter aureos intueberis apud Bandurium, verum eo in clypeo sola vota decennalia designantur. Numus noster anno V. C. 1122. flatus fuerit, quo victorias de Athanarico Gothorum rege pace coronatas, & fratris superiore anno de Alemanis, Saxonibus & Francis relatas celebrare poterant monetarii.

Numus rariorum classem auget cum altero simili, qui in numophylacio cæsareo conditur.

D. N. VALENS. PERP. AVG. *Caput simile.*

Epigraphe eadem. Victoria situ simili scribit in clypeo. VOT. X. MVL.T. XX. in area monogramma Christi. Infra P. AN. OB. A. Cæs. Vindob.

In annum V. C. 1126., quo Themistii panegyris superius indicata, dicta fuit, ineunte nempe v. cal. Aprilis decennali anno congruit numus, qui tam in auro, quam in argento abest apud Bandurium. Victoriæ de Persis & Saracenis explicari possunt. Ejusdem cum superiore raritatis haberi mereretur, nisi eum capitis epigraphe rarissimis admoveret.

D. N. VALENS. P. F. AVG. *Caput idem.*

Epigraphe eadem. Victoria gradiens, d. lauream, s. ramum. Infra TROB. A. Quinarii forma, musci ejusdem.

Eandem fere cum præcedente classem obtinet, quod enim inscriptioni capitis deest, per molem & pondus inferius subpletur.

Epigraphe, & caput idem.

VIRTUS. ROMANORVM. Duo Augg. militari habitu stant, atque singuli altera manu bastam, altera vero globum simul tenent cum Victoriola, quæ ambos coronat. Infra CONS., & duo ramusculi. In altero simili infra TR. OBS. A. de France.

In nullo ære apud Bandurium similis reperitur, videturque primis imperii annis tribuendus; typus hætenus singularis rarissimorum numero eum inserit.

Epigraphe & caput simile.

VOT. XX. MVL.T. XXX. in corona. Infra CON. CM.

R. Mus. ejusdem.

Quia anno V. C. 1117. augustus renunciatus est Valens, decennalia anno 1127. acta sunt, sed quid de vicennialibus anno 1137. solutis fiet, dum Valens iam v. idus Augusti anni 1131. ad Hadrianopolim in rustico tugurio combustus miserrime interiit decem & quinque imperii annis cum quatuor mensibus solum exactis? Uthoc

mirum, ita alterum magis, a Bandurio inter æneos tertiae formæ pag. 465. col. 2. similem Valentiniani rarissimum prædicari, quin vel verbulo adtingat, eos numeros cum anno imperii duodecimo necdum finito nulla ratione consentire, atque adeo manifestum monetarii errorem teneri.

Quem hic exhibeo numum, abjecta omni conciliationis spe, ob metallum nobilius eandem laudem majore jure promereri non dubito, quippe, quem nec Bandurius vidit, nec uspiam editum legit.

D. N. GRATIANVS. AVG. *Caput ejus diadematim.*

GLORIA. ROMANORVM. *Imp. habitu militari stans d. hastam transversam s. globum intra arcum; Infra ANT.*

*R. Majusculus
C. Ariosti.*

Præstans hic numus quia ne ullo quidem in metallo est proditus, rariorem classem sola typi insolentia promereretur, pondus granorum quinquaginta septem hac ætate eum versus rarissimorum classem extollit.

D. N. GRATIANVS. AVG. *Caput idem.*

VICTORIA. AVGVSTORVM. *Victoria sedens scutum cum puero alato tenet, in quo VOT. X. Infra - - NT.*

*A. Quin. forma.
Cæs. Vind.*

Nec in auro nec in argento similem vidit eruditus Benedictinus, nusquam vota decennalia sola adnunciantur, quæ quia pro solutis accipienda videntur, aut ad annum V. C. 1129, quo 19. cal. Septembris decimus annus iniit, aut ad eundem diem sequentis, quo finivit, referendus est numus, posteriorem eligerem potius, quo auxilia Valenti contra Gothos misit Gratianus, his nempe cum patruum legionibus conjunctis victoriam augurabantur cum monetariis boni omnes, id sane dicere necesse est, quia nihil victoriarum seu in oriente, seu in occidente annis proxime superioribus reperio. Singularis numus rariores pene excedere videtur.

Epigraphe, & caput idem.

VIRTUS ROMANORVM. *Mulier galeata sedens d. globum, s. hastam. Infra TR. P. S.* *N. Quinarii forma Cæs. Vind.*

Argenteum ejuscemodi inter Bandurianos leges, aureus ne quidem cum hac epigraphe est adnotatus, noster ob minorem molem in rariorum numero sublimiore loco est constituendus.

D. N. GRATIANVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

VOT. V. MVLT. X. *intra lauream. Infra S. N.* *R. C. Ariosli.*

Ad singularem denarii hujus præstantiam facit quam plurimum non solum in neutro nobiliore metallo, sed ne in ære quidem votorum quinquennialium mentionem fieri in laudato toties a me catalogo.

A Gratiano abire non possum, quin de infortunio doleam, quo præclarus numus aureus in averfa: PRINCIPIVM. IVVENTVTIS. inscriptus museo Perinl. de France, in quo pridem conditus erat, præceptus fuit a patrono quidem meo optimo Pellerinio, qui eum sua ex penu tomo I. *Mélange de Medailles pag 170, tab. 6. N. 12.* superiore anno edidit.

D. N.

D. N. VALENTINIANVS. P. F. AVG. *Protome galeati obversa d. hastam s. clypeum calatum.*

SALVS. REI. PVBLICAE. A. *Duo imp. sedentes alter major, minor alter, capitibus nimbo cinctis, d. strophium forsan, s. crucem vel sceptrum gerentes. Infra CONOB. Superius in area astrum.*

A. Cæs. Vindob.

Seniorem hic confidentem augustum, cum numus officinam Constantinopolitanam indicet, Valentem habere possumus, qui adclamationem militum in Pannonia Valentiniano anno 1128. factam subinde etiam probavit. Si cui minor illa figura pro quinquenni puero alta nimis videatur, senior augustus Theodosius erit, qui Valentinianum a Maximo tyranno provinciis exutum imperio restituit anno V. C. 1142., victo cæsoque superiore anno Maximo. Conveniebat sane, ut præclarum hoc Theodosii facinus etiam Constantinopolitani monetarii publico in ære celebrarent adjecta præclara epigraphe, qua salutem per Theodosium rei publicæ partam adnunciabant. Numus rarissimis adscribendus, quippe nusquam a Bandurio adnotatus.

D. N. VALENTINIANVS. IVN. P. F. AVG. *Caput ejus diadematum. VICTORIA. AVGVSTORVM.* *Victoria seminuda insidens spoliis scribit in clypeo VOT. V., in area monogramma Christi. Infra AN. OBS.*

A. Musci ejusdem.

M m

Victoriam de Gothis a Theodosio sub finem anni V. C. 1133. relatam laureatus hic numus respicere videtur, in eandem etiam tempestatem anni Valentiniani, de quo agimus, quinquennalia incidunt; numus, qui nullo in metallo apud Bandurium recensetur, rarissimorum numero est inferendus.

D. N. VALENTINIANVS. P. F. AVG. *Caput simile.*
Epigraphe eadem. Victoria gradiens vultu obverso d. coronam, s. globum. Infra forsan CON. A. Quin. form. musei ejusdem.

Ad restitutionem Valentiniani a Theodosio factam pertinere videtur numismation, ob easdem rationes superiori æquale.

D. N. VALENTINIANVS. IVN. P. F. AVG. *Caput idem,*
VOT. V. MVLT. X. in corona; infra T. H., intra quas literas monogramma Christi.
R. de France.

Quæ de numo abhinc altero adnotavi, huc adconmodanda sunt etiam; ceterum etsi inter argenteos Bandurii non reperitur, aliquid tamen de laude superiori tributa imminuitur, quia ænei hujusmodi formæ tertiæ sunt proditi.

D. N. THEODOSIVS. P. P. AVG. *Protonæ Theodosii capite diademato.*

GLORIA. ROMANORVM. *Imp. habitu militari stans d. bastam, s. chypeum ad terram. Infra COM. R. Majusculus C. Ariosti.*

Ut compendio omnes laudes stringam, omni in ære abest; pondus, quo drachmam quinque grans excedit, rarioribus superiorem eum constituit.

Epigraphe eadem, caput diadematum.

Inscriptio eadem. Imp. eques & galeatus d. protendens. Infra ANT. T. vel A. R. Can. S. Flor.

Similem æneum tertiae formæ rarioribus adscripsit Bandurius; si metallum nobilius adjicio, ejusdem raritatis pronunciandus est minimum, quam præcedenti adsignavi.

D. N. THEODOSIVS. - - - *Caput simile.*

TRIVMFATOR. - - - - - ARB. *Imp. militari habitu stans d. labarum, s. globum, ad pedes captivos flectens manibus revinctis. Infra R. T. R. Max. formæ C. Ariosti.*

Non facile imperatori alii splendor hic titulus majore jure competit, tot enim gentes barbaras ab eo devictas nobis adnunciant historici, ut non tam mirum fere sit, eos diversis præliis fractas, quam

nullum uspiam numum cum hac epigraphe in lucem prodivisse; quem exhibeo argenti mixti tres drachmas quinque granis superat non obstante insigni ruptura. Hæc omnia inter rarissimos sublimiore eum loco constituunt.

D. N. THEODOSIVS. P. F. AVG. *Caput simile.*

Laurea, in qua crux, supra & infra coronam CONOB.

AV. Quin. forma. Caf. Vindob.

Et si hunc ob defectum certorum signorum criticorum Theodosio juniore aliquis adplicare potest, seniori cum Frœlichio tribuere malui; ut ut tamen sit, sub neutro imperatore cum Bandurius eum adnotaverit, numi hæcenus non editi gloriam apud omnes habebit.

D. N. FL. VICTOR. P. F. AVG. *Caput ejus diadematum.*
 VICTORIA. AVGVSTORVM. *Victoria seminuda sedens scribit in*
clypeo a puero alato sustentato: VOT. V. MVLT. X. Infra M. D. OB.
A. Quin. forma. Cæs. Vindob.

Inter rarissimos, quales Victoris aureos omnes esse vel ex eo liquet, quod a Bandurio duo solum nec epigraphæ diversi adnotantur, inter rarissimos, inquam, singulari præstantia eminet noster, nullo enim in metallo vota quinquennalia soluta, & in parentis Magni Maximi monetis solum in parvo ære reperiuntur coronæ inscripta. Quia tyrannidem adripuit Maximus anno V. C. 1136. mense Aprili atque filium admodum puerum illico augustum renunciavit, vota hæc celebrari poterant, antequam Maximus anno 1140. relicto ibidem filio se Italiæ infunderet mense Augusto, conferret huc aliquid indicatorum Maximi numorum alter LVG. S. Ceterum festum hoc a filio in Galliis, a patre in Italia pulso jam Valentiniano agi poterat anno quinto finiente, cum Maximus primum in Iulio aut Augusto anni 1141. Aquileiæ captus cum purpura caput amiserit, quem filius in Gallia trucidatus paullo post secutus est.

D. N. ARCADIVS. P. F. AVG. *Caput illius diadematum*
CONCORDIA. AVGG. A. *Constantinopolis sedens d. bastam, pede*
proæ inposito, s. scutum, in quo VOT. X. MVL. T. XX. *Infra*
CON. OB. *AV. Cæs. Vind.*

Ut Arcadii numi, qui concordiam duorum, trium, aut quatuor augustorum adnunciant, spectata chronologia vagi sunt ob augustos identidem alios, ita vota decennalia adscripta dubitare non sinunt, Theodosium & Honorium hic indicari, qui anno V. C. 1146. XII. cal. Decembris augustus a patre est creatus, atque hic ipse annus decimus in imperio est Arcadii. Inter aureos Bandurii vota quinquennalia, & vicennalia solum leges. Numus rarioribus adscribendus.

Epigraphe, & caput simile.

VIRTVS. EXERCITVS. *Miles stans d. bastam, s. chypeum ad terram.*
R. majusculus C. Ariosti.

Drachmam septem granis superat, nullum similem in utroque meliore metallo adnotavit eruditus Benedictinus, atque licet inter æneos eadem epigraphe frequenter se obferat, in nullo tamen typus cum nostro consentit, ut adeo singularibus etiam ob molem adnumerari debeat.

Caput simile, epigraphæ eadem.

VOT. V. MVLT. X. in corona. *Infra* MD. P. S.

R. de France.

- Sola decennialia denarii hætenus prodiderunt, quare rariorum classem auget hic propositus.

D. N. HONORIVS. P. F. AVG. *Caput ejus diadematum.*

VICTORIA. AVGG. *Imp. capite nimbo habitu militari stans d. labarum, in quo VOT. X. f. scutum, in quo MVL. XX. f. pede premit captivum.; in area M. D. Infra CONOB. A. Cas. Vindob.*

Per omnes tres Monetās frustra investigabitur numus singularis, typus novus, quo vota in labarum, & scutum divisa sunt, raritatem mirifice auget; vota hæc in annum V. C. 1157. congruunt. An victoriæ de Isauris ab Arbazace relatæ, qui ipse eorum auro victus est, hic designentur, dubitari potest.

PRI-

PRISCVS. ATTALVS. P. F. AVG. *Caput ejus diademate ornatum.*
 VICTORIA. ROMANORVM. *Victoria gradiens d. coronam, s.*
ramum. Infra P. S. T. R. Can. S. Floriani.

Intrusi hujus ab Alarico Gôthorum rege principis numos omnes inter rariissimos censent antiquarii: argenteus ejuscemodi desideratur in compilatione bibliothecarii Florentini; quæ de victoria ad similem æneum differit Bandurius mihi probari non possunt. Mallem monetarios typum hunc præ alio adsumsisse ex spe expeditionem Africanam contra Heraclianum melius cessuram, idque eo magis, quo famēs Romanos ad istiusmodi auguria in pellebat.

N n

D. N. THEODOSIUS. P. F. AVG. *Caput diadematum junioris.*
 VICTORIA. AVGG. *Victoria sedens scribit in scuto XX. XXX., in*
area crux & astrum. Infra CONOB.

N. minoris formæ de France.

Observat ad numum musei Brandenburgici T. II. pag. 840 quarto loco in imagine propositum a Cl. Begero Bandurius, legendum in eo potius XX. cum XXX. ratione adjecta: *tricennalia enim vota in decennialibus suscepta esse nusquam auditum est.* Id ipsum profiteor, verum videtur hic eruditus Benedictinus aut solam numi imaginem inspexisse, aut memoria lapsus esse, diserte enim Begerus de quadragennialibus explicat, de quo ad numum mox recensendum sermo redibit.

Id mihi certum videtur, numum Brandenburgicum de vicennialibus exponi non posse, quod vel numus noster docet, cui propterea rariorum classis debetur, quod nullum ejuscemodi recensuit Bandurius; vicennialia hæc nequaquam anno V. C. 1181. aut 1182. numerando scilicet a morte Arcadii, sed anno 1175. computum ducendo ab anno 1155., quo augustus III. idus Jan. renunciatus est Theodosius, acta fuisse censeo, atque suo loco conprobabo, nisi quis velit in annum 1177. dilata, qui alioquin ob titulum augustæ Placidie datum atque Valentinianum cæsarem creatum aliquid istiusmodi festi arguit.

Epigraphe & caput idem.

Inscriptio eadem. Victoria sedens in spoliis cum scuto, in quo supra manum x., infra xxxv., in area hinc astrum, inde monogramma Christi.
Infra CONOB. A. Cæs. Vind.

- Pro numi hujus singularis explicatione ad Begerianum, de quo illico, redeundum est; subspicio alicui in mentem venire posset, cum, ut bene observavit Bandurius, absurdum sit decennalia cum tricennialibus conjungere, an non de industria alterum de xx. denarium cælatores omiserint, velut a brachio aut manu scribentis Victoriæ obtectum, id quod subscripti numeri xxx. Romanis oculis fatis indicabant. Ut de ingenio artificum ejus ætatis ad ejusmodi minutas pictoriæ elegantias se porrigente non parvum dubium, ita hanc quamcunque conjectionem numus noster singularis penitus tollit, etsi enim a manu scribentis unus x. oculi posset, duo profecto non poterunt, quod tamen in præsentē numo ob subjecta tertia quinquennalia necesse foret.

Duo hinc consequuntur alterum, genuinam, Brandeburgici numi lectionem eam esse, quam Begerus adnunciat: alterum, votorum horum calculos nequaquam posse ab anno V. C. 1161., cujus initio post mortem Arcadii solus imperavit Theodosius, subduci, sed redeundum esse ad annum V. C. 1155., quo augusti titulum a parente accepit, nam, cum in nostro numo non conceptorum sed solutorum quinquennalium, seu ut cum Marcellino comite loquar, nonorum fiat mentio, ducto initio ab anno 1161. obtineremus annum 1206. quartum jam a Theodosii morte, ubi contra via altera nos ad tertium ante mortem annum 1200. deducit.

Marcellini comitis paullo ante memini, hic etsi non levi errore festum hoc anno Christi 444. seu V. C. 1197. adfigit, ostendit tamen principium epochæ nequaquam a morte Arcadii fluere. Quod epigraphes priorem partem, & ipsam Victoriæ sedentem adtinet, quia nec a Valentiniano III. hoc tempore, minus a Theodosio, qui paullo ante turpem cum Hunnis pacem concluderat, aliquid ad memoriam bello gestum invenio, arbitror hunc typum ea ætate a monetariis votorum festo jam usu aliquo destinatum, seu deinde relatas, seu votis conce-

ptas victorias indicaret. Præstans hic numus, quia in omni ære abest, rarissimos inter quam maxime eminet.

Epigraphæ eadem; Protome junioris vultu adverso.

VIRTVS. EXERC. ROM. *Vir habitu militari gradiens d. captivum trahit, s. tropæum in humero portat. Infra CONOB.*

N. de France.

Seu inscriptionem, seu signa in averſa cælata spectes, frustra similem per trium Monetarum officinas investigabis; rarissimum hoc numisma præ aliis merebatur, ut in fronte depictum reliquorum agmen duceret.

D. N. THEODOSIVS. P. F. AVG. *Protome galeati vultu obverso d. bastam in humerum reclinatam, s. clypeum.*

VOT. XX. MVLT. XXX. I. *Victoria stans d. tenet crucem, s. vestem colligit. Infra CONOB.*

R. C. Arioſti.

Argenteos omnes hujus imperatoris rarissimos pronunciavit Bandurius, neque univ~~er~~sim plures tribus repræsentare potuit, hos inter noster abest, adest tamen inter aureos, quod criterium eruditi Benedictini adjicere placuit, ne quis putet, ex monetis Theodosii senioris aliquam huc traductam.

Epigraphæ eadem. Caput diadematum juvenile.

Tropæum adposito utrinque astro. Infra CONOB.

N. Quinarius Cæs. Vind.

Elegans numulus nec in aliis metallis geminum sibi habet, typus averſæ hac ætate omnino singularis eum ex rariorum vulgo extrahit.

D. N. GALLA. PLACIDIA. P. F. AVG. *Caput filiae Theodosii M. Placidii Valentiniani matris.*

SALVS. REI. PVBLICAE. *Victoria gradiens d. crucem magnam, in area R. & V. Infra. CONOB. A. de France.*

Inlustrem hanc feminam erudite post du Cangium e Theodosii M. thalamo, quo eam Mediobarbus conlocaverat, sublatam Constantio Patricio tradidit Bandurius; numos ejus tam aureos, quam argenteos rarissimos habemus. Quem hic depingi feci, non vidit Bandurius, etsi enim quinque aureos cum hac epigraphe subpeditet, in iis tamen Victoria spoliis insidet, ex quo satis numi præstantia elucet.

D. N. G. - - - CIDIA. P. F. AVG. *Caput simile.*

Crux intra lauream; anepigraphus.

R. minoris mod. C. Ariosti.

Dum de rarissimis numis res est, etsi temporum injuria servati sunt minus, parum sollicitos habet antiquarios, præsertim dum ex eorum sunt numero, qui hæcenus editi non fuere, atque hæc est conditio præsentis.

Epigraphe, & caput simile.

Monogramma Christi in laurea. Infra v.

R. Cæs. Vind.

Titulus *Piæ Felicis* ante hanc ætatem nulli feminæ tributus erat, ex quo præter alia argumenta hanc Gallam Placidii Valentiniani matrem arguit Bandurius, numus, qui ut superior in ejus compilatione abest, ejusdem est raritatis.

D. N. PLA. VALENTINIANVS. P. F. AVG. *Caput Valentiniani III. diadematum.*

SALVS. REI. PVBLICAE. *circa lauream, in qua monogramma Christi. Infra. CONOB. A. Cæs. Vind.*

Imperatoris hujus aurei vulgares sunt, propositus tamen in omni ære apud Bandurium desideratur, quia eadem epigraphe, quæ in matris & tutricis numo occurrit, forsan ad annum V. C. 1177. referri poterit, quo Theodosius conlegæ occidentem regundum tradidit.

Epigraphe & caput simile.

VICTORIA. AVG. *Imp. veste militari stans d. crucem longiorem s. globum, pede draconem calcat, pone figura minor simili habitu, cui a manu ex nubibus porrecta corona inponitur, in area R. N. Infra. CONOB. A. de France.*

Quia draco sub pedibus sæpius in Theodosii numis conspicitur, arbitror hic eundem imperatorem cum parvulo Valentiniano representari, cui post victum Joannem per Helionem diadema cum purpura anno V. C. 1178. Romam transmisit; laurea cælo demissa, victoriam eam divina potissimum ope obtentam designat, id quod Theodosius abruptis circi ludis, ubi laureatam epistolam accepit, ad templum cum populo properans agnovisse videtur, præsertim si ea conferimus, quæ Socrates L. VII. c. 23.

Ἀγγελος γὰρ Θεῷ ἐν χήματι ποιμένος ὁδηγεῖ τὸν Ασπαρα καὶ τὰς
 σὺν αὐτῷ, καὶ ἄγει διὰ τῆς παρακειμένης τῇ Ραβέννῃ λίμνης. Ange-
 lus enim dei sub pastoris habitu Aspari, iisque, qui cum ipso erant,
 ducem se itineris præbuit, eosque per paludem (de qua inferius: per
 eam neminem unquam iter fecisse memorari) Ravennæ (ubi tyran-
 nus erat) adjacentem deduxit.

Epigraphe, & caput idem.

Crux in laurea, anepigraphus.

R. Cæs. Vind.

Argentei hujus principis rarissimis ad censentur, neque Bandurius
 tribus plures protulit, noster ibidem non adnotatur.

D. N.

D. N. PETRONIVS. MAXIMVS. P. F. AVG. *Caput ejus diadematum.*
 VICTORIA. AVGGG. *Imp. sedens d. crucem, s. Victoriolam pedem*
inponit capiti animalis; in area RM. Infra C - - R. R. de France.

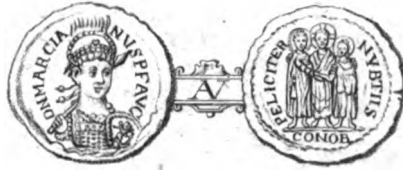
Tribus solum circiter mensibus cum purpuram cæde Valentiniani partam tulerit Petronius, ejus numos præcipuæ raritatis habendos mirum non est, hanc vero, imo majorem laudem ad argenteos se potissimum porrigere, luculenter unicus hujus metalli & a nostro diversus apud Bandurium conficit.

Ut tres augustos pro numis aureis simili inscriptione insignibus prodant, Marcianum ex oriente & Gallam Placidiam Valentiniani viduam, atque Petronii invitam conjugem adcerfit, qua in opinione eum reprehendere vix possum. Magis de victoria, quæ ad hanc augustam trigam pertineret sollicitum forsan esse oportebat, tanquam de præcipuo numi argumento, in oriente nullam sub id tempus deprehendo, neque domi etiam, non enim arbitror hostium receptum audita electione Aviti in supremum exercitus imperatorem pro victoria habitum, de quo cecinit Sidonius *Car. VII. v. 388.*

*Ut primum ingessi pondus suscepit bonoris
 Legas qui veniam postcant, Alamane, furoris.
 Saxonis incurfus cessat, Chattumque palustri
 Alligat Albis aqua.*

Si vera hæc forent etiam, de quo tamen grave dubium movet, a poeta socero decantatum fuisse panegyricum. Mallem typaria hæc pro Valentiniani numis destinata fuisse.

D. N. MARCIANVS. P. F. AVG. *Protome Marciani galeati d. hastam, s. scutum tenentis.*

FELICITER. NVBENS. *sic. Marcianus & Pulcheria sponsa stantes dextras jungunt adstante Anatolio tum Romæ novæ patriarcha, singulorum capita nimbo sunt cincta. Infra CON. OB. A. de France.*

Sæpissime a me laudati numophylacii gemmam depictam hic sisto, ita singularia omnia rarissimæ elegantix numus unicus objicit; per sponso-
rum augustorum dextras jungentium signa prioribus imperatorum
seculis persæpe nuptiæ indicatæ fuerunt, nunquam vero posteriore
hac ætate: adsistens præful Christianum nubentibus bene precandi
morem sine exemplo ostendit: epigraphæ tam nova, quam eximia
est, in nullo etiam deinceps numo cælata, ut de orthographiæ ra-
tione nihil dicam. Denique quod non parum mirum, in omnibus aliis
Marciani numis non nisi obvia typaria adhibita videbis.

Nempe virgineas & singulares Pulcheriæ sanctissimæ feminæ nuptias
ejuscemodi in auro memoria condecebat, quæ subplentur ea, quæ Zo-
narus *L. XIII. c. 24* narrat, dum ad se adcersitum Marcianum ita adlo-
quentem inducit Pulcheriam: *Σὲ παρὰ πάντας εἰς βασιλέα προέκρινκα,*
μοι δόξης πληροφορίαν, τηρῆσαι μὲ τὴν παρθενίαν ἀνέπαφον, ἣν τῷ
θεῷ ἀνατέθεικα τῇ δὲ συνθεμένῃ, μετὰ καλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ τὴν
βελὴν, καὶ ἀναγορεύει τῆτον, καὶ ταινίῳ διαδήματι. Te præ omnibus im-
peratorem elegi, si fidem dederis, te virginitatem meam, quam deo
consecravi, intacta n servaturum. Adsensum illum, patriarcha & se-
natu adcersitis, imperatorem salutat, & diademate cingit.

AEL. PVLCHERIA. AVG. *Caput Pulcheriae diadematum margaritis, cui manus ex nubibus porrecta coronam inponit.*

VICTORIA. AVGG. *Victoria stans & crucem longam. In area astrum. Infra CONOB. AV. Cæs. Vindob.*

Superior Marciani numus de singularibus præcipuus erat aliquis, etsi ad Pulcheriam adtinebat plurimum, hic, si averfam spectas, undique abest; duos Bandurius solum repræsentare potuit, aureum cum epigraphe: *Salus Rei Publicæ*, argenteum anepigraphum cum crucula intra lauream. Augustæ hujus cum aurei, tum argentei rarissimi habentur omnes, quid de numo singulari censendum sit, ex his æquus æstimator pretiosarum istiusmodi mercium facile dispiciet.

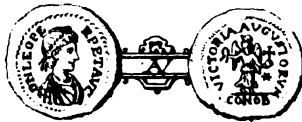
Numus, quia Pulcheriæ capite signatus ad annum V. C. 1205 vel sequentis initium referendus est, quo victoriæ de Attila, Saracenis & Persis relatæ adnotantur, tribus augustis merito hæc belli fortuna adscribitur, quod primis hujus anni mensibus intima inter Valentinianum III, & Marcianum amicitia coaluit; aiebam huic anno vel alterius primis mensibus adfigendum numum, quia sub medium sequentis anni Pulcheria augusta ad superos abivit.

D. N. *sic*. AVITVS. PERP. F. *sic* AVG. *Caput illius diadematum.*
 VICTORIA. AVGGG. Imp. *stans d. crucem longiorem, f. Victorid-*
lam, f. pede captivum premit; in area A. R. infra COMOB.
R. C. Ariosti.

Hujus occidentis post Valentinianum imperatoris numi omni in metallo rarissimi censentur, sex aureos argenteum unum cum solum protulerit Bandurius, hujus metalli monetæ ipsis rarissimis præstant aureis, quare noster denarius etiam capitis epigraphe, qua *Perpetui & Felicis* tituli in numo integerrimo conjuncti, tum posticæ signis a Banduriano diversus eximæ est raritatis, etsi inter aureos simili typo hætenus reperti fuerunt. De tribus augustis numo inscriptis aliud non subit, quam quod Bandurius adnotavit; quod laureatum numi titulum adtinet, de Vandalorum classe in Sicilia depressa, de Suevis in Hispania cæsis explicari debet.

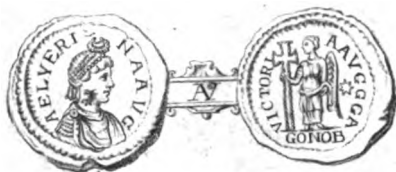
D. N. LEO. PERPET. AVG. *Protome galeati, d. hastam supra humerum, s. scutum.*

VICTORIA. AVGVSTORVM. *Victoria gradiens d. corollam, s. globum crucigerum; in area astrum. Infra CON. OB.*

A. minoris moduli de France.

Et si hujus augusti monetæ aureæ obviæ, quam hic depingi feci, in rariorum classem adscribi debet, etenim, cum in pluribus numis trium augustorum victoriæ celebrentur apud Bandurium, omnes unico excepto consueta figla AVGGG. insignes sunt, noster præterea signo aversæ partis differt. Annorum indiciis destituti, an de Gothis, Hunnis, Vandalis relata sit, quam præsens exhibet, victoria, divinare non possumus.

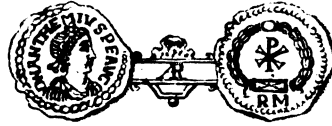

AELIAVERINA. AVG. *Caput illius diademate gemmato ornatum, cui manus superne demissa coronam inponit.*

VICTORIA. AVGGG. *Victoria stans d. longam crucem, in area astrum.*
Infra. CONOB. AV. Caes. Vindob.

Nec argentei, nec ænei Verinæ hætenus antiquariis in manus venerunt, ipsos aureos rarissimorum laudem habere satis declarat ingens illa solitudo, quam apud Bandurium reperies, duo nempe inter se admodum parum, a nostro plurimum diversi, se sistunt, quare singularis hic eximiæ raritatis est habendus. Divinam illam peculiarem protectionem, quam manus cœlo demissa indicat, ut initio religionis exercitationibus fere tota dedita promerebatur, an deinceps experta fuerit, dubitandum est merito, ubi regnandi ultra sexum avidissima nihil non ausa est, ut ambitioni satisfaceret, donec volente Zenone in Ciliciæ aliquod castellum ab Hillo est detrusa, ut hæc omnia narrat Candidus apud Photium c. 79.

D. N. ANTHEMIVS. P. F. AVG. Caput illius diadematum.

Monogramma Christi in laurea. Infra R. M.

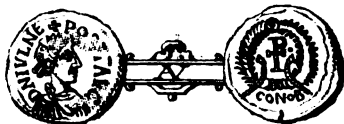
R. C. Arioſti.

Alter ſimilis adſervatur in muſeo cæſareo Vindobonenſi, inferioribus literis ſolum diverſis, raritatis ſingularis ambo habendi ſunt, quia argenteus adhuc nullus productus eſt, quem enim Bandurius adnotat, fuſum ad aurei exemplum declarat, ab hoc tamen ipſo noſtri diſcrepant.

D. N.

D. N. IVLIVS. NEPOS. P. F. AVG. *Caput diademate & cruce ornatum.*

Intra coronam lemniscatam monogramma Christi diverso, quam alias exprimi solet situ. Infra COMOB.

N. de France.

Nepotis, qui Glycerio ejecto occidentis imperator iussus est, numi aurei rarissimi sunt, quem hic depingi feci, a Bandurianis in averfa parte differt, nihil enim præter crucem in suis adnunciat, difficile sane est, tres numos & aureos quidem tam male habitos, ut in horum nullo Græcum P. observaretur; typus quem adjungit eruditus Benedictinus unicum nostrum numum persuadet, latior enim ibi crux repræsentatur, quæ ductus literæ X. in unum pedem erectæ mole excedit quamplurimum.

Nepotem hunc *armis pariter summum augustum ac moribus L. V. ep. 16.* scribit Sidonius, non mediocres illi laudes admetitur alibi, etsi imperio solum duos ultra annum menses fuerit perfruitus ab Oreste pulsus, in cujus filio Romulo occidentis imperium est extinctum.

D. N. BASILISC. ET MARC. P. F. AVG. *Caput galeatum vultu obverso d. bastam, s. clypeum.*

SALVS. REI PVBLICAE. *Imp. cum caesare sedens capite coronato & nimbato, uterque d. sceptrum, s. globum, supra sellam crux, cui inminet astrum. Infra CONOB.* *N. Cæs. Vind.*

Verinæ artibus, Basilisco & Patricio adjuvantibus pulso Constanti-nopoli Zenone præter ambitiosæ feminæ opinionem, quæ Patricium, cui male consueverat, evectum voluit, Basiliscus frater adclamatus fuit imperator anno V. C. 1228, qui illico Zenonidem conjugem augustam, Marcum filium cæsarem & non multo post etiam augu-stum dixit, ad hoc tempus præsens eximiæ raritatis numus est refe-rendus. Laudem quam illi adtribui, nullo negotio stabilio, aurei Basilisci omnes rariorem classem obtinent, hos inter ex Bandurii sententia simili gradu eminent illi, qui Marcum filium adjunctum ha-bent, complementum addit aversæ epigraphæ & typus, quibus si-gnatum numum apud eruditum Benedictinum frustra quæres.

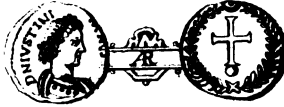
D. N. BASILISCVS. P. F. AVG. *Caput diadematum.*
VRBIS. *forſan Reſtitutor. Genius Constantinopolis ſedens d. Victorio-lam, s. bastam. Infra P.* *R. C. Ariosti.*

Unicum cum signo militis stantis tanquam singularem adnotavit Ban-durius, ex quo facile conjicitur, hujus metalli numos multum præ-stare aureis, atque rarissimos censendos. Ut mirum Bandurianum

numum sine omni inscriptione, ita dolendum nostrum cum truncata extremis tamen aliquarum literarum in obposita parte pedibus se ob-
jicientibus comparere.

Forſan poſt graviffimum illud incendium, quod præter ſplendidiffi-
ma ædificia majore urbis parte etiam bibliothecam cum ſex & vigin-
ti voluminum millibus abſumſit, cuſus eſt numus, ſane cum Aſpa-
rem laudet *L. 14.* Zonaras, eum vas aqua plenum bajulantem plateas
percurriſſe, ſuo exemplo ad reſtinguendum incendium non ſolum co-
hortatum, ſed ſingulis numum argenteum pro mercede dediſſe, im-
peratorem cum eo in periculo, tum deinde in reſtituendis parietinis
vix negligentem fingere poſſum, etſi fateor, id difficulter combinari
poſſe cum eo dicterio tota urbe jactato, quo Baſilifcum *ἐμπρησμόν*,
καὶ τῆς βασιλείας ἀφανισμόν incendium & *everſionem urbis nominabant*,
teſte Cedreno *T. I. pag. 351.*

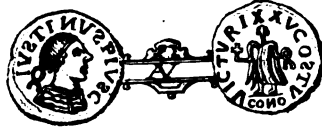

D. N. IVSTINIANVS. . . . *Caput Iustiniani I. diadematum.*
Crux in laurea supra globum. *R. Cas. Vindob.*

Imperatoris hujus monetæ in omni ære quidem vulgares, raris tamen adnumerandus est numus hic depictus, quod apud Bandurium adnotatus non est, quos enim hujus aliquantum similes prodidit laudatus compilator, monogramma Christi laurea circumdatum exhibent exiguo quidem seu ad elegantiam, seu ad eruditionem discrimine, ad raritatis tamen pretium subficiente.

I V S T I N V S . P I V S . C . *Caput illius diadematum.*

V I C T V R I A . A V C O 2 T V . *Victoria stans d. crucem, s. sertum*
Infra CONO. A. minoris formæ de France.

Fateor difficile esse persæpe, numos inter seniore[m] & juniore[m] dis-
 pertiri: quod præsentem adtinet, non parvo mihi est momento
 Frœlichii subfragiam, qui juniore[m] tribuendum censuit, nullum cum
 hac aversa protulit Bandurius, rarissimi hujus principis aurei sunt,
 huic constituto pretio si adcedit capitis inscriptio in suprema hac
 classe insigni præstantia eminebit. Quod si quis etiam ad seniore[m]
 eum referendum vellet, ipsa hac anticæ epigraphe haud multo in-
 ferio[re]m laudem ei conciliabit.

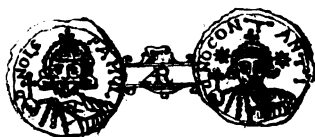
P p 3

- - TIB. PP. AVG. *Caput galeatum Tiberii Constantini.*
 VIRTVS. ROMANORVM. *Mulier sedens d. globum, s. bastam.*
Infra MD. PS. AV. de France.

Non facile in aliquo augusto eam nominum variationem observavi, in nostro numo anterior inscriptionis pars detrita Constantini nomen prænomini Tiberii præpositum esse debebat, plures monetæ aliæ *Tib. Constant.* inscriptæ sunt, in aliis solum. *D. N. Constantinus* leges, in aliis *D. N. Tiberius* reperitur.

Galeatum caput, quam maxime convenit principi, qui quam plurima per se & duces præclare contra Mauros & Persas gessit, cui bellorum felicitati apte respondet aversæ epigraphe, & typus; ob posticæ singularem præstantiam inter argenteos, quos rarissimos esse omnes, duo solum a Bandurio adnotati, atque ab hoc diversi fati conprobant, eximii pretii est habendus.

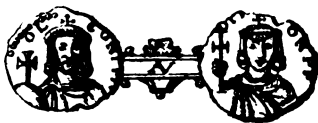

D. NO. LE. PAMYL. *Caput Leonis III. diadematum crucigerum.*

D. NO. CONTANTI. *sic. Caput simile filii, ad cuius caput utrinque astrum.*

R. Cæs. Vind.

Unicus hic, quod scio, Leonis Isauri numus argenteus est hactenus, quem enim huic imaginum extirpatori tribuit Cl. Begerus, justissima Bandurii sententia ad Leonem sapientem seu philosophum rejectus; noster in omnibus cum certis ejus numis aureis consentit, in quorum antica *multos* annos caractere barbaro ei conprecantur cives & monetarii, quibus votis ad perniciem quidem religionis catholicæ eventus satis commode respondit, quippe viginti quatuor annis & quod excurrit in purpura exactis. Copronymus Constantinus in averſa signatus docet hunc numum ante annum V. C. 1473. signatum non fuisse, quo biennium ingressus puer imperator renunciatus a Germano patriarcha coronatus est ipso paschatis die teste Cedreno pag. 453.

- - O - - LEON. PP. A. *Protome Leonis diademate cincti crucigero, d. globum similem.*

- - - - CONSN. PP. *Protome inerbis Constantini porphyrogeniti d. crucem gerentis.*
N. min. mod. de France.

Aureos hujus Leonis rarissimorum classi adnumerant antiquarii, unicum a nostro multum diversum repræsentavit Bandurius, uterque post annum V. C. 1658 signatus fuit, quo quartis nuptiis ei Constantinus porphyrogenitus ex Zce natus est, quem septennem puerum sub tutela Alexandri patruī imperii hæredem reliquit.

N I K -

ΝΙΚΗΤΟΡ. ΚΑΙ. ΒΑCΙΑ. ΑΤΤ. ΒΡ. *Ambōrum protomæ diadēmate ornatae cum cruce, simul crucem duplam tenent.*

✱ ΙΗΣ. ΧΡΕC. ΡΕΧ ΡΕΓΝΑΝΤΙΩΝ. *Protomæ Servatoris d. elata, s. librum evangeliorum.*
Av. de France.

Nicephoro II. Phocæ nempe præclarum hunc nūmum tribuendum esse, Basilius privignus in antica conjunctus conprobat, filius is erat Romani junioris ex Theophanone, cujus ut studiis ad imperium evectus est Phocas, ita eam paullo post duxit. Confirmat hic aureus, quæ Constantinus Manasses cecinit *Conpend. chron. pag. 117.*

Καὶ πρὸ τῆς παίδας Ρωμανῆ ἔξω πατρὸς δεικνύει.
In filios Romani adfectionem paternam ostendit.

Neque opus erat nova coronatione, dum imperii conlegam eum adscivit, quia ut Cedrenus de Romano juniore, & Basilio ejus primogenito tum infante scribit *T. II. Hist. compend. pag. 642.* Eadem tertia indictione festo paschatis die filio suo coronam imperatoriam per Polyuctum patriarcham imponi in majore templo. De Basilio hic agi, quæ mox sequuntur, docent: insequente anno rursus ei filius nascitur ----- quem a patre Constantinum nominavit.

Inter numos hujus imperatoris aureos rarissimos, id quod unus solum a Bandurio productus satis persuadet, noster ob ea, quæ præmissi, plurimum eminet.

Q q

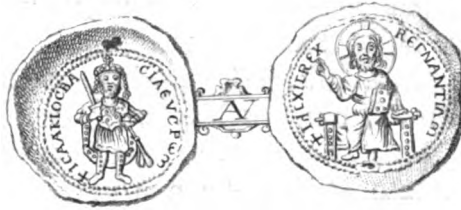

ΘΕΟΔΩ --- VΓΟVS. *Protome imperatricis gemmis undequaque ornata d. sceptrum gemmatum s. globum crucigerum gestat.*
 IC. XC. *Protome Christi capite nimbato, s. librum.*

N. de France.

Theodoræ Constantini VII. & Helenæ filiæ, celebris illius Zoes sorori tribui debere numum, cum ornatus, tum augustæ titulus nullo negotio conficit, primum hæc cum sorore imperavit, sola vero post extinctum Constantinum VIII. Monomachum anno uno & menses fere novem. Similem numum nuper edidit Cl. Pellerinius de re numaria Vir meritissimus *Mélange de Méd. T. I. pag. 172.*, per quod tamen Austriacorum museorum gloriæ nihil decerpitur, noster enim hujus nobilissimæ feminæ primus comparuit jam anno quinquagesimo primo Florentiæ a Gorio editus in adpendicula, quam animadversionibus Frœlichii in numos urbium adjecit.

Primum aiebam, etenim, quem du Cangius ex Strada descripsit, jam adulterationis nota inussit Bandurius *pag. 745.* Rarissimus numus noster cusus fuerit anno V. C. 1808. æræ vulgaris 1055., aut sequente.

* ΙCΑΑΚΙΟC. ΒΑCΙΑΕΥC ΠΩΜ. *Imperator stans cum stemmate crugero d. gladium ex vagina adpensa. educitum.*

* ΙΗΣ. ΧΙC. ΡΕΧ. ΚΕΓΝΑΝΤΩΜ. *Christus sedens d. elata s. librum.*
AV. Cæs. Vind.

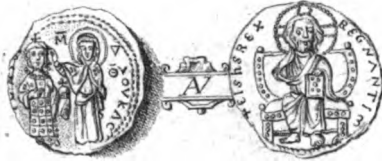
Pari fere raritate commendandus est, quem hic depingi curavi, si, ut convenit, ex numero editorum raritas est metienda, unicum ab hoc diversum adnotavit Bandurius Comneni Isaacii; majus tamen ei pretium adcredit, quia mirifice historiam conprobat. Novimus, armis non satis cum æquitate conjunctis Isaacium adivisse imperium, atque tumorem ex bellica laude ortum præcipue ab scriptoribus in eo reprehensum fuisse, ita de illo Zonaras *L. XVIII. §. VI. pag. 268.*

Τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστάς, ἐαυτῷ τὴν ταῆς ἐπιτοχίας, καὶ ἐ τῷ Θεῷ ἐπεγράψατο, καὶ τὸ δῆλον, ὅτι τῷ νομίσματι ξιφῆσιν ἑαυτὸν ἐνεχάραξε μόνον ἐχὶ βοῶν, ὅτι τὸ μοι τὴν βασιλείαν, καὶ ἐχ' ἑτερόν τι πρᾶξιέναι. *Firmato imperio eam fortunam non deo, sed sibi adscripsit, id quod ex eo liquet, quod in numis suam imaginem stricto ense insculpendum curavit, tantum non clamitans, eum sibi, nec quidquam aliud imperium adquisivisse; similia fere Scylitzes. Quid jucundius, quam dum ita historicis monumenta respondent?*

Liquet hinc præterea, Cl. Liebeum *Goth. Num. pag. 89.* non recte interpretes adductorum historicorum malæ versionis adcusavisse, qui

nempe *σπαθηφορος* Scylitzis, & *Ξιφήρης* Zonaræ *districto* vel *stricto* ense reddiderunt, cum hic numus, tum alter fere similis in museo de France genuinam notionem utriusque vocabuli adhibitam fuisse docet; arbitror, hujus ætatis imperatores alios extra senatum etiam ense præcinctos processisse, etsi dum in monetis toto corpore stantes repræsentantur, habitu consulari conparent, quia ergo insolens aliquid ab autoribus carpitur, nequaquam sagum, & militaris ornatus, qui sine adpenso gladio esse non poterat, sed id ipsum arrogantiae tribuitur, quod & numi nostri oculis objiciunt, & interpretes aptissime explicuerunt, & sane illud Zonaræ: *μόνον ἐχὶ βοῶν* plus aliquid designare videtur, quam ense in vagina condito armatum esse.

✠ CONSTANTINVS. ΔΟΥΚΑΟ. *Protome cum diademate crucigero
d. sceptrum cum cruce f. globum crucigerum.*
IC. XC. *Protome Christi.* *A. de France.*

CONST. - - ΔΟΥΚΑΟ. *Duce stanti adfistit Deipara ad lævam, capite
nimbo, d. bene precantis more levata. In area M. Θ.*
✠ ΓΙΣΗΣ. ΡΕΧ. ΡΕΓΝΑΝΤΙΜ. *Christus nimbo cinctus sedens, f.
librum.* *A. Concauus ejusdem musei.*

*Epigraphe utrinque eadem; Ducas stans d. labarum, f. globum crucigerum,
capite item cruce ornato.*
Typus idem. *A. Concauus ejusdem musei.*

Unicum æneum tertiae magnitudinis ex du Cange protulit Bandurius,
quin vel minimam aurei alicujus mentionem faceret; tres hic uno
missu atque ex eodem museo produco, qui, etsi ad eruditionem sin-
gulare nihil continent, rarioribus adscribi debent.

* PCMAN - - - - *Christus medius stans inter Romanum & Eudociam conjugem, manus diversas inponit capitibus augustorum, quorum ille s. illa d. globum crucigerum tenet; supra Christum IC.XC. KON.MIX.ANΔ. Tres privigni stantes supra singula pulvinaria, in medio Michael altior d. sceptrum.* *N. de France.*

Rarissimum hujusmodi ex eodem metallo flatum numum dedimus in museo Austriaco, in quo etiam augustæ nomen distinctius legitur, hunc tamen potius hic depingi feci, cum ut videatur ejuscemodi cimelia etiam in privatis numophylaciis condi, tum ob discrimen illud, quo filii hic singuli suis pulvinaribus insistant, quod nec in duobus cæsareis, nec in altero apud de France observatur. Adcedit etiam illud, planum esse hoc numisma, alia tria concava, ex quo liquet, eodem tempore diversum a monetariis cudendæ monetæ modum adhibitum.

Signatus videtur hic numus ante medium Januarii anni V. C. 1821 Christi 1068., quia privigni in averfa cum Romano conjunguntur, etenim hos Eudocia ex Constantino Duca susceperat, atque ab eo morituro jurejurando adacta est, imperium dum adolescerent, filiis servaret, neque alteri nuberet; verum callida femina a patriarcha, sua potius ambitione decepto, sacramenti religione liberata præ Barda Diogenem non solum imperii, sed thalami consortem elegit septimo a mortuo Duca mense.

Frustra essem, si numo singulari, qui integram familiam repræsentat, laudes adcumularem, id monere debeo, ne quis putet, ab aliis tribus similibus aliquid pretii decerpi, non raro accidit, ut ejusdem imperatoris plures eodem velut in nido deprehenfi, aululariam iterum producant, dum cimeliarchia alia istiusmodi bellariis destituuntur, exemplis Inl. Savorgnani, cui pro dimidia solum præda nonaginta & amplius ex Cypro Ptolemæi argentei cesserunt, & Pellerinii, si brevitatis pateretur, abunde id inlustrare possem.

MANVHA. *Imp. stans d. narthecen s. globum tenens coronatur a Deipara; in area. M. ΘΕΥ. sic.*

IC. XC. *Servator sedens.*

AV. Musci ejusdem.

Æneum mediæ formæ protulit Bandurius hujus similem, aureus nupiam adnotatus raritatis est eximiæ. Quam Germanorum & Gallorum exercitibus infestus fuerit, Conradi & Ludovici, quin Græcorum etiam historiæ testantur, parum Deiparæ præsidio dignus.

AAEZ

ALEXIU . . . . Protome diademati Alexii II. Comneni d. sceptrum, s. globum crucigerum.

M. Θ. T. Deiparae protome manibus expansis, in pectore scutum cum protome Christi, ut videtur. *R. Cæs. Vind.*

Nullum nobilioris metalli nobis dedit Bandurius, numus hic ante annum V. C. 1935. Christi 1182. cusus videtur, quo sub moderato magis tutore Alexio item Comneno pupillus imperator vix tertium decimum ætatis annum ingressus agebat; hanc conjecturam comprobabit numus consequens.

ALEXIUS. ANΔP. Alexius cum novo tutore Andronico stantes, in horum medio stans Christus utrique manus inponit. Pone caput: **IC. XC.** Deiparae protome in mediis muris Constantinopolis expansis manibus. *Anepigrahus. N. de France.*

Singularis hic numus & metalli nobilitate, & adversæ aversæque typis se ita commendat, ut præstantissimis sit ad censendus; signari debuit aut anno superius indicato, aut consequente, quia in antica cum Alexio ipse Andronicus repræsentatur, qui armis ex Paphlagonia contractis, callidoque, quo vitia tegebat, ingenio rem eo perduxit, ut Alexius tutor vincens ei traditus & excæcatus locum sibi ad tutelam facere debuerit, sequenti etiam anno cum Alexio a senatu ac populo imperator adclamatus.

R r

Ast non diu conlegam tulit pupillum, nam Octobri mense sceleris administris Stephano Hagio christophorita & Tripficho Constantino, quintum decimum annum necdum egresso, noctu fauces elisæ, abscissum caput, corpusque in mare provolutum fuit. Andronici aureum, qui postica inter muros Constantinopleos Deiparam exhibet, ex du Cangio nobis dedit Bandurius, qui typus, quia in Alexii numis nunquam visus jubente Andronico cælatus fuisse videtur.

BIBLIOTECA DE MONTSERRAT

13020100000364

BIBLIOTECA
DE
MONTSERRAT

Armari *LXXVII*^A

Prestatge *4º*

Número *26*

